ILUSTROWANY

KALENDARZ POWIEŚCIOWY

NA ROK

1934

ROCZNIK XXI.

Nakładem Wydawnictwa Kalendarzy »SENZACJA« — Kraków, ul. Sebastjana 20.

Drukarnia Przemysłowa w Krakowie.

Zaćmienia słońca i księżyca w roku 1934.

(Według czasu środkowo-europejskiego).

W roku 1934 nastąpią dwa zaćmienia słońca i dwa zaćmienia księżyca. Z tych widziane będzie w Europie tylko pierwsze zaćmienie księżyca i to tylko częściowo.

I. **Częściowe zaćmienie księżyca dnia 30 stycznia.** Wstęp księżyca do cienia o godz. 17.01 wieczorem. Środek zaćmienia o godz. 17.43 wieczorem. Występ księżyca z cienia o godz. 18.24 wieczorem. Zaćmienie to widziane będzie w północn. zach. części Ameryki Północnej, na Półn. Morzu Lodowatem, w półn. części Oceanu Spokojnego, w Azji, Australji, na Oceanie Indyjskim, w Europie i Afryce.

II. **Całkowite zaćmienie słońca dnia 13 i 14 lutego.** Początek zaćmienia dnia 13 o godz. 23.05 wiecz. Początek największego zaćmienia dnia 14 o godz. 0.07 w nocy. Koniec największego zaćmienia dnia 14 o godz. 3.10 rano. Koniec zaćmienia dnia 14 o godz. 4.11 rano. Zaćmienie to widziane będzie w wschodnich częściach Oceanu Indyjskiego, na Wyspach Sundajskich, w Australji (z wyjątkiem południ. części), na Oceanie Spokojnym i na północno-zachodnim wybrzeżu Półn. Ameryki.

III. **Częściowe zaćmienie księżyca dnia 26 lipca.** Wstęp księżyca do cienia o godz. 11.54 przedpoł. Środek zaćmienia o godz. 13.15 popoł. Występ księżyca z cienia o godz. 14.36 popoł. Zaćmione będą 7/10 średnicy księżyca. Zaćmienie to widziane będzie w zach. częściach Półn. i Południ. Ameryki, na Oceanie Spokojnym, na Południ. Morzu Lodowatem, w Australji, na Indyjskim Oceanie, w Środk. i Wschodn. Azji.

IV. **Pierścieniowate zaćmienie słońca dnia 10 sierpnia.** Początek zaćmienia o godz. 6.51 rano. Początek największego zaćmienia o godz. 8.21 przedpoł. Koniec największego zaćmienia o godz. 11.03 przedpoł. Koniec zaćmienia o godz. 12.24 popołudniu. Zaćmienie to widziane będzie w południ. połowie Afryki, na południowo-wschodnim Oceanie Atlantyckim i na południowo-zachodnim Oceanie Indyjskim.

Astronomiczne cztery pory roku.

Początek **wiosny** 21 marca o godzinie 8.28 przedpołudniem.

Początek **lata** 22 czerwca o godzinie 3.48 rano.

Początek **jesieni** 23 września o godzinie 18.46 wieczór.

Początek **zimy** 22 grudnia o godzinie 13.50 popołudniu.

Okresy roczne.

(Według kalendarza Gregorjańskiego).

Liczba złota	16
Epakta	XIV
Okres słońca	11
Poczet rzymski	2
Litera niedzielna	G
Charakter roku lub liczba świąt	11
Niedziel i świąt razem	61

Święta ruchome.

(Według kalendarza Gregorjańskiego).

Niedziela Starozapustna 28 stycznia, Popielec 14 lutego, Wielkanoc 1 kwietnia, Wniebowstąpienie Pańskie 10 maja, Zielone Święta 20 maja, Niedziela św. Trójcy 27 maja, Boże Ciało 31 maja, 1-sza Niedziela Adwentu 2 grudnia.

Dni postne.

Post ścisły oraz wstrzymanie się od potraw mięsnych obowiązuje w piątki i soboty Wielkiego Postu, w Suche dni, w wigilje Zielonych Świąt, Wniebowzięcia N.M.P., Wszystkich Świętych i Bożego Narodzenia.

Pozatem obowiązują następujące normy: W wielką sobotę od godziny 12 w południe niema już żadnego postu. We wszystkie inne dni Wielkiego Postu, z wyjątkiem niedziel, obowiązuje tylko post ścisły, t. j. w te dni wolno wszystkich używać potraw mięsnych raz na dzień.

We wszystkie piątki w roku obowiązuje tylko wstrzymanie się od potraw mięsnych. Za takie potrawy uważa się tylko rosół i mięso, natomiast wszelkie przyprawy i omasty pochodzenia zwierzęcego, więc nietylko masło i jaja, ale także smalec, słonina i sadło, mogą być jako przyprawy używane we wszystkie dni postne całego roku.

Przypuszczalny stan powietrza w miesiącach:

STYCZEŃ.

Zimno poprz. miesiąca trwa do 7—8. Śnieg. — 9—15 zimno — odtąd do końca łagodnie.

LUTY.

Do 4-go pochmurno. — 5 ładnie. 6 i 7 bardzo niepogodny. — 8—12 mróz. 13 ciepły deszcz. — 27 do końca mroźno, wiatr, śnieg niepogoda.

MARZEC.

Od 1—22 przeważnie zimno i pochmurno, niepogoda. Od 23 do końca wypogodzenie.

KWIECIEŃ.

1 i 2 wiatry, dżdżysto. 3—10 śnieg, wiatry. — 14 i 15 ładnie. 22 deszcz, ostry wiatr, potem pogoda niestała, szron i mróz.

MAJ.

Z początku ładnie i ciepło. — 7 grzmoty, potem deszcze do 17 pogoda, wiatr. — 25 do 29 chłodno, później pogoda.

CZERWIEC.

Do 21 ładnie i ciepło — odtąd codziennie grzmoty i deszcz.

LIPIEC.

Od 1—3 pochmurno. — 4 szron, wieczorem burza, później do 12 pogoda. — 13—17 deszcz, później pogoda. Od czasu do czasu burza.

SIERPIEŃ.

Do 9 dżdżysto. — 10 pogoda. — 11—19 znowu dżdżysto. — 20—23 śliczna pogoda. — 24 do końca stałe deszcze.

WRZESIEŃ.

Od 1—16 śliczna pogoda jesienna. 17—25 pochmurno, wilgotno i chłodno — później pogoda.

PAŹDZIERNIK.

1 i 2 pogoda. — 3 grzmoty, później dżdżysto. Od 10—29 pogoda. 30—31 pochmurno.

LISTOPAD.

Pochmurno do 5. — 6—8 pogoda. — 9 do 18 zimne deszcze, później śnieg. Ostatnie dni mróz.

GRUDZIEŃ.

1 i 2 mróz, potem śnieg. 8 deszcz. — 10 mróz i zimowa pogoda. 21—25 deszcze — następnie mroźno do końca miesiąca.

Styczeń

dni 31

dni 31

Dnie	Kalendarz rzymsko-katolicki	Kalendarz grecko-katolicki	Bieg	Słońca Wsch. g. m.	Słońca Zach. g. m.
1 Poniedz.	**Nowy R. 1934**	19 Hrud. 1933		7 51	16 16
2 Wtorek	Makarego W.	20 Ihnatja		7 51	16 17
3 Środa	Genowefy	21 Juljanji		7 51	16 18
4 Czwart.	Tytusa B.	22 Atanasja		7 51	16 19
5 Piątek	Telesfora	23 10 mucz.		7 51	16 20
6 Sobota	**Trzech Króli**	24 Wyhylja		7 50	16 21
7 Niedz.	**1 po 3 Kr.**	**25 Rożd. J. Ch.**		7 50	16 22
8 Poniedz.	Seweryna	**26 Sob. P. B.**		7 50	16 23
9 Wtorek	Marcjanny	**27 Stefana m.**		7 49	16 24
10 Środa	Agatona, W.	28 2 t. mucz.		7 49	16 26
11 Czwart.	Honoraty	29 SS. Mł. ub.		7 49	16 27
12 Piątek	Arkadjusza	30 Anysji		7 48	16 28
13 Sobota	Weroniki	31 Melanji		7 48	16 30
14 Niedz.	**2 po 3 Kr.**	**1 Sicz. 1934**		7 47	16 31
15 Poniedz.	Pawła P.	2 Sylwestra		7 46	16 33
16 Wtorek	Marcela	3 Małachja		7 45	16 34
17 Środa	Antoniego	4 Sob. 70 ap.		7 45	16 36
18 Czwart.	Katedry Ś. P.	5 Fteopemt.		7 44	16 37
19 Piątek	Henryka	**6 Boh. Hosp.**		7 43	16 38
20 Sobota	Fabjana i S.	7 Joana Kr.		7 43	16 40
21 Niedz.	**3 po 3 Kr.**	**8 Jurja, Em.**		7 42	16 41
22 Poniedz.	Wincentego	9 Połjekta		7 41	16 43
23 Wtorek	Zaślub. NMP.	10 Hryhorja		7 40	16 45
24 Środa	Tymoteusza	11 Teodosja		7 39	16 46
25 Czwart.	Nawr. Św. P.	12 Tatjanny		7 38	16 48
26 Piątek	Polikarpa	13 Jermyła		7 37	16 49
27 Sobota	Jana Złot.	14 Zacheja		7 36	16 51
28 Niedz.	**Starozapust.**	**15 Mit. Pawła**		7 34	16 53
29 Poniedz	Franciszka	16 Petra Ap.		7 33	16 54
30 Wtorek	Martyny	17 Antonja		7 32	16 56
31 Środa	Piotra Nol.	18 Atanasja		7 31	16 57

Długość dnia: od godz 8 min. 25, do godz. 9 min. 26. Dnia przybywa o 1 godz. 1 min.

Słońce wchodzi w znak Wodnika dn. 20 o g. 18·37 m. wiecz. Ziemia zbliża się do słońca dn. 2 o g. 11 przedpoł.

Księżyc zbliża się do ziemi dn. 15 o g. 2 rano i oddala się dnia 27 o godz. 20 wieczór.

Przepowiednie pogody

według 100-letniego kalendarza:

Dnia 1 ze wschodem słońca zawieja śnieżna z wichurą. Jaki 2 w dzień Makarego, taki będzie przeważnie wrzesień. Jeżeli na Wincentego 22 pogodnie, będzie piękny zbiór zboża i owoców. Na 25 w dzień Nawr. św. Pawła pogoda, będzie dobre lato.

Ostatnia kwadra dn. 8 o g. 22 min. 36 wiecz. Nów księżyca dn. 15 o godz. 14·37 m. pop. Pierwsza kw. dnia 22 o g. 12·50 min. w poł. Pełnia księż. dnia 30 o godz. 17·31 popoł.

Oto Styczeń, mili kmiecie,
Z nim się Rok zaczyna Nowy,
Bo też nieraz na tym świecie
Z Nowym Rokiem, nowe mowy.

Co on niesie? co przysporzy?
Co nas czeka? zysk, czy strata?
Będzie lepiej? będzie gorzej?
To wie tylko Rządca świata.

Próżne troski! Bóg jest w niebie;
Byle z zdrowiem chęć do pracy,
On pomoże nam w potrzebie,
Więc z nadzieją, wprzód wieśniacy!

Mrozik ściska, hejże młócić,
Na klepisku plenne ziarno,
By mieć w domu, w ziemię rzucić
Co, w ziemicę Bożodarną.

Przypomnienia gospodarskie.

Nasienniki oczyszczać i usuwać nadpsute, żeby zdrowych nie zarażały; podobnież nasiona, warzywa i owoce.

Drzewa owocowe w porze niemroźnej, nożem z twardego drzewa oczyszczać z mchu i pleśni i oskrobiny palić, bo w nich są gniazda owadów i robaków, a suche gałęzie odpiłować.

Pszczół dopilnować, aby im nie brakło żywności i aby zabezpieczone były od mrozu.

Doniczki z kwiatami w silne mrozy ustawiać na noc przy piecu i tylko wtenczas podlewać, kiedy ziemia jest od wierzchu przynajmniej na cal sucha; we dnie uważać, żeby liście do okna nie dotykały i nie przymarzały.

Drobiu karmu nie skąpić; ciepły karm teraz najlepszy; kurnik utrzymywać w czystości, która nic nie kosztuje, a dla zdrowia drobiu potrzebna; starać się, aby kurniki były ciepłe i suche.

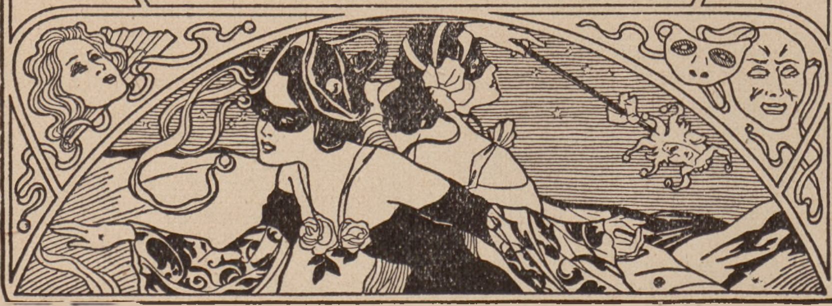
Bydło, konie, owce i świnie również zabezpieczać od przewiewów zimna.

Paszy dozorować, aby nie stęchła; koryta i beczki do wody, oraz wnętrze stajni, obór, owczarni i chlewów czysto utrzymywać.

Zapiski domowe.

Luty

dni 28

dni 28

Dnie	Kalendarz rzymsko-katolicki	Kalendarz grecko-katolicki	Bieg	Słońca Wsch. g. m.	Słońca Zach. g. m.
1 Czwart.	Ignacego	19 Makarja		7 30	16 59
2 Piątek	**M. B. Grom.**	20 Jewtymja		7 29	17 1
3 Sobota	Błażeja b. m.	21 Maksyma		7 28	17 3
4 Niedz.	**Mięsopustna**	**22 Bł. S. Tym.**		7 26	17 4
5 Poniedz.	Agaty p. m.	23 Kłymenta		7 25	17 6
6 Wtorek	Doroty p. m.	24 Pr. Ksenji		7 23	17 7
7 Środa	Romualda ☾	25 Hryhorja		7 21	17 8
8 Czwart.	Jana z Malty	26 Ksenofonta		7 20	17 10
9 Piątek	Apolonji	27 Joana Zł.		7 18	17 11
10 Sobota	Scholastyki	28 Jefrema		7 17	17 13
11 Niedz.	Zapustna	**29 Mias., Ihn.**		7 16	17 15
12 Poniedz.	Modesta	**30 Tr. Świat.**		7 15	17 17
13 Wtorek	Katarzyny	31 Kyra i J.		7 13	17 18
14 Środa	Popielec ●	1 Lutyj. T.		7 11	17 20
15 Czwart.	Faustyna m.	**2 Stryt. H.**		7 9	17 21
16 Piątek	Juljanny p. m.	3 Symeona		7 8	17 23
17 Sobota	Aleksego	4 Isydora		7 6	17 25
18 Niedz.	**Wstępna**	**5 Syrop., A.**		7 4	17 26
19 Poniedz.	Konrada w.	6 Wukoły		7 2	17 28
20 Wtorek	Leona b. w.	7 Partenja		7 0	17 29
21 Środa	Kat. Św. P.	8 Teodora		6 59	17 31
22 Czwart.	Eleonory ☽	9 Nikifora		6 57	17 33
23 Piątek	Piotra i Dam.	10 Harłampja		6 55	17 34
24 Sobota	Macieja	11 Własyja		6 53	17 36
25 Niedz.	**Sucha, Zygfr.**	**12 1. Mełetyja**		6 51	17 38
26 Poniedz.	Aleksandra	13 Martyn.		6 49	17 39
27 Wtorek	Leandra	14 Awksentja		6 47	17 41
28 Środa	Romana	15 Onysyma		6 45	17 42

Długość dnia: od godz. 9 min. 29 do godz. 10·57 m. Dnia przybywa o 1 godz. 28 m.

Słońce wchodzi w znak Ryby dnia 19 o godz. 9 min. 2 przedpoł.

Księżyc zbliża się do ziemi dn. 12 o godz. 12 w południe, oddala się dnia 24 o godz. 11 przed południem.

Przepowiednie pogody

według 100-letniego kalendarza:

Jeżeli w dniu 2 lutego mroźno i sucho, zima potrwa dłużej. Odwilż lub śnieg zwiastuje bliską wiosnę. Jeżeli 22 jest zimno zapowiada się dłuższa zima. Na 24 św. Maciej zimę traci.

Ostatnia kw. dnia 7 o g. 10·22 przedpoł.
Nów księżyca dnia 14 o godz. 1·42 rano
Pierwsza kw. dnia 21 o godz. 7·5 rano

Śnieg się sypie, wicher wieje,
Kożuch na grzbiet, nogi w buty,
A piec niechaj dobrze grzeje,
Bo nie lubi żartów Luty.

Mija zima, siew za pasem,
A więc dojrzeć prac czeladki,
Poprzewietrzać zboże czasem,
Od zgnilizny strzec wysadki.

Oglądać też drzewa w sadzie,
Czy gdzie robak się nie pleni,
By nie został im na zdradzie,
Jak się z wiosną zazieleni.

Zawsze, wszędzie dobra praca,
Mądry, który przez starania,
Każdą chwilę w zysk obraca,
Bo tem biedę z dom wygania.

Przypomnienia gospodarskie.

Inspekta założyć i siać — a można też w izbie, w doniczkach albo skrzynkach przy oknach, siać warzywa i kwiaty na wysadki.

Płoty wszędzie poopatrywać.

Doły do przesadzenia drzew kopać.

O pszczołach, żeby żywność miały, pamiętać.

Woły robocze lepiej karmić; tuczne sprzedać.

Koniom również obrok powiększyć.

Młodym wszelkim zwierzętom nie skąpić karmu.

W polu przegonów i rowów dopilnować.

Gnój już na dobre wywozić, zaczynając od pól suchych, bez wielkiego spadku, by go woda nie wypłókała.

Ku końcowi miesiąca; jeżeli śnieg już stopniał, siać koniczynę w pszenicę, albo żyto i zabronować.

Gdyby można, siać jęczmień dwurzędowy z koniczyną.

Orkę pod wykę zacząć, i dokończyć układania roli w redliny pod buraki lub kukurudzę.

Łąki nawozić, posypywać i nawodniać albo zalewać.

Zapiski domowe.

Marzec

dni 31

dni 31

Dnie	Kalendarz rzymsko-katolicki	Kalendarz grecko-katolicki	Bieg	Słońca Wsch. g. m.	Słońca Zach. g. m.
1 Czwart.	Albina b.	16 Pamfyły		6 43	17 44
2 Piątek	Heleny wd.	17 Teodora		6 41	17 45
3 Sobota	Kunegundy	18 Lwa pap.		6 39	17 47
4 Niedz.	**Głucha. Kaz.**	**19 2. Archippa**		6 37	17 48
5 Poniedz.	Wacława	20 Lwa ep. K.		6 35	17 49
6 Wtorek	Marcjanny	21 Tymoteja		6 33	17 51
7 Środa	Tomasza z A.	22 Euchenji		6 31	17 52
8 Czwart.	Wincentego	23 Połykarpa		6 29	17 54
9 Piątek	Franciszki	24 Obr. H. ś. J.		6 27	17 56
10 Sobota	40 męczen.	25 Tarasa ar.		6 25	17 57
11 Niedz.	**Środopustna**	**26 3. Porfija**		6 23	17 59
12 Poniedz.	Grzegorza	27 Prokopja		6 21	18 0
13 Wtorek	Krystyny,	28 Wasyłyja		6 19	18 2
14 Środa	Leona b.,	1 Ber. Jewd.		6 17	18 3
15 Czwart.	Klemensa	2 Teodota		6 15	18 5
16 Piątek	Abrahama	3 Jewtropja		6 13	18 6
17 Sobota	Gertrudy i P.	4 Herasyma		6 11	18 8
18 Niedz.	**Czarna Cyryla**	**5 4. Konona**		6 9	18 9
19 Poniedz.	Józefa oblub.	6 SS. 42 m.		6 7	18 11
20 Wtorek	Klaudji i E.	7 Wasyłyja		6 5	18 12
21 Środa	Benedykta	8 Teofyłakta		6 3	18 14
22 Czwart.	Katarzyny	9 40 mucz.		6 1	18 15
23 Piątek	Pelagji i W.	10 Kondrata		5 59	18 17
24 Sobota	Gabrjela a.	11 Sofronja		5 57	18 18
25 Niedz.	**Palmowa, Zw.**	**12 5. Teofana**		5 55	18 20
26 Poniedz.	Dyzmy	13 Nykyfora		5 53	18 21
27 Wtorek	Jana	14 Wenedyk.		5 51	18 23
28 Środa	Jana Kapistr.	15 Ahapja m.		5 48	18 24
29 Czwart.	wielki, Wikt.	16 Sawyna m.		5 46	18 25
30 Piątek	wielki, Anieli	17 Ałeksija		5 44	18 26
31 Sobota	wielka, B.	18 Kyryła		5 42	18 28

Długość dnia: od g 11 min. 1 do godz 12 min. 46. Dnia przybywa o 1 godz. 45 m.

Słońce wchodzi w znak Barana dn 21 o godz 8 min. 28 przedpoł.

Początek wiosny.

Księżyc zbliża się do ziemi dnia 12 o godz. 11 przedpoł., oddala się dn. 24 o g. 7 rano.

Przepowiednie pogody
według 100-letniego kalendarza:

10 w dniu 40 męczenników jeżeli mroźno jest, trwać będą przymrozki jeszcze dni 10 W dniu 19 jeżeli piękna pogoda, zapowiada się dobre lato

Pełnia księż. dnia 1 o g. 11·26 przedpoł.

Ostatnia kw. dnia 8 o godz. 19·06 wiecz

Nów księżyca dnia 15 o godzinie 13·08 pop.

Pierwsza kw. dn. 23 2·45 rano.

Pełnia księż. dn. 31 o godz. 2·15 rano.

W polu zanucił skowronek,
Człowiek jakoś rzeźki,
Bo też teraz każdy dzionek
Złoci Pan niebieski.

W pole ż sochy, brony, pługi,
Gdy słoneczko mile świeci,
Zorać niwę, sprawić smugi,
Skrzętną ręką, bo czas leci.

Czas też zajrzeć do kurnika,
Tam gotowy grosz gosposi,
Kura, kaczka, gęś, jędyczka,
O gniazdeczko dla jaj prosi.

Więc je ustrzec od zagłady,
A o siewnym myśleć ziarnie,
Dać wszystkiemu wczesne rady,
By nie przeszła wiosna marnie.

Przypomnienia gospodarskie.

Nasienniki kapusty, brukwi, buraków, rzepy, cebuli, marchwi, pasternaku, korzystając z czasu pięknego, sadzić trzeba.

Mierzwę starą, jak naprzykład ze starych inspektów, wywozić na ogrody warzywne, kopać albo orać głęboko i siać grochy rozmaite, kalafjory, białą cebulę, wczesne kartofle, szpinak i wszystkie gatunki sałaty.

W sadach owocowych pośpieszyć się z niszczeniem gniazd gąsienic i suche gałęzie obcinać, oraz ze mchu i pleśni wszystkie drzewa i krzewy oczyszczać.

W polu, gdzieby woda zatrzymywała się, spuszczać takową.

Groch i jęczmień wczesny z koniczyną siać.

Łąki troskliwie czyścić, miejsca gołe obsiewać, popiołem i kompostem posypywać, nawodniać i zalewać.

Drób zaczyna nieść i chce siedzieć; niektóre matki siedzą już na jajach i wylęgać poczynają. Zbierać świeże pokrzywy i usiekane z gotowanemi na twardo jajami, pisklętom zadawać. Dla kur i indyków rowy z robakami zakładać, mieszając mierzwę końską z krwią i odchodami mięsnemi. Pamiętać aby drób był regularnie pojony i czysto utrzymywany.

Zapiski domowe.

Kwiecień

dni 30

dni 30

Dnie	Kalendarz rzymsko-katolicki	Kalendarz grecko-katolicki	Bieg	Słońca Wsch. g. m.	Słońca Zach. g. m.
1 Niedz.	**Wielkanoc**	**19 6. Ćwitna**	♎	5 40	18 29
2 Poniedz.	**P. Wielk., Fr.**	20 Serchja	♏	5 39	18 31
3 Wtorek	Ryszarda	21 Jakowa	♏	5 37	18 32
4 Środa	Izydora	22 Wasyłja	♐	5 35	18 34
5 Czwart.	Wincentego	23 Nikona	♐	5 33	18 35
6 Piątek	Celestyny p.	**24 W. Piatn.**	♑	5 31	18 37
7 Sobota	Epifanjusza ☾	**25 Błah. P. B.**	♑	5 29	18 38
8 Niedz.	**1. Dioniz. b.**	**26 Woskr. H.**	♒	5 27	18 40
9 Poniedz.	Marji Kleof.	**27 Pon. Wosk.**	♒	5 24	18 41
10 Wtorek	Ezechjela pr.	**28 Wtorok W.**	♓	5 22	18 43
11 Środa	Leona pap.	29 Marka	♓	5 20	18 44
12 Czwart.	Wiktora m.	30 Iwana	♈	5 18	18 46
13 Piątek	Hermenegild.	31 Ipatja	♈	5 16	18 47
14 Sobota	Justyna ●	1 Kwit. M.	♉	5 14	18 49
15 Niedz.	**2. Anastazji**	**2 1. Tomyna**	♉	5 12	18 50
16 Poniedz.	Benedykta	3 Nykyty	♉	5 11	18 52
17 Wtorek	Rudolfa b.	4 Josyfa	♊	5 9	18 53
18 Środa	Bogumiła	5 Teodyła	♊	5 7	18 54
19 Czwart.	Jerzego	6 Ewtychja	♋	5 5	18 55
20 Piątek	Wiktora	7 Hryhorja	♋	5 3	18 57
21 Sobota	Anzelma ☽	8 Irydjona	♋	5 1	18 58
22 Niedz.	**3. Sotera m.**	**9 2. Myronos.**	♌	4 59	18 59
23 Poniedz.	Wojciecha	10 Terentja	♌	4 57	19 1
24 Wtorek	Fidelisa	11 Antypy	♍	4 55	19 3
25 Środa	Marka Ew.	12 Wasylja	♍	4 53	19 4
26 Czwart.	M. B. D. Rady	13 Artemona	♍	4 52	19 6
27 Piątek	Teofila	14 Martyny	♎	4 50	19 7
28 Sobota	Pawła od Krz.	15 Arystar.	♎	4 48	19 8
29 Niedz.	**4. Piotra** ☺	**16 3. Rozsław.**	♏	4 46	19 10
30 Poniedz.	Katarzyny	17 Symeona	♏	4 44	19 11

Długość dnia: od g. 12 min. 49 do godz 14 min. 27. Dnia przybywa o 1 godz. 38 m.

Słońce wchodzi w znak Byka dnia 20 o godz. 20·1 wieczór.

Księżyc zbliża się do ziemi dnia 7 o godz 12 w południe, oddala się dnia 21 o godz. 3 rano.

Przepowiednie pogody według 100-letniego kalendarza:

W dniu 24 na Jerzego, jeżeli żyto jest tak wysokie, że kruk się w niem schowa, zapowiada się obfite żniwo.

Ostatnia kw. dnia 7 o godzinie 1 49 rano

Nów księżyca dn. 14 o godz. 0·57 rano.

Pierwsza kw. dnia 21 o godz. 22·20 wieczór.

Pełnia księż. dn. 29 o godz. 13.45 popoł.

Przeszły mrozy i zawieje
Zielenią się niwy, lasy,
Skrzętny rolnik orze, sieje,
Nie zakłada rąk za pasy.

Boć ten straci, kto zadrzemie
Z orką, z siewem na swym łanie,
Jak uprawił swoją ziemię,
Taki plon z niej wydostanie.

A kto posiał, ten potrochu,
Niech swym okiem dojrzy wszędzie,
Ziemniaki czas dobyć z lochu
I warzywa siać na grzędzie.

Wkrótce świętego Wojciecha,
Więc najżywsza w polu praca,
Za to przy zbiorach pociecha,
Jaka praca — taka płaca.

Przypomnienia gospodarskie.

Drzewa owocowe szczepić, oczkować i kożuchować, stare z mchu, gąsienic i wilków oczyszczać, podobnież wszelkie krzewy; młode, jeśli ciepło puściło, do gruntu przesadzać.

W ogrodach warzywnych grzędy o ile można przekopywać.

Cebulę siać i sadzić; a jeżeli czas ciepły siać i sadzić wszystkie już rośliny warzywne i kwiatowe.

Gąsienice, pchły ziemne i szczypawki wszelkiemi sposobami tępić; podobnież i mrówki, a zaś żeby na drzewa nie wchodziły, pieniek szmatką nasmarowaną dziegciem albo tranem obwinąć.

Wysadki w grunt sadzić i podlewać.

Zasiewy polne szybko już prowadzić; również sadzenie kartofli; wcześnie sadzone zawsze są najlepsze, i rzadko podlegają zarazie.

Łąki bezustannie nawodniać i zalewać.

Pszczoły już zaczynają pracować; starać się, aby w bliskości ulów była woda i rośliny kwitnące.

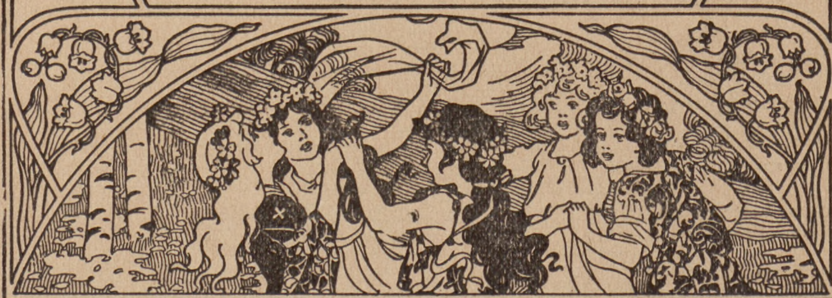
Rogacizna powoli przechodzi na zieloną paszę; zawsze jednak zadawać suchą paszę.

Konie i woły robocze dobrze paść.

Zapiski domowe.

Maj

dni 31

dni 31

Dnie	Kalendarz rzymsko-katolicki	Kalendarz grecko-katolicki	Bieg	Słońca Wsch. g. m.	Słońca Zach. g. m.
1 Wtorek	Filipa i Jak.	18 Joana		4 43	19 13
2 Środa	Zygmunta	19 Pafnucja		4 41	19 14
3 Czwart.	**Król. Kor. P.**	20 Teodora		4 39	19 15
4 Piątek	Florjana m.	21 Januarja		4 38	19 17
5 Sobota	Piusa V.	22 Teodora		4 36	19 18
6 Niedz.	**5. Jana** ☾	**23 4. O Samar.**		4 34	19 19
7 Poniedz.	Krzyż. d.	24 Sawy m.		4 33	19 21
8 Wtorek	Krzyż. d., S.	25 Marka ap.		4 31	19 22
9 Środa	Krzyż d., G.	26 Wasyłyja		4 30	19 23
10 Czwart.	**Wnieb. P.**	27 Symeona		4 28	19 24
11 Piątek	Mamerta	28 9 mucz.		4 27	19 26
12 Sobota	Pankracego	29 Jasona		4 25	19 27
13 Niedz.	**6. Serwac.** ●	**30 5. Slipor. J.**		4 24	19 29
14 Poniedz.	Bonifacego	1 Traw. Jar.		4 23	19 30
15 Wtorek	Zofji wd.	2 Atanazja		4 21	19 31
16 Środa	Jana Nep.	3 Tymoteja		4 20	19 32
17 Czwart.	Paschalisa	**4 Wozn. H.**		4 19	19 34
18 Piątek	Feliksa	5 Iryny		4 17	19 35
19 Sobota	Celestyna	6 Jowa mnog.		4 16	19 36
20 Niedz.	**Zielone Św.**	**7 6. Ś. Ot. S.**		4 15	19 38
21 Poniedz.	**Pon. Ziel. Ś.** ☽	8 Joana Boh.		4 14	19 39
22 Wtorek	Heleny	9 Isaji pr.		4 13	19 40
23 Środa	Dezyderjusza	10 Symeona		4 12	19 41
24 Czwart.	Joanny wd.	11 Mokja		4 11	19 43
25 Piątek	Grzegorza	12 Epifanji		4 10	19 44
26 Sobota	Filipa	13 Hłykerji		4 9	19 45
27 Niedz.	**1. Trójcy Św.**	**14 Sosz. ś. D.**		4 8	19 46
28 Poniedz.	Augustyna ○	**15 Preśw. Tr.**		4 7	19 47
29 Wtorek	Marji Magd.	16 Teodora		4 6	19 48
30 Środa	Ferd., Feliksa	17 Andronika		4 6	19 49
31 Czwart.	**Boże Ciało**	18 Teodota		4 5	19 50

Długość dnia: od g. 14 min. 30 do godz. 15 min. 45 Dnia przybywa o 1 godz. 15 m.

Słońce wchodzi w znak Bliźniąt dnia 21 o g. 19 min. 35 wieczór.

Księżyc zbliża się do ziemi dnia 3, o godz 3 rano, i dnia 30 o godz 20 wieczór, oddala się dnia 1 o godz 21 wieczór

Przepowiednie pogody

według 100-letniego kalendarza:

1 i 2 maj deszczowy, zapowiada urodzaj, 25 na Grzegorza pogoda, zapowiada obfity zbiór owoców.

Ostatnia kw. dnia 6 o godz. 7·48 rano

Nów księżyca dn 13 o g. 13·10 popoł

Pierwsza kw. dnia 21 o godz. 16·20 popoł.

Pełnia księż. dnia 28 o godz. 22·41 wiecz.

Nadchodzi święta Zofja,
Więc robotę spieszyć trzeba,
Bo zboże w kłos się wybija,
Będzie się prosić do chleba.

A kiedy deszczyk porosi
Warzywne w zagrodach plony,
To trzeba każdej gosposi,
Sadzić już wszystko w zagony.

Wonieją ziółka od rosy,
Ponad niemi pszczółki brzęczą,
I tylko słuchać, jak kosy,
Po łąkach dźwięcznie zabrzęczą.

A też mieć trzeba na względzie,
Że kto dziś z lnem się pospieszy,
To kiedyś nici naprzędzie,
Własnem się płótnem ucieszy.

Przypomnienia gospodarskie.

Warzywa i rozsady podlewać wodą ze stawu albo z rzeki; studzienna powinna się wystać i ogrzać na słońcu.

Ogórki zasiewać rzadko w ziemi pulchnej, żyznej i polewać w południe; na noc przykrywać słomą.

Grzędy warzywne opielać, a gęsto zrastające rozsadzać; chwasty w dół rzucać na nawóz.

W polu wszelki siew opóźniony dokończyć.

Kartofle obsypywać.

Zboża opielać i równie jak łąki strzec od szkód.

Pszczoły koło połowy maja roją się; trzeba na nie uważać, ule i wszystko co do zbioru roju potrzebne mieć pod ręką.

Koniom po skończonych robotach odpoczynku dozwolić.

Źrebiętom rocznym dotąd sianem żywionym, dodawać pół a przynajmniej ćwierć racji zwyczajnej owsa ugniecionego; — w zęby im często od samego urodzenia zaglądać, nogi podnosić, po pysku klepać i całować; a gdy dorosną będą spokojne i łaskawe, w zęby sobie przy sprzedaży zaglądać i kuć łatwo się dozwolą.

Kaczętom dawać gotowane kartofle, chleb i owies.

Zapiski domowe.

Czerwiec

dni 30

dni 30

Dnie	Kalendarz rzymsko-katolicki	Kalendarz grecko-katolicki	Bieg	Słońca Wsch. g. m.	Słońca Zach. g. m.
1 Piątek	Jakóba b. w.	19 Patrykja		4 5	19 51
2 Sobota	Marcelina	20 Tałałeja		4 4	19 52
3 Niedz.	**2. Erazma**	**21 Ws. Św.**		4 3	19 53
4 Poniedz.	Franciszka ☾	22 Wasyłyska		4 3	19 54
5 Wtorek	Bonifacego	23 Mychajła		4 2	19 55
6 Środa	Norberta b.	24 Symeona		4 2	19 56
7 Czwart.	Roberta Op.	**25 N. Euchar.**		4 1	19 56
8 Piątek	Medarda	26 Karpa		4 1	19 57
9 Sobota	Felicjana	27 Teraponta		4 0	19 58
10 Niedz.	**3. Małgorzaty**	**28 Nykity**		4 0	19 59
11 Poniedz.	Barnaby Ap.	29 Teodozji		4 0	20 0
12 Wtorek	Jana, Onufr. ●	30 Isakja		4 0	20 0
13 Środa	Antoniego z P.	31 Jermeja		4 0	20 1
14 Czwart.	Bazylego	1 Czer. J.		3 59	20 1
15 Piątek	Wita m. i M.	2 Nikifora		3 59	20 2
16 Sobota	Benona b.	3 Łukiljana		3 59	20 2
17 Niedz.	**4. Jolanty**	**4 Mitrofana**		3 59	20 3
18 Poniedz.	Marka i Marc.	5 Doroteja		3 59	20 3
19 Wtorek	Gerwaz. i Pr.	6 Wisarjona		3 59	20 3
20 Środa	Sylwerjusza ☽	7 Teodota		3 59	20 4
21 Czwart.	Alojzego G.	8 Teodora		3 59	20 4
22 Piątek	Paulina	9 Kiryła		3 59	20 4
23 Sobota	Agrypiny p.	10 Tymoteja		3 59	20 4
24 Niedz.	**5. Nar. Ś. Jana**	**11 Wartoł.**		3 59	20 4
25 Poniedz.	Łucji m.	12 Onufrja		3 59	20 4
26 Wtorek	Jana i P.	13 Akiliny		4 0	20 4
27 Środa	Władysława ○	14 Jełyseja		4 0	20 4
28 Czwart.	Ireneusza	15 Amosa		[illegible] 1	20 4
29 Piątek	**Piotra i P.**	16 Tychona		4 1	20 4
30 Sobota	Lucyny	17 Manuiła		4 2	20 4

Długość dnia: od g. 15 min. 46 do g. 16 min. 2. Dnia przybywa do dn. 21 o 19 m., a do końca miesiąca ubywa o 3 m.

Słońce wchodzi w znak Raka dn. 22 o godz. 3 48 rano.

Początek lata.

Księżyc oddala się od ziemi dn. 15 o godz. 11 przed poł. zbliża dn. 28 o godz. 2 rano.

Przepowiednie pogody według 100-letniego kalendarza:

8-go Medarda, jeżeli deszcz, pada jeszcze 40 dni. 27-go Siedmiu Braci Spiących jeżeli deszcz, pada jeszcze przez 7 tygodni. 29-go Pawła, gdy piękna pogoda, zapowiada się dobry rok.

Ostatnia kw. dnia 4 o godz. 13 m. 53 pop.

Nów księżyca dn. 12 o godzinie 3·12 rano.

Pierwsza kw. dnia 20 o godz. 7 m. 37 rano.

Pełnia księż. dn. 27 o godz. 6·08 rano.

Otóż półrocze dobiega,
Głuchną pola, niwy, gaje,
A kmiotek wesół spostrzega,
Że to czas kośby nastaje.

Hejże! na łąki o świcie,
Nie żal dziś rannego wstania,
Boć to już przy świętym Wicie,
I zboże z wiatrem się skłania.

Dziatwa się snuje po lesie,
Czynna gdyby na jarmarku,
A każde jagód dzban niesie,
Co im Jan przyniósł w podarku.

Nie zbraknie ludowi chleba,
Gdy rychłe nadejdzie żniwo,
Więc Boga wielbić potrzeba,
Modłą i pracą poczciwą.

Przypomnienia gospodarskie.

Agrest, porzeczki, wiśnie, śliwki, truskawki, zgoła wszystkie rośliny, krzewy i drzewa owocowe oczyszczać ze mszycy i wszelkiego robactwa, co najlepiej i najłatwiej się uskutecznia strzykaniem odwaru z liści bzowych i tytuniowych zmięszanego z popiołem drzewnym czyli z ługiem, oraz mydlinami od prania bielizny. To strzykanie najskuteczniej działa w dnie pochmurne i nad wieczorem, bo wtenczas robactwo nie unosi się w powietrzu, ale spokojnie na roślinach siedzi.

Około drzew, a mianowicie starych, rozkopywać czyli poruszać ziemię i często je podlewać.

W ogrodach warzywnych rozsadzać zaraz z początku miesiąca kapustę, kalafiory, brukiew, kalarepę, sałatę, cebulę, pory, selery, pietruszkę, ogórki, zgoła wszystkie warzywa latowe, a im rzadziej tem lepiej; najpożyteczniej to robić po lekkim deszczu, a gdyby była susza; podlewać silnie co wieczór.

Groch, bób i fasolę można jeszcze siać w tym miesiącu do użytku na zielono w jesieni.

Arbuzy, dynie, ogórki podlewać.

Truskawkom po okwitnięciu oberwać wąsy i podlewać parę razy tygodniowo.

Zapiski domowe.

Lipiec

dni 31 | dni 31

Dnie	Kalendarz rzymsko-katolicki	Kalendarz grecko-katolicki	Bieg	Słońca Wsch. g. m.		Słońca Zach. g. m.	
1 Niedz.	**6. Teodoryka**	**18 Łeontja**		4	2	20	4
2 Poniedz.	Naw. NMP.	19 Judy ap.		4	3	20	4
3 Wtorek	Anatola	20 Metodja		4	4	20	4
4 Środa	Józefa K.	21 Juljana		4	4	20	3
5 Czwart.	Antoniego	22 Jewsebja		4	5	20	3
6 Piątek	Dominiki	23 Ahrypiny		4	6	20	3
7 Sobota	Cyryla i M.	**24 Rożd. ś. J.**		4	6	20	2
8 Niedz.	**7. Elżbiety**	**25 Fewronji**		4	7	20	2
9 Poniedz.	Weroniki	26 Dawida		4	8	20	1
10 Wtorek	Amelji	27 Samsona		4	9	20	0
11 Środa	Piusa	28 Kira i J.		4	10	20	0
12 Czwart.	Jana Gw.	**29 Petra i P.**		4	11	19	59
13 Piątek	Małgorzaty	30 Sob. 12 Ap.		4	12	19	58
14 Sobota	Bonawent.	1 Lip. K. i D.		4	13	19	58
15 Niedz.	**8. Rozesł. Ś. A.**	**2 Pol. R. P. B.**		4	14	19	57
16 Poniedz.	NMP. Szk.	3 Jakynfta		4	15	19	56
17 Wtorek	Aleksego	4 Andreja		4	16	19	55
18 Środa	Szymona	5 Atanazja		4	17	19	54
19 Czwart.	Winc. à P.	6 Łukja		4	18	19	53
20 Piątek	Czesława	7 Tomy i Ak.		4	19	19	52
21 Sobota	Praksedy	8 Prokopja		4	21	19	51
22 Niedz.	**9. Bolesława**	**9 Pankratja**		4	22	19	50
23 Poniedz.	Apolinarego	10 Antonja		4	23	19	49
24 Wtorek	Kunegundy	11 Jewfymji		4	24	19	48
25 Środa	Jakóba	12 Prokła		4	25	19	47
26 Czwart.	Anny	13 Hawryiła		4	27	19	46
27 Piątek	Natalji m.	14 Akyły		4	28	19	44
28 Sobota	Innocent.	15 Wołodym.		4	29	19	43
29 Niedz.	**10. Marty**	**16 Atynogena**		4	30	19	41
30 Poniedz.	Julity	17 Maryny		4	31	19	40
31 Wtorek	Ignacego L.	18 Jemiljana		4	32	19	39

Długość dnia: od g 16 min. 2 do godz. 15 min. 7. Dnia ubywa o 55 m.

Słońce wchodzi w znak Lwa dnia 23 o godz. 14·42 popoł. Słońce oddala się od ziemi dnia 5 o g. 20 wiecz.

Początek upałów.

Księżyc oddala się od ziemi dnia 12 o g 19 wieczór, zbliża się dn. 26 o g. 11 przedpoł.

Przepowiednie pogody

według 100-letniego kalendarza:

2-go Nawiedz. NMP. deszcz, trwa 10 dni. 25 Jakób bez deszczu, przepowiada ostrą zimę; poprzedzające trzy dni deszcz zapowiada kiepskie żniwa.

Ostatnia kw. dnia 3 o godz. 21·28 wieczór.

Nów księżyca dn. 11 o godz. 18·06 wiecz.

Pierwsza kw. dn. 19 o godz. 19·53 wiecz.

Pełnia księż. dnia 26 o godz. 13·09 popoł.

Hej wieśniacy! dalej w pole,
Żąć od rana do wieczora,
Gdy mieć chcecie snop w stodole,
Korzystajcie póki pora.

W polu gdyby na ochocie
Taka radość rzewna, szczera,
Co człek posiał w czoła pocie,
To z weselem dziś pozbiera.

Kłos przy kłosie żniwiarz kładzie,
Wietrzyk z słońcem go osusza,
Wiśnie czerwienią się w sadzie,
I słodka dojrzewa grusza.

Czas leci, od świętej Anki,
Jak przysłowie dawne śpiewa,
Chłodne wieczory i ranki,
I dnia już trochę ubywa.

Przypomnienia gospodarskie.

Podlewać podczas suszy drzewka, krzewy i rośliny nowo zasadzone, rano i wieczorem.

Liście w trąbki zwinięte obrywać i niszczyć, jako gniazda, mieszczące robactwo.

Drzewa owocowe chore leczyć, wyrzynając miejsca zepsute aż do zdrowego drzewa, a potem namazać rany żywiczną maścią z równych części wosku, łoju i smoły rozpuszczonych i dobrze pomięszanych aż do zagotowania na wolnym ogniu.

Ogrodowizny wszelkie kapuściane oczyszczać z gąsienic, posypując je popiołem pomięszanym z sadzą i proszkowanem niegaszonem wapnem.

Kalafjory i selery okopywać.
Majranek zrzynać i suszyć.

Szpinak siać na jesienną potrzebę.

Pietruszkę podobnież siać na tenże użytek, a z dojrzałej zbierać nasienie.

Fasolę piechotę siać także do użytku we wrześniu.

Z jagód i owoców robić soki, konfitury i wszelkiego rodzaju konserwy czyli przechowanki marynowane i suszone.

Krowy i cielęta karmić obficie paszą zieloną, a dla ochrony od owadów smarować je mocnym odwarem z tytoniu.

Zapiski domowe.

Sierpień

dni 31

dni 31

Dnie	Kalendarz rzymsko-katolicki	Kalendarz grecko-katolicki	Bieg	Słońca Wsch. g. m.	Słońca Zach. g. m.
1 Środa	Piotra Ap.	19 Makrymy		4 33	19 37
2 Czwart.	NMP. An.	20 Iłji pr.		4 35	19 36
3 Piątek	Znal. r. Š. S.	21 Symeona		4 36	19 35
4 Sobota	Dominika	22 Marji M.		4 37	19 33
5 Niedz.	**11. NMP. śn.**	**23 Trofyma**		4 39	19 32
6 Poniedz.	Prz. Pańskie	24 Chrystyny		4 40	19 30
7 Wtorek	Kajetana w.	25 U. ś. Anny		4 41	19 28
8 Środa	Cyrjaka	26 Jermołaja		4 43	19 27
9 Czwart.	Romana	27 Pantałej.		4 44	19 26
10 Piątek	Wawrzyńca	28 Prohora		4 46	19 25
11 Sobota	Zuzanny i D.	29 Kałynyka		4 47	19 23
12 Niedz.	**12. Klary p.**	**30 Syły ap.**		4 49	19 21
13 Poniedz.	Hipolita	31 Ewdokima		4 51	19 19
14 Wtorek	Euzebjusza	1 Serp. 7 m.		4 52	19 17
15 Środa	**Wnieb. NMP.**	2 Stefana		4 53	19 16
16 Czwart.	Rocha	3 Isakja		4 54	19 14
17 Piątek	Jacka w.	4 7 Otr. w E.		4 55	19 12
18 Sobota	Włodzim.	5 Jewsych.		4 57	19 10
19 Niedz.	**13. Juljusza**	**6 Preobr. H.**		4 58	19 8
20 Poniedz.	Bernarda Op.	7 Demetja		4 59	19 6
21 Wtorek	Joanny wd.	8 Emyłjana		5 1	19 5
22 Środa	Tymoteusza	9 Mateja ap.		5 2	19 3
23 Czwart.	Filipa	10 Ławrentja		5 4	19 1
24 Piątek	Bartłomieja	11 Jewpła		5 5	18 59
25 Sobota	Ludwika	12 Fotja		5 7	18 57
26 Niedz.	**14. NMP. Jasn.**	**13 Maksyma**		5 8	18 55
27 Poniedz.	Prz. r. Ś. K.	14 Micheja		5 9	18 53
28 Wtorek	Augustyna b.	**15 U. Pr. B.**		5 11	18 51
29 Środa	Ścięcie Ś. J.	16 Per. O. H.		5 12	18 49
30 Czwart.	Róży Lim.	17 Mirona		5 14	18 47
31 Piątek	Rajmunda	18 Flora i Ł.		5 15	18 45

Długość dnia: od g. 15 min. 4 do godz. 13 min. 30.

Dnia ubywa o 1 godz. 34 min.

Słońce wchodzi w znak Panny dnia 23 o godz. 21 min. 33 wieczór.

Koniec upałów.

Księżyc oddala się od ziemi dnia 8, o godz. 22 wieczór. zbliża się dnia 23 o g. 21 wiecz.

Przepowiednie pogody

według 100-letniego kalendarza:

Od 10—24 pogoda, to będzie piękna jesień. Jeżeli na Wnieb. MB. piękna pogoda zapowiada owoce pełne i soczyste.

Ostatnia kw. dnia 2 o godzinie 7·27 rano.

Nów księżyca dnia 10 o godz. 9·46 rano.

Pierwsza kw. dn. 18 o g. 5·33 rano.

Pełnia księżyca dnia 24 o godz. 20·37 wiecz.

Ostatnia kw. dnia 31 o godz. 20·40 wiecz.

Hukanie słychać po lesie,
Wszędzie radość i uśmiechy,
Bo święty Wawrzyniec niesie,
Dojrzałe na stół orzechy.

Na rżysku bydło się pasie,
W którą chce idzie dziś stronę,
Bo właśnie o tym już czasie,
Żniwo szczęśliwie skończone.

W progi wiejskiego kościoła,
Z sznurkiem korali na szyi,
Niewiasty niosą swe zioła,
W dzień Wniebowzięcia Marji.

A ziemia świeżo spulchniona,
Plon swój oddawszy w zasieki,
Znów przyjmie do swego łona,
Ozimin siew niedaleki.

Przypomnienia gospodarskie.

Kapustę i selery okopywać.

Nasiona warzywne zbierać, suszyć na słońcu, wykruszyć, przesiane znowu wysuszyć i w woreczkach oznaczonych przechowywać w miejscu suchem a miernie chłodnem.

Nasiona wszelkich kwiatów zbierać i podobnież jak nasiona warzywne suszyć, znaczyć i przechowywać.

Arbuzy, dynie, kawony i melony dla dłuższego przechowania zdjąć nieprzejrzałe i trzymać w suchem miejscu w życie, w stodołach lub też w stertach.

Marchew siać, a przykryta na zimę słomą, wyda wcześnie na wiosnę doskonałą marchewkę.

Owoce marynować i suszyć, soki i napoje owocowe wyrabiać.

Grzyby zbierać i suszyć, jeśli się już pokażą.

W polu żniwo idzie dalej; zboża wszelkie dojrzewają, trzeba spieszyć ze sprzętem.

Główki lnu suszyć na słońcu.

Koniczynę drugi raz kosić i koniczysko drugi raz podoorać.

Okopowe rośliny odsypać i z chwastu oczyścić.

Ziarno zsypane w szpichlerzu przerabiać dwa razy co tydzień.

Gorczycę i mak sprzątać.

Zapiski domowe.

Wrzesień

dni 30 | dni 30

Dnie	Kalendarz rzymsko-katolicki	Kalendarz grecko-katolicki	Bieg	Słońca Wsch. g. m.	Słońca Zach. g. m.
1 Sobota	Bronisławy	19 Andreja		5 17	18 43
2 Niedz.	**15. Stefana Kr.**	**20 Samuiła**		5 18	18 41
3 Poniedz.	Szymona	21 Tadeja ap.		5 19	18 39
4 Wtorek	Rozalji i R.	22 Ahaftona		5 21	18 37
5 Środa	Wawrzyńca	23 Łupa m.		5 22	18 35
6 Czwart.	Zacharjasza	24 Ewtychja		5 24	18 33
7 Piątek	Reginy m.	25 Wartołom.		5 25	18 31
8 Sobota	Narodz. NMP.	26 Adrjana		5 26	18 29
9 Niedz.	**16. Gorgonj.** ●	**27 Pimena**		5 28	18 27
10 Poniedz.	Mikołaja z T.	28 Mojseja		5 29	18 24
11 Wtorek	Prota i Jacka	**29 U. H. ś. J.**		5 30	18 22
12 Środa	Imienia Marji	30 Ałeksand.		5 31	18 20
13 Czwart.	Filipa	31 P. p. Pr. B.		5 33	18 18
14 Piątek	Podw. Ś. Krz.	1 Wer. Sym.		5 34	18 16
15 Sobota	Nikodema	2 Mamanta		5 35	18 14
16 Niedz.	**17. Kornela** ☽	**3 Antyma**		5 37	18 12
17 Poniedz.	Lamberta	4 Wawyły		5 38	18 10
18 Wtorek	Józefa z K.	5 Zachar.		5 40	18 8
19 Środa	Suchy dz. J.	6 W. cz. M.		5 41	18 6
20 Czwart.	Eustachego	7 Sozanta		5 42	18 4
21 Piątek	Suchy dz. M.	**8 Rożd. P. B.**		5 44	18 2
22 Sobota	Suchy dz. T.	9 Joakima		5 45	18 0
23 Niedz.	**18. Tekli p.** ○	**10 Minodory**		5 47	17 58
24 Poniedz.	NMP. od w.	11 Teodory		5 48	17 55
25 Wtorek	Aurelji	12 Awtonom.		5 50	17 53
26 Środa	Cyrjaka	13 Kornyła		5 51	17 51
27 Czwart.	Kosmy i D.	**14 Wozd. ś. K.**		5 52	17 49
28 Piątek	Wacława	15 Nykity		5 54	17 47
29 Sobota	Michała A.	16 Jewfymji		5 55	17 45
30 Niedz.	**19. Hieron** ☾	**17 Sofji**		5 57	17 43

Długość dnia: od g. 13 min. 26 do godz. 11 min. 46

Dnia ubywa o 1 godz. 40 min.

Słońce wchodzi w znak wagi dnia 23 o godz. 18 min. 46 wieczór.

Początek jesieni.

Księżyc oddala się od ziemi dnia 5 o godz. 7 rano, zbliża się dnia 21 o godz. 2 rano.

Przepowiednie pogody

według 100-letniego kalendarza:

Jaka pogoda od 1-go września, taką należy się spodziewać przez cały miesiąc. Jaka zaś 8 na Narodzenie NMP., taka będzie pogoda przez 8 tygodni.

Nów księżyca dn. 9 o godz. 1·20 rano.

Pierwsza kw. dn. 16 o godz. 13·26 popoł.

Pełnia księż. dnia 23 o godz. 5 19 rano.

Ostatnia kw. dnia 30 o godz. 13·29 popoł.

Ej! dzień za dniem szybko leci,
Otóż już za pasem jesień,
Mniej gorąco słonko świeci,
Nie przepali głowy Wrzesień.

I jak to mówi przysłowie,
Gdy przyjdzie dzień świętej Tekli,
Jeśli tylko Bóg da zdrowie,
Będziemy ziemniaki piekli.

Pełno w stodole i obrogu,
Kapustę zwożą w ostatku,
Jest za co dziękować Bogu,
Bo wszędzie pełno dostatku.

Ale też trzeba strzec miary,
Nic nie trwonić bez pożytku,
By nie doznać później kary,
I nie płakać swego zbytku.

Przypomnienia gospodarskie.

Owoce jesienne zbierać i po wysuszeniu w miejscu przewiewnem układać na matach, albo w beczkach przekładając mchem, suchem dębowem liściem lub sieczką, żeby się nie stykały.

Drzewa, żeby mchem nie porastały pendzlować mięszaniną moczu bydlęcego z wapnem niegaszonem; słabe podlać dobrze gnojówką i z liści ogolić.

Doły przygotować do rozsadzania drzewek.

Nasiona zbierać, suszyć i przechowywać.

Ogórki nasienniki dojrzałe zebrać, na słońcu trzymać, a gdy pognija, nasienie wybrać, zostawić tak przez trzy dni, potem dobrze wypłukać, na przetaku wysuszyć i jak wszelkie nasiona w miejscu suchem i przewiewnem przechować.

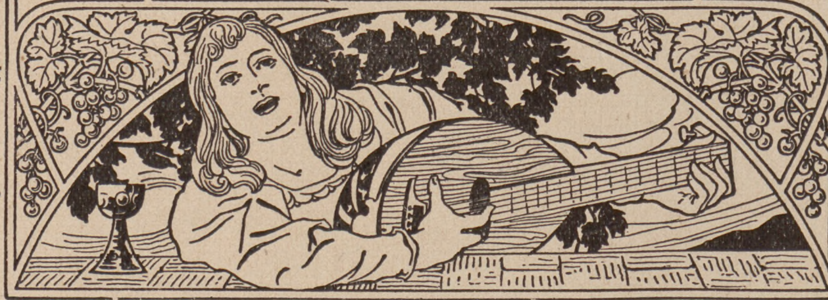
Owoce przeznaczone do chowania na zielono przez zimę, rozkładać na półkach w piwnicy, nie na słomie, ale najlepiej na dobrze wysuszonych liściach gruszkowych, wiśniowych, olszowych lub wierzbowych, i tak, żeby jedne drugich nie dotykały.

W stodole młocka i czyszczenie zboża główną teraz robotą ze względu na siewy. Konie karmić marchwią.

Zapiski domowe.

Październik

dni 31

dni 31

Dnie	Kalendarz rzymsko-katolicki	Kalendarz grecko-katolicki	Bieg	Słońca Wsch. g.	m.	Słońca Zach. g.	m.
1 Poniedz.	Jana z Dukli	18 Jewmena		5	58	17	41
2 Wtorek	Aniołów Str.	19 Trofyma		6	0	17	39
3 Środa	Teresy od D.	20 Eustachja		6	1	17	37
4 Czwart.	Franciszka	21 Kondrata		6	3	17	35
5 Piątek	Placyda m.	22 Foki		6	4	17	33
6 Sobota	Brunona w.	23 Zacz. J. K.		6	5	17	31
7 Niedz.	**20. M. B. Róż.**	**24 Tekły**		6	6	17	29
8 Poniedz.	Brygidy ●	25 Jewfroz.		6	8	17	27
9 Wtorek	Dionizego	26 Joana B.		6	9	17	25
10 Środa	Franciszka	27 Kałystrata		6	11	17	23
11 Czwart.	Placydy p.	28 Charytona		6	12	17	21
12 Piątek	Maksymiljana	29 Kirjaka		6	14	17	19
13 Sobota	Edwarda	30 Hryhorja		6	15	17	17
14 Niedz.	**21. Kaliksta p.**	**1 Żowteń.**		6	17	17	15
15 Poniedz.	Teresy ☽	2 Kyprjana		6	18	17	13
16 Wtorek	Gawła	3 Djonysja		6	20	17	11
17 Środa	Jadwigi wd.	4 Jerofteja		6	21	17	9
18 Czwart.	Łukasza	5 Charytyny		6	23	17	7
19 Piątek	Piotra z Alk.	6 Tomy ap.		6	24	17	5
20 Sobota	Jana Kant.	7 Serchja		6	26	17	3
21 Niedz.	**22. Urszuli m.**	**8 Pelagji**		6	28	17	1
22 Poniedz.	Korduli ○	9 Jakowa		6	29	17	0
23 Wtorek	Seweryna	10 Jewłapja		6	30	16	58
24 Środa	Rafała Arch.	11 Fyłypa		6	32	16	56
25 Czwart.	Kryspina	12 Tarasa		6	33	16	54
26 Piątek	Ewarysta m.	13 Karpa		6	35	16	53
27 Sobota	J. Chr. Króla	14 Paraskaw.		6	36	16	51
28 Niedz.	**23. Szymona**	**15 Jewtymja**		6	38	16	49
29 Poniedz.	Narcyza	16 Lonhyna		6	39	16	47
30 Wtorek	Edmunda ☾	17 Osji		6	41	16	45
31 Środa	Wig., Lucylli	18 Łuki jew.		6	43	16	44

Długość dnia: od godz. 11 min. 43 do godz. 10 min. 1.

Dnia ubywa o 1 godz. 42 min.

Słońce wchodzi w znak Niedźwiadka dnia 24 o g. 3 min. 37 rano.

Księżyc oddala się od ziemi dnia 2 o g. 23 wiecz. i dn. 30 o g. 18 wiecz. zbliża się dn. 18 o godz. 15 pop.

Przepowiednie pogody

według 100-letniego kalendarza:

Jeżeli 16 jest sucho, przyszłe lato zapowiada się też suche. 21 na Urszulę jaką pogodą się zaznaczy, taka będzie zima.

Nów księżyca dn. 8 o godzinie 16·05 pop.

Pierwsza kw. dn. 15 o godz. 20·29 wiecz.

Pełnia księż. dnia 22 o godz. 16·01 popoł.

Ostatnia kw. dnia 30 o godz. 9·22 przed poł.

Kraczą wrony ponad chatą,
Ostatni ziemniak kmieć kopie,
Otóż i babskie już lato,
Czas mędlić lny i konopie.

Ptaszek zmoczone skrzydełka
Pod strzechę przed słotą tuli,
A w polu błyszczy perełka
Ze sznurka świętej Urszuli.

A Teresa i Jadwiga,
Wśród jesiennej smutnej pory,
Mdłe bydełko z pola ściga,
I zapędza do obory.

Wcześniej zmrok zapada szary,
Wnet stężeje ziemia grudą,
Bo jak mówi zwyczaj stary,
Zimę wiodą Szymon z Judą.

Przypomnienia gospodarskie.

Przesadzać w piękne dni owocowe oraz dzikie drzewka i krzewy.

Zasiewać ziarna i nasiona wszelkich drzew liściastych; wycierać pnie i grube gałęzie z mchu, gumy i gniazd robaczych grubem i ostrem płótnem.

Maliny z miejsc, na których pięć lat przebyły, na nowe miejsca przesadzać.

Liście opadłe zmiatać na kupę i gnoić do użytku na wiosnę.

Ogrodowizny wybierać, do czego pora nad wieczorem najlepsza, i w piasku suchym przechowywać na potrzebę zimową i wysadki.

Grzędy szparagowe pokryć gnojem, zerznąwszy wprzódy łodygi.

Zaraz z początku miesiąca zasiewać pietruszkę, marchew, szpinak i trybulkę bulwiastą.

Grzędy po zebranych ogrodowiznach nawozić gnojem i przekopać lub zorać.

Kwiaty gruntowe długotrwałe przykryć liśćmi lub słomą.

Siew oziminy w pierwszej połowie tego miesiąca skończonym być powinien.

Tatarkę, buraki, kartofle i wszystkie rośliny okopowe ostatecznie sprzątać.

Podorywki przyspieszyć.

Zapiski domowe.

Listopad

dni 30

dni 30

Dnie	Kalendarz rzymsko-katolicki	Kalendarz grecko-katolicki	Bieg	Słońca Wsch. g. m.	Słońca Zach. g. m.
1 Czwart.	**Wsz. Święt.**	19 Joiła pr.		6 44	16 42
2 Piątek	Dzień Zad.	20 Artemja		6 45	16 40
3 Sobota	Huberta b.	21 Iłarjona		6 46	16 39
4 Niedz.	**24. Karola B.**	**22 Awerkja**		6 48	16 38
5 Poniedz.	Zacharjasza	23 Jakowa		6 49	16 36
6 Wtorek	Leonarda	24 Arety		6 51	16 35
7 Środa	Nikandra	25 Markjana		6 53	16 34
8 Czwart.	Gotfryda i M.	26 Dymitrja		6 54	16 32
9 Piątek	Teodora	27 Nestora		6 56	16 31
10 Sobota	Andrzeja z A.	28 Paraskawji		6 57	16 29
11 Niedz.	**25. Marcina**	**29 Anastazji**		6 59	16 28
12 Poniedz.	5-ciu Braci m.	30 Zynowja		7 1	16 27
13 Wtorek	Stanisława K.	31 Stachja		7 3	16 25
14 Środa	Józafata m.	1 Padołyst.		7 4	16 24
15 Czwart.	Leopolda	2 Akindyna		7 5	16 23
16 Piątek	Edmunda b.	3 Akep. J.		7 7	16 22
17 Sobota	Grzegorza	4 Joannyka		7 9	16 21
18 Niedz.	**26. Odona**	**5 Hałakt.**		7 10	16 20
19 Poniedz.	Elżbiety wd.	6 Pawła		7 12	16 19
20 Wtorek	Feliksa	7 Jeronima		7 13	16 18
21 Środa	Of. NMP. A.	8 Mychajła		7 15	16 17
22 Czwart.	Cecylji	9 Onysyfora		7 16	16 16
23 Piątek	Klemensa	10 Erasta		7 18	16 15
24 Sobota	Jana od K.	11 Miny		7 19	16 14
25 Niedz.	**27. Katarzyny**	**12 Josafata**		7 21	16 13
26 Poniedz.	Konrada	13 Joana Zł.		7 22	16 12
27 Wtorek	Walerjana	14 Fyłypa		7 23	16 11
28 Środa	Zdzisławy	15 Hurja		7 24	16 10
29 Czwart.	Saturnina	16 Matea		7 25	16 9
30 Piątek	Andrzeja	17 Hryhorja		7 27	16 9

Długość dnia: od godz. 9 min. 58 do godz. 8 min. 42.

Dnia ubywa o 1 godz. 16 minut.

Słońce wchodzi w znak Strzelca dnia 23 o g. 0·45 w nocy.

Księżyc oddala się do ziemi dnia 12 o godz. 14 popoł., oddala się dnia 27 o 15 popoł.

Przepowiednie pogody

według 100-letniego kalendarza:

Na Wszystkich Świętych wilgotno, spodziewać się należy śnieżnej zimy. Jeżeli 10 na Andrzeja śnieg, szkodzi żytu. Jaka pogoda na Katarzynę 25, taki przyszły styczeń należy się spodziewać.

Nów księżyca dn. 7 o godz. 5·44 rano.

Pierwsza kw. dnia 14 o godzinie 3·39 rano.

Pełnia księż. dnia 21 o godz. 5·26 rano.

Ostatnia kw. dnia 29 o godz. 6·39 rano.

Sad bez liści, szron na błoniu,
Noc już długa, późno świta,
I wnet też na śnieżnym koniu,
Święty Marcin nam zawita.

W wiosce cisza, u komina
Zasiadły niewiasty z przędzą,
Mile im płynie godzina,
Chichoczą, szepczą, gawędzą.

Co tam! chociaż plusk na dworze,
Gdy w duszy żyje nadzieja,
A więc dziewczęta w komorze,
Roją wróżby na Andrzeja.

I tak dzień za dniem upłynie,
Przeszumi wiatr po zagonach,
A ziemia w śnieżnej pierzynie,
Odpocznie po letnich plonach.

Przypomnienia gospodarskie.

Jeśli ziemia niezmarznięta, jeszcze zasiewać nasiona drzew.

Drzewa oczyszczać ze mchu; delikatnie obwiązywać słomą lub jedliną; młode zabezpieczać od ogryzania przez zające cierniami lub jałowcem.

Kwiaty w doniczkach, dla braku słońca i wolnego powietrza, w tym miesiącu są słabe, trzeba więc o ile można najczęściej w izbach odświeżać powietrze, co i dla ludzkiego zdrowia bardzo potrzebne.

Z końcem miesiąca a często i wcześniej, z powodu mrozów, roboty w polu i w ogrodach ustają; cała więc czynność poza domem ogranicza się na przysposobianiu mat, kołków, żerdzi oraz wszelkich przyborów gospodarskich i na pilnem strzeżeniu, ażeby drzewa, krzewy, kwiaty i warzywne rośliny od mrozów uszkodzone nie były.

Dobry gospodarz nie zaniedba w tym miesiącu dostatkiem przygotować opału, opatrzy dom i zabudowania gospodarskie od wiatrów, słoty i mrozów, młóci zboże i na siew wiosenny przygotowuje; — zaś dobra gospodyni dopilnuje, ażeby wszystko, co w zimowych miesiącach z jej strony odrobionem być powinno, nie zalegało z dnia na dzień.

Zapiski domowe.

Grudzień

dni 31

dni 31

Dnie	Kalendarz rzymsko-katolicki	Kalendarz grecko-katolicki	Bieg	Słońca Wsch. g. m.	Słońca Zach. g. m.
1 Sobota	Eligjusza	18 Płatona		7 28	16 8
2 Niedz.	**1 ad. Bibjanny**	**19 Awdija**		7 30	16 8
3 Poniedz.	Franciszka	20 Hryhorja		7 31	16 8
4 Wtorek	Barbary m.	**21 Wch. w Ch.**		7 33	16 8
5 Środa	Suchy d. An.	22 Fyłymon.		7 34	16 7
6 Czwart.	Mikołaja b.	23 Amfyłoch.		7 35	16 7
7 Piątek	Suchy d., Am.	24 Kateryny		7 36	16 7
8 Sobota	**Niep. P. NMP.**	25 Kłymenta		7 37	16 7
9 Niedz.	**2 ad. W.**	**26 Ałypja**		7 38	16 7
10 Poniedz.	NMP. Loret.	27 Jakowa		7 39	16 6
11 Wtorek	Damazego	28 Stefana		7 40	16 6
12 Środa	Suchy d., A.	29 Paramona		7 41	16 6
13 Czwart.	Łucji p. m.	30 Andreja		7 42	16 6
14 Piątek	Spirydjona	1 Hrud. N.		7 43	16 6
15 Sobota	Walerjana	2 Awakuma		7 44	16 6
16 Niedz.	**3 adw., Euz.**	**3 Sofonja**		7 45	16 7
17 Poniedz.	Łazarza	4 Warwary		7 45	16 7
18 Wtorek	Ocz. NMP.	5 Sawy ap.		7 46	16 7
19 Środa	Suchy d., T.	**6 Nykołaja**		7 47	16 8
20 Czwart.	Teofila	7 Amwrozja		7 47	16 8
21 Piątek	Suchy d., T.	8 Patapja		7 48	16 8
22 Sobota	Zenona	**9 N. Z. P. B.**		7 49	16 9
23 Niedz.	**4 ad., Wikt.**	**10 Miny**		7 49	16 9
24 Poniedz.	Wigilja, A i E.	11 Danyiła		7 50	16 10
25 Wtorek	**Boże Narodz.**	12 Spirydona		7 50	16 10
26 Środa	**Szczep. męcz.**	13 Ewstratja		7 50	16 11
27 Czwart.	Jana Ap. i E.	14 Tyrsja		7 50	16 12
28 Piątek	Młodziank.	15 Ełewterja		7 51	16 13
29 Sobota	Tomasza	16 Aheja		7 51	16 13
30 Niedz.	**Sabina**	**17 Danyiła**		7 51	16 14
31 Poniedz.	Sylwestra	18 Sewastjan.		7 51	16 15

Długość dnia: od godz. 8 min. 40 do godz. 8 min. 24

Dnia ubywa do 21-go o 20 min., potem do końca miesiąca przybywa około 4 min.

Słońce wchodzi w znak Koziorożca dn. 22-go o godz. 13·50 popoł.

Początek zimy.

Księżyc zbliża się do ziemi dnia 9 o godz. 9 rano i oddala się dnia 25 o godz. 11 przed połud.

Przepowiednie pogody

według 100-letniego kalendarza:

Jaka w dniu Adama i Ewy pogoda, taka do końca grudnia. Na Sylwestra 31 jeżeli jest wiatr a rano słoneczne, zapowiada dobry zbiór owoców.

Nów księżyca dnia 6 o godz. 18·25 wieczór.

Pierwsza kw. dn. 13 o godz. 11·52 w połud.

Pełnia księż. dn. 20 o godz. 21·53 wieczór.

Ostatnia kw. dnia 29 o godz. 3·8 rano.

Nadszedł grudzień, bracia mili,
Zimę dał Bóg na wytchnienie,
Korzystajmyż i z tej chwili,
Wielbiąc Boże Narodzenie.

I świętego też Szczepana,
Co dał łaski przykład rzadki,
Bo on zmienia sługę w pana,
Przy rocznej zmianie czeladki.

Wkrótce się skończy rok stary,
Za nim w krok nowy przybędzie,
Pierzchnie przed nim wieczór szary,
Dzionek błyśnie przy kolędzie.

I kto wiernie od początku,
W starym roku Boga sławi,
Tego On w każdym zakątku,
W Nowym Roku błogosławi.

Przypomnienia gospodarskie.

W ogrodzie roboty zupełnie ustają, cała więc czynność ogranicza się do pilnowania, ażeby drzewa, krzewy i rośliny od zimna i od szkody zwierząt zabezpieczone były, i na chronieniu kwiatów w doniczkach, mało bardzo teraz je podlewając.

W polu zupełnie ta sama co i w listopadzie robota.

Na łąkach karczować krzaki i rozsypywać kępy, jeśli śniegiem nie przykryte.

Pszczoły ciepło trzymać.

Bydło rogate przy wpuszczaniu i wypuszczaniu z obory pilnować, aby się nie tłoczyło i boków sobie rogami nie kaleczyło.

Konie dobrze i ostro kuć. Poić wodą czystą, nieco letnią, w której rozpuszczone kuchy olejne bardzo konia wzmacniają. Pilnować, żeby wszelka pasza nie była stęchłą lub spleśniałą, bo to choroby sprowadza.

Owce w tym miesiącu poić w owczarni. Trykom dawać pokarm obfitszy i pożywniejszy niż w innych miesiącach. Owczarnię przewietrzać, nie narażając owiec na przeciąg powietrza.

Drobiu karmu nie skąpić i dopatrywać, ażeby czysto i ciepło był utrzymany.

Zapiski domowe.

Spis alfabetyczny Świętych Pańskich:

Abdona męcz. 30 lipca
Adama 24 grudnia
Adelajdy 16 grudnia
Adolfa b. 17 czerwca
Adrjana m. 8 września
Afry p. 24 maja i 5 sierpnia
Agapita m. 18 sierpnia
Agatona p. m. 10 stycznia
Agaty p. m. 5 lutego
Agnieszki p. m. 21 stycznia
Agrypiny p. m. 23 czerwca
Alberta b. m. 21 listopada
Albina bisk. 5 lutego i 1 marca
Albiny p. 16 grudnia
Aleksandra p. 26 lutego
Aleksandra p. 3 maja
Aleksandra m. 13 grudnia
Aleksego Wyzn. 17 lipca
Alfonsa Lig. 2 sierpnia
Alfreda 3 lipca
Alicji 10 stycznia i 21 czerwca
Aliny 16 czerwca
Alodji p. m. 21 października
Alojzego Gonz. 21 czerwca
Amandy 6 lutego i 18 czerwca
Ambrożego b. 7 grudnia
Amelji 10 czerwca
Anastazego p. 27 lutego
Anastazego m. 22 stycznia
Anastazji m. 15 kwietnia
Anastazji W. 26 października
Anatolji 9 lipca
Anatoljusza m. 3 lipca
Andrzeja Ap. 30 listopada
Andrzeja b. 4 lutego
Andrzeja z Aw. 10 listopada
Andrzeja p. 6 maja
Aniceta p. m. 17 kwietnia
Anieli 31 maja
Aniołów Str. 2 października
Anny Matki NMP. 26 lipca
Antoniusza 12 lutego
Antoniego Op. 17 stycznia
Antoniego Pad. 13 czerwca
Antonina b. W. 10 maja
Antoniny m. 1 marca
Anzelma b. 21 kwietnia
Apolonji p. m. 9 lutego
Apolonjusza b. 7 lipca
Apolonjusza m. 18 kwietnia
Arkadjusza m. 12 stycznia
Apolinarego b. 23 lipca
Arsenjusza m. 19 lipca
Arnolda 18 lipca
Artura b. 6 października
Atanazego b. 2 maja
Augusta 3 sierpnia
Augusty m. 28 marca
Augustyna b. 28 sierpnia
Aurelji p. 25 września
Aureljusza 16 czerwca

Balbiny p. 31 marca
Baltazara 6 stycznia
Barbary p. 4 grudnia
Barnaby Ap. 11 czerwca
Bartłomieja Ap. 24 sierpnia
Bazylego 2 stycznia i 14 czerw.
Beaty p. 8 marca
Benedykta Op. 21 marca
Benjamina m. 31 marca
Bernarda Op. 20 sierpnia
Bernardyna S. 20 maja
Berty 7 lipca
Bibjanny p. 2 grudnia
Bladyny p. 2 czerwca
Blanki 28 listopada
Błażeja b. m. 3 lutego
Błażeja m. 29 listopada
Boguchwała 22 marca
Bogumiła 10 czerwca
Bogusława b. 22 marca
Bohdana 6 lutego i 10 sierpnia
Bonawentury k. 14 lipca
Bonifacego b. 5 czerwca
Bonifacego m. 14 maja
Boże Ciało 19 czerwca
Bożydara b. 31 sierpnia
Bronisławy p. 3 września
Brunona w. 6 października
Brygidy panny 1 lutego
Brygidy wd. 8 października

Cecylji p. m. 22 listopada
Celiny 8 czerwca i 21 paźdz.
Celsa męcz. 28 lipca
Cezarego 21 lutego i 3 listop.
Cyprjana b. 16 września
Cyrjaka m. 8 sierpnia
Cyryla Jer. b. 29 marca
Czesława w. 20 lipca
Czterdziestu Męcz. 10 marca

Damazego pap. 11 grudnia
Damjana m. 27 września
Daniela m. 3 stycznia
Daniela p. 31 lipca
Dawida k. 30 grudnia
Darjusza m. 19 grudnia
Delfiny 26 listopada
Dezyderego b. 23 maja
Dionizego b. 16 marca i 8 kw.
Dionizego b. w. 9 października
Domiceli m. 7 maja i 6 lipca
Dominika w. 4 sierpnia
Donata b. 7 sierpnia
Doroty panny 6 lutego
Dydaka wyzn. 13 listopada
Dzień Zaduszny 2 listopada

Edmunda b. 16 listopada
Edwarda kr. 13 października
Edyty 5 grudnia
Eleonory p. 21 lutego
Eligjusza b. 1 grudnia
Elżbiety kr. wd. 8 lipca
Elżbiety 5 listopada
Elżbiety k. w. 19 listopada
Emanuela 26 marca
Emeryka 4 listopada
Emilji 22 marca i 2 czerwca
Emiljana b. 11 września
Emiljanny m. 20 czerwca
Emmy 19 kwietnia
Erazma b. 2 czerwca i 25 list.
Ernesta 12 stycznia i 7 list.
Eryka kr. m. 18 maja
Estery 18 listopada
Eufemji p. 16 września
Eufemji m. 20 marca
Eucharjusza b. 20 lutego
Eufrozyny p. 3 września i 15 lut.
Eugenji p. m. 25 grudnia
Eugenjusza 4 stycznia, 20 marca i 15 listopada
Eulalji p. m. 12 lutego
Eustachjusza m. 20 września
Euzebji p. m. 20 października
Euzebjusza b. m. 16 grudnia
Euzebjusza kap. w. 14 sierpnia
Euzebjusza m. 5 marca
Ewarysta p. 26 października
Ewy 24 grudnia
Ezechjela pror. 10 kwietnia

Fabjana m. 20 stycznia
Faustyna m. 15 lutego
Felicjana m. 9 czerwca
Felicyny m. 23 listopada
Feliksa pap. 30 maja
Feliksa kapł. 30 sierpnia
Feliksa kapuc. 18 maja
Feliksa Walez. 20 listopada
Ferdynanda kr. 30 maja
Fidelisa kapuc. 24 kwietnia
Filipa Apost. 1 maja
Filipa Nerjusza 26 maja
Filipa Benic. 23 sierpnia
Filiberta 23 sierpnia
Filomeny 21 marca i 5 lipca
Flawjana m. 17 lutego
Flawji p. 5 października
Flawjusza m. 22 czerwca
Florentego w. 23 lutego
Florentyny p. 20 czerwca
Flory 29 lipca
Florjana męcz. 4 maja
Fortunata kap. 1 czerwca
Franciszka Bor. 10 paźdz.
Franciszka à Paulo 2 kwietnia
Franciszka Ksaw. 3 grudnia
Franciszka Sal. 29 stycznia
Franciszka Ser. 4 października
Franciszki wd. 9 marca
Fryderyka 5 marca

Gabrjela arch. 18 marca
Gawła O. 16 października
Gastona 6 lutego
Gedeona 18 czerwca
Genowefy p. 3 stycznia
Genowefy Hyrd. 9 listopada

Gerarda 24 września
Germana b. w. 28 maja
Gertrudy 17 marca
Gerwazego m. 19 czerwca
Gilberta 4 lutego
Gizeli 7 maja
Gotfryda 13 stycznia
Grzegorza b. 4 stycznia
Grzegorza Naz. 9 maja
Grzegorza p. 12 marca
Grzegorza VII. p. 25 maja
Grzegorza p. 16 lutego
Gustawa 3 sierpnia
Gwidona 12 września

Heleny ces. 2 marca
Heleny kr. 21 maja
Heleny w. m. 31 lipca
Heljodora m. 3 lipca
Henryka 19 stycznia i 12 lipca
Henryka ces. 15 lipca
Hermenegildy kr. 31 kwietnia
Hieronima Dok. Kość. 30 wrz.
Higina pap. m. 11 stycznia
Hilarego Dok. Kość. 14 stycznia
Hilarjona op. 21 października
Hiltrudy p. 27 września
Hipolita m. 30 stycz. i 13 sierp.
Honoraty p. 12 stycznia
Huberta p. 3 listopada
Hugona b. 1 kwietnia

Idy panny 13 kwietnia
Idy z T. 5 listopada
Idziego op. 1 września
Ifigenji 21 września
Ignacego b. 1 lutego
Ignacego Lojoli w. 31 lipca
Ildefonsa b. w. 23 stycznia
Imienia Jezusa 1 stycznia
Imienia Marji 12 września
Inocentego p. 8 lipca
Ireneusza m. 25 marca
Ireny panny 5 kw. i 20 paźdz.
Irmy 24 grudnia
Irwiny p. 24 grudnia
Iwona k. m. 19 maja
Izaka 3 czerwca
Izabeli 15 marca i 3 września
Izydora b. 4 kwietnia
Izydora oracza 10 maja
Izydora b. 2 lutego

Jacka wyzn. 17 sierpnia
Jacka m. 11 września
Jadwigi wd. 15 października
Jakóba St. 1 czerwca
Jakóba Apost. 25 lipca
Jana Złotoust. 27 stycznia
Jana Matt. w. 8 lutego
Jana z Dukli 1 października
Jana Jałm. 24 stycznia
Jana Bożego 8 marca
Jana w oleju 6 maja
Jana Nepom. 16 maja
Jana Chrz. 24 czerwca
Jana M. 16 i 26 czerwca
Jana Gwalberta 13 lipca
Jana Kantego 20 października
Jana Kap. w. 28 marca
Jana od Krzyża 24 listopada
Jana Ewang. 27 grudnia
Jana męcz. 7 września
Januarjusza b. m. 19 września
Jerzego b. m. 23 kwietnia
Jędrzeja bł. 16 maja
Joanny wd. 24 maja
Joanny Fremiot 21 sierpnia
Joachima Ojca NMP. 16 sierp.
Jolanty bł. 14 czerwca
Jowity męcz. 15 lutego
Józefa Oblub. NMP. 19 marca
Józefa Kalas. w. 4 lipca
Józefa z Arym. 17 marca
Józefa z Kupert. 18 września
Józefata 14 listopada
Judy Ap. 28 października
Judyty wd. 14 listopada
Juljana 19 i 27 lut. i 16 marca
Juljana m. 19 i 27 lutego
Juljanny p. 16 lutego
Julji p. m. 22 maja
Julity p. m. 20 lipca
Juljusza 19 stycznia
Juljusza p. 12 kwietnia
Justusa 28 lutego
Justyna fil. 14 kwietnia
Justyniana b. 5 września

Kaspra 6 stycznia
Kaja 22 kwietnia
Kajetana w. 7 sierpnia
Kaliksta pap. 14 października
Kamilla w. 18 lipca
Karola Borom. 4 listopada
Karola ces. 28 stycznia
Kassjana 13 sierpnia
Kassjusza m. 15 maja
Katarzyny z R. 13 lutego
Katarzyny Sen. 30 kwietnia
Katarzyny p. m. 25 listopada
Katarzyny Szw. 22 marca
Kat. św. Piotra w Rz. 18 stycz.
Kat. św. Piotra w Ant. 22 lutego
Kazimierza kr. 4 marca
Kiljana b. 8 lipca
Klary p. 12 sierpnia
Klaudjusza b. 6 czerwca
Klemensa pap. 23 listopada
Klemensa b. 13 lutego
Kleopatry 20 października
Kleta m. 26 kwietnia
Klotyldy kr. 3 czerwca
Konstancji p. m. 11 lutego
Konstantego w. 11 marca
Konrada wyzn. 19 lutego
Konrada bisk. 27 listopada
Korduli p. 22 października
Kornelji m. 31 marca
Kosmy m. 27 września
Krescencji 15 czerwca
Krescencjusza 27 czerwca
Kryspina i Kryspinjana 25 paź.
Krystyny p. 13 marca i 24 lipca
Krzysztofa m. 25 lipca
Ksawerego 3 grudnia
Kunegundy ces. 3 marca
Kunegundy król. 24 lipca
Kwiryna męcz.

Lamberta 16 kwietnia
Larga m. 8 sierpnia
Leandra b. 27 lutego
Leokadji p. 9 grudnia
Leona b. 20 lutego i 14 marca
Leona I. pap. 11 kwietnia
Leona II. pap. 28 czerwca
Leonarda wyzn. 6 listopada
Leoncjusza b. 13 stycznia
Leonidasa m. 28 stycznia
Leonilli p. m. 15 marca
Leopolda w. 15 marca i 15 list.
Linusa 23 września
Longina m. 15 marca
Lucjana 7 stycznia
Lucyny p. 30 czerwca
Lucyny 17 października
Lucjusza 11 lutego
Ludgardy p. 16 czerwca
Ludgara b. 26 marca
Ludomira 3 października
Ludwika kr. 25 sierpnia
Ludwika w. 12 lutego
Ludwiki p. 15 kwietnia

Ładysława z Gier. 25 września
Łazarza b. 11 lutego i 17 grud.
Łucji panny 13 grudnia
Łukasza ew. 18 października

Macieja Apost. 25 lutego
Magdaleny 27 maja
Makarego 2 stycznia i 29 lutego
Malwiny 4 maja
Maksyma b. 18 listopada
Maksyma m. 29 maja
Maksymiljana b. 12 październ.
Małgorzaty kr. węg. 13 lipca
Małgorzaty kr. sz. 10 czerwca
Mansweta b. 28 listopada
Marcelego p. 16 stycznia
Marceli wd. 31 stycznia
Marcelina p. 18 czerwca
Marcelina m. 26 kwietnia
Marcjanny 9 stycznia
Marjana Ł. 19 sierpnia
Marji Kleof. 9 kwietnia
Marji Magd. de Pazzis 27 maja
Marji Magd. w Jeroz. 22 lipca
Marjusza 19 stycznia
Marka 24 marca i 18 czerwca
Marty 29 lipca
Marty p. 20 października
Martyny p. m. 30 stycznia
Mateusza Ap. 21 września
Matyldy kr. 14 marca
Maura 15 stycznia i 28 list.
Maurycego m. 22 września
Mauryljusza 13 września
Metodego b. 5 lipca
Melanji p. m. 17 lutego

Melchjora 6 stycznia
Michała Arch. 29 września
Michała b. w. 23 maja
Mikołaja z Tol. 10 września
Mikołaja b. 6 grudnia
Mirona m. 17 grudnia
Młodzianków 28 grudnia
Modesta m. 15 czerwca
Modesty p. 13 marca
Moniki w. 4 maja

N. krwi Ch. P. 1 lipca
Narcyza b. 29 października
Narodzenie Chryst. P. 25 grud.
Narodzenie NMP. 8 września
Natalji Panny 27 lipca
Nawiedzenie NMP. 2 lipca
Nawr. św. Pawła 25 stycznia
NMP. Anielsk. 2 sierpnia
NMP. Boles. 15 września
NMP. od wyk. niew. 24 wrz.
NMP. Jasnogór. 25 sierpnia
NMP. Łask. 9 maja
NMP. Loret. 10 grudnia
NMP. Różań. 6 października
NMP. Śnieżn. 5 sierpnia
NMP. Szkapl. 16 lipca
Napoleona 15 sierpnia
Nazarjusza b. 28 lipca
Nestora b. m. 13 marca
Nicefora b. 13 marca
Niepok. Pocz. NMP. 8 grud.
Niepok. Serca NMP. 17 wrz.
Nikodema m. 15 września
Norberta b. 6 czerwca

Obrzez. Pańskie (N. R.) 1 stycz.
Objaw. NMP. w Lourd. 11 lut.
Oczekiwanie NMP. 18 grudnia
Oczyszczenie NMP. 2 lutego
Odona b. 18 listopada
Ofiarowanie NMP. 21 listopada
Olimpji 26 marca
Olimpjusza m. 31 października
Opata b. 4 czerwca
Ottona m. 16 stycznia
Ottona bisk. 24 lipca
Otylji p. m. 13 grudnia

Pankracego 12 maja
Pantaleona m. 27 lipca
Paschalisa 17 maja
Parysa 5 sierpnia
Patrycjusza 17 marca
Paułina b. 22 czerwca
Pauli wdowy 26 stycznia
Pawła m. 26 czerwca i 17 sierp.
Pawła I. pust. 15 stycznia
Pawła Ap. 29 czerwca
Pawła od krz. 28 kwietnia
Pelagji m. 12 października
Pelagji p. 11 lipca
Petroneli 31 maja
5 blizn. św. Franc. 18 września
Pięciu br. męcz. 12 listopada
Piotra b. m. 26 listopada
Piotra Chryz. 4 grudnia
Piotra Damjana 23 lutego
Piotra Nolaski 31 stycznia
Piotra m. 29 kwietnia
Piotra Ap. 29 czerwca
Piotra Celest. 19 maja
Piotra w okow. 1 sierpnia
Piotra z Alk. 19 październ.
Piusa V. pap. 5 maja
Piusa I. p. m. 11 czerwca
Placyda m. 5 października
Placydy p. 11 października
Podw. św. Krz. 11 września
Polikarpa b. m. 26 stycznia
Popielec 13 lutego
Porfirego 26 lutego
Praksedy p. 20 czerwca
Prokopa m. 27 lut. i 4 lipca
Probusa 15 marca i 11 paźdz.
Prospera b. 25 czerwca
Prota m. 11 września
Protazego 19 czerwca
Pryski 18 stycznia
Przemienienie Pańsk. 6 sierp.
Przenies. św. Stanisława 28 wrz.
Przenies. św. Wojciech. 20 paź.
Przenies. relikw. św. Kazimierza 27 sierpnia
Ptolomeusza b. 24 sierpnia
Pulcherji p. 10 września i 7 lip.

Rafała Arch. 24 października
Rajmunda w. 31 sierpnia
Rajmunda 23 stycznia
Raula 21 października
Reginy p. 7 września
Remigjusza b. 1 października
Roberta Op. 7 czerw. i 17 kw.
Rocha wyzn. 16 sierpnia
Romana Op. 28 lutego
Romana m. 9 sierpnia
Romana b. m. 23 października
Romany panny 23 lutego
Romualda Op. 7 lutego
Rogiera 30 grudnia
Rozalji p. 4 września
Rozesłanie Ap. 15 lipca
Róży z Limy p. 30 sierpnia
Rudolfa 17 kwietnia
Rufa m. 28 listopada
Rufina wyzn. 19 sierpnia
Rufiny p. 31 sierpnia
Ruperta b. 27 marca
Rygoberta b. w. 4 stycznia
Ryszarda b. 3 kwietnia
Ryszarda król. 7 lutego

Saby b. 9 lutego
Saby Op. 5 grudnia
Sabina w. 11 lipca
Sabinjana m. 7 czerwca
Sabiny m. 27 paź. i 29 sierp.
Salomei panny 17 listopada
Samuela 17 lutego i 20 sierpnia
Saturnina m. 29 listopada
Saturniny p. m. 4 czerwca
Sawiny p. 30 stycznia
Scholastyki p. 10 lutego
Ścięcie głowy św. Jana Chrz. 29 sierpnia
Sebastjana m. 20 stycznia
Serafina w. 12 października
Serafiny p. 29 lipca
Serapiona w. m. 14 listopada
Serca Jezusowego 27 czerwca
Sergjusza m. 24 lutego
Serwacego b. 13 maja
Serwiljana m. 20 kwietnia
Seweryna b. m. 23 października
Seweryna Op. 8 stycznia
Siedm. bol. NMP. 14 kwietnia
Siedm. braci śp. 10 lipca
Sokratesa 19 kwietnia
Sotera pap. 22 kwietnia
Stanisława b. 8 maja
Stanisława Kostki 13 listopada
Stefana kr. w. 2 września
Stefana m. 22 list. i 2 sierp.
Stolicy św. Piotra w Ant. 22 lut.
Sulpicjusza m. 20 kwietnia
Sykstusa III. p. 28 marca
Sylwana 4 października
Sylwerjusza 20 czerwca
Sylwestra p. 31 grudnia
Symeona b. 18 lutego
Symforjana m. 22 sierpnia
Szczepana m. m. 26 grudnia
Szymona Sł. 5 stycznia
Szymona ap. 28 października
Szymona b. 18 lutego
Szymona z Lipnicy
Świętej Rodz. 26 stycznia

Tacjana m. 16 marca
Tadeusza ap. 28 października
Tekli m. 26 marca
Telesfora p. 5 stycznia
Teobalda p. 1 lipca
Teodora m. 9 listopada i 7 stycz.
Teodory m. 1 kwiet. i 11 wrz.
Teodozji p. 29 maja
Teofila 6 lutego i 20 grudnia
Teofila 8 stycznia i 5 marca
Teresy p. 15 października
Tomasza z Akw. 7 marca
Tomasza ap. 21 grudnia
Tomasza Kant. 29 grudnia
Trójcy św. 26 maja
Trzech Króli 6 stycznia
Tymoteusza b. m. 24 stycznia
Tytusa b. 4 stycznia

Urbana pap. 25 maja
Urbana b. 16 maja
Urszuli panny 21 października
Ulryka 4 lipca
Ursusa 30 lipca

Wacława króla 28 września
Walerji panny 9 grudnia
Walerji m. 5 czerwca
Walerego 12 grudnia
Walerego m. 12 września
Walerjana b. 14 kwietnia
Waltera 2 maja

Walentego k. m. 14 lutego
Walentyny 15 lipca
Wawrzyńca m. 10 sierpnia
Weroniki p. 13 stycznia
Wielkanoc 20 kwietnia
Wiktora m. 25 lutego i 6 marca
Wiktora b. m. 21 maja
Wiktora b. 17 października
Wiktorji p. 23 grudnia
Wilhelma 10 stycznia i 28 maja
Wincentego Ferrer. w. 5 kw.
Wincentego Kadł. 8 marca
Wincentego b. 20 marca
Wincentego m. 22 stycznia
Wincentego à P. 19 lipca
Wirgiljusza b. m. 29 listop.
Wirginji 7 listopada
Wita 15 czerwca
Witalisa m. 28 kw. i 4 listop.
Władysława kr. 27 czerwca
Wniebowstąpienie P. 29 maja
Wniebowzięcie NMP. 15 sierp.
Wojciecha b. m. 23 kwietnia
Wolframa m. 10 marca
Wszystkich Św. 1 listopada

Zacharjasza 4 listopada
Zacharjasza pr. 6 września
Zaślubiny NMP. 23 stycznia
Zefiryny p. 26 sierpnia
Zenajdy p. m. 5 czerwca
Zenajdy panny 11 października
Zenobjusza 24 grudnia
Zenobji b. 30 października
Zenona 12 kw. i 23 czerwca
Zenona żoł. 22 grudnia
Zesł. Ducha św. 8 czerwca
Znal. Krz. Św. 3 maja
Znal. rel. św. Szczep. 3 sierp.
Zofji 15 maja
Zofji m. 18 września
Zuzanny m. 24 maja
Zuzanny p. 11 sierpnia
Zwiastowanie NMP. 25 marca
Zygmunta kr. 2 maja
Zygfryda b. 25 lutego

Kalendarz żydowski.

STYCZEŃ.
1 Stycznia 14 Thebot 5694.

LUTY.
28 Lutego 13 Adar Post Estery.

MARZEC.
1 Marca 14 Adar Purim.
31 Marca 15 Nisan **1 dz. Wielkan.**

KWIECIEŃ.
1 Kwietnia 16 Nisan **2 dz. Wielk.**
6 Kwietnia 21 Nisan **7 dz. Wielk.**
7 Kwietnia 22 Nisan **8 dz. Wielk.**

MAJ.
3 Maja 18 Ijar Lag.-Beomer.
20 Maja 6 Sywan **1 dz. Ziel. Św.**
21 Maja 7 Sywan **2 dz. Ziel. Św.**

LIPIEC.
1 Lipca 18 Thamus P. zdob. Św.
22 Lipca 10 Ab P. zburz. Świątyni

WRZESIEŃ.
2 Września 22 Elul Selichot
10 Września 1 Tiszri **N. Rok 5695**
11 Września 2 Tiszri **2 dz. N. Roku**
12 Września 3 Tiszri Post Gdalje
19 Września 10 Tiszri **Sądny Dzień**
24 Września 15 Tiszri **1 dz. Kuczek**
25 Września 16 Tiszri **2 dz. Kuczek**
30 Września 21 Tiszri św. Palmowe

PAŹDZIERNIK.
1 Października 22 Tiszri **K. Kuczek**
2 Października 23 Tiszri **R. z Praw**

GRUDZIEŃ.
2 Grudnia 25 Kislew Chanuka
16 Grudnia 10 Thebot P. Obl. Jer.

TARYFA POCZTOWA

Obrót miejscowy: Zł. gr.

Listy zwykłe prywatne do 20 gram. . . —.15
ponad 20—100 gramów . . . . . —.20
Kartki pocztowe . . . . —.10
Kartki z widokami, zawierające w tekście nie więcej jak 5 wyrazów z życzeniami, pozdrowieniami i t. p. . . —.05
Telegramy od wyrazu . . . . . . —.05
nadto zasadnicza opłata . . . . —.25

Obrót w kraju i do Gdańska:

Listy zwykłe prywatne do 20 gram. . . —.30
ponad 20—100 gramów . . . . —.45
Kartki pocztowe . . . . —.20
Kartki z widokami, zawierające w tekście nie więcej jak 5 wyrazów z życzeniami, pozdrowieniami i t. p. . . —.05
Druki zwykłe do wagi 25 gramów . . —.05
ponad 25—50 gramów . . . . . —.10
Opłaty dodatkowe:
do przesyłek Poste-restante . . . —.10
za doręczenie ekspres . . . . . —.80
za polecenie (recepisem) . . . . —.60
od przesyłek za pobraniem . . . . —.50
Przekazy pocztowe, pobraniowe i zleceniowe: do 10 Zł. opłata . . . . —.20
ponad 10 — 20 Zł. opłata . . . . —.35
ponad 20 — 50 Zł. opłata . . . . —.50
Telegramy zwykłe od wyrazu . . . —.15
nadto opłata zasadnicza . . . . . —.50
Telegramy pilne (D) od wyrazu . . . —.30
nadto opłata zasadnicza . . . . —.50
Telegramy listowe (L. T.) od wyrazu . —.05
najmniej 20 wyrazów opłata wynosi 1.—

TARYFA PACZEK POCZTOWYCH.

Strefa	1	2	3	4
WAGA	do 100 km.	ponad 100 do 300 km.	ponad 300 do 600 km.	ponad 600 km.
do 1 kg.	—·50	—·60	—·60	—·60
ponad 1—3 ,,	—·70	1·—	1·30	1·60
ponad 3—5 ,,	1·—	1·50	2·—	2·50
ponad 5—10 ,,	1·50	2·50	3·50	4·—
ponad 10—15 ,,	2·—	3·50	5·—	6·—
ponad 15—20 ,,	2·50	4·50	6·50	8·—

Dopłaty: za pobranie — 50 gr.
za Poste-restante — 50 gr.

Na Nowy Rok!

Gdy w nicość stary rok leci
I ginie w dziejów łańcuchu,
Cieszmy się wszyscy jak dzieci,
Krzepiąc się znowu na duchu.

Bo oto Nowy Rok wstaje
Niosąc nam wiarę przyszłości,
Że w nasze rodzinne kraje,
Szczęście i radość zagości.

Że mamy mocy na tyle,
By zdusić wrogów ataki,
Że w zgodzie stojąc i sile,
Obronim ojczyste szlaki.

Nad długą granicą naszą,
Gdzie czyha zasadzek pełno,
Tam nasi dzielni żołnierze,
Ofiarnie służbę swą pełnią.

A przy nich wszyscy rodacy,
Niechajże stoją gotowi,
By w twardej i żmudnej pracy,
Służyć ochotnie krajowi.

A teraz, kiedy rok stary
Niknie w przeszłości bezkresie,
Niechaj najlepsze nam dary,
Hojnie Rok Nowy przyniesie!

Zemsta góralki.

Hanka była prawdziwem dzieckiem gór. Smukła i giętka, jak trzcina, lekko opalona twarzyczka, oczy niebieskie, jak kwiat niezapominajki. Gdy szła drogą w swoim malowniczym stroju góralskim, wszyscy oglądali się za nią z podziwem i zachwytem.

Hanka wiedziała o tem dobrze, a powszechny zachwyt i pełne miłości spojrzenia chłopców przyjmowała jako należny jej hołd, a przyjmowała go chłodno i obojętnie, nie darząc zań nikogo najmniejszą nawet uwagą. Dumną była Hanka i dumy swej wyniosłej, co twarzyczce jej rzadkiego uroku dodawała, strzegła bacznie, jak skarbu najcenniejszego, bo zresztą była dziewczyną biedną.

Przed nią stanął uśmiechając się szatańsko... Ksawer, jej śmiertelny wróg.

Mała chałupka jej rodziców stała wysoko w górze pośród starych lasów jodłowych i sosnowych. — Dzieciństwo Hanki było jednem pasmem łez i cierpień. Drżąc na całem ciele kryło się dziecko w najciemniejszy kąt izby, jak tylko dosłyszało zdaleka zbliżający się ciężki i chwiejny chód pija-

nego Macieja, wracającego z karczmy. Maciej bił swe dziecko... „tę bezużyteczną, jeszcze jedną gębę do jedzenia“ bez opamiętania i bez litości, aż sam zmęczony padał gdzieś na słomę, by przespać swe pijackie zamącenie i nieprzytomność. Nigdy nie słyszała Hanka dobrego słowa. Agata, jej macocha, wychudła baba o złych rysach, kopała ją przy każdej sposobności i miała dla niej tylko przekleństwa i najokropniejsze wyzwiska. I tylko praca, głód i bicie — to jedyne wspomnienia z lat dziecinnych Hanki.

Teraz nie biją jej więcej, nie... pewnego razu i im przecież wpadła w oczy niezwykła uroda córki.

Z chytrym, tajemniczym uśmiechem zacierali ręce Maciej i Agata; wydobyli z ukrycia parę dukatów i kupili Hance ten piękny strój góralski. Pilnowali i baczyli na dziewczynę, jak na drogocenny towar, gotowi..: sprzedać go najwięcej ofiarującemu. Otaczali ją służalczo-pełzającą troskliwością, i mimo okazywanej im przez Hankę pogardy, nazywali ją swą „gołąbeczką“.

Tymczasem Hanka wyprowadzała dalej jak dotychczas owce na łąkę, a tam na łonie natury łagodniało ostre i dumne zacięcie jej twarzy i oddane marzeniu dziewczę leżało na kwiecistym kobiercu trawy, z rękoma splecionemi pod bujnemi kędziorami, miękki uśmiech lekko rozchylał jej wargi... a myśli biegły do Andrzeja, jej ukochanego, który był dla niej pięknym jak anioł w tej swojej pełnej zdrowia i siły męskości i swoich kruczych kędziorach, pachnących macierzanką i sośniną, i jak ogień błyszczących oczach i mocnych białych zębach.

Andrzej był biedny, tak jak ona, posiadał tylko swoją promieniejącą młodość, a mimo to uważali się za bogatych w tej swojej jedynej na świecie niezmiernej miłości i nadziei na przyszłość.

A jednak jaśniejąca twarzyczka Hanki pociemniała: Andrzej pasł owce Ksawera, najbogatszego gospodarza w okolicy. Mocno ściskało dziewczę swoje małe pięści, kiedy myślało o tym człowieku, który od jakiegoś czasu dziwnie często odwiedzał jej rodziców w ich nędznej i biednej chałupinie, on, bogaty Ksawer Grdyka! Dreszcz wstrętu przebiegał jej ciało, kiedy przypominała sobie jego krótką, przysadzistą postać, na której osadzona była olbrzymia, zniekształcona głowa z odstającemi uszami. Maleńkie, fałszywe, a okrucieństwa pełne oczy rzucały złe błyski z pod grubych krzaczastych brwi, a podstępny i zdradliwy uśmieszek leżał zawsze na jego szerokich ustach.

Opowiadano sobie rozmaite rzeczy o bogatym Ksawerym, a nic dobrego. Ale cóż z tego? Jak się posiada tyle owiec i do tego najpiękniejszy dom w okolicy — to nie trzeba być ani dobrym ani pięknym.

Maciej Brózda, ojciec Hanki, nie mógł nadość się naszczycić i nawykazywać Hance ten ogromny honor, jaki jej wyświadczał Ksawer Grdyka, że ją właśnie, najbiedniejszą dziewczynę we wsi, on mocarz i bogacz chce uczynić swoją żoną, a kiedy dziewczę w rozpaczy i gniewie odmawiało, wracały okropne wyzwiska i przekleństwa bez granic...

„He, Hanka!“

Skoczyła młoda dziewczyna i pobiegła do chaty na wezwanie ojca. Starzy przyjęli ją z bardzo ważną miną i oślizgłą uprzejmością. Z biciem serca oczekiwała Hanka ich słów. Wnet też Maciej odchrząknął i, po dodaniu mu odwagi uderzeniem w bok przez jego lepszą połowę, zaczął: „Ksawer był tu i oświadczył się o ciebie... ja mu przyrzekłem... a... na Matkę Boską Zielną będzie wasz ślub i na tem pozostanie!“

Oniemiała z przerażenia spoglądała Hanka na ojca, potem wybuchnęła srebrno dźwięcznym, ironicznym śmiechem i śmiała się głośno i długo, choć w czasie tego łzy spływały jej z oczu; potem tupnęła gniewnie nogą, a między łagodnemi brwiami ukazała się głęboka brózda, i rzekła tonem stanowczym, ocierając sobie łzy z twarzy:

„Poślubić chce mnie... ten... ten krzywonogi, skarłowaciały i zły potwór? nie wyjdę nigdy za niego, nigdy! Ja...“

Okropne uderzenie w twarz zamknęło jej usta. Maciej podniósł rękę, by drugi raz uderzyć. Wściekły i oszalały z gniewu ryczał jak opętany: „Żebraczko! dziewko! a na to wyhodowaliśmy cię i wykarmili, ty niewdzięczna ladacznico! Spróbuj tylko nie słuchać... zbyt długo nie wytrzyma twoja... ha... ha... piękna buzia... potem nie da nikt ani grosza za nią!... śmiał się dziko stary.

Śmiertelnie blada, z błyszczącemi oczyma, rzuciła jeszcze Hanka w zmienioną z powodu niskich żądz twarz ojca: „nie wyjdę za niego, powiedzcie mu to, raczej...“ trzasnęła drzwiami i wybiegła z izby.

Agata, która tej całej scenie przypatrywała się niemo, teraz rzuciła tylko za wybiegającą szyderczym wzrokiem, poczem upewniwszy się, że dziewczyna jest daleko i nie może ich usłyszeć, przywołała męża do siebie, zaczęła mu coś tłumaczyć i opowiadać, a w miarę jej słów twarz starego coraz bardziej się wypogadzała, aż wreszcie uderzył się głośno po udach, zachichotał szyderczo i potarł ręce zadowolony.

Całkiem prosty, a przytem iście szatański plan zamachu na wolność biednej dziewczyny uknuli właśnie. Może się opierać, jak zechce... nic nie pomoże.

Tego samego jeszcze wieczoru, po długiej rozmowie poklepał radośnie czcigodny zięć swego przyszłego teścia po ramieniu i w jego chciwie wyciągniętą rękę wepchnął kilka banknotów... cenę kupna za szczęście jego dziecka.

Podczas tego Hanka i Andrzej w serdecznych objęciach i wśród żarliwych i gorących pocałunków przysięgali sobie wieczną miłość i wierność. „Na Matkę Boską Zielną... o ukochany, przysięgam ci, że prędzej nóż wbiję w podłe serce tego nędznika, zanim będę jego!“ — szeptała Hanka z rozpalonemi policzkami i błyszczącemi oczami.

*

Przeszły tygodnie.

Ostrożnie omijali starzy wszelką wzmiankę o Ksawerym Grdyce. Gdy przypadkiem mówili o nim, Hanka wydymała drwiąco i z pogardą wargi, a potem nie słuchała wcale. Jego podarunki w sposób krótki i zimny zwracała. Wreszcie Ksawer przestał się pokazywać i z beztroską młodości zapomniała o nim Hanka, żyjąc szczęściem swojej miłości.

Pewnego razu posłali ją rodzice do sąsiedniego miasteczka na zakupy. Rada, że zobaczy raz innych ludzi, wybrała się w południe w drogę. Niebo śmiało się do niej głębokim błękitem, kwiaty pachniały upojnie, wokół rozbrzmiewał cudowny śpiew ptasząt, a zewsząd tryskała urocza świeżość i radość życia. — Hanka szła ochoczo i żwawo, a wesoła jej pieśń szła w zawody ze śpiewakami leśnymi. Tylko kiedy przypominała sobie Ksawera, piękne jej oczy i pogodną twarz przesłaniała mgła nienawiści, jaką w głębi duszy i całem swem namiętnem sercem pałała do niego.

Ściemniało się już zupełnie, kiedy wracała do domu. Szła sprężyście i lekko, nucąc wesoło. Chłodny wiatr pieścił jej policzki, a księżyc, który wszedł właśnie oświecił aureolą jej głowę. Serce biło jej mocno i gorąco, gdyż myślała o Andrzeju. Nagle drgnęła przestraszona, usłyszała bowiem za sobą jakiś podejrzany szelest, jakby się ktoś za nią skradał. Obróciła się szybko i zdawało jej się, że cień jakiś mignął za drzewem. Zatrzymała się na chwilę, wstrzymała oddech, ale wszędzie trwała nadal niezmącona niczem cisza. Serce jej ścisnęło złe przeczucie, ale stłumiła w sobie niepokój i poszła dalej.

Jednak przeczucie nie omyliło jej. Czterech silnych chłopów skradało się za nią. Nagle mocne ramiona pochwyciły dziewczynę i choć broniła się zaciekłe, gryzła i drapała, napastnicy za-

kneblowali jej usta, skrępowali mocno, zawiązali jej oczy i powlekli za sobą.

Znalazła się w jakiejś komórce, gdzie było tylko maleńkie, zakratowane okienko. Tu wyjęto jej knebel i rozwiązano więzy. Przed nią stanął uśmiechając się szatańsko... Ksawer, jej śmiertelny wróg. Hanka zacisnęła do krwi wargi, żeby nie krzyczeć. Skoczyła na równe nogi, i uderzyła go z całej siły pięścią w jego łajdacko uśmiechniętą twarz.

— Dzikiemi zwierzętami jesteście, nie ludźmi! — zawołała głosem zdławionym nienawiścią i łzami.

Ksawer starł z twarzy krew, stłumił gniew, uśmiechnął się znów swoim szatańskim uśmiechem i rzekł: — Poczekaj-no, gołąbeczko, już ja cię poskromię! Będziesz musiała mnie teraz poślubić, bo cała wieś jutro opowiadać sobie będzie, jakto dumna i niedostępna Hanka dla pieniędzy całą noc u bogatego Ksawera spędziła! Hahaha! a któż ci uwierzy, że było inaczej? A i o twoim lubym Andrzeju też pomyślę, jak nie spełnisz moich życzeń, będzie wnet leżał z pogruchotanemi kośćmi u stóp skały! Tak, tak gołąbeczko moja, będziesz mnie jeszcze na klęczkach błagała, żebym ratował twoją cześć i raczył ciebie zhańbioną wziąć za żonę! Hahaha!

Po tych słowach wyszedł zamykając za sobą drzwi na klucz i pozostawił Hankę pogrążoną w najgłębszej rozpaczy.

Ach, wiedziała o tem dobrze, że ten łotr ma słuszność. Musi go teraz poślubić. Nikt w całej wsi nie uwierzy w jej czystość i niewinność. Zhańbiona jest na zawsze w oczach ludzi, prócz może Andrzeja. Ale czy może go narazić na drwiny i szyderstwo, że bierze dziewczynę skalaną i znieważoną?

Całą noc nie zmrużyła oka, a na drugi dzień, kiedy otwarły się drzwi jej więzienia powzięła mocne postanowienie. Z mocno zaciśniętemi wargami zdającemi się ukrywać jakąś okropną tajemnicę, blada i surowa wracała do domu. Bez jednej łzy opowiedziała Andrzejowi co zaszło i naradzali się długo oboje.

Potem dziewczyna uspokoiła się zupełnie, a w tydzień potem odbyło się wesele Hanki z Ksawerym. Piękna i dumna, jak królowa, a bledziuchna, jak opłatek, szła Hanka do kościoła, wyraźnie i głośno powiedziała „tak“. Raz tylko spojrzała na stojącego niedaleko Andrzeja, jakby mu coś przysięgała.

Przy suto zastawionym weselnym stole pomiędzy hałaśliwymi gośćmi, siedziała spokojna i zimna jak marmur piękna panna młoda. Ksawer patrzył na nią z podziwem i z zwierzęcą pożądliwością, ale gdy Hanka spojrzała na niego, odskoczył, jak przed ukąszeniem gadziny. Strach wkradł się na chwilę w jego podłą duszę przed kamienną nietykalnością dziewczyny, jednak namiętność zwyciężyła. Pociągnął Hankę za sobą do sypialnej izby.

Słońce już wysoko stało na niebie, a w izbie państwa młodych jeszcze trwała najzupełniejsza cisza. Nikt się nie ruszał. Goście weselni, którzy się jeszcze raczyli jadłem i napitkiem, zapukali w żarcie do drzwi. Pukali coraz głośniej, jednak nikt nie odpowiadał. Wtedy zaniepokojeni otworzyli siłą drzwi i z krzykiem przerażenia cofnęli się wtył. Na łóżku, na którem znać było ślady gwałtownej walki leżał Ksawer martwy, w kałuży krwi. W pierś miał wbity swój własny nóż.

Hanka dotrzymała przysięgi i pomściła swój honor. Umknęli potem oboje z Andrzejem i nikt się nigdy niedowiedział gdzie się ukryli.

B.

Koniec.

Głupi Gała.

Ludziska mówiom, żem głupi. Jaki jo ta głupi! Jakem był maluśki osiem roków mi było, posłali mie matka do karcmy, zebym jej za dwadzieścia groszów špirytusu do kieliska przyniósł, bo ją zęby bolały. Przychodze do karcmy i pedom: — Jabramku, a dajciez mi śpirytusa za dwadzieścia. — Jabramek mi śpirytusa do kieliska doł i pedo, ze nie zmieści sie ino za pietnoście. No to jo, nie myślący wiele, odwróciłem kielisek do góry nogami, bo w nózce wydrążenie było, zeby mnie jucha nie osukał, i za pięć grosy z drugi strony śpirytusu dolał. No, widzicie jakim mądry? A ludziska pedajom, zem głupi!

Kiejem dorósł, bo trza wom wiedzieć ze mom juz dwadzieścia trzy roków, poznołem Kasie. Spodobołem sie ji okrutnie i pedziała, ze mojom nazeconom kce być. Pedziołem dobre. A Kasia to mie bardzo kocha i wielem razy do ni przysed, to mi zawdy coś w upominku dawała. Roz dała mi igłe. Idę i idę z tą igłą, nie wiem co śniom zrobić. Jaz tu, na scęście, wóz ze sianem przejechoł. Nie namyślający sie długo włozyłem igłe do siana. Przychodzę do dom, a matula pytajom:

Uwiązołem słoninę na śnurku ciągnąłem za sobą — a psy słoninę mi zezarły...

— A ty głupi Gała, co ci Kaśka dała?

— Dała mi igłe.

— A cóześ z nią zrobił?

— Nie wiedziołem co z nią zrobić, to ją do siana wetkałem.

— O! jakiś ty głupi — pedają ma-

tula, — trza było igłe do copki abo do sukmany wpiąć i do chałupy przynieść. Miałabym ci cem portki załatać. Oj, głupi ty! głupi!

— Nie frasujcie sie matulu i nie biadajcie tak. Na drugi roz zrobie tak, jakeście kozali, zobacycie!

Na drugi dzień dała mi Kasia małego pieska. Podziękowałem pieknie i idę. Po drodze przypomniołem se, ze matula kozali do copki włozyć. Pedajom, zem głupi. A jo nie głupi. Do copki pieska włozyłem, a copke na głowe, bo słońce fest prazyło. Psinka piscała i rzucała sie, no to i copke mocniej przyciskać musiołem, jaz sie bidna psinka udusiła i musiołem ją do wody wrzucić. W domu matula pytają:

— A ty głupi Gała co ci Kasia dała?

— A dała mi psiacka małego, sceniaka.

— A cóześ z nim zrobił?

— Dokumentnie tak, jakeście kozali, matulu. Wraziłem go do copki i przyciskołem co sił, a pies sie udusił.

— O! ty głupce — pedo matula. — Trza było pieska na śnurku uwiązać, ciągnąć za sobą i wołać: „na psi psi! na tu tu!“ byłaby psinka za tobą poleciała i mielibyśmy haw pieska.

— Nie gniwojcie sie matulu, na drugi roz, to juz napewno tak zrobie.

Na drugi roz dała mi Kasia słoniny kawał. A jo, zem dobrze spamiętoł, co mi matula kozali, uwiązołem słonine na śnurku, ciągnąłem za sobą i wołołem z całych sił: — na psi psi, na tu tu! Jaz tu psi sie skondsik bezskurcyje z całej wsi zleciały i słonine mi zezarły. Przysedem do chałupy znów z próżnemi rękami, a matula pytają:

— A ty głupi Gała, co ci Kasia dała?

— Dała mi słoniny kawał — i opowiedziołem, co to sie ze słoninom zrobiło. A matula hajze w płac i krzyk:

— O la Boga, a coz jo niescęśliwa z tym głuptakiem pocne! Zebyś mi przyniósł słonine, pokrajałabym ją do kapusty, do zimioków i mielibyśmy omaste. O la Boga, la Boga!

— Nie rozpacajciez tak matulu — pedom, — bo mi sie serce kraje, drugi roz, to juz rychtyk akuratnie tak zrobie.

Następnym razem dała mi Kasia krówkę, prześlicnom jałówkę. A jo se pomyślołem tak: Oscędze matuli roboty, bo poco mo sama krajać i do kapusty kłaść? Wzienem ano siekirkę, co jom za pasem zawdy nose, pokrajałem jałówecke na kawałecki równiusienkie i do zagonów kapusty i zimioków powtykołem. Myślołem ze sie matula uradują. Ale gdzietam! Krzycała i lamentowała, ze ją do grobu zywcem wpędze i ze trza było krowe do stajni na powrózku przyprowadzić, oblać ją wodą, dać jej siecki i siana, zeby jadła.

— Oj matulu nie biadajcie juz, juz tak dokumetnie zrobie, jak kazecie.

Na drugi dzień Kasia ni miała mi juz co dać, no to mi sie sama za zone dała. Jo nie namyślający sie długo, uwiązałem ji powróz na syje, do stajni zapędziłem, oblołem ją wodą i dałem ji siecki i siana, zeby jadła. I myślicie, dobre ludziska, ze matula była rada? Ale gdzieta!? Mojej matuli nie tak łatwo dogodzić! A teraz to juz chyba rok po nasym ślubie i Kasia jest mi dobrą zoną i nie bije mie nigdy, ino dwa razy na tydzień a roz od święta. A ludzie powiadajom, zem głupi!

B.

Koniec.

ŚPIEWY PIJAKÓW.

W pewnem miasteczku, gdzie było dużo pijaków i hałasowali po nocach, burmistrz wydał rozporządzenie, że kto po godzinie 10 w nocy wraca do domu, temu nie wolno krzyczeć i śpiewać.

W parę dni potem, szło po dziesiątej w nocy przez miasteczko kilku studentów, głośno śpiewając. Łapie ich stróż nocny i mówi:

— Czy nie wiecie, że nie wolno w nocy śpiewać, kiedy się wraca do domu?

— Wiemy, ale my jeszcze do domu nie wracamy.

Kopalnia złota pod podłogą.

(Z życia Polaka w Kalifornji).

W Kalifornji w Ameryce, w jednej miejscowości opodal małego miasta, rozciągały się przed kilku laty wielkie pola buraczane, które uprawiali drobni dzierżawcy, mający oddawać następnie buraki do wielkiej cukrowni. Praca była ciężka, ale przynosiła zarobek, tak, że dzierżawcy mogli utrzymać siebie i swe rodziny, a przytem jeszcze pewną sumkę na czarną godzinę odłożyć.

...i w wieczornych pogawędkach opowiadał mu o dawnych „dzikich" czasach.

Jednym z najmłodszych dzierżawców był pracowity Polak, Mieczysław Wolski, który zawieruszył się w te odludzia. Ojciec jego wyemigrował niegdyś z okolic Kalwarji z Polski do Ameryki, gdzie wraz ze swą żoną próbowali najrozmaitszych zarobków. Mieczysław urodził się już w Ameryce.

Gdy miał lat dwadzieścia, odumarli go rodzice, nie pozostawiając mu żadnego majątku, ale zato wpoili w niego

zasady zamiłowania do pracy i uczciwości.

Młody Wolski zjeździł jako rolnik prawie całą Amerykę, pracując u rozmaitych drobnych właścicieli ziemskich, wreszcie zaś z niewielkich oszczędności wydzierżawił sobie dział ziemi pod uprawę buraków dla cukrowni. W małym domku, okolonym kwiatami przemieszkiwał, wspominając nieraz po ciężkiej pracy swych zmarłych rodziców, którzy nauczyli go walki z życiem i poprzestawania na małem.

Najbliższym sąsiadem młodego Polaka, był John Carner, blisko osiemdziesięcioletni starzec, dawny poszukiwacz złota. W okolicach tych niegdyś, zbierały się gromady awanturników, by ze złotodajnej rzeki wypłókiwać z wybieranego żwiru, drogocenny złoty piasek.

Carner wtedy, gdy szukano tam złota, był już dość podeszły wiekiem, a jako poszukiwacz cennego kruszcu, miał wieloletnią praktykę za sobą, budząc tem samem wielki szacunek, wśród rzeszy swych młodych towarzyszy.

Widocznie jednak nie chciało mu się już tak ciężko pracować, gdyż założył w okolicy wielką gospodę, gdzie wieczorami schodziły się gromady poszukiwaczy cennego kruszcu, by zabawiać się przy kieliszkach, grać w karty i tańczyć do białego rana przy dźwiękach harmonji.

Knajpa Carnera miała wielkie powodzenie, a on sam po kilkunastu latach zebrał ładny mająteczek.

Gdy ze żwiru rzecznego wypłókano ostatnie ziarenko złota, awanturnicy-poszukiwacze, rozbiegli się znowu w różne strony świata, zaś stary Carner zamknął wtedy swoje przedsiębiorstwo, zamieszkując jednak nadal dwa wielkie pokoje, przy swej dawnej oberży, podczas gdy sala, gdzie tak gwarno niegdyś było, zabita deskami, tonęła w mroku.

Obecnie po latach, gdy okolica zmieniła swój wygląd przez uprawiane łany buraczane, dzierżawcy ziemi omijali z lękiem stary, drewniany wielki budynek Carnera. Opowiadano sobie na ucho, że nocą w dawnym „salonie", gdzie nieraz rozlegały się strzały rewolwerowe, przy krwawych porachunkach poszukiwaczy złota, straszy.

Do tego sam wygląd starego Carnera o krzaczastych brwiach, ponurych oczach i ogromnej brodzie, odstraszał ludzi od niego.

W przeciwieństwie do innych dzierżawców, Mietek Wolski, najbliższy sąsiad Carnera, polubił go bardzo, czyniąc mu nieraz rozmaite posługi. Stary zapraszał go za to do siebie i w codziennych wieczornych pogawędkach opowiadał mu historje z dawnych „dzikich" czasów. I tak powoli zadzierżgnęła się między nimi gorąca przyjaźń.

* * *

Pewnego wieczoru stary Carner odezwał się do Mietka:

— Poznałem cię bardzo dobrze, a chociaż różnica wieku między nami jest bardzo wielka, to jednak ufam ci jako porządnemu człowiekowi, a kocham cię, jak najlepszego, jedynego przyjaciela.

Obecnie przeto, wyjawię ci krótko wielką tajemnicę.

Pod podłogą mojego „salonu" znajduje się między belkami złoto, wartające co najmniej kilka tysięcy dolarów.

Mietek osłupiał.

— Jakto, zapytał, więc to jest zakopany skarb?

— Posłuchaj, — odrzekł stary Carner. — Nieraz ci przecie opowiadałem, jak poszukiwacze złota przychodzili do mnie tłumnie, pili, grali w karty i tańczyli. Wszyscy mieli złoto, a płacili mi za zabawę, za napoje i potrawy, najczęściej zamiast dolarami, złotym piaskiem. Mieli go pełne kieszenie. Często, gdy rano wchodziłem do salonu, błyszczały na podłodze wśród prochu i kurzu drobniutkie ziarenka złota. Zabierałem się wtedy do sprzątania i cały pył zmiatałem między szpary podłogi,

która była umieszczona dość wysoko nad ziemią. Po latach ta pusta przestrzeń pod podłogą wypełniła się prawie zupełnie kurzem umocnionym przez zlewaną wodę przy myciu podłogi. Musi tam być pod spodem prawdziwa kopalnia złota.

Stary zapalił fajkę i mówił dalej:

— Teraz wpadło mi na myśl, czy nie moglibyśmy zrobić wspólnie dobrego interesu. Ty będziesz odrywał deski z podłogi, będziesz z wygrzebanej ziemi wypłókiwał złoty piasek, a ja będę kierował robotą. A co znajdziemy, tem podzielimy się po bratersku. Ale wszystko musisz zachować w najgłębszej tajemnicy.

Wolski zgodził się z ochotą na ten projekt i mieli wziąć się wkrótce do pracy, gdy nagle w parę dni potem, Carner rozchorował się ciężko. Dzięki troskliwej opiece, jaką go otaczał prawdziwie zmartwiony Wolski, Carner przyszedł do siebie, lecz już do dawnej rozmowy o skarbie pod podłogą nie powrócił. Zdrowia też już całkiem nie odzyskał i po dwóch latach zmarł, opłakiwany serdecznie przez swego młodego przyjaciela.

W tydzień potem Wolski dostał wezwanie do notarjusza w sąsiedniem miasteczku. Tu Mietek dowiedział się, że stary Carner, zapisał mu całe swoje domostwo z ogrodem.

Mietek uradowany przeprowadził się zaraz do swego nowego dziedzictwa i rozmieścił się wygodnie w obszernem domostwie. Ale pamiętał dobrze, co mu powiedział stary Carner.

Oderwał raz parę desek z podłogi, począł płókać ziemię, sposobem, o jakim mu opowiadał stary John. Po przepłókaniu części ziemi, był już posiadaczem kilku garści złotego piasku, ciesząc się ogromnie widokiem cennego kruszcu.

Mietek po przeszukaniu całej swej „kopalni złota“ został bogatym człowiekiem, tak, że wkrótce objął dzierżawę wielkiej ilości pól buraczanych cukrowni, a wreszcie stał się jej współwłaścicielem.

A gdy potem ożenił się i założył własne ognisko rodzinne, w pięknie przebudowanym domu wisiał na pierwszem miejscu na ścianie wielki portret starego Carnera, który za okazane sobie serce przez swego młodego przyjaciela, podarował mu dom i „kopalnię“ złota pod podłogą. Sk.

Jak długo żyją rośliny i zwierzęta.

Oto pytanie, jakie często zadają uczniowie swoim nauczycielom, a dzieci starszym.

Jakże często otrzymują odpowiedzi, które niezupełnie zadawalniają młodociane umysły.

Niechże miłośnicy świata roślinnego i zwierzęcego zaspokoją swoją ciekawość, oto cyfry:

Drobne rośliny, grzyby i wodorosty żyją zaledwie kilka dni, trawy i zboża — kilka miesięcy, buraki — 2 lata, a niektóre gatunki buraków 4 do 5 lat.

Najdłużej żyją drzewa, przyczem takie drzewa, jak topola i olcha żyją krócej — 50 do 60 lat. Niektóre gatunki drzew żyją setki i nawet tysiące lat: w Anglji naprzykład istnieje dąb, który liczy w przybliżeniu 1200 lat, w Grecji rośnie drzewo oliwne, które miał podobno zasadzić pewien filozof — liczyłoby więc 2000 lat. W Meksyku rośnie cyprys, o którym mówią tamtejsi mieszkańcy, że ma 5000 lat.

W świecie zwierzęcym najkrócej żyją owady — muchy, motyle. Ryby żyją dość długo: naprzykład karpie po 100 lat i dłużej, szczupaki do 170 lat, jesiotry do 250 lat. Ptaki — rozmaicie. Czyż — 3 lata, wróbel — 10 lat, gęś, słowik i skowronek — 15 lat, papuga, wrona, orzeł — do 100 lat, sokół nawet paręset lat. Co się tyczy czworonogów to najkrócej żyją króliki i zające, bo 7 lat. Bydło rogate, koty, psy dosięgają wieku 20 lat, koń do 25, osioł do 30, chociaż tutaj można często zaobserwować przekroczenie powyżej podanych liczb. P.

Jak klęska szarańczy stała się błogosławieństwem rolnika.

Klęska szarańczy! Biblijna kara w starym Egipcie, także dzisiaj jeszcze postrach wszystkich krajów, położonych na południowym wybrzeżu morza Śródziemnego, głęboko aż do środkowej Afryki. Gigantyczne środki obrony, wyrafinowane metody walki i niszczenia z całem uzbrojeniem nowoczesnej techniki i wiedzy — wszystko jest często bezcelowem. Żniwa znikają w mgnieniu oka — w jednej chwili spełnia się bankructwo całych krajów. Wszystkie te wypadki są ogólnie znane. Mniej jednak jest znanem, że ta sama szarańcza, która jest zaliczona do najniebezpieczniejszych szkodników, w krajach południowych, przynosi człowiekowi pożytek. Nie pokrywa to coprawda szkód wyrządzonych przez szarańczę, jednak ludzie starają się wykorzystać tę klęskę na swoją korzyść.

* * *

Dla dzieci Izraela błąkających się po pustyni stała się „Manna" ratunkiem przed głodem — czem była ta „Manna", jak nie opadłemi rojami szarańczy?

Dokładnie to samo zdarza się jeszcze dzisiaj w krańcowych okolicach pustyni Sahara.

Jeden przykład: Na południową marokańską (Marokko, kraj w północnej Afryce) prowincję Sus opadły nieprzejrzane roje szarańczy przybyłej z pustyni Sahara. Kraj cierpiał z powodu kilkuletniej posuchy, pastwiska były wypalone, stan liczebny bydła malał z dnia na dzień, wybuchały zarazy — ostatki bydła i owiec do kości wychudzone, były sprzedawane przez zrozpaczonych wieśniaków za grosze. I do tego jeszcze klęska szarańczy, która niweczyła wszelką nadzieję zbiorów!

Ale to, co zdawało się katastrofą, stało się zbawieniem: wieczorem, gdy owady zmordowane wiszą na liściach, sztywne z nocnego chłodu, niezdolne do poruszenia, wyruszają mężczyźni, kobiety i dzieci z workami i kijami, strzepują „owoce" z drzew, pakują do worków i zabierają do domów. Na drugi dzień spożywają wygłodzeni szarańczę, smażoną, pieczoną i soloną, która okazuje się zdrowym, tłustym i pożywnym pokarmem. Skrzydła szarańczy zostają suszone, mielone i dostarczane jako mąka. Wnet jednak zabrakło worków i naczyń, by przechować pochwycone owady. Władze zrozumiały znaczenie tego i wysłały natychmiast tysiące worków do zagrożonych okolic. Cała ludność pracowała noc w noc z zapałem i zbierała te owady. Wyprawy te zostały wykonywane pod dozorem rządu. Sól została wydzielona aby „Manna" mogła być konserwowaną. Nie trwało długo i wszyscy mieszkańcy tych okolic byli w posiadaniu wielkich zapasów. Teraz zaczęto dawać szarańczę bydłu, jako pokarm, które łapczywie rzuciło się na nowe pożywienie. Równocześnie rozpoczął się pełen rozmachu handel z krajami Północy, suszoną szarańczą. I wynik: nietylko ludzie i bydło zostali ocaleni od głodu, lecz także część zbiorów została uratowana!

* * *

Każdego ranka wyładowane samochody ciężarowe przywożą worki z wsi do wielkich miast. W workach coś łazi i drga. Szarańcza zostaje pieczona i wnet zjawiają się bogatsi kupcy, którzy skupują wielkie ilości, by następnie sprzedawać je małym handlarzom ulicznym.

Eksport zamorski (handel z krajami zamorskimi) idzie przeważnie do Belgji i Holandji. Pozatem służy szarańcza nietylko do wytwarzania pokarmu dla drobiu, lecz jest pierwszorzędną przynętą podczas łowienia ryb.

Odwiedziny w niebie.

Któż to śmi pedzieć, ze staro Małgorzata, po grabarzu wdowa, całkiem zwycajnom śmiercią pomarła? Choćby ta kto i chcioł, to nijak zaprzecyć ni mieszkać było pozwolone, jako ze po grabarzu wdowa beła. Cmentarz beł na wzgórku wysoko, a krzyze świeciły z wysoka na całą wieś. Daleką miała

...nadsed drogom jakiś chuderlawy człek, w sary płasc spowity, a gębę w kaptur głęboko wsuniętą mioł.

moze, ze Małgorzata w cudowny sposób do nieba sie dostała. Wiedzom o tem ludziska nietylko ze Spytkowic, kaj sie toto przydazyło, ale także hań po Nowy Targ i dalej jesce.

A beło to tak:

Starej Małgorzacie na cmentarzu Małgorzata drogę ze wsi do domu i ciężko jej beło pod górę z tłomokiem, kiej raz w skwarny lipiec pod zachód słońca do dom sła. Dysała nicem staro śkapa i co chwilecka wypocywała. Kiej se tak ano na kamieniu przysiadła, nadsed drogom jakiś chuderlawy

człek, w sary płasc spowity, a gębę w kaptur głęboko wsuniętą mioł.

— A dokąd to matko — spytał.

— Na cmentarz — odrzekła, — tam mom chałupe i kóz pore i pasę dla nich niese, bo na cmentarzu licha trawa rośnie! Za ciężkie to lo mnie, bo juz siódmy krzyzyk na grzbiecie dźwigom.

— A ponieściez i mnie na plecach, matko! — rzece stary człek.

— Jo mom wos nieść? Dyć nie dom rady!

— Nie taki znów ciezkim jest, jakby sie wom widziało. Śmierzć jestem.

To mówiący zdjon sary człek z głowy kaptur i Małgorzata w gębę śmierzci spojrzała.

— Chodze od casu Kaina i Abla po świecie, to i nózki mie juz bolą.

— Prawde mówiący, to źlić sie na ciebie powinnam, boś mi chłopa wziena, śmiortko, i mojom najmilejsom córuchne Kasienkę i najstarsego Jędrusia we wojnie zabrałaś. Ale zawzięta nie jestem. Siadaj śmiortko na grzbiet!

I śmierć sie do tłomoka na grzbiet starej wpakowała i wio!

— Nigdy ci tego nie zapomne, Małgorzato, coś lo mnie zrobiła. Cego se ino ode mnie zycys, to i otrzimos, boś litość nad śmierciom miała.

— To i zyce se, zebyś o mnie zapomniała i przisła po mnie jaz bede sto roków mieć.

— Zgoda! — rzece śmierć. — Dowidzenia za trzydzieści lat.

W pięć albo seść lat po tem zdarzeniu siedzioł se święty Pieter przy niebieskiej furcie i smutno na droge do nieba wiodącą spozierał, bo coraz to więcej serszą drogą do piekła ludziska ganiali, a wąską niebiańską ściezyną ino niewiele.

Siedzi se tak i smutnie rozmyśluje, jaz go prześlicny janiołek za rękaw pociągnie.

— Toś ty, Kasienko? — pyta święty Pieter. — A cegóz to sukas przy furcie?

— Ach święty Pietrze! — peda janiołek, — juz śterdzieści roków bedzie odkąd haw siedze, a matuli moji jak nie widać tak nie widać, a pedziała, ze wnet za mną podązy!

— Pockojze mała, zajrzę do księgi. Cytoł i cytoł, w głowe się skroboł i mrucoł raz po raz: — tu cosik nie w porządku! Juz tu dawno powinna być, trza sie bedzie śmierzci spytać.

Jakoz przisła śmierzć i wszystko opowiedziała.

— Tak to jest? Co to za porządek? — krzyknął święty Pieter. — A kto tu rządzi? Pon Bóg, cy ty?

Śmiorztka chciała sie powołać na swe przyzecenie, ale Święty Pieter ani słyseć nie kcioł. — Suruj w tej kwili, zebyś mi do wiecora z Małgorzatom tu beła.

Śmierć strapiona kapturem sie okryła i w te pędy na ziemie skocyła.

Małgorzata siedziała se w swej izdebce, grzała se ręce nad ogniem i myślała se: — O Jezu! Jezusicku! Jakie tyz to piekne przyjęcie w niebie mieć bedzie nos pan wójt, co go dziś grzebali. Pewnikiem jesce piekniejse, niz pogrzeb!

— A kciałabyś je widzieć? — zapytał jakiś głos za nią. Obeźrzała sie ze strachem, patrzy, a tu śmierzć stoi i zęby do niej scerzy.

— Hoho! Kumo! Pośpiesyliście sie zanadto! Trzydzieści roków jesce nie upłyneło!

— A jušci, a jušci! Wiesz o tem, — zawołała śmierzć, — kciałam sie ino spytać, cybyście nie kcieli dzisiejsej urocystości w niebie widzieć, bom właśnie tędy przechodziła. Bedzies sie mogła wrócić, kiej ino zekces, to bedom tylko odwiedziny Twoje w niebie, zgoda?

— Cobym sie ta nie miała zgodzić! A jušci! — Śmierzć staruszkę na barana wziena i huuuuu! poleciała przez chmury prosto do nieba. Jesce wiecora nie beło a śmiorztka z Małgorzatom przed bramą niebieską stanęła i coś świętemu Pietrowi na ucho septała.

— No dobrze, dobrze! — wyrzekł święty Pieter, — Małgorzato podejdźcie blizej! Poznajecie te dziewuske, haw? — Chwile wpatrywała sie Mał-

gorzata w pieknego janiołka, a naras pokraśniała z radości:

— O Jezu! Jezusicku! Dyć to moja Kasienka! I jak chyciła swą dziecine, jak ją jena tulić i płakać ze scęścia, to sie i opisać nie da. A niedaleko stanął se wielgi janioł, a taki ci jaśniuteńki nicem słonecko Boze. — A któz to taki — spytała stara Kasi. — Nie poznajecie, Matulu? Dyć to twój Jędruś, co na wojnie zginął!

— Synu mój! Synu! — zawołała Małgorzata, a łzy jej ciurkiem sie po gębie potocyły. — Jakiś ty piekny synecku, jaki jasny! — I uściskom i powitaniom końca by nie beło, zeby święty Pieter nie pedzioł:

Idźcie, matko niebo se oglądnąć, dzieci cie oprowadzą.

Małgorzata posła. A święty Pieter do śmierci się zwrócił i pedo:

— Idź, śmiorztko, do swej roboty. Na Małgorzatę ni mos ta co cekać, bo kto raz zakostował niebiańskiej scęśliwości, ten nijak na ziemie, na ten padół płacu powrócić nie kce! B.

Ząb królowej piękności.

(„Smutna opowieść o pięknej Julci).

Przed kilku miesiącami, na zabawie tanecznej robotniczej, poznałem ładną pannę Julcię, którą jednogłośnie okrzyknięto wtedy królową piękności.

Julcia, pracownica fabryczna, była bardzo urodziwą i okazałą blondyną, o ujmującym wyrazie twarzy, czarującym uśmiechu i ślicznych, białych równiutkich zębach, które wzbudzały ogólny zachwyt. Wyróżnienie jej przeto przez wszystkich na zabawie, było w zupełności zasłużone.

Dopiero w kilkanaście tygodni później zobaczyłem powtórnie moją nadobną znajomą „królowę piękności“. Lato było już w całej pełni, a Julcia w lekkiej i powabnej sukience wyglądała pociągająco.

Ucieszyłem się niezmiernie z tego spotkania, przywitaliśmy się serdecznie. Gdy Julcia uśmiechnęła się do mnie zalotnie i jej usta rozchyliły się, ujrzałem ze zdumieniem, że wśród jej lśniąco białego uzębienia, znajdował się jeden ząb złoty, wprawiony. Zaciekawiło mię to silnie i przy rozmowie spoglądałem często w jej usta, myśląc nad tem, co było powodem utraty jej jednego ze ślicznych białych zębów.

Julcia zauważyła me badawcze spojrzenie i zarumieniwszy się rzekła:

— Wiem, co pana tak ciekawi i zapewne chciałby się pan dowiedzieć, dlaczego wśród mych białych zębów znajduje się obecnie jeden złoty. Dotąd nie zwierzyłam się nikomu jeszcze z tego, ale czując do pana dziwne zaufanie, opowiem panu całą przedziwną i bolesną historję, utraty jednego mego zęba, naturalnie, jeżeli zechce mię pan wysłuchać.

Zapewniłem Julcię, że będzie dla mnie największą przyjemnością, posłuchać jej opowiadania, poczem zaprosiłem ją do kawiarni, gdzie usiedliśmy wygodnie przy stoliku zastawionym ciastkami i kawą.

Przełknąwszy parę łyków kawy, Julcia poczęła opowiadać:

— Pamięta pan ową zabawę, gdy zostałam królową piękności. Ucieszyło mię to niezmiernie i przez kilka dni byłam prawdziwie szczęśliwą.

Było to w początkach lutego, a zima srożyła się silnie. Zadowolona ze siebie, szłam spiesznie do domu przez odległą od miasta ulicę.

Wicher huczał, niosąc płatki śniegu. Wskutek gęstych chmur, panował silny mrok, gdy naraz ujrzałam posuwający się wśród zadymki pogrzeb. Za karawanem postępowała w gęstej żałobie młoda kobieta, wdowa, idąc samotnie za zwłokami swego męża. Z powodu zapewne kłębiącej się śnieżycy, nikt owdowiałej kobiecie nie to-

warzyszył. Rozpaczała ona głośno, płacząc rzewnie.

Ogarnęło mnie prawdziwe współczucie i podążyłam za nieszczęśliwą, by być na jej usługi i pocieszyć ją. W ten sposób szłam prawie tuż obok niej dłuższy czas. Zdala przez szalejący śnieg ujrzałam długi mur cmentarny.

Widziałam jednak, że nieszczęsna kobieta kilka razy obróciła się ku mnie i obrzuciła mię wzrokiem pełnym wściekłości. Naraz wdowa szarpnęła mię za rękę i przyciszonym głosem zasyczała:

— Całe życie podejrzewałam mego męża, że ma jakąś przyjaciółkę, której oddaje swe pieniądze, podczas gdy mnie odmawiał każdego grosza i musiałam cierpieć nędzę. Więc to ty jesteś ową nikczemną osobą!

— Zapewniam panią, że idę obok niej tylko przez współczucie dla jej bólu i pragnę panią pocieszyć.

— Nie kłam! — krzyknęła wdowa, — to cię najwięcej zdradza, że w tak okropną pogodę idziesz za jego trumną. Mnie w pole nie wywiedziesz, a teraz masz zapłatę!

To mówiąc, zwinąwszy rękę w pięść, trzasnęła mnie w twarz. Uczułam silny ból i smak krwi w ustach, poczem wraz ze śliną wyplułam wybitego zęba.

Oszalała z wściekłości wdowa zerwała mi z włosów czapkę, rzucając ją na śnieg i depcząc ją nogami.

Skorzystałam z tego i uciekłam wśród zawieruchy jak najprędzej.

Sceny tej na moje szczęście nikt nie widział. Po chwili dopadłam tramwaju i pojechałam do domu, a na drugi dzień oddałam się w opiekę dentyście, który szczerbę w mem białem uzębieniu, wypełnił złotym zębem.

Julcia, skończywszy swe smutne opowiadanie, zaczęła płakać.

By prędko łzy jej otrzeć, zafundowałem butelkę wina, a płyn złocisty wkrótce wprawił w dobry humor, tak niesłusznie pokrzywdzoną królowę piękności. Grzechotnik.

Najlżejsza śmierć.

Było to za czasów króla Jana III. Pewien wojak odznaczył się niezwykle w walkach z Turkami i przyczynił się bardzo do niejednego zwycięstwa. Ale po wojnie przydarzyło mu się, że będąc w stanie silnego afektu zabił człowieka. Sąd skazał go na karę śmierci. Wojak nie stracił głowy, i napisał do króla prośbę o złagodzenie mu kary i przypomniał swoje zasługi. Król oświadczył, że zasługi jego są wprawdzie wielkie, ale wina też wielka, więc może mu tylko udzielić tej łaski, żeby sobie wybrał sam rodzaj śmierci. I przyszedł do niego do więzienia dozorca i rzekł: Król ci udzielił następującej łaski: jak chcesz być łamany kołem, król się zgadza; jeśli wolisz być powieszonym, i owszem. Wprawdzie już dwóch wisi na szubienicy, ale się znajdzie jeszcze miejsce i dla trzeciego. Ale jeśli wolisz może zjeść truciznę na szczury, to tu mam jeszcze kawał. A może wolisz się utopić, — owszem, kamień ciężki też się jeszcze znajdzie. Jaka ci się żywnie śmierć podoba, taką możesz sobie wybrać, bo taki jest rozkaz króla.

Na to odrzekł wojak: — Kiedy już muszę koniecznie umrzeć, to trudno! Ale od koła zginąć nie chcę, bo to zanadto skręcana śmierć. Na szubienicy też wisieć nie mam ochoty, bo nie znoszę huśtawki od dzieciństwa, a widzę, że się na wicher zanosi. Utopić się? — nie chcę, bo oddawna już cierpię na wodowstręt i woda dla mnie za mokra, a conajwyżej mam pewne pobłażanie dla jej zdrobniałej formy... wódeczki, zatem nie szukaj kamienia. Ale skoro już muszę umierać, a wolno mi samemu wybrać rodzaj śmierci, wybieram: śmierć ze starości! A o żadnej innej nie chcę słyszeć, rozumiesz? Powiedz to królowi.

Tak się też stało. Musiano go wypucić z więzienia, bo król rzekł:

— Dałem słowo, że zginie na rodzaj śmierci, jaką sam wybierze, a słowo królewskie jest święte. B.

Grzegorz pokutnik.

Było to w przeddzień Wilji. Śnieg na metr głęboki zaścielał pole jak okiem sięgnąć. Bartłomiej Gruda wrócił właśnie ze cmentarza od grobu żony i usiadł ciężko za stołem w swej ubożuchnej izbie. Podparł się rękami, i ciężko westchnął. Oj źle, źle mu się dzieje od śmierci nieboszczki, coraz gorzej. Dawniej, za jej życia, turkotał żwawo stary młyn, co go po ojcach w spadku dostał, był ruch, była wesołość. Ludziska pchali się cały dzień, a on Bartłomiej tylko ręce w kieszeń wraził i niczem król chodził pomiędzy niemi, a dogadywał: „Nie pchojcie sie ludzie! Na każdego kolej przyjdzie!“ Ale od pięciu roków, odkąd stanął młyn parowy, na drugim końcu wsi, wszystko się zmieniło. Ludziska w te pędy do nowego młyna lecą, bo prędzej i lepiej miele.

Tajemniczy gość zbliżył się do stołu i złożył dwa ciężkie worki, które zadźwięczały szczerozłotym dźwiękiem.

Wszystkie zaoszczędzone grosze już zjedli. Dwa roki temu już bedzie, jak syna do Ameryki wysłał i wieści od

niego żadnych nie ma. Ponoć do majątku wielkiego doszedł, ale o starym ojcu i siostrze zapomniał.

Została mu ino Jadwisia, osiemnastoletnia dziewczyna i o niej to właśnie myślał dziś Bartłomiej. Trzeba było dziewczynę do obcych na robotę oddać, bo innej nijak rady nie było. A piękna ta jego dziewczyna, jak malowanie i nie dziw, że pokochał ją Jędrek, syn gospodarzów Maliniaków. Pokochał ją z całej duszy i żadnej innej za żonę nie chce ino ją. Ale Maliniakowie najbogatsze chłopy na dziesięć mil wokoło, to i na synową bogatą dziewuchę Magdę Chałupniakównę se upatrzyli i o małżeństwie z biedną Jadwisią nawet słyszeć nie chcą. Oj źle, źle na świecie!

Gdy tak siedział teraz ciężko zadumany, nadbiegła Jadwisia szybkim krokiem. Na skrzypnięcie drzwi podniósł stary głowę, spojrzał z niepokojem na córkę, bo odrazu zauważył jej niezwykłe wzburzenie. Serce dziewczyny biło szybko, twarz pałała, a z oczu tryskały obficie łzy.

— Co ci sie stało Jadwisiu, dziecię moje?

Dziewczyna rzuciła się z płaczem na łóżko i jęła mówić wśród łkań: — Jakem juz do domu szła z roboty, Maliniakowa za mną wysła i powiedziała: „Ty mi się mojego Jędrka nie czepiaj i z głowy se go wybij, bo nic z tego nie bedzie! A jak sie Jędrek nie ustatkuje, to go z domu wyzenie i zdechniecie jak psy z głodu oboje!“

— Nie płac, Jadwiś, nie płac. Moze Józka sumienie sie rusy i dolarów naprzysyła! Nie płac, daj mi lepiej wiecerzę, bom głodny.

Ale ani jeść ani usnąć jakoś dziś nie mogli oboje.

Na dworze noc była ciemna, księżyc był na nowiu, tylko gruba, puszysta płachta śniegu rozświetlała nieco ciemności. Cisza była ogromna, nawet psy nie szczekały.

Ojciec leżał w izbie, a dziewczyna w komorze i oboje przewracali się niespokojnie na posłaniach.

Nagle zadźwięczały zdaleka dzwonki sanek: „dzyń dzyń dzyń — dzyń dzyń dzyń“... coraz bliżej i bliżej, aż umilkły tuż pod ich chałupą.

Bartłomiej zerwał się na równe nogi: — Wszelki duch Pana Boga chwali! A któz o tej porze do nas zajeżdża — wyszeptał i drżącemi rękami zapalił ogarek.

Jadwisia zerwała się także, spódnice zarzuciła i weszła do izby wystraszona.

Naraz drzwi otworzyły się na oścież, zimny wiatr wionął do izby, a w progu stanął wysoki, chudy mężczyzna, w długim czarnym płaszczu i w dużej czapie futrzanej na głowie. Podróżny jakiś, widać.

— Pokój temu domowi — rzekł gość. — Idę zdaleka i daleką mam jeszcze przed sobą drogę. Noc ciemna, jechać dalej ciężko. Pozwólcie mi zanocować.

Młynarz odetchnął głęboko i rzekł: proszę, miejsce się znajdzie.

Gość wszedł do izby, zamknął za sobą drzwi. Zbliżył się do stołu i złożył na nim dwa ciężkie worki, które trzymał w ręce i usiadł na zydlu, a worki zadźwięczały szczerozłotym dźwiękiem.

Jadwisia zgotowała coprędzej gorących kartofli i mleka gar i przed gościem postawiła. — Jedzcie i ogrzejcie sie — rzekła, potem poszła do swej komory i zaraz mocno zasnęła.

Gdy się nazajutrz obudziła, gościa już nie było. Bartłomiej siedział na zydlu nieruchomo, twarz miał szarą, oczy zamglone.

— Co wam to, ojcze? — zawołała Jadwisia, — a gdzie nasz gość?

— Nic mi nie jest. Głowa mie ino troche boli, a gość jesce przed świtem rusył. Spieszno mu było, — odrzekł głuchym głosem stary.

Jadwisia spojrzała na ojca niespokojnie i spytała jeszcze raz: — co wam jest, ojcze?

— Głupia dzierlatka — krzyknął ojciec z gniewem, — mówiłem juz, ze mi nic nie jest! — Potem poweselał

nieco i dodał: — nie strachaj sie, mała. Będziemy mieć piękną Wilje. — To mówiąc wyciągnął z kieszeni garść złotych pieniędzy. — To nam wcorajsy gość ostawił w podzięce za nocleg. Nakup co ino trza, Jadwiś.

Dziewczyna poweselała odrazu, wzięła pieniądze i porzuciwszy złe myśli pobiegła radośnie i ochoczo na zakupy. Po drodze spotkała Jędrka. Chłopak odprowadził ją, a wtedy opowiedziała mu Jadwisia o dzisiejszym gościu.

— Na rany Chrystusa! — zawołał Jędrek. — To był napewno Grzegorz Pokutnik.

— A któż to taki?

— Opowiadają ludziska, że był dawnemi casy pewien chłop co ciężko zgrzesył wobec Pana Boga i na pokute na wieki po świecie chodzić musi. Chodzi tak już setki roków, do kogo zaś w dom wejdzie, jeśli go gościnnie i dobrze przyjmą, szczęście w dom wnosi, a jeśli nie, to same nieszczęścia, jak grad, na głowę niebacnego sie sypią!

— Jędruś! — zawołała Jadwisia — to do nas napewno scęście zawita, bo go tatuś gościnnie przyjęli, a ja mu jeść dałam! Widzis, juz scęście do nas przysło, bo tatuś pieniądze od gościa dostali!

Jakoż nadzieja nie zawiodła młodych. Bartłomiejowi i jego córce coraz lepiej powodzić się zaczęło. Zaraz na drugi dzień wybrał się Bartłomiej do miasteczka. Przyszedł z radosną nowiną. Odebrał na poczcie list od syna z Ameryki i pieniądze. Tylko, że listu nie chciał nikomu pokazać, nawet córce. Teraz co miesiąc pieniądze przychodziły. Bartłomiej pola nakupił, stary dom zburzył, a nowy sobie wystawił, ale starego młyna nie dał zburzyć, zamknął go na cztery spusty i nikomu tam wchodzić nie pozwalał, a sam też nigdy tam nie zaglądał.

Rodzice Jędrka innem okiem na Jadwisie teraz patrzyli i wkrótce też odbył się ślub Jędrka z Jadwisią. Młodzi zamieszkali razem ze starym Bartłomiejem.

W rok potem, w przeddzień wilji Bożego Narodzenia siedzieli wszyscy troje w dostatnio urządzonej, ciepłej izbie. Noc była ciemna i tylko śnieg bieluśki, a na metr wysoki rozjaśniał nieco ciemności. Gwarzyli przy świetle zapalonej lampy do późnej nocy. Nagle rozległ się dźwięk dzwonków saneczkowych... „dzyń dzyń dzyń — dzyń dzyń dzyń“... coraz bliżej i bliżej.

— Tak to było tej samej nocy rok temu, kiedy... — zaczęła Jadwisia...

Sanki zatrzymały się przed domem, drzwi się otwarły na oścież w drzwiach stanęła wysoka postać, w czarnym płaszczu, w lisiej czapce...

Młynarz zerwał się na równe nogi z ławy, blady jak trup, oparł się o ścianę i oczy dłońmi przysłonił.

— Pokój temu domowi — rzekł przybysz. — Jadę zdaleka i daleką mam jeszcze przed sobą drogę. Noc ciemna...

Młynarz krzyknął przeraźliwie, przez okno jak szalony wyskoczył i pobiegł przed siebie jak opętany. Jędrek i Jadwisia byli tak oszołomieni, że nie wiedzieli co się z nimi dzieje. Kiedy przyszli do siebie w izbie nie było nikogo.

— Gdzie ojciec? — krzyknęła Jadwisia. Wzięli latarnie, szukali i wołali całą noc, ale nadaremnie. Dopiero nad ranem znaleźli Bartłomieja w starym młynie.

Wisiał u stropu na grubym sznurze. W kącie bielały porozrzucane ludzkie kości...

B.

Koniec.

Pierwszy as czerwony.

Z życia pasterzy amerykańskich nad granicami Meksyku.

Po nieszczęśliwym wypadku w kolejce podziemnej Nowego Jorku, w Stanach Zjednoczonych (w wielkich, światowych bowiem miastach, oprócz tramwajów i autobusów, kursujących na jezdniach ulic, istnieje też sieć kolejki podziemnej, popędzanej elektrycznością, a jadącej z wielką szybkością w tunelach, przebitych pod domami, ulicami, a nawet rzekami) wyjechałem dla poratowania nadszarpanych nerwów, daleko od wielkich miast, w okolice, rozległych pastwisk i urwistych, dzikich skał.

Znalazłem zajęcie na fermie starego Toma Looka, gdzie, jako „mieszczuch" nie będący w stanie imać się ciężkiej roboty, pracowałem wzamian za utrzymanie i dach nad głową. Wymówiłem sobie tylko, że mogę wyjeżdżać kiedy zechcę, rezygnując zato ze smakołyków, sporządzanych na fermie przez bardzo starą murzynkę.

Na fermie prowadzono wielką hodowlę bydła, kóz i owiec, które wypasały się tysiącami na okolicznych stepach i łąkach, przez całe lato, a tylko jesienią przepędzano wszystkie zwierzęta przez fermę, dla znakowania, strzyżenia owiec, wybierania na rzeź, dla sprzedaży zgłaszającym się kupcom i zimowania w pobliskiej dolinie, bardzo rozległej, a mimo to otoczonej płotem i zasiekami.

Na fermie była zajęta większa ilość zawodowych pasterzy stepowych, zwanych kowbojami, którzy są słynni w całym świecie z siły, zwinności, dzikości, dobrego oka w strzelaniu i fenomenalnej sztuki jazdy konnej.

Są to ludzie spędzający większą część swego życia, w stepach, bez dachu nad głową, nocami śpiąc przy ogniskach, ruszając się z miejsca na miejsce tylko konno, z czego posiadają pałękowate nogi i charakterystyczny chód. Jako strój posiadają szerokie spodnie, najczęściej skórzane, flanelowe, kraciaste koszule i szerokie kapelusze. Strój uzupełniają ogromne ostrogi i pas, z którego przeważnie zwisają dwie ładownice z dużemi rewolwerami. Stale żują tytoń bardzo ostry i stąd ich ciągłe spluwanie z nieprawdopodobną siłą i wprawą.

Życie ich jest ciężkie i pełne niebezpieczeństw. Częste są wypadki stratowania przez ogromne liczące kilka tysięcy sztuk bydła stada, gdy zwierzęta spłoszone burzą, zaczynają uciekać. Nierzadko są awantury, kończące się strzelaniną, między pastuchami sąsiednich ferm. Powodami sporów są zaginione, nieraz kradzione sztuki bydła, zajmowanie lepszych miejsc przy pojeniu, na jarmarkach i wiele innych błahych powodów.

Kowboje żyją miesiącami na odludziu, a gdy wreszcie dostaną zapłatę za swą pracę, jadą do pobliskich miasteczek, tam piją, grają w gry hazardowe, awanturują się, póki pieniędzy starczy.

W ten sposób pozbywają się w przeciągu krótkiego czasu krwawicy wielu miesięcy.

Na fermie, przy pracy zaprzyjaźniłem się z Samem Terryem, trzydziestokilkuletnim kowbojem.

Sam był chudy, niskiego wzrostu, słabej budowy i miał potwornie krzywe nogi. Zato uchodził za najlepszego

jeźdzca w całym stanie (Stany Zjednoczone dzielą się na stany, tak jak Polska na województwa) i dobrego strzelca.

Terry był bardzo łagodnym, opiekował się mną i uczył mię, jak mam spełniać swą pracę i obchodzić się ze stadami przy pędzeniu, pojeniu, znakowaniu.

Oprócz tego udzielał mi nauki jazdy na koniu i po kilku miesiącach bysteczku, które właściwie składało się z jednej ulicy, przy której stało kilkanaście drewnianych, jednopiętrowych domów, na parterze, których znajdowały się knajpy i sklepy. Zwykle miasteczko było opustoszałe i jedynie w czasie jarmarków, zaludniało się rozmaitego rodzaju ludźmi. Normalnie było pusto i tylko z lokali dochodziły krzyki pijących lub kłócących się.

Pomknęliśmy galopem, i podczas jazdy ostrzeliwaliśmy się przed wrogiem.

łem świetnym jeźdzcem, a Sam był dumny ze swego ucznia. Odtąd towarzyszyłem Samowi, który dozorował innych kowbojów, w jego wyprawach. Brałem też udział w jego przejażdżkach do granicznego miasteczka, gdzie Sam grywał w „salonie“ z Meksykanami i ogrywał ich w sztraszliwy sposób. Opowiadano, że umiał w grze przekładać karty. Ale to mnie nie obchodziło, bo Sam był dobrym kompanem, a w karty ja nie grałem.

Czekając na Sama skracałem sobie czas „zwilżaniem“ gardła, robieniem sprawunków i wałęsaniem się po miaSam Terry miewał często sprzeczki z współgrającymi, których niemiłosiernie „spłókiwał“. Zarzucali mu, iż oszukuje i grozili mu śmiercią na wypadek przyłapania go na fałszowaniu.

Nieraz wracając z nim do domu starałem się go odwieść od tego nałogu, lecz Sam z uśmiechem uspokajał mię i twierdził, iż nic mu się stać nie może.

Aż pewnego razu rozpętała się awantura. Przyjechaliśmy do miasteczka i Sam, jak zwykle udał się prosto do knajpy, a ja pojechałem poczynić zakupy.

Po jakiej godzinie wracałem wolno na koniu obwieszonym tobołkami, gdy usłyszałem kilka strzałów rewolwerowych w knajpie i w tem wybiegł z drzwi Sam Terry, bez kapelusza z dymiącemi rewolwerami w rękach krzyknął mi: „Na koń, do fermy“, jednym skokiem znalazł się w siodle i przestrzelił uzdę jego konia umocowaną do poręczy. Pomknęliśmy galopem z miejsca, a za nami posypały się kule i przekleństwa Meksykańczyków.

W pędzie pomógł mi Sam zrzucić przywiązane do siodła tobołki i przynaglił nasze konie.

Za nami rzuciło się w pościg kilkunastu jeźdźców z okropnym krzykiem i wrzawą.

Terry wrzeszczał do mnie, że nasze konie zmęczone drogą do miasta, nie wytrzymają długo i chciałby dotrzeć do wąwozu, przez który wiodła droga przez skały w kierunku naszej fermy.

Prześladowcy byli coraz bliżej i kule zaczęły gwizdać koło nas. Lecz jeszcze jeden zakręt i byliśmy w wąskim wąwozie, gdzie mieściło się tylko dwóch jeźdźców obok siebie.

Po pewnym czasie uciążliwej drogi w górę, zeskoczyliśmy z siodeł i prowadziliśmy nasze konie. Z początku Meksykanie zawahali się, lecz wnet usłyszeliśmy znowu ich głosy.

Sam Terry przystanął, uścisnął mi rękę i rzekł: „Jedź do fermy i sprowadź naszych chłopców, ja tymczasem wstrzymam ich w tym wąwozie“.

Lecz ja odrzekłem, iż zostaję przy nim i razem będziemy uciekali dalej lub zginiemy. Sam mówił, iż w ten sposób zginiemy, gdyż mamy za mało amunicji, a zresztą niech rozstrzyga los.

„Kto wyciągnie pierwszego asa czerwonego jedzie sprowadzić pomoc, a drugi broni przejazdu“ krzyknął Sam Terry i wyciągnął paczkę zasmarowanych wytartych kart.

Przy trzeciem ciągnieniu, podczas którego Sam obrócił się i strzelił w głąb wąwozu w stronę prześladowców, padł los na mnie, iż mam jechać.

Po zapewnieniach Sama, iż wrogowie nie mogą go obejść dookoła, lecz tylko iść tym wąwozem, zostawiłem mu swój rewolwer, wyprowadziłem konia pod górę, i pognałem, jak szalony.

Za mną usłyszałem ryki wściekłości i echo strzałów wśród skał.

*

W godzinę później siedziałem na świeżym koniu i w towarzystwie kilku żylastych, ogorzałych pastuchów pędziłem na pomoc towarzyszowi. Gdy zbliżyliśmy się do skał panowała cisza...

Po dalszej jeździe znaleźliśmy zwłoki Sama Terryego z przestrzelonem czołem. Wokół leżały podeptane przez napastników karty.

W lewej ręce zmarłego tkwił as czerwony...

Sam Terry, najlepszy jeździec i szuler grał ostatni raz w życiu fałszywie, by ocalić swego towarzysza. Było mu bowiem wiadomo, iż jest droga okrężna, którą znaleźli Meksykanie i wymierzyli karę za fałszywą grę.

D.

„Czy możesz mi pożyczyć 20 złotych? Zapomniałem mój portfel w domu“.

„Tak, to mogę zrobić. Ale pomyśl, gdy tak twoja żona znajdzie ten portfel!“

„E, nic złego się nie stanie. I tak przecież w nim niczego niema“.

U HANDLARZA OBRAZÓW.

„Moja żona ma jutro urodziny, czy nie może mi pan doradzić co mam jej kupić“.

„Może jakiegoś starego holendra?“

„Nie, dziękuję! Sera to ona nie lubi“.

Magdusia i jej dziwni goście.

Hej huczy zawieja śnieżna niczem rozwścieczony bicz! Hej pędzi przed siebie tumany śniegowego pyłu i aż pod niebo wznosi! Głucho jęczy wicher a echo górskie jęk ten aż na szczyty zanosi. Wściekła wichura porywa ze sobą najtęższe smreki. Hej, jak huczy, jak wyje, jak dmie!

Na zacisznej hali „Zbójecką“ zwanej stoi mała chateńka do połowy okien śniegiem przywalona. Na drugiej połowie szyby mróz wyrysował swe najcudniejsze gwiazdy i kwiaty. Jak okiem sięgnąć wszędzie niezmierzona pustka śnieżna, nigdzie drogi, nigdzie drugiej chaty. Była na tej hali Zbójeckiej niegdyś wieś ludna i bogata. Dzikie zbójniki w niej mieszkały, ale lawina zleciała raz z góry siarczysta i wszystkie chaty zmiotła, a jedną tylko ową maleńką chateńkę przy życiu ostawiła.

W tej chwili otwarły się drzwi i w progu ukazali się dwaj mężczyźni, jeden młody, smukły i wysoki, drugi krępy, barczysty z czarną brodą. — Tylko jakaś mała dziewczyna tu jest! — rzekł młodszy.

W chacie tej mieszka stary Grzegorz ze swoją wnuczką milutką dorodną dzieweczką, lat trzynastu. Córa Grzegorza i mąż jej dawno już umarli i zostawili małą Magdusię na jego opiece.

Mała izdebka ciepła i przytulna. Skromna, ale musiała niegdyś oglądać dobre czasy, bo skrzynie zasobne i kraśne przy ścianach stoją, a na półkach wokoło barwnie malowane talerze.

W ów wieczór okropnej zawiei łuczywo niepewnym blaskiem oświetlało małą izdebkę. Magdusia siedziała za stołem, pochylona nisko nad wielką biblją i czytała, czytała, a piękna jej, uduchowiona twarzyczka jaśniała, jakby w najcudniejszym śnie. Dziadek stał przy ogniu i grzał ręce.

— Czytasz ty i czytasz wciąż, Magdusiu moja, to już chyba do końca tę biblję przeczytałaś?

Magdusia podniosła główkę z nad książki, oczy zajaśniały jej jak gwiazdy.

— A jakże, dziaduniu, a jakże! — zaśmiała się wesoło. — Nie raz, ino już czwarty raz czytam tę świętą książkę i naczytać się nie mogę i zawdy mi się zdaje, jakby to był pierwszy raz. A najwięcej podoba mi się, jak to słodki Pan Jezus, nasz Zbawiciel, po chatach ludzi prostych chadzał, błogosławił i uzdrawiał i nauczał. — Dziadku! Jak myślisz, przecież jeśli dawniej tak było, to i teraz może się stać. Może i do nas Pan Jezus kiedy w gości przyjdzie!

Dziadek uśmiechnął się, potrząsnął siwą głową.

— A dwunastu Apostołów teżbyś w gości przyjęła? a gdziebyś ułożyła tak Dostojnych Gości?

Magdusi aż tchu brakło. — Ach, żeby ino chcieli przyjść. Siana i słomy w stodole dość mamy i wszyscybyśmy się zmieścili. Jeść też byłoby co! Nakryłabym stół białym obrusem, nagotowałabym kawy, słoniny nasmażyła i kołacz bieluśki upiekła! Hej, żeby jeno przyszli, dziaduniu! Żeby jeno przyszli!

— Nie mówmy tyle o tem, to grzech, dziecko! Patrz, jaka zawierucha na świecie! Nie daj Boże zbłądzić komu w górach w taką noc. Idź spać, dziecko! Ja przejdę jeszcze do stajenki krowy i kozy wydoić.

Staruszek wyszedł do stajenki. Magdusia została sama w izbie. Przytuliła trwożnie główkę do biblji.

— Ach, jak to huczy, jak huczy! Jak dmie! W Imię Ojca i Syna i Ducha Świętego...

Wtem dały się słyszeć przed chatą ciężkie kroki i tupot nóg przed progiem.

Magdusia zerwała się z miejsca, a serce zatłukło się jej mocno.

— Kto to może być? Drwale, czy turyści zabłąkani?... Jezu! Jezusienku! Kto to może być?

W tej chwili otwarły się drzwi i w progu ukazali się dwaj mężczyźni, jeden młody, smukły i wysoki, drugi krępy, barczysty z czarną brodą.

— Tylko jakaś mała dziewczyna tu jest! — rzekł młodszy.

— Nie bój się smarkata! — burknął starszy. — Nie przyszliśmy podpalić twej chałupy!

— O nie! nie boję się wcale! — zawołała Magdusia. Oczy jej rozbłysły, niczem gwiazdy złote, a ręką przyciskała bijące mocno serduszko.

— Chcemy tu przenocować. Zabłądziliśmy. Czy jest jeszcze kto w domu?

— Dziadek jest w stajni.

— Więcej nikt tu nie mieszka?

— Nikt.

— A do sąsiedniej wsi daleko stąd?

— O, daleko!

Młodszy porozumiał się wzrokiem ze starszym. — Zostaniemy tu, co?

— A stary nas nie wyrzuci? — zapytał zwracając się do dziewczynki.

— O nie! — zawołało dziecko. — Zaraz go zawołam.

— A jeść będzie co?

— A będzie — odpowiedziała z radością dziewczynka. — Mleka dość mamy, bo krowa się dopieroco ocieliła, a kozy też są.

— Szuruj prędko! — krzyknął starszy z brodą.

Dziewczynka wybiegła pędem z chaty. — Gdy tylko wyszła, nieznajomi rozglądnęli się szybko po izbie.

— Doskonała sposobność — mruknął starszy. — Krowa, ciele i kilka kóz! A skrzynie pewnie też nie puste! Dość mam już włóczęgi w mrozie, głodzie i zadymce śnieżnej. Tu zostaniemy do wiosny. — W łeb starego i koniec. Całą zimę można tu przemieszkać i nikt się nie dowie.

— Tak nie można — rzekł młodszy. — Trza to zrobić mądrze i zgrabnie. Strzał mógłby kto usłyszeć. Będziemy udawali uczonych doktorów, damy staremu wódki, upije się, ty go dźgniesz nożem, a z małą jeszcze łatwiej pójdzie. Ale z dziewczyną delikatniej się obchodź, żeby się niczego nie domyślili.

Wkrótce nadszedł stary. Magdusia ciągnęła go zdyszana za rękę. Staruszek powitał uprzejmie gości, pytał skąd przychodzą i jak się zowią.

— Mnie na imię Piotr, a jemu Jan, trza wam wiedzieć, że jesteśmy doktorami; weźcie tę flaszeczkę, to lekarstwo, które leczy każdą chorobę.

Stary ucieszył się bardzo flaszeczką z domniemanem lekarstwem, nabrał zaufania do nieznajomych i kazał się im wygodnie rozgościć, poczem wyszedł żeby dokończyć pracy. — Kiedy Magdusia usłyszała biblijne imiona przybyszów, nie miała już żadnej wątpliwości. Złożyła pobożnie rączki, pochyliła się nisko, ucałowała nieznajomym ręce i szepnęła:

— O, ja wiem kim jesteście! Nie potrzebujecie mówić! Jesteście świętymi Apostołami. Przyszliście do mnie w gości, bo czytacie w mem sercu i znacie moje najgorętsze pragnienia.

Zbóje spojrzeli na siebie, stary mruknął coś pod nosem, a potem wybuchnął śmiechem na głos. Ale młodszy trącił go mocno w bok i jakby zmieszany rzekł łagodnie: — Co też tam wygadujesz, mała!

Dziewczynka zajęła się zaraz gotowaniem i zastawianiem co najlepszego jadła i podczas tego patrzyła na nich z takiem wzruszeniem i radością, że Janowi zrobiło się nieswojo.

— O, ja wiem, ja wiem — powtarzało dziecko. — Znam was dobrze z mojej kochanej biblji.

Na to Piotr zaśmiał się groźnie: — A wierzysz też we wszystko, co tam napisane?

— Wierzę, panie Piotrze!

— No to wierzysz pewnie, że gdyby cię tak śmierć teraz naszła, że Zbawiciel z martwych cię zbudzi?

— Wierzę! Wierzę tembardziej teraz, kiedy zaprzyjaźniłam się z tobą, panie Piotrze, który byłeś naszego Pana najwierniejszym obrońcą i ciebie, panie Janie, który byłeś Jego najulubieńszym uczniem, wierzę, że uprosilibyście Go o łaskę dla mnie.

— A jakbyśmy tak zapomnieli później o tobie i zostawilibyśmy cię martwą, to coby było, he?

— Nicby nie szkodziło, żeby to ino nie zadługo trwało, bo kupę roboty jest w domu, a dziadek sam se rady nie da.

— No to zaraz możemy spróbować. Przynieśno nóż, ale ostry, to ci zaraz gardło przetnę.

W tej chwili Jan, który milczał aż do tej pory i zęby zaciskał, porwał się z miejsca i wzruszony a zarazem z gniewem szczerym krzyknął: — Milcz Piotrze, nie chcę, żebyś tak mówił!

— Nie bój się panie Janie! — zawołała, śmiejąc się serdecznie Magdusia, — przecież pan Piotr jest najlepszym na świecie człowiekiem i żarty se tylko stroi! On przecież nawet tego nie potrafi zrobić, o czem mówi.

— Zaraz zobaczysz, czy nie potrafię, głupia dzierlatko! — zawołał Piotr.

Ale Jan wziął go za rękę i rzekł: — Dość tego Piotrze, nie wystawiaj więcej na próbę tego dobrego dziecka!

— O, nie! to nie była próba, ja wiedziałam przecież, że nie możecie tego zrobić.

Kiedy goście zasiedli do stołu, Jan spytał: — jak ci na imię mała?

— Nazywam się Magdalena, ale... ale... nie śmiem tego wypowiedzieć...

— Mów śmiało, moje dziecko — rzekł cicho Jan.

— Nie lubię mego imienia. Ja pragnę tak bardzo, pragnę całą duszą nazywać się Marja! Tak, jak Matka Boża, ale dziadek nie pozwala, bo mówi, że zmieniać imię na chrzcie nadane, to grzech.

Nato Jan powstał z ławy, zbliżył się do dziewczynki, położył jej rękę na główce i rzekł uroczyście:

— Od dzisiejszego dnia nazywać się będziesz Marja, a gdy cię ludzie spytają dlaczego, powiedz, że młodzieniec, którego dotknął palec Boży przez usta niewinnego dziewczęcia, a który to młodzieniec wiele grzeszył, ale dzięki niej będzie odtąd innym człowiekiem, nadał ci z Woli Bożej to imię, amen! A teraz idź dziecino do kuchni!

Magdusia wyszła, a serce jej napełniła niewysłowiona radość.

Wtedy Jan porwał swoją kurtkę, zarzucił płaszcz na ramiona Piotra i obaj wyszli z chaty w zadymkę śnieżną i w huczący wicher.

Koniec.

BOLESNA JAZDA NA GAPĘ.

Ubogi andrus jedzie z Krakowa do Lwowa w wagonie III. klasy, nie kupiwszy biletu. Po kilku stacjach wyłapał go konduktor i poczęstowawszy kolanem w siedzenie, wyrzucił go na peron.

Lecz zanim pociąg ruszył, andrus poskrobał się w bolące miejsce i znów wskoczył do jednego z tylnych wagonów. Tu odkrył go znów inny konduktor i obiwszy go, wypchnął go za drzwi wagonu na najbliższej stacji, gdzie nieszczęsny pasażer przeczekał cierpliwie aż do nadejścia innego pociągu, poczem znowu wślizgnął się do wagonu.

Gdy pociąg ruszył, zbliżył się do andrusa jakiś bardzo surowy konduktor i skonstatowawszy, że włóczęga jedzie bez biletu, kopnął go znowu parę razy kolanem w siedzenie i na następnej stacji wyrzucił go z pociągu i oddał w ręce naczelnika stacji.

— Jak się nazywasz? pyta urzędnik.

— Do usług pana dobrodzieja, Jędruś Gomółka.

— Dokąd chcesz jechać?

— No, jak moje siedzenie wytrzyma, to chciałbym do Lwowa.

PRZEKONAŁ JĄ.

Pan Stanisław i pani Zosia jego żona, siedzą w kawiarni. Stanisław czyta gazetę, a Zosia nudzi się, ziewając.

— Stasiu, kochasz mnie?

— Tak.

— Stasiu, czy ty mnie bardzo kochasz?

— Tak.

— Stasiu, czy ty mnie naprawdę bardzo kochasz?

— A, żeby cię wszyscy djabli wzięli! Ileż razy mam ci jeszcze powiedzieć, że cię kocham?

CZUJNY PIES.

— Pies pański jest podobno bardzo czujny?

— Wprost nadzwyczajnie. Ja, gdy tylko posłyszę w nocy najmniejszy szelest, w tej chwili budzę psa, a on zaraz zaczyna wtedy przeraźliwie szczekać.

NIECH ŻYJĄ NAGNIOTKI.

Na egzaminie medycznym pyta profesor studenta:

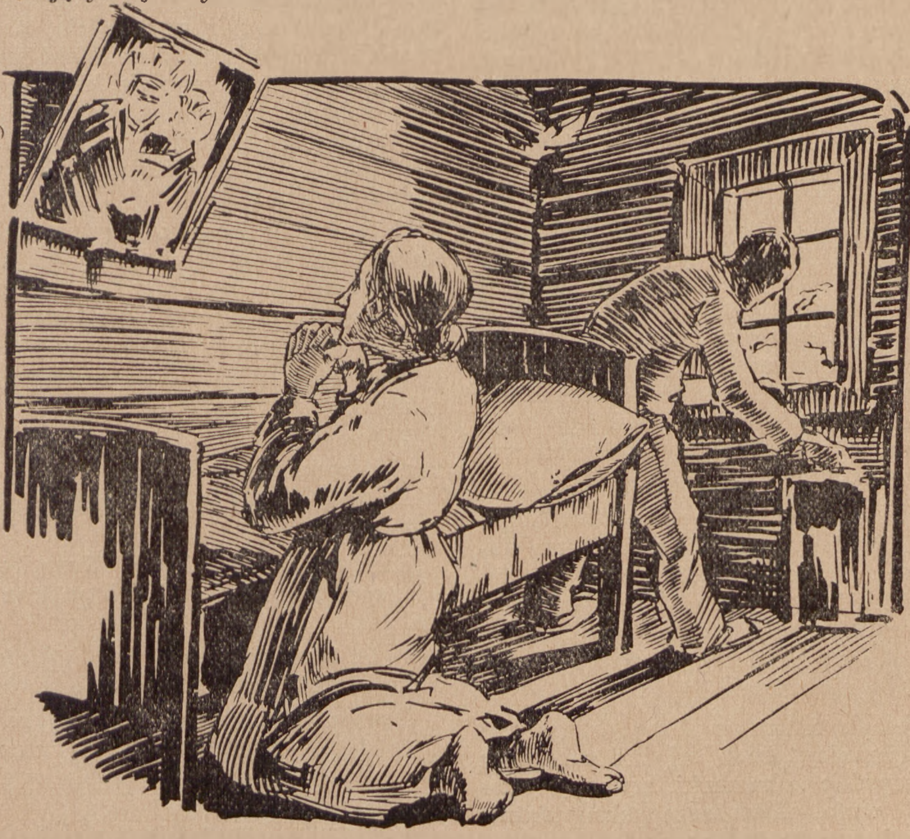
— Proszę mi powiedzieć powód, dlaczego człowiek posiada nagniotki?

— Człowiek posiada dlatego nagniotki, aby czuł, że żyje na świecie.

Dom pod lasem.

(Prawdziwy wypadek z życia).

Za wsią Zieloną, daleko pod lasem stał duży i porządnie utrzymany dom Józefa Kamyka, starszego i statecznego gospodarza. Kamyk miał żonę, dwóch dorastających już synów i osiemnasto-

...matka mająca złe przeczucia, klękła przed obrazem Matki Boskiej, by modlitwą ukoić swój niepokój.

letnią córkę Marcysię. Cała rodzina cieszyła się opinją pracowitych i dobrych, a przytem zamożnych ludzi, choć naprawdę w domu Kamyka nie przelewało się i nieraz brakowało nawet grosza na chleb codzienny.

Ale mieszkańcy Zielonej nie wierzyli Kamykowi, by nie miał pieniędzy i na ucho opowiadali sobie o nim, że w domu chowa zakopany worek ze złotemi monetami.

Skąd się ta bajka wzięła? By na to pytanie odpowiedzieć, trzeba się cofnąć o kilkanaście lat wstecz, gdy w domostwie Kamyków mieszkał jeszcze Maciej Zagrodzki, ich wuj. Zagrodzki był starym kawalerem, który przez długie

lata chodził corocznie na roboty rolne do Niemiec. Gdy wracał w jesieni do domu Kamyków, wszyscy cieszyli się, gdyż Zagrodzki każdemu przyniósł jakiś upominek, a pieniędzy miał dużo.

W czasie wojny, gdy w miarę jej trwania zabierano w szeregi i starszych ludzi, powołano także i Zagrodzkiego do wojska. Poszedł, żegnając się z Kamykową i jej dziećmi, obiecując, że gdy wróci, będzie im jeszcze wszystkim razem bardzo dobrze. Gdy potem mijały laty, a Zagrodzki nie wracał, Kamykowie często nad tem myśleli, co się stało z jego pieniądzmi, gdyż nieraz widywali przy nim złote monety niemieckie, któremi lubiał się bawić. A musiał ich mieć dużo schowanych, bo był kawalerem, wydatki miał małe, a zarobki duże.

Gdy wojna się skończyła, Kamykowie dowiedzieli się, że ich wujek zginął w bitwie. Tajemnicą więc pozostało, co stało się z jego złotemi monetami.

Ale w Zielonej nie wierzono, by Zagrodzki nie oddał swego majątku w ręce rodziny Kamyków i twierdzono uparcie, że Józef Kamyk i jego żona dobrze ukryli pieniądze, które im wujek zostawił.

Oto, dlaczego Kamykowie mieli opinję ludzi bogatych. Wiedział o tem Kamyk, co sąsiedzi sobie o skarbach Zagrodzkiego opowiadają i sam wreszcie uwierzył, że wuj idąc na wojnę, musiał gdzieś swe pieniądze ukryć, o ile ich ze sobą nie zabrał.

Kamyk razem z żoną przepatrzył w tajemnicy przed dziećmi cały dom i wszystkie zakamarki, szukając talarów wuja. Zwłaszcza skrupulatnie przeglądnął całą szopę pod domem, w której bardzo chętnie Zagrodzki przebywał. Kamykowie przeszukali w szopie wszystkie dziury, dach, przekopali nawet miejscami ziemię, nic jednak nie znaleźli. Dali przeto za wygrane i przestali się kwestją rzekomych skarbów zajmować.

Lecz choć Kamykowie dali za wygrane, to jednak sąsiedzi już po latach, ciągle jeszcze opowiadali sobie o złotych talarach, jakie Zagrodzki swej rodzinie zostawił.

A opowieści sąsiadów rozszerzyły się daleko poza granice wsi Zielonej. W tym czasie w okolicy grasowała jakaś nieuchwytna szajka bandytów, która pod strachem trzymała wszystkie domy wokoło. Policja czyniła wysiłki, by wymykających się opryszków przytrzymać, lecz narazie, napróżno.

Raz, popołudniu w domu pod lasem, czekała w izbie Kamykowa, z dwoma synami, na męża i swą córkę, którzy mieli pod wieczór wrócić do domu z pobliskiego miasteczka, dokąd poszli po zakupy. Gdy synowie krzątali się przy robocie, matka mająca jakieś złe przeczucia, klękła przed obrazem Matki Boskiej, by modlitwą ukoić swój niepokój.

Naraz w sieni rozległ się tupot ciężko obutych nóg i wkrótce do izby wpadło czterech mężczyzn, z twarzami zasłoniętemi czarnemi chustkami.

— Matko Boska, ratuj! — krzyknęła przerażona Kamykowa, zrywając się z klęczek.

Wówczas jeden z bandytów, grożąc rewolwerem zawołał:

— Milczeć, bo was tu zaraz pomordujemy!

Bandyci rzucili się na Kamykową i jej synów i skrępowali ich postronkami.

— A teraz mówcie, gdzie jest złoto, które wam Zagrodzki zostawił!

Daremnie skrępowani synowie z matką, przysięgali, że o niczem nie wiedzą i że żadnej gotówki w chacie nie posiadają.

Rozjuszeni bandyci poczęli ich okładać kijami, by wymusić na nich wyjawienie tajemnicy.

W tej chwili pod oknem ktoś zaświstał. To piąty bandyta zostawiony na czatach, dawał znać swym towarzyszom, że ktoś obcy nadchodzi.

Opryszki wyskoczyli z domu, ustawiając się w pogotowiu z boku koło

szopy. Ukryci spostrzegli Kamyka z córką Marcysią, wracających z miasta do domu.

Nieprzeczuwającego nic Kamyka schwytano i obalono na ziemię wraz z Marcysią, a następnie skrępowano sznurami. Obszukano potem kieszenie Kamyka, w których znaleziono tylko trochę drobnych. Teraz zbójcy zawlekli swe ofiary do szopy, krzycząc:

— Gdzie talary Zagrodzkiego?

A gdy Kamyk i Marcysia zaklinali się na wszystko, że o niczem nie wiedzą, opryszki podnieśli ich do góry i za ręce przywiązali do belki, bijąc następnie swe ofiary kijami do krwi. Ociekający krwią Kamyk omdlewał z bólu.

Naraz przez szparę uchylonych drzwi zobaczył Kamyk przejeżdżających na koniach daleko drogą i ledwo widocznych, uzbrojonych posterunkowych. Dojrzeli to samo widocznie i bandyci, gdyż pozostawili swe ofiary w szopie i pospiesznie zbiegli do lasu. Kamyk i Marcysia tak byli jeszcze przerażeni, że nie mieli sił krzyczeć o pomoc do posterunkowych, którzy znikli wkrótce z drogi. Zaniepokojeni jednak bandyci, w obawie niebezpieczeństwa, nie zjawili się już więcej w szopie.

Gdy Kamyk i Marcysia wiszący na belce, poczęli gorąco wzdychać o ratunek do Boga, naraz belka zatrzeszczała i złamała się, a ojciec z córką spadli na ziemię na miękkie siano. Równocześnie ze złamanej belki spadł im na głowę grad złotych monet.

To w wydrążonej belce ukrył niegdyś Zagrodzki swoje mienie, teraz tak niespodziewanie odnalezione!

Rozerwał swoje więzy Kamyk i oswobodził córkę, a następnie pobiegł do domu i zwolnił również z więzów swą żonę i synów. Cała rodzina znalazła się wkrótce w szopie. Cierpienia Kamyka, jego żony i dzieci, sowicie Pan Bóg nagrodził. Wysypane z belki złoto przedstawiało wartość kilku tysięcy złotych!

Z płaczem modlili się Kamykowie, dziękując Bogu za cudowne ocalenie i za skarb znaleziony.

A na pamiątkę za szczęście, jakiego Bóg w nagrodę za przebyte cierpienia całej rodzinie udzielił, wznieśli Kamykowie przed swym domem, pod lasem, murowaną kapliczkę z figurą Matki Boskiej.

Stefan Szalecki.

Lekarz i weterynarz.

Lekarz i weterynarz z pewnego małego miasteczka sprzeczali się często, podczas wieczornych pogawędek na temat, który z nich spełnia cięższy zawód. Weterynarz był przeświadczony, że jego robota jest bardzo ciężka, gdyż jego pacjenci nie mogą powiedzieć o swych dolegliwościach.

„To jest przecież tylko korzystnem" twierdził lekarz „opisy, jakie pacjenci podają o swych cierpieniach wprowadzają najczęściej lekarza w błąd, i dla postawienia djagnozy nie mają wogóle znaczenia".

Pewnego dnia zachorował weterynarz i polecił wezwać swego przyjaciela lekarza.

„Gdzie cię boli" pyta tenże swego pacjenta.

„Beeeehh", odpowiada chory.

„Ślicznie" mówi lekarz i siada przy biurku, „teraz spróbujemy przez trzy dni z tem lekarstwem i jeżeli nie będzie skutkowało, to musimy cię dać do zarznięcia".

P.

Jak dożyć do stu lat?

Głośny uczony profesor J. H. Greef, przeprowadzał w ciągu kilkunastu lat badania na ludziach stuletnich, pragnąc wyświetlić naukowo tajemnicę ich długiego życia. Badań swych dokonał na spotkanych przez siebie przez ten czas 43 mężczyznach i 81 kobietach. Tak starych kobiet napotkał prawie dwa razy tyle co mężczyzn, gdyż kobiety żyją wstrzemięźliwiej od mężczyzn i są dlatego gatunkiem silniejszym i zdolniejszym do dłuższego życia.

Jestto tem ciekawsze, że naogół w każdym kraju rodzi się znacznie więcej chłopców, niż dziewcząt.

Większą śmiertelność mężczyzn należy przypisać, więcej wyczerpującemu sposobowi życia. Wyniki badań uzyskane przez prof. Greefa, są bardzo interesujące i godne uwagi.

Pierwszym warunkiem długowieczności jest zasada, którą można ująć w słowach: „Pozostań w kraju". Prawie wszyscy stulatkowie pędzili swe życie w miejscu rodzinnem, lub w jego niewielkiej stosunkowo odległości.

Wszystko jest zatem rzeczą przyzwyczajenia. Choćby nawet warunki w danej miejscowości były nienadzwyczajne, to przecież przyzwyczajenie sprawia, że człowiek właśnie wśród nich czuje się najlepiej. Wszelkie dalsze i na dłuższy czas obliczone zmiany otoczenia, są dla naszego organizmu szkodliwe. Jeszcze w młodości możemy sobie pozwolić na dalekie i częste wyjazdy i podróże. W wieku późniejszym, są tego rodzaju wycieczki szkodliwe i niebezpieczne, a często przyczyniają się do skrócenia życia.

Drugim ważnym czynnikiem dla starych, to przebywanie na świeżem powietrzu.

Co do sprawy odżywiania się, to wśród osób zbadanych przez Greefa, znajdował się tylko jeden człowiek nie jedzący mięsa i kilku niepalących. Wszyscy inni jedli mięso i palili, a nawet nie unikali picia wódki. Jedli zaś poprostu to, co im smakowało.

Wśród stuletnich, brak ludzi, objadających się nadmiernie. Jedzą oni wówczas, gdy mają apetyt, a nie napychają bez potrzeby swego żołądka.

Co do usposobienia, to prawie wszyscy stuletni są ludźmi dobrodusznymi, oddanymi pracy, nie lubiącymi martwić siebie, ani drugich.

Ludzie wiecznie kwękający, wiecznie niezadowoleni żyją krótko, ludzie pogodni i patrzący na świat różowo, cieszą się długowiecznością.

Jeszcze jest jeden moment, któremu Greef przypisuje wielkie znaczenie. Oto wszyscy stuletni, dużo i chętnie chodzą pieszo, przez co zachowują żywość i sprężystość ciała.

Z badań Dra Greefa wynika, że jeśli ktoś chce dożyć późnego wieku, winien jeść i pić co mu smakuje, może palić papierosy i używać alkoholu, byle w miarę, nie powinien nigdy niczem zbytnio się przejmować, a przytem zaleca mu się przebywanie na powietrzu i długie przechadzki piesze.

an.

AFORYZMY.

Jeżeli nie chcesz upaść — połóż się na ziemię.

*

Nie rumień się bez powodu, bo zawsze cię wezmą za winnego.

*

Stara baba gniewa się nie dlatego, że się zestarzała, ale, że są od niej młodsze.

*

Zły człowiek uważa wszystkich swych znajomych, za gorszych od siebie.

*

Wściekł się na wesoło.

Właściciel dóbr, pan Alojzy hrabia Zajadalski w Nadętowicach, mieszkał w pięknym dworze, okolonym obszernym ogrodem owocowym. Wspaniały sad otoczony był niskim żywopłotem, który można było łatwo przeskoczyć. By uniknąć nieproszonych natrętów, którzyby mogli wybrać się na kradzież owoców do sadu, pan hrabia trzymał w ogrodzie potężnego psa wilczura, specjalnie tresowanego do łapania złodziei.

Pan hrabia dumny był niezmiernie ze swojego „Zbója", który już niejednemu amatorowi cudzej własności poszarpał spodnie, pozostawiając przytem znaki swych zębów na nogach nieszczęsnych złodziejaszków.

Włóczęga wyglądał strasznie kłapiąc zębami. Hrabia w przerażeniu krzyczał: Ratunku, Drążek się wściekł i chce mię pokąsać!

Pan Zajadalski siedząc raz przy obiedzie, usłyszał donośne ujadanie „Zbója", porwał więc w tej chwili tęgą łagę i udał się do ogrodu, by pomóc psu w jego robocie. Rzeczywiście pies biegł wzdłuż płotu, ujadając, zaś za płotem, drogą dążył szybkiemi krokami jakiś przechodzień, utykając lekko. Był to Jacenty Drążek, biedak, mający jednak smutną sławę, pożądania cudzej własności.

Pan Zajadalski niecierpiał Drążka. Ujrzawszy go krzyknął:

— Dobrze ci tak obwiesiu. „Zbój" ugryzł cię w nogę, to ci odbierze ochotę, do objadania się memi gruszkami i jabłkami.

Drążek zatrzymał się i śmiało odparł:

— Panie hrabio, znają wszyscy pana, jako człowieka złośliwego i niegościnnego, a pies wart jest swego pana, więc nie mam potrzeby wam obu się narażać.

— Nie kłam, utykasz na nogę, a więc byłeś w mym ogrodzie i pies dał ci dobrą nauczkę!

— Panie hrabio, przed kilku dniami skaleczyłem sobie nogę, a „Zbója" nie widziałem wtedy na oczy!

Zajadalski był zły nie na żarty, a słysząc, że włóczęga powątpiewa w zdolności wilczura, dodał jeszcze:

— Jestem przekonany, że cię pies ugryzł, dlatego nie radzę ci, kręcić się więcej koło mego ogrodu.

— Mówię panu, że „Zbój" mię nie ugryzł, — wrzasnął Drążek i oddalił się spiesznie, śmiejąc się głośno.

Hrabia był rozgoryczony swoją porażką, a nie mając wiele do roboty, rozmyślał, jakby poniżyć obdartusa Jacentego Drążka.

Rozżalony Zajadalski po długich, kilkudniowych rozmyślaniach, począł się śmiać z zadowoleniem do siebie.

— Przekonasz się obdartusie, jakiego ci figla wypłatam!

Następnie wsiadł do auta, zabrał psa ze sobą i odjechał do swego drugiego majątku, oddalonego o trzy mile. Popołudniu wrócił do Nadętowic bez psa.

Za dwa dni na wiejskiej łące, hrabia zobaczył Drążka, który spokojnie wylegiwał się do słońca.

— O, — krzyknął Zajadalski, — pewnie będziesz się chwalił dalej, że cię „Zbój" nie ugryzł.

— Rozumie się, że nie. Ubzdurzył sobie pan coś i nie może sobie pan dać rady.

— Słuchajcie Drążek, powiedzcie prawdę, gdyż jeśli cię mój wilczur ugryzł, to napiszę bilet do gminy, by was wysłano do zakładu.

— Do jakiego zakładu?

— Gdzie leczą wściekliznę, okazało się bowiem, że mój pies jest wściekły. Musiałem go oddać do weterynarza.

Drążek przeciągnął się, powstał i rzekł:

— Niech się pan nie trapi, bo pies pański mię nie ugryzł.

— Radbym, aby tak było, lecz jeśli cię pokąsał, to jesteś zgubiony.

— Radowałby się pan z tego, jako zły człowiek, otóż zapewniam pana, że jeśli mi się to nieszczęście stanie, to pana pierwszego pogryzę.

— Nie pragnę twego nieszczęścia i jeśli do kilku tygodni nic ci się nie stanie, zafunduję ci dobry obiad, ale niestety, zdaje się, że do tego już nie dojdzie.

Rozeszli się obaj, włóczęga pogwizdując wesoło, zaś Zajadalski zły i zdenerwowany, że figiel, który sobie wymyślił o „Zbóju", nie zrobił na włóczędze żadnego wrażenia.

Gdy hrabia wrócił do domu, otrzymał list od swego rządcy z drugiego majątku, z doniesieniem, że w okolicy wybuchła wścieklizna i że „Zbój" jest w obserwacji u weterynarza.

Wiadomość ta zaniepokoiła hrabiego, ze względu na pogróżki Drążka.

Po kilku dniach Zajadalski podrażniony nie na żarty, dał znać do policji o pogróżkach włóczęgi, którego jednak nie zdołano odszukać, gdyż się gdzieś ulotnił.

To jeszcze bardziej wytrąciło hrabiego z równowagi. Po trzech tygodniach, podano w południe Zajadalskiemu obfite śniadanie i butelkę wi-

na. Zabrał się już do jedzenia, gdy nagle usłyszał czyjeś kroki. Gdy obrócił się, ujrzał Drążka, który stał w drzwiach. Włóczęga wyglądał strasznie, usta miał wykrzywione i zgrzytając zębami, zbliżył się do hrabiego, który w przerażeniu wyskoczył przez okno i uciekając, krzyczał:

— Ratunku, Drążek się wściekł i chce mię pokąsać!

W parę minut potem, służba folwarczna uzbrojona w koły i widły, sznury i koce, obstawiła wejścia dworu, śmielsi weszli do pokoju jadalnego, a za nimi Zajadalski.

Lecz Drążek nie wyglądał już strasznie. Siedział spokojnie za stołem, zajadając śniadanie pana hrabiego i popijając gęsto jego winem.

Drążek przyjaźnie skinął głową gospodarzowi i krzyknął:

— Obiecał mi pan dobry poczęstunek, gdy mi się nic nie stanie, a ponieważ „Zbój" mię wcale nie ukąsił i czuję się zdrów zupełnie, więc dlatego wyręczyłem pana hrabiego i w myśl jego obietnicy, spożyłem z wielkim apetytem jego śniadanie. Chyba teraz pan hrabia wierzy, że mi się nic nie stało.

Tu Drążek nalał sobie szklankę wina, a krzyknąwszy głośno: „zdrowie pana hrabiego!" wychylił napój duszkiem. SK.

Najbogatszy i najbardziej skąpy władca świata.

Kraj, w którym on panuje, jest największym, najgęściej zaludnionym i może najbogatszym pomiędzy hinduskiemi państwami, w których tubylczy władcy sprawują władzę pod protektoratem Wielkiej Brytanji. Kraj Haiderabad posiada wymiary Anglji, lecz posiada 6 razy mniej ludności. Jego nadzwyczaj żyzna rola przynosi rocznie więcej niż 240 miljonów złotych. Maharadża Nicam, którego sknerstwo stało się przysłowiowem w Indjach angielskich pobiera rocznie pensji 1 miljon funtów szterlingów t. j. około 30 miljonów złotych. Jest on potomkiem w prostej linji prastarych władców, a że jeden z jego przodków w krytycznym momencie dla panowania angielskiego w Indjach zawarł przymierze z królem angielskim, posiada Nicam tytuł honorowego generała armji angielskiej. Ale wszystkie jego tytuły i zaszczyty nie mogą go zmusić do wydawania pieniędzy. Jego skąpstwo rozciąga się nawet na mundury jego bardzo licznego orszaku i wyżywienie. Jego przyboczni twierdzą, iż jego słabość jest na tym punkcie tak wielka, iż codziennie udaje się do pałacu swej matki, aby tam najeść się do syta. Nie posiada on żadnego kosztownego samochodu, jak inni władcy, lecz stare rozklekotane pudło, woli jednak używać lektyki, gdyż nogi tragarzy nie zużywają benzyny.

W swoim pałacu posiada Nicam opancerzoną salę, w której przechowuje swe skarby: niezliczone ilości złota i srebra, skrzynie pełne kosztowności, brylantów i pereł oraz wielkie stosy pieniędzy papierowych. Jest on zdania, że ta sala jest pewniejsza, aniżeli bank. Każdego dnia zamyka się w swoim skarbcu na kilka godzin, by nacieszyć się swemi skarbami.

Lecz w Indjach nic nie może ochronić się przed białemi mrówkami. Gdy Nicam pewnego dnia przestąpił próg swego skarbca padł zemdlony. Mianowicie białe mrówki zniszczyły pakiet banknotów o wysokiej wartości. Maharadża myślał o tem, by wezwać wojsko przeciw mrówkom, lecz jego minister finansów przyszedł mu z pomocą genjalnym pomysłem: Polecił natychmiast wydrukować nową serję banknotów, by w ten sposób powetować stratę... D.

Małpa mścicielem swego pana.

(Tragedja nierozważnego złoczyńcy).

Wszystko odbyło się bardzo szybko... Nagły zamach ołowianą kulką umocowaną na rzemieniu i Beński upadł na twarz, przewalając się przez płytę swego biurka. Zabójca czaił się nasłuchując skulony, a język jego zwilżał nieustannie zasychające wargi. W domostwie panowała cisza. Tylko małpka, Beńskiego nierozłączna towarzyszka od czasu jego zamorskich podróży, przykucnęła wesoło na stojaku i iskała się zwinnemi łapkami. Zgarbiony nasłuchiwał morderca i oglądał od czasu do czasu nerwowo zbrodnicze narzędzie, na którem lepiły się krew i włosy ofiary. Półgłośne paplanie małpy, która zawieszona na ogonie huśtała się z zadowoleniem, ledwie dochodziło do jego słuchu.

„Koniec z Beńskim“ zamruczał z okrucieństwem i czuwał znowu przez chwilę. Podszedł szybko, lecz zarazem ostrożnie do małej umywalki, przymocowanej do ściany pracowni. Obojętnie przypatrywał się, jak małpa uwijała się po pokoju, czepiając się różnych przedmiotów ogonem lub łapami.

Spokojnie i skrupulatnie obmył broń pod wodociągiem, oczyścił swe ręce i wsunął rzemień z powrotem do kieszeni. Następnie z wielką dokładnością skontrolował swe ubranie, które jednak nie pokazywało żadnych zdradzających go znaków. Pokiwał zadowolony głową i zwrócił się w stronę stołu, omijając przezornie leżące ciało.

Teraz potrzebował tylko zerwać owoce swego czynu: Plany! Gdy przeminie pierwsze podniecenie z powodu morderstwa, to pomogą mu one do osiągnięcia bogactw w Ameryce. Wszystko poszło gładko, jakby chroniła go jakaś niewidzialna siła. Wziął niebieskie arkusze papieru, zwinął je ostrożnie i wsadził wąski rulon do kieszeni na piersiach. Nie pozostawiał żadnych śladów. Podczas gdy wzrokiem przeszukiwał jeszcze raz dokładnie pokój, stawał się coraz bardziej spokojny. O! niema się czego obawiać. Któż będzie mógł wiedzieć, że Kelski, niepozorny urzędnik, w biurze położonem w innej części miasta, ma coś wspólnego z morderstwem popełnionem na osobie Beńskiego.

Wstydliwy mały Kelski, który stale w południe spożywał skąpy obiad w cichej restauracyjce, który zawsze nosił to samo wytarte szare ubranie i sztywny czarny kapelusz; człowiek, który co miesiąc pobierał małą pensję i regularnie odkładał z niej coś na dni starości. Typ, jakich tysiące widzi się w wielkich miastach, gdzie skuleni przy biurkach pędzą swe skromne życie.

Ale pod czarnym sztywnym kapeluszem zbudził się w chytrym mózgu plan, gdy Kelski pewnego dnia z powodu rachunku firmy, w której pracował, odwiedził Beńskiego. Jakkolwiek nadarzająca się okoliczność była krótką, zobaczył dość, aby wiedzieć, że te niebieskie arkusze pełne rysunków warte są majątek. Tak stał i wspominał owe pierwsze spotkanie i uderzał się uspokojony po kieszeniach na piersiach. To robiło mu przyjemne uczucie, że miał te papiery w swem posiadaniu i wogóle nie znajdywał się w niebezpieczeństwie. Dom leżał w opustoszałej dzielnicy miasta i Kelski dobrze

wybrał czas swej wyprawy. Beński pędził samotny żywot w otoczeniu swej starej gospodyni i ulubionej małpy.

Stara gospodyni była głucha i pomiędzy 6 a 7-mą godziną pozostawiała zawsze swego pana samego, skupionego nad jego studjami, podczas gdy ona w odległej części domu, w kuchni, przygotowywała wieczorny posiłek. Było łatwo niepostrzeżenie wślizgnąć się do domu. Zręcznie, świadomy celu i bez szmeru dotarł Kelski do pracowni wynalazcy i pod pozorem interesu otrzymał pozwolenie wejścia. Mężczyzna, który otworzył na ciche pukanie, w przybyłym rozpoznał urzędnika swego wierzyciela, nie powziął najmniejszego podejrzenia.

Uprzejmie z kapeluszem w ręce czekał Kelski, podczas gdy gospodarz usadawiał się za biurkiem... i już wzniosła jego ręka broń do góry.

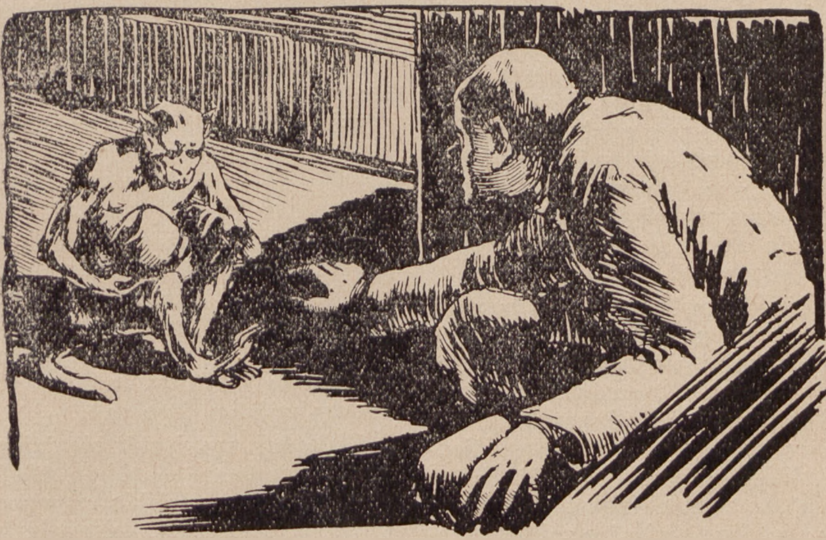
Znowu uśmiechnął się w poczuciu swej pewności. Nagle uśmiech jego zamarł na widok małpy siedzącej na szafie i bawiącej się wesoło.

Chodź tu! zawołał cicho.

Lecz małpa za bardzo była zajęta przedmiotem, który mocno trzymała w swych łapkach, sztywny czarny kapelusz...

W nagłym przerażeniu rzucił się Kelski, z przeraźliwym wrzaskiem pogardy skoczyła małpa na oddrzwia i dalej na ramę okna. Stamtąd spojrzała podniecona wdół, przymierzyła kapelusz, zdarła go znowu z głowy, by obserwować go z zachwytem.

Kelski stanął plecami do drzwi; świadomość, że ma ją osaczoną uśmierzała nieco gwałtowne bicie jego serca.

Małpa trzymała jedną łapą swą zdobycz... Kelski przyczaił się i rzucił jednym skokiem przez cały pokój.

Przypomniał sobie pewne stare przyzwyczajenie. Pisał zawsze swe nazwisko i adres na kapeluszu. Czoło jego pokryło się silnym potem. Gdyby on teraz nie dostał kapelusza z powrotem! Wzburzona wyobraźnia przedstawiała mu w mgle pętlicę kata. Widział policję w posiadaniu wszystkich szczegółów. Trup, według oględzin lekarskich uderzenie w głowę, zadane jakimś tępem narzędziem... gospodyni, która zapewnia, iż o godzinie 6-tej widziała swego pana przy pełnem zdrowiu i ostatni odwiedzający, zdradzony przez kapelusz, wewnątrz którego na skórze stało jasno i wyraźnie wypisane ręcznem pismem nazwisko i adres.

Z wykrzywioną twarzą obserwował siedzącą wysoko i wesoło bawiącą się małpę. Spojrzenie rzucone na tarczę zegara wywołało bladość na jego twarzy. Już zbliża się wskazówka do trzech kwadransów na siódmą. Oprócz tego mógł ktoś nadejść z wizytą! W każdej chwili mógł się ktoś ukazać!

Mruczał niewyraźnie i starał się gestami przywabić małpę do siebie. Małpa nie troszczyła się wcale o niego, zajęta nową zabawką. Wymknęła się zgrabnie, gdy mężczyzna stanął na biurku i chciał ją dosięgnąć rozpaczliwemi ruchami.

Z ordynarnem przekleństwem podjął Kelski dalszy pościg. Małpa trzymała jedną łapą swą zdobycz i uwijała się lekko po pokoju tu i ówdzie czepiając się łapami lub ogonem. Polowanie zaczęło się przeciągać. Twarz człowieka była szara ze strachu, oddech ciężki i dyszący.

Wkońcu skoczyła małpa na posadzkę, kucnęła na pośladkach, pochylona nad kapeluszem, kiwając przytem głową ze śmieszną żywością, z jednej strony w drugą. Kelski przyczaił się, zebrał wszystkie siły i rzucił się jednym skokiem przez cały pokój. Małpa zniknęła ze swoim łupem pomiędzy długiemi z okna zwisającemi firankami. — „Teraz siedzi napewno na parapecie okna“ — pomyślał Kelski, zgasił światło świecące się i przysunął ostrożnie do okna. Jedno gwałtowne pociągnięcie za sznur, firanka rozsunęła się i sięgnął, by chwycić cień widoczny na oświetlonej światłem księżyca szybie. Małpa smyknęła się wgórę i Kelskiemu wyszły oczy z orbit. Okno było u góry otwarte, wyraźna, w blasku księżyca siedziała małpa na ramie!

Kelski wspiął się na okno. Małpa zniknęła. Widział ją na spadzistym dachu przed oknem i przez minutę zastanawiał się czy ma otworzyć okno i strącić małpę wdół... Lecz kapelusz zdradziłby go.

Z ciężkiem westchnieniem otworzył Kelski okno, przelazł na dach i zaczął łazić wzdłuż rynny. — Małpa skakała zwinnie coraz dalej.

Przyciskając pieczołowicie kapelusz pod ramieniem, zupełnie lekko wydostała się na wysoki komin. Kelski, który przez dłuższą chwilę odczuwał zawrót głowy, spojrzał w głębie i ujrzał opuszczone podworce, uspokojony, iż nikt go nie zobaczy ruszył ostrożnie naprzód. Z przekleństwem na ustach, ścigał zwinne zwierzę przez śliski dach, naokoło kominów, na wąskich parapetach, a strach przejmował go do szpiku kości, gdyż balansował nad przepaściami. Ta pełna grozy gra trwała kilka minut. Tu i ówdzie przystawała małpa na chwilę jakby w głębokiem zamyśleniu. Jednak gdy Kelski z tryumfującą miną wyciągał rękę, by ją uchwycić — uskakiwała dalej z gniewnym skowytem.

W śmiertelnym strachu zapomniał Kelski o ostrożności. Poruszał się coraz szybciej i dwa razy zdawało mu się, iż zapędził przeklętą małpę do kąta, skąd mu się ona nie wymknie, lecz zawsze w ostatnim momencie, jakby cudem unikała jego rąk.

W końcu wywiązała się dzika gonitwa, na pewnem płaskiem miejscu dachu. Małpa, z wściekłością napastowana przez człowieka, osiągnęła kraj dachu, przesadziła ziejącą czarną przepaść i stanęła na dachu sąsiedniego domu. Nie namyślając się ani na chwilę ze zduszonym okrzykiem w gardzieli skoczył za nią Kelski.

Głuchy upadek. Potem milczenie. Małpa spojrzała wdół, rozpoznała bezkształtną masę czarniejszą niż ciemność wokoło i znowu zajęła się kapeluszem. Oświetlona blaskiem księżyca, cieszyła się długo pożądaną, a nigdy osiągniętą zdobyczą. Na skrawku skóry wewnątrz kapelusza było coś napisane, wyraźnie czytelne w blasku księżyca.

Małpa mało troszczyła się o ten napis, który oznajmiał właściciela jej skarbu: Jan Beński.

Był to kapelusz jej zamordowanego pana. D.

Krótkie szczęście pątniczki.

Poznali się w ciągu kilkudniowej pielgrzymki do Kalwarji. W tłumie nabożnych kobiet i mężczyzn, nie zwracali z początku na siebie uwagi, ale potem przy krótkich rozmowach patrząc na siebie nawzajem coraz częściej, wpadli sobie w oko.

Ona, dwudziestoletnia dziewczyna, piękna Kasia, córka zamożnych gospodarzy z pod Krakowa, on młody, dorodny chłopiec, Andrzej, szofer z zawodu.

Na postojach dłuższych gawędzili potem chętnie ze sobą, śmiejąc się i żartując. Nim doszli do końca szlaku pielgrzymiego, on wyznał dziewczynie swą miłość i zapytał, czy zechce być jego żoną. Kasia nie była od tego. W każdym razie mogą o tem pomówić dłużej i poważniej po powrocie do domu, a tymczasem są już parą narzeczonych!

Cieszyło ich to niezmiernie i o swem szczęściu byliby radzi całemu światu opowiedzieć. Gdy przybyli na cudowną górę, naprzód pomodlili się gorąco, a potem poszli do miasta, by nakupić kartek widokówek i marek, mieli przecież do znajomych powysyłać zawiadomienia o swem narzeczeństwie.

Wieczorem rozchodząc się, pożegnali się czule, on zabrał widokówki do kieszeni i poszedł spać z mężczyznami do gospody, ona schowała marki listowe do torebki i udała się na spoczynek z kobietami na drugą stronę tego samego zajazdu. Po wypoczynku, spotkali się rano w izbie gospodniej na śniadaniu, poczem zaczęli pisać kartki.

Kasia powiadomiła swą matkę:

„Droga mamo, poznałam w drodze miłego i porządnego chłopca, Andrzeja. Jest szoferem i oświadczył mi się“.

Andrzej zaś nakreślił parę słów do swej siostry:

„Zaręczyłem się w drodze z piękną Kasią, córką porządnych gospodarzy. Jestem szczęśliwy“.

Napisali jeszcze kilka innych kartek do znajomych, poczem Kasia chciała nalepić marki, które miała schowane w torebce.

Ale torebka gdzieś przepadła, jak kamień w wodę. A były przecież w środku i pieniądze i bilet powrotny i różne cenne drobiazgi! Zmartwiła się dziewczyna nie na żarty i poczęła płakać i narzekać, aż ją musiał Andrzej gorąco pocieszać. Ale co komu przyjdzie z pocieszań, gdy chce, by mu się zguba wróciła.

Kasia z początku płakała, potem zaczęła się złościć, a wreszcie głośno krzyczeć, tak, że na odgłos wrzasków wpadła właścicielka gospody.

— Co się to panna tak awanturuje?

— Ja się nie awanturuję, tylko mi u pani torebka z pieniądzmi zginęła, najpewniej mi ją ktoś ukradł. A pani, jako właścicielka gospody, jest odpowiedzialna za porządki tutaj, dlatego proszę mi torebkę odnaleźć i oddać!

Wywiązała się zajadła kłótnia, w której Andrzej wziął gorąco stronę swej narzeczonej.

— A pan co za jeden? krzyknęła rozzłoszczona gospodyni.

— Jak to co za jeden? jestem narzeczonym Kasi.

— Od dawna?

— Od wczoraj.

— A to pyszne! krzyknęła baba. A panna jak dawno poznała swego narzeczonego?

— Ja... poznałam go... w drodze na odpust... wykrztusiła Kasia.

— Wyborne! ryczała baba. — Zaręcza się panna po dwóch dniach znajomości i potem się dziwi, kto ją okradł. A to głupie ludzie na świecie!

Zastanowiła się Kasia nad temi słowami, a w czasie jej zadumania, baba się ulotniła z izby. Jędrek sapał z wściekłości za rzucone na niego podejrzenie.

Po chwili dziewczyna odezwała się niepewnie:

— A możeś ty mi Jędrek figla zrobił i torebkę schował?

— Co to ma znaczyć, żartujesz, czy mówisz na prawdę? krzyknął oburzony Jędrek.

— Co mam żartować, jak wziąłeś to oddaj!

— Moja panno, za krótko się znamy, bym sobie pozwolił na takie obelgi, jeszcze jedno słowo, a zabieram się i idę.

— Idź pan sobię, tylko oddaj torebkę!

A widząc idącego pod otwartem oknem starszego posterunkowego, Kasia krzyknęła:

— Panie przodowniku, okradziono mię, proszę tutaj, — albo gospodyni zajazdu, albo ten pan, według mego przekonania, zabrali mi torebkę i pieniądze.

Posterunkowy wszedł do izby i zaczął pisać protokół. Napróżno Andrzej ze łzami w oczach zaklinał, że jest niewinny, sprawa zaczęła dla niego brać fatalny obrót. Czuł się zupełnie czysty i boleść zalewała mu serce. Nieszczęście zwaliło się na niego niespodziewanie.

Naraz do izby wpadła gospodyni, niosąc jakiś przedmiot w ręce.

— Jest torebka, — krzyczała uradowana baba, — znalazłam ją na górze, tam, gdzie panna spała. Nie trzeba być taką roztrzepaną i zostawiać swoje rzeczy pod poduszką!

Dlaczego się zguba znalazła niewiadomo. Czy rzeczywiście była pod pościelą, czy też gospodyni bojąc się odpowiedzialności, zwróciła skradzioną rzecz, dość, że sprawa narazie była zakończona.

Posterunkowy nakrzyczał Kasię za jej roztrzepanie i za rzucanie podejrzeń na drugich, poczem wyszedł.

Zostali sami, Kasia z Andrzejem.

Kasia patrząc na chłopca, zalała się łzami i zawołała z rozpaczą:

— Jędruś, kochanie moje, przebacz mi!

Ale chłopiec nie miał jakoś ochoty do przebaczania. Zabrał swój plecak, laskę i kapelusz i nie oglądając się za siebie, wyszedł z gospody.

— Jędrek! Jędrek! wróć się! — krzyczała Kasia.

Chłopiec rzeczywiście wrócił się do progu na chwilę, a obróciwszy się ku dziewczynie, rzucił krótko:

— Między nami wszystko skończone na zawsze!

Poczem w paru krokach był daleko na gościńcu, niknąc na zakręcie za drzewami.

Dziewczyna siadła przy stole, a biorąc głowę w dłonie, płakała rzewnie nad szczęściem, które jest tak krótkie i pryska jak szkło.

Anyż.

Dwóch narzeczonych bez narzeczonej.

We wsi Kułakowice żyło dwóch zamożnych chłopów: Guzik i Struzik. Obaj przekroczyli już czterdziestkę, a żaden z nich nie był jeszcze żonaty. Nie żeby im jaka panna kiedy kosza dała, nie; powiem wam w sekrecie, że nigdy się o żadną nie starali. Guzik i Struzik byli bowiem sobkami, co się zowie! Oszczędność ich dochodziła do niemożliwych granic. Wyrozumowali sobie tak: po tygodniu małżeństwa żony nijak z kuchni wyciągnąć nie będzie można. Czyli, że biorą w dom nietylko żonę, ale jeszcze i służącą i płać bracie w dzisiejszych ciężkich czasach jeszcze służącą! I dwie gęby więcej w domu do żarcia, a jak się jeszcze Boże broń porodzi kopa dzieciaków, to już zdechł pies!

Do izby wpadł Struzik z gębą nawpół ogoloną. Stary Bartos ryczał ze śmiechu i trzymał się za brzuch. Oskubana gęś.

W karczmie u Joska siedziało wesołe towarzystwo. Guzik i Struzik weszli tam właśnie, bo mieli omówić

z bogatym gospodarzem Krychą kupno bydła. Jak tylko weszli otoczyli ich stali bywalcy karczmy i zaciągnęli do stołu. Nie trwało długo, a już zaczęto swatać obu starych kawalerów. Guzik i Struzik nie mrugnęli nawet okiem. Udawali, że się to wcale do nich nie odnosi, aż wreszcie stary Krycha zawołał:

— Już ja wiem, jak z wami sprawa stoi z tym ożenkiem. Żadna dziewka was pewnikiem nie chciała!

— Żadna nas nie chciała? — krzyknął Guzik rozłoszczony, — żadna, mówicie? Każdą, którą ino zechcę z całej okolicy będę miał!

— Tak, każdą i jeszcze trzydzieści na dodatek! — dodał Struzik.

— A ja znam jedną taką, co ją nijak dostać nie będziecie mogli! Bartosikowej Kaśki choćbyście na głowie się postawili, nie dostaniecie!

— Ohohoho! — zaśmiał się Guzik, — jeszcze dziś, niech ino zechcę!

— Nie raz, ale cztery razy będziemy mieć Kaśkę — przytaknął Struzik.

— Zęby na niej wyłamiecie! — zachichotał stary Krycha.

Nagle ozwał się karczmarz:

— Guziku i Struziku, posłuchajcieno przyjaciele! Dam wielką nagrodę temu z was, kto Kaśkę zdobędzie. Który z was Kaśkę do ołtarza poprowadzi dostanie ode mnie krowę, jałówkę i tysiąc złotych!

— A ja mu dodam wytuczoną świnię! — dodał stary Krycha — po ślubie może se ją ode mnie odebrać!

— Ja daję trzydzieści łokci lnianego bielonego płótna — wrzeszczał rozbawiony młody gospodarz Chrapa.

— A ja daję 20 funtów wełny z moich najlepszych owiec! — pisnął chudy Grzybek.

Wtedy Guzik i Struzik zaczęli sapać niczem lokomotywa, otarli pot z czoła, wreszcie Guzik wybełkotał:

— Czy to naprawdę gadacie, czy to ino takie kpiny?

— Świętą prawdę rzekliśmy! — zawołał karczmarz. — Cały stół za świadków stoi!

— Wszyscy, wszyscy, jako jeden! — zawołali chórem chłopi.

— A więc to nie śpas żaden? — zapytał niedowierzając jeszcze Struzik.

— Nie śpas. Jak nie wierzycie, na piśmie wam damy — zapewniał Krycha.

Sporządzili więc natychmiast pismo z wszystkimi potrzebnemi podpisami i karczmarzowi w ręce oddali. Obaj kandydaci małżeńscy wypadli przez drzwi i popędzili do swoich domów, jak szaleni. Zapomnieli nawet zapłacić za dwa kieliszki wódki, które wypili w karczmie. Guzik był w odświętnym odzieniu, miał włożyć tylko kwiecistą kamizelkę i kapelusz, ale Struzik musiał na tak ważny moment ogolić brodę, bo mu przez zimę prawie po pas urosła. Właśnie ogolił Struzik lewy policzek i lewą stronę brody, kiedy zobaczył przez okno, że Guzik pędzi drogą przez wieś w uroczystym stroju.

— A to się bestja pospieszył!

Struzik nie liczył na to, że Guzik będzie tak prędko gotów. Trząsł się ze złości i klął pod nosem.

— Zanim się ogolę — pomyślał sobie — gotów mi Guzik narzeczoną z przed nosa sprzątnąć. Nie namyślał się długo, rzucił lusterko i brzytwę w kąt, nadział odświętną bluzę i pognał za Guzikiem z gębą do połowy ogoloną.

Ale Guzik przyszedł o tyle wcześniej, że mógł już przekabacić starego Bartosika, zanim Struzik nadleciał. Jak lis z wyciągniętą naprzód głową, jakby wywietrzyć chciał jaki wiatr wieje, wszedł Guzik do Bartosikowego obejścia i kazał przywołać starego na krótką a tajemną rozmowę. Stary Bartos wielce był zdziwiony i zaprosił sąsiada do izby, a Guzik jął się w te pędy strasznie rozczulać. Opowiadał jakie to on samotne życie prowadzi, jak mu się okrutnie za ożenkiem cni, że wszystko co trza do tego celu ma jak się należy ino jednej mu rzeczy brak, a to: narzeczonej. Teraz już dłużej wytrzymać nijak nie może, że mu się przykrzy jako samotnemu gołębiowi w gołębniku i że

gołębicę musi mieć. Gadał dalej, że mu Kaśka Bartosikowa w oko wpadła, że to dziewucha jak się patrzy, miłość bliźniego i sąsiada zna, no to i o jej rękę usilnie prosi.

Bartosik zmrużył chytrze swe małe ślipia, już miał gębę otworzyć, aż tu drzwi rozwarły się z okrutnym hałasem i dały się słyszeć głośne urągania. Za chwilę wpadł do izby Struzik z gębą nawpół ogoloną. Stary Bartos gruchnął wielkim śmiechem, kiedy go ujrzał tak, niczem oskubaną gęś.

— Hahahaha — ryczał i trzymał się za trzęsący się od śmiechu brzuch. — Oskubana gęś!

A oskubana gęś sapała i sapała i nie mogła przez długą chwilę do słowa dojść. Wreszcie zziajany i zdyszany nieszczęśnik przemówił:

— Ojcze Bartoszu! Nie spieszcie się z przyrzeczeniem Kaśki temu oto marnemu Guzikowi. Struzik lepszy niż Guzik i u mnie lepiej będzie waszej córce, niż u tego chłystka! Guzikowi ino we łbie trzydzieści metrów płótna lnianego, dwadzieścia funtów, wełny, tysiąc złotych, jałówka, a nie wasza Kaśka. A ja ją chcę, nie dla marnych trzydziestu łokci płótna, nie dla dwudziestu funtów wełny, nie dla krowy, nie dla świni, jeno z miłości bliźniego...

— i z miłości dla tysiąca złotych od karczmarza! — wrzasnął Guzik.

— Moi mili sąsiedzi — rzekł trzymając się wciąż za trzęsący brzuch stary Bartos, — moja Kaśka, nie dostanie ode mnie ani świni, ani krowy, ani dwudziestu funtów wełny, ani trzydziestu łokci płótna. A u karczmarza nie należy mi się ani złamany grosz, a cóż dopiero mówić o tysiączce.

Tu Guzik i Struzik zaczęli gadać jeden przez drugiego, że tak nie myśleli i że rzecz się całkiem inaczej ma.

— Jakto inaczej? — pytał stary, i nie dał spokoju, aż mu Guzik wszystko opowiedział, jaka stanęła umowa w karczmie.

Wtedy zaczął się stary Bartosz odnowa śmiać, a kiedy już mógł dojść do słowa zmrużył chytrze oczy i rzekł:

— Moi mili sąsiedzi, wasze oświadczyny to dla mnie wielki honor, takim konkurentom oddam moją Kaśkę każdej chwili i moja dziewczyna będzie się czuła szczęśliwa z takimi narzeczonymi, ale wybór tu trudny; obu poślubić nie może, a że was obu jednako cenię, a żadnego z was obrazić nie chcę, to już musi Kasia sama, jednego z was wybrać.

— W takim razie proszę o pół godziny czasu i o brzytwę — jęknął Struzik.

— Ja myślę, że najpierw musimy tę sprawę między sobą załatwić, — powiedział Guzik.

— Ale jak? — zapytał Bartos — będziecie się bić?

— Będziemy ciągnąć losy — rzekł Guzik.

— Sprzeciwiam się — wrzasnął Struzik, — ja nie mam szczęścia w grze!

— Losowanie to niezły pomysł — rozstrzygnął Bartos, — ale niesprawiedliwa to rzecz, żeby jeden wygrał wszystko, a drugi nic i dlatego urządzimy się tak: kto z was wyciągnie właściwy los, ten dostanie narzeczoną, ale musi zato oddać drugiemu przyrzeczoną wygraną tj. tysiączkę, krowę, świnię, wełnę i płótno. W ten sposób ten, co przegra, będzie miał jaką taką pociechę.

Wtedy Struzik jął pięściami oczy pocierać i rzecze miękkim, jak atłas głosikiem: — Drogi Guziczku, byłem zawsze dobrym człowiekiem, już nawet mój świętej pamięci ojciec powiedział, że ja mam dobre serce, żona tobie potrzebna więcej niźli mnie, odstępuję tobie narzeczoną w imię Boga, a ty mi na pocieszenie odstąpisz nagrodę.

Wtedy i Guzika ogarnęło wielkie wzruszenie, westchnął ciężko i rzekł:

— Kochany Struziczku, zawsze mi byłeś najbliższym na tym świecie. Mojemu najlepszemu przyjacielowi nie mogę przecież zrobić takiej okrutnej przykrości i sprzątnąć mu z przed nosa narzeczoną, odstępuję ci ją, a ty oddasz mi nagrodę.

Struzik rachował przez chwilę coś na palcach, potem powiedział: — Ja ci zostawię Kaśkę i połowę nagrody, ty mi dasz 500 złotych, krowę, płótno i wełnę, a weźmiesz 500 złotych, świnię i Kaśkę.

Na to znowu Guzik zaczął rachować, rachował i rachował, namyślał się, wreszcie gada tak: — Moja przyjaźń nie gorsza niż twoja, ja ci dam świnię, 500 zł., Kaśkę i resztę rzeczy, a sobie zatrzymam tylko krowę i pół tysiąca.

— Nie, nie, toby była niesprawiedliwość. Nie idę na taki układ; nie chcę cię oszukać, drogi przyjacielu — odrzekł Struzik.

Wtedy ruszył się stary Bartosz z pod okna, gdzie stał do tej pory i wciąż podtrzymywał trzęsący się brzuch. — Dość tego targu — huknął, — teraz nie wiem czy się targujecie o świnie i o krowę, czy o moją Kaśkę.

— Nie, nie! — zawołał Struzik, — ojcze Bartoszu, dajcie mi waszą córkę, a będę ją szanował jak gwiazdkę na niebie.

Guzik aż spłonął z zazdrości, że Struzik taką piękną mowę wygłosił. Wysilił się co wlazło i wystękał: — dajcie mi waszą Katarzynę, na rękach ją będę nosił.

— A ja ją na nogach poniosę! — płaczliwie zawołał Struzik.

Stary Bartos ujął się pod boki, stanął przed nimi i rzekł: — tak, to i do śmierci nie zakończymy tej sprawy, zostanie na tem, jak powiedziałem: ciągniecie losy. Tu są dwie karty, kto wyciągnie serca, dostanie narzeczoną, a kto dzwonkę — nagrodę! To jest moje ostatnie słowo! I podał im karty. Obaj konkurenci równocześnie krzyknęli: — ja nie ciągnę!

— Co? myślicie, że pozwolę wziąć na języki ludzkie siebie i moją córkę? Albo ciągniecie karty, albo płacicie po sto złotych odszkodowania! — ryknął stary Bartos. Guzik i Struzik cofnęli się równocześnie ku drzwiom. Bartosz szedł za nimi krok w krok i krzyczał: ciągnąć karty, albo płacić! — Guzik lamentował: — to nie ja ubiegałem się o waszą córkę, to on. Ja nie ciągnę, ja nie płacę.

Nagle Struzik obrócił się szybko i otworzywszy drzwi popędził jak oparzony, a Guzik co sił w nogach za nim. Stary Bartos gonił za nimi, aż do wrót i wrzeszczał — ciągnąć albo płacić, płacić! — Potem wszedł do izby i śmiał się, aż ściany się trzęsły. Później poszedł coprędzej do karczmy i opowiedział wszystkim całą historję. Co tam było śmiechu i radości z tego powodu, trudno opisać. Karczmarz powiedział, że cała ta heca warta więcej, niż 1000 złotych.

Na drugi dzień wywiesił ktoś w urzędzie gminnym następujące ogłoszenie: Podaje się do publicznej wiadomości, że zamierzają wstąpić w związki małżeńskie: 1. narzeczony Konstanty Guzik, zamieszkały w Kułakowicach, ślubny syn Kalasantego Guzika i Karoliny z Kudłaków, stanu wolnego itd. 2. narzeczony Bonifacy Struzik, syn śp. Ignacego Struzika i Magdaleny z Jajkałów, stanu wolnego itd. co się ogłasza po raz pierwszy, drugi i trzeci. Komu wiadome są jakie przeszkody do zawarcia małżeństwa winien to zgłosić do Urzędu gminnego, B.

COŚ O PLUSKWACH.

Zaledwie rodzina Krzaczków wprowadziła się do nowego mieszkania, stwierdzono z przerażeniem, że cały dom jest zapluskwiony. Awantura z gospodarzem, grożenie sądem i ostatecznie: Krzaczkowie dostaną odświeżone mieszkanie i aż do czasu ukończenia tej pracy, mają mieszkać na rachunek gospodarza w najlepszym hotelu. Pierwszego zaraz ranka zbiera się rodzina Krzaczków wspólnym pokoju do śniadania.

Nagle wstaje Filuś Krzaczek, przyszła chluba rodziny i pyta głośno i dobitnie: „Tato, czy wszyscy ludzie, którzy tu mieszkają mają także pluskwy w domu?“

P.

PO TRZY Z KAŻDEJ STRONY.

Siedzi w oknie cudne dziewczę
Śle w dal wzrok swój zamyślony,
A nad czołem ma sześć loczków
Po trzy z każdej strony.

Pod okienkiem stanął młodzian
Jej widokiem zachwycony,
A pod nosem miał sześć włosków
Po trzy z każdej strony.

Młodzian zaczął stroić figle
Jej uśmiechem ośmielony
I skradł jej aż sześć całusów,
Po trzy z każdej strony.

Wtem jej ojciec wypadł z domu
„A ty błaźnie zatracony!“
Wlepił kijem młodzieńcowi
Po trzy z każdej strony.

TY — ALBO ŻADNA.

O Katarzyno droga, chociażeś niepo-
nętna
To przecie dla mnie jesteś naprawdę
dziwnie piękna,
Bo ci rodzice twoi obfite dają wiano,
Więc choćby z tego względu jesteś mą
ukochaną.

Choć jedna noga krótsza i buzia trochę
krzywa
To i tak dla twych bogactw jesteś mi
urodziwa,
Choć zyzem patrzysz brzydko i skrze-
czysz jak ropucha,
Jesteś ze swym majątkiem wybranką
mego ducha.

Ty albo żadna, ty albo nikt,
Chociaż okropny tłuk,
Tyś piękno, miłość, szyk,
Bo masz pieniędzy huk!

Gdy czasy takie ciężkie i żywot taki
żmudny,
Może być czarujący, nawet i łeb pa-
skudny,
Może być pożądane dziewczysko złe,
najgorsze,
By tylko miało złote, by tylko miało
forsę.

Czyś ty jest chłop ubogi, czy pan, czy
też dygnitarz,
O przeszłość twej wybranej pewno się
nie zapytasz,
Co kiedyś tam robiła, ile już miała
dziatek,
Byle bogatą była, by dała ci dostatek.

Ty albo żadna, ty albo nikt,
Choć dość w twem życiu plam,
Najczystszą możesz być,
Gdy złoto twoje mam!

Klapa.

KIJEM PO GŁOWIE.

Przez drogę idzie dwóch chłopców, jeden za drugim. Gdy drugi zbliżył się na odległość kroku, zamierzył się i co miał sił zdzielił pierwszego kijem przez łeb. Uderzony zaczął przeraźliwie krzyczeć, łapiąc się za głowę. Wtedy dopiero napastnik ujrzał że się pomylił, chciał bowiem uderzyć Jacentego swego wroga, a tymczasem, sądząc po podobieństwie z tyłu uderzył zupełnie nieznanego niewinnego.

— Przepraszam was też bardzo chciałem zdzielić Jacentego, a tymczasem się pomyliłem, — tłumaczy się napastnik.

— No, niech będzie, — woła już trochę udobruchany napadnięty, — a jakby to był Jacenty, to skąd ty masz prawo, żeby go tak mocno bić?

— A cóż ciebie to obchodzi! Cóż ty się ujmujesz za Jacentym i za jego krzywdą — woła oburzony chłop.

SZCZĘŚLIWE ZNAKI.

Na policję wpada starszy człowiek i poczyna opowiadać, że zaginęła mu żona.

— Czy mógłby nam pan podać jakieś szczególne znaki żony?

— Owszem, ma dobry apetyt, lubi dużo spać i nic nie robić.

PYSKOBICIE NA RATY.

W sądzie odbywa się rozprawa. Gadalski skarży Gapskiego.

G a d a l s k i: Panie sędzio, gdy mię Gapski napadł, dał mi pięć razy w twarz.

G a p s k i: Panie sędzio, to był tylko jeden policzek, gdyż ze względu na delikatną budowę Gadalskiego, wymierzyłem mu jeden policzek w pięciu ratach.

Jarmarki w Polsce.

Województwo Białostockie.

Augustów, miasto pow. Jarmarki w pierwsze wtorki: po Nowym Roku, po Niedz. Palmowej, po św. Stanisławie, po św. Antonim, po św. Piotrze i Pawle, po św. Wincentym, po św. Bartłomieju, po św. Marcinie. Co wtorek i piątek targ.

Bakałerzewo, pow. Suwałki. Jarmarki: 9 stycznia, 6 lutego, 13 marca, 24 kwietnia, 19 czerwca, 31 lipca, 6 listopada.

Bargłów, pow. Augustów. Co czwartek targ.

Białowieża, pow. Bielsk. Co poniedziałek targ.

Białystok, miasto powiatowe. Jarmarki: 24 czerwca. Co czwartek targ.

Bielsk, miasto powiat. Jarmarki: 7 stycznia, pierwszego czwartku Wielk. Postu, w czwartek środopoście, w pierwszy dzień po Wniebowstąp., trzeciego dnia Ziel. Św., w pierwszy dzień po oktawie Bożego Ciała, 22 września, 20 grudnia. Co czwartek targ.

Boćki, pow. Bielsk. Jarmarki: w pierwszą środę po 1 każdego miesiąca. Co środę targ.

Brańsk, pow. Bielsk. Jarmarki: w pierwszy dzień po św. Kazimierzu, pierwszego dnia po Zielonych Św., pierwszego dnia po św. Małgorzacie, po św. Michale, po św. Barbarze. Co poniedziałek targ.

Brańszczyk, pow. Ostrów. Jarmarki: w pierwsze wtorki po 1 i 15 każdego miesiąca.

Brok, pow. Ostrów. Jarmarki: we wtorki po 1 każdego miesiąca. Co piątek targ.

Brzostowica, pow. Grodno. Co wtorek targ.

Choroszcz, pow. Białystok. Jarmarki: 19 marca i 1 października i w pierwszy poniedz. po 1 października.

Ciechanowiec, pow. Bielsk. Jarmarki: w 1 czwartek każdego parzystego miesiąca. Co czwartek targ.

Ciechanowiec, gm. Klukowo, pow. Wysokie-Mazowieckie. Jarmarki w pierwsze poniedziałki po 2 lutym, 23 kwietnia, po święcie Bożego Ciała, 10 sierpnia, 21 września i 30 listopada. Co poniedziałek i czwartek targ.

Czerwin, pow. Ostrołęka. Jarmarki we wtorki: po 28 stycznia, po Niedzieli Zapustnej, po 1 kwietnia, po 29 września, 1 listopada, po 13 grudnia.

Czerwienie, pow. Ostrów. Jarmarki: po św. Agnieszce, po Niedzieli Zapust., po Niedzieli Kwietn., po św. Marji Magdalenie, po św. Michale, po św. Łucji.

Czyżew, gm. Dmochy-Glinki, pow. Ostrów. Jarmarki we wtorki: po Nowym Roku, po św. Józefie, po św. Macieju, po św. Stanisławie, po św. Jakóbie, po św. Michale, po św. Szymonie, po św. Mikołaju.

Dąbrowa, pow. Sokółka. Jarmarki: we wtorki po św. Franciszku, Wszystkich Świętych, Wielkiej Nocy, Zielonych Św. Co wtorek targ.

Długosiodło, pow. Ostrów. Jarmarki w środę po 1 każdego miesiąca.

Drohiczyn, pow. Bielsk. Jarmarki: 29 października (3 dniowy). Co poniedziałek targ.

Filipów, pow. Suwałki. Jarmarki: 5 lutego, 26 marca, 28 maja, 20 sierpnia, 24 września, 12 listopada.

Goniądz, pow. Białystok. Jarmarki: w pierwsze poniedziałki po 29 stycznia, 13 czerwca, 15 sierpnia. Co poniedziałek i piątek targ.

Goworowo, pow. Ostrołęka. Jarmarki: w czwartek po 15 każdego miesiąca. Co czwartek targ.

Grajewo, pow. Szczuczyn. Jarmarki miesięczne w poniedziałki po 1 i 15 każdego miesiąca. Co wtorek i piątek targ.

Grodno, miasto pow. Jarmarki po poniedziałku.

Grodzisk, pow. Bielsk. Jarmarki we wtorki po 1 i 15 każdego miesiąca.

Hajnówka, pow. Bielsk. Co środę targ.

Hołynka, pow. Augustów. Jarmarki po 3 Królach, po św. Józefie, po św. Stanisławie, po św. Annie, po św. Michale, po Niepokalanem Poczęciu.

Indura, pow. Grodno. Co wtorek targ.

Jałówka, pow. Wołkowysk. Jarmarki: 1 każdego miesiąca

Janów, pow. Sokółka. Jarmarki we wtorki po: 3 Królach, św. Macieju, św. Kazimierzu, św. Józefie, św. Jerzym, Wniebowstąpieniu, św. Antonim, św. Szymonie i Judzie, św. Andrzeju, św. Tomaszu. Co wtorek targ.

Jedwabno, pow. Kolno. Co środę targ.

Jeziory, pow. Grodno. Jarmarki: 1 października (st. st.), 14 października (nowego stylu).

Kleszczele, pow. Bielsk. Co poniedziałek targ.

Knyszyn, pow. Białystok. Jarmarki: w pierwszy czwartek po 3 Królach, w pierwszy czwartek po półpościu, w pierwszy czwartek po Wniebowzięciu, w pierwszy czwartek po Bożem Ciele. Co czwartek targ.

Kolno, miasto pow. Jarmarki: 8 marca, 4 maja, 5 lipca, 27 września, 4 października, 29 listopada. Co czwartek targ.

Krynki, pow. Grodno. Jarmarki: 7 stycznia, 3 lutego, 5 marca, 24 kwietnia, 9 maja, 14 czerwca, 6 lipca, 16 sierpnia, 9 września, 4 października, 3 listopada, 9 grudnia. Co czwartek targ.

Lipsk, pow. Augustów. Jarmarki: 12 rocznie w pierwszą środę każdego miesiąca. Co poniedziałek targ.

Łapy, gm. Poświetne, pow. Wysokie-Mazowieckie. Jarmarki w pierwszy czwartek każdego miesiąca.

Łomża, miasto pow. Jarmarki: w poniedziałek po Oczyszczeniu NMP., w 2 poniedziałek Wielkiego Postu, po Niedz. Kwietn., w poniedziałek po NMP. Szkaplerznej, w poniedziałek po św. Michale, w poniedziałek po św. Stanisławie Kostce. Co wtorek i piątek targ.

Łunna, pow. Grodno. W pierwszy wtorek każdego miesiąca targ.

Mała Narewka, pow. Bielsk. Jarmarki pierwszego dnia każdego miesiąca. Co wtorek targ.

Miatsków. Jarmarki w środę po 1 każdego miesiąca.

Milejczyce, pow. Bielsk. Jarmarki: 15 lutego, 9 września, 19 grudnia. Co wtorek targ.

Myszynice, pow. Ostrołęka. Jarmarki: we środę po 6 stycznia, po 25 marca, po 15 czerwca, po 15 sierpnia, po 29 września, po 11 listopada.

Nur, pow. Ostrów. Jarmarki: w 1-szą środę po św. Pawle Pusteln., po półpoście, po Zesłaniu Ducha św., po M. B. Szkaplerznej, po św. Jadwidze. Co środę targ.

Odelsk, pow. Sokółka. Jarmarki: na 3 dzień po Ziel Świątkach, 30 czerwca, 3 lipca, 27 grudnia. Co środę targ.

Orla, pow. Bielsk. Jarmarki w pierwsze wtorki po 1 każdego miesiąca. Co wtorek targ.

Ostrołęka, miasto pow. Jarmarki w środy: po 14 lutym, po 19 marcu, po 2 lipcu, po 14 wrześniu, po 1 listopadzie, po 8 grudniu. Co wtorek targ.

Ostrów, miasto pow. Jarmarki po św. Błażeju, po półpoście. po św. Stanisławie, po Bożem Ciele, po Narodzeniu NMP., po św. Jadwidze, po św. Feliksie. Co poniedziałek i czwartek targ.

Pieski, pow. Wołkowysk. Jarmarki: 25 stycznia, 25 lutego, 26 marca, 25 kwietnia, 10 i 25 maja, 25 czerwca, 25 lipca, 25 sierpnia, 25 września, 25 października, 25 listopada, 7 i 27 grudnia.

Poręba, pow. Ostrów. Jarmarki: w środy po 15 każdego miesiąca.

Porozów, pow. Wołkowysk. Jarmarki: 10 każdego miesiąca.

Raczki, pow. Augustów. Jarmarki: po Niedzieli Zapustnej, po św. Trójcy, po Niedzieli Przewodn., po Przem. Pańsk.

Radziwiłów, pow. Szczuczyn. Jarmarki: w 1-sze czwartki po 3 Królach, po św. Marku Ewang.,

po św. Alojzym, po Niepokalanem Poczęciu. Co czwartek targ.

Rajgród, pow. Szczuczyn. Jarmarki we wtorki po: Oczyszczeniu NMP., św. Kazimierza, Zwiastow. NMP., św. Filipie i Jakóbie, Narodzenie NMP. i po św. Franciszku. Co wtorek i piątek targ.

Roś, pow. Wołkowysk. Jarmarki: 10 lutego, 10 marca, 10 kwietnia, 10 maja, 12 czerwca, 10 lipca, 10 sierpnia, 11 września, 10 października, 10 listopada, 11 grudnia, oprócz tego w środopuście 2 października, 2 listopada.

Sejny, miasto pow. Jarmarki: w pierwszy wtorek każdego miesiąca. Co wtorek i piątek każdego tygodnia targ.

Siemiatycze, pow. Bielsk. Jarmarki: w pierwszy czwartek po 1 każdego miesiąca. Co czwartek targ.

Sokoły, pow. Wysokie-Mazowieckie. Jarmarki: w pierwsze wtorki po Nowym Roku, po niedzieli Wstępnej Wielk. Postu, po św. Józefie, po Niedzieli Przewodn., po św. Antonim Padewskim, po św. Małgorzacie, po Wniebowzięciu NMP. i przed św. Mikołajem Biskupem. Co czwartek targ.

Sokółka, miasto pow. Co poniedziałek i czwartek targ.

Sopoćkino, pow. Augustów. Jarmarki: po św. Trójcy, po św. Edwardzie.

Suchowola, pow. Sokółka. Jarmarki: we czwartki po Nowym Roku, po M. B. Gromnicznej, po Zwiastowaniu NMP., w Wielki Czwartek, po św. Stanisławie, po św. Piotrze, po św. Michale, po Niepokal. Poczęciu. Co czwartek targ.

Suwałki, miasto pow. Jarmarki: w środę po 3 Królach, po św. Romualdzie, św. Benedykcie, Przewod. Niedzieli, św. Stanisławie, św. Antonim, po Szkaplerznej, św. Rochu, św. Justynie, św. Franciszku, Wszystkich Św., św. Andrzeju. Co wtorek i piątek targ.

Swisłocz, pow. Wołkowysk. Jarmarki 15 każdego miesiąca. Co czwartek targ.

Szczuczyn, miasto pow. Jarmarki: we wtorki. Co piątek targ.

Tykocin, pow. Wysokie Mazowieckie, Jarmarki we wtorki po: Oczyszcz. NMP., św. Trójcy, św. Wincentym à Paulo, św. Marcinie, św. Franciszku Seraf., św. Tomaszu Apostole. Co wtorek i piątek targ.

Wiżajny, pow. Suwałki. Jarmarki: 6 lutego, 27 marca, 13 czerwca, 18 lipca, 22 sierpnia, 3 października.

Wołpa, pow. Grodno. W pierwszy poniedziałek każdego miesiąca targ.

Wysokie Mazowieckie, miasto pow. Jarmarki: w poniedziałki po: 3 Królach, Starozap. Niedzieli, Kwietn. Niedzieli, św. Filipie i Jakóbie, św. Janie, Narodzeniu NMP., Wszystkich Św., po 1 tego miesiąca, kiedy niema rocznego jarmarku. Co poniedziałek i czwartek targ.

Zabłudów, pow. Białystok. Jarmarki: w poniedziałki po 1 każdego miesiąca. Co poniedziałek targ.

Zambrów, pow. Łomża. Jarmarki we wtorki po św. Walentym, Niedzieli Środop., Zielonych Świątkach, św. Idzim, św. Łukaszu, św. Łucji Co czwartek targ.

Województwo Kieleckie.

Będzin, miasto pow., co środę targ.

Białobrzegi, pow. Radom. Jarmarków 6, w środy: po św. Walentym, po św. Marku Ewang., przed św. Janem Chrzcic., po św. Rochu, po św. Łukaszu, po św. Łucji.

Bodzętyn, pow Kielce, Jarmarków 6, w poniedziałek po Nawróceniu św. Pawła i po św. Kazimierzu, w środę po św. Stanisławie, w poniedziałek po św. Marji Magdalenie, po św. Idzim, po św. Marcinie.

Brzesko, pow. Miechów, jarmarków 6, we wtorki: po Nawróceniu św. Pawła, po św. Ezechjelu, po św. Florentynie, po św. Bartłomieju, po św. Katarzynie, po św. Łucji.

Busko, pow Stopnica, jarmarków 5, w środy po 3 Królach, po Niedzieli Środop., jarm. ciągły 4-mies. przez cały czas kąpieli letniej, od 1 czerwca do 1 października trwający, z wyłącz. niedziel i świąt. uroczystych, po Wszystkich Świętych, po Niepok. Poczęciu NMP.

Chęciny, pow. Kielce, jarmarków 6, we wtorki: po św. Macieju, po św. Wojciechu, po św. Piotrze i Pawle, po Narodzeniu NMP., po Wszystkich Świętych, po Niepokalanem Poczęciu NMP.

Chmielnik, pow. Stopnica, jarmarków 6, w czwartki po 3 Królach i po św. Józefie, w środę po św. Wicie, w czwartki przed św. Idzim, po św. Michale, po św. Andrzeju ap.

Czeladź, pow. Będzin, jarmarków 6, w środy: przed św. Agnieszką, po św. Józefie, po św. Stanisławie, po św. Annie, po św. Mateuszu, po św. Marcinie.

Częstochowa, miasto pow., jarmarków 6, w poniedziałek po św. Agnieszce, po Niedzieli Kwietn., w środę po Zielonych Św., w poniedziałek po św. Wojciechu, po św. Michale, po św. Łucji.

Daleszyce, pow. Kielce, jarmarków 2, we środy: przed św. Filipem i Jakóbem i po św. Michale.

Dąbrowa Górna, pow. Będzin, co piątek targ.

Działoszyce, pow. Pińczów, jarmarków 6, we wtorki: po św. Macieju, po św. Wojciechu, św. Marji Magdalenie, po św. Michale, przed św. Marcinem, przed św. Tomaszem.

Głowaczów, pow. Kozienice, jarmarków 2, we wtorki: po Niedzieli Kwietn., przed św. Wawrzyńcem.

Gniewoszów, pow. Kozienice, jarmarków 4, we wtorki: po św. Józefie, po Nawiedz. NMP., po św. Michale, w drugi poniedz. po św. Szymonie i Judzie.

Gowaczów, pow. Końskie, jarmarków 6, w poniedziałek po św. Józefie, we wtorek po św. Stanisławie w poniedziałki po św. Annie, po św. Michale, przed św. Szymonem i Judą, przed św. Tomaszem Apostołem.

Granica, pow. Kozienice, jarmarków 6, we wtorki: po 3 Królach, po Oczyszczeniu NMP., po św. Wojciechu, po Zielonych Świątkach, po Narodzeniu NMP., przed św. Tomaszem.

Iłża, miasto pow. jarmarków 6, we wtorki: po Oczyszczeniu NMP., po Zwiastowaniu NMP., po św. Stanisławie, po Wniebowzięciu NMP., po św. Jadwidze, po Niepokalanem Poczęciu NMP.

Iwaniska, pow. Opatów, jarmarków 6, we środy: po 3 Królach, po Niedz. Środop., po Zielonych Świątkach, po św. Marji Magdalenie, przed św. Idzim, przed św. Szymonem i Judą.

Jędrzejów, miasto pow., jarmarków 6, we czwartek po 3 Królach, po św. Kazimierzu, we środę po św. Wojciechu, w piątek po Bożem Ciele (8-dniowy), na św. Franciszka Serafickiego (8-dniowy), we czwartek po św. Katarzynie.

Kamienna, pow. Końskie, co wtorek targ.

Kazanów, pow. Iłża, jarmarków 6, w poniedziałki: po 3 Królach, po Niedzieli Środop., przed św. Jakóbem, po św. Trójcy, po św. Mateuszu, po św. Marcinie.

Kielce, miasto wojew., jarmarków 6, we wtorki: po św. Agnieszce, po Niedzieli Kwietnej, po św. Trójcy, przed św. Rozalją, po Wszystkich Świętych, po 3-ciej Niedzieli Adwentu.

Klimontów, pow. Sandomierz, jarmarków 6, we wtorki: po św. Agnieszce, po św. Józefie, po św. Wojciechu, po Wniebowzięciu NMP., po św. Jadwidze i Teresie, po św. Marcinie biskupie.

Klwów, pow. Opoczno, jarmarków 6, we wtorki: po św. Macieju, po Niedz. Kwietnej, przed

Bożem Ciałem, po Wniebowzięciu NMP., po Narodzeniu NMP., po św. Jadwidze.

Kłobucko, pow. Częstochowa, jarmarków 6, we wtorki: po 3 Królach, po św. Józefie, po św. Stanisławie, po św. Małgorzacie, po św. Michale, po św. Marcinie.

Końskie, miasto pow., jarmarków 6, we wtorki: po Nawróceniu św. Pawła, po św. Macieju, po św. Józefie, po św. Jakóbie, po św. Urszuli, przed św. Mikołajem.

Koprzywnica, pow. Sandomierz, co czwartek targ.

Korczyn, pow. Stopnica, co poniedziałek targ.

Koszyce, pow. Pińczów, jarmarków 6, we wtorki: po 3 Królach, po Niedzieli Środop., po Zielonych Świątkach, po Wnieb. NMP., po św. Jadwidze, po św. Andrzeju.

Koziegłowy, pow. Będzin, jarmarków 6, we czwartki: po 3 Królach, po św. Wawrzyńcu, po św. Mateuszu, po św. Grzegorzu, po Wniebowstąpieniu Pańskiem, po św. Małgorzacie, po św. Mateuszu po św. Marcinie.

Kozienice, miasto pow., jarmarków 6, we czwartki po św. Agnieszce i po Niedzieli Białej, we środę po św. Janie Chrzcicielu, we czwartki po św. Bartłomieju, po św. Łukaszu, po Niepokalanem Poczęciu NMP.

Krzepice, jarmarków 6, w poniedziałki po św. Dorocie, po Niedzieli Środop., we wtorek po Zielonych Świątkach, w poniedziałek po NMP. Szkaplerznej, po Narodzeniu NMP., po Niepokalanem Poczęciu NMP.

Kromnołów, jarmarków 6, we wtorki: po św. Pawle pustelniku, po Niedzieli Środop., przed Znalezieniem Krzyża św., po św. Annie, po Wszystkich Świętych, po św. Łucji.

Książ Wielki, jarmarków 6, we środy: po 3 Królach, po św. Grzegorzu, po św. Barnabie, po św. Kajetanie, po św. Elżbiecie, po św. Łucji.

Kurowzęki, jarmarków 6, w poniedziałek po św. Antonim op., w środy po św. Benedykcie i po św. Stanisławie, w poniedziałki po św. Józefie Kalas., po św. Wacławie i po św. Cecylji.

Kurzalew, jarmarków 6, w poniedziałki po św. Agnieszce, po św. Kazimierzu, we wtorki, po św. Stanislawie, po św. Marji Magdalenie, po św. Bartłomieju, przed św. Mikołajem.

Lelów, pow. Włoszczowa, jarmarków 6, we środy: po 3 Królach, po św. Macieju, po św. Wojciechu, po Bożem Ciele, po Narodzeniu NMP., po św. Marcinie.

Lipsk, pow Olża, co drugi wtorek targ.

Łagów, jarmarków 6, we środy po 3 Królach, po Oczyszczeniu NMP., po św. Wojciechu, przed św. Janem Chrzcicielem, po św. Bartłomieju, we czwartek po św. Marcinie.

Łopuszno, pow. Kielce, co czwartek targ.

Małogoszcz, pow. Jędrzejów, jarmarków 6, we czwartek po św. Agnieszce, po Niedzieli Środop., we środę po św. Stanisławie, przed św. Janem Chrzcicielem, we czwartki przed św. Wawrzyńcem, przed św. Szymonem i Judą.

Miechów, miasto pow., jarmarków 6, w poniedziałek po Oczyszczeniu N. M. P., we wtorek po Niedzieli Kwietnej, w poniedziałki przed św. Janem Chrzc., po Narodzeniu N. M. P., po św. Marcinie, po św. Łucji.

Mniów, pow. Kielce, co poniedziałek targ.

Modrzejów, pow. Kielce, jarmarków 6, w poniedziałek po Trzech Królach, po św. Kazimierzu, po św. Leonie, przed św. Janem Chrzcicielem, po Wniebowzięciu N. M. P., po św. Andrzeju.

Mrzygłód, jarmarków 4, w środy: po św. Agnieszce, po Wielkiejnocy, po św. Marji Magdalenie, po św. Franciszku Seraf.

Mstów, pow. Częstochowa, jarmarków 6, we wtorki: po 3 Królach, po św. Wojciechu, przed św. Janem Chrzcicielem, po Wniebowzięciu N. M. P., przed Szymonem i Judą, przed św. Tomaszem

Odrzywół, pow. Opoczno, jarmarków 6, we wtorki: po św. Fabjanie i Sebastjanie, po św. Józefie, przed Znalezieniem Krzyża św., po Przemienieniu Pańskiem, po św. Jadwidze, przed św. Mikołajem.

Oksa, pow. Kielce, co wtorek targ.

Ogrodzieniec, jarmarków 6, we czwartek po św. Walentym, we środy przed św. Wojciechem i po św. Antonim, we czwartki po Przem. Pańsk., po św. Jadwidze i po św. Łucji.

Oleśnica, jarmarków 6, we środy: po 3 Królach, po Niedzieli Kwietnej, po św. Trójcy, po św. Bonawenturze, po św. Idzim, po św. Łucji.

Olkusz, miasto pow., jarmarków 6, w poniedziałki: po św. Agnieszce, po Niedzieli Środop., po Wniebowstąpieniu Pańskiem, po św. Annie, po św. Michale, po Niepokalanem Poczęciu NMP.

Opatowiec, pow. Pińczów, jarmarków 6, we wtorki: po 3 Królach, po Niedzieli Przewodniej, przed Znalezieniem Krzyża św., po św. Jakóbie, po Podwyższeniu Krzyża św., przed św. Szymonem i Judą.

Opatów, miasto pow., jarmarków 6, w środy: po Niedzieli Zapustnej, po Niedzieli Kwietnej, przed św. Janem Chrzcicielem, po św. Bartłomieju, po św. Marcinie, przed św. Tomaszem Apostołem.

Opoczno, jarmarków 6, w czwartki: po 3 Królach, po Niedzieli Przewodniej, po św. Marji Magdalenie, po św. Bartłomieju, po św. Mateuszu, po Wszystkich Świętych.

Olsztyn, pow. Częstochowa, jarmarki we wtorki po Niedzieli Środ. i po św. Stanisławie.

Osiek, jarmarków 6, w środy: po św. Walentym, po św. Stanisławie, po Nawiedzeniu N. M. P., po św. Piotrze w okowach, przed św. Szymonem i Judą, przed św. Tomaszem Apostołem.

Ostrowiec, pow. Opatów, jarmarków 6, w czwartki: po 3 Królach, po św. Józefie, po Przemienieniu Pańskiem, po św. Michale, przed św. Szymonem i Judą, po św. Katarzynie.

Ożarów, pow. Opatów, jarmarków 6, w poniedziałki po Oczyszczeniu NMP., po Niedzieli Środop., we wtorek po św. Stanisławie, w poniedziałki po św. Bartłomieju, po św. Łukaszu, po 1-szej niedzieli Adwentu.

Piekorzów, pow. Kielce, co środę targ.

Pacanów, jarmarków 6, we wtorki: po 3 Królach, po Niedzieli Środop., po św. Kiljanie, przed św. Wawrzyńcem, po św. Michale, po św. Marcinie.

Pierzchnica, jarmarków 6, w poniedziałek po św. Kazimierzu, we wtorki po św. Wojciechu, po Bożem Ciele, po św. Annie, po św. Jadwidze, przed św. Mikołajem.

Pilica, pow. Olkusz, jarmarków 6, w poniedziałki: po 3 Królach, po św. Kazimierzu, po św. Stanisławie, po Nawiedzeniu NMP., przed św. Idzim, po Wszystkich Świętych.

Pińczów, miasto pow., jarmarków 6, we wtorki: po św. Dorocie, po św. Grzegorzu, po św. Piotrze i Pawle, po św. Bartłomieju, po św. Urszuli, po św. Łucji.

Połaniec, pow. Sandomierz, jarmarków 6, we wtorki: po 3 Królach, po św. Kazimierzu, po Zielonych Świątkach, po św. Małgorzacie, po św. Jadwidze, po św. Łucji.

Proszowice, pow. Miechów, jarmarków 6, we środy: po św. Pawle pustelniku, po św. Tomaszu z Akwinu, po św. Małgorzacie, po św. Elżbiecie, po św. Tekli, po św. Marcinie.

Przedbórz, pow. Końskie, jarmarków 6, w poniedziałek po św. Dorocie, w wtorki po św. Józefie i po św. Antonim, w poniedziałki po Wniebowzięciu NMP., po św. Jadwidze, po św. Łucji.

Przyrów, pow. Częstochowa, jarmarków 6, we wtorki: po św. Dorocie, po Niedzieli Kwiet., po św. Zofji, po św. Annie, po św. Michale, po św. Łucji.

Przysucha, pow. Opoczno, jarmarków 6, we czwartki: po św. Agnieszce, po Niedzieli Kwietnej, po św. Piotrze i Pawle, przed św. Wawrzyńcem, po św. Franciszku Seraf., przed św. Barbarą.

Przytyk, pow. Radom, jarmarków 6, we wtorki: po św. Kazimierzu, po Niedzieli Kwietnej, przed św. Filipem i Jakóbem, po Bożem Ciele, po Podwyższeniu Krzyża św., przed Bożem Narodzeniem.

Radom, miasto pow., jarmarków 2, na św. Jana Chrzciciela (5 dniowy) i od dnia 9 września (5 dniowy).

Radoszyce, pow. Końskie, jarmarków 6, we środy: po 3 Królach, po św. Wojciechu, po Bożem Ciele, po św. Annie, po św. Mateuszu, po św. Marcinie.

Raków, pow. Opatów, jarmarków 6, we wtorki: po 3 Królach, po św. Józefie, przed św. Janem Chrzcicielem, po św. Annie, po Wniebowzięciu NMP., po św. Mateuszu.

Sandomierz, miasto pow., jarmarków 2, w poniedziałki po Wniebowstąpieniu Pańskiem, po Narodzeniu NMP.

Secemin, jarmarków 6, we czwartki: po św. Leonie, po św. Sulpicjuszu, przed św. Alojzym, po św. Bartłomieju, po św. Łukaszu, po Bożem Narodzeniu.

Sędziszów, pow. Jędrzejów, co wtorek targ.

Sienno, pow. Iłża, jarmarków 6, w poniedziałki: po 3 Królach, po św. Grzegorzu, po św. Wojciechu, po św. Piotrze i Pawle, po św. Mateuszu, po św. Marcinie.

Siewierz, pow. Będzin, jarmarków 6, w poniedziałki: po św. Macieju, po Niedzieli Kwietnej, przed św. Janem Chrzcicielem, po Narodzeniu NMP., po św. Łukaszu, przed Bożem Narodzeniem.

Skalbmierz, pow. Pińczów, jarmarki we wtorki: po św. Józefie, po św. Piotrze i Pawle, przed św. Wawrzyńcem, przed św. Idzim, po św. Franciszku Seraf., po Wszystkich Świętych.

Skała, pow. Olkusz, jarmarków 6, we środy: po św. Pawle Pustelniku, po św. Kazimierzu, przed św. Filipem i Jakóbem, po św. Annie, po św. Michale, po Niepokalanem Poczęciu NMP.

Skaryszew, pow. Radom, jarmarków 6, w poniedziałki: po Niedzieli Wstępnej (3-dniowy), po Niedzieli Przewodniej, po św. Jakóbie Apostole, po św. Bartłomieju, przed św. Szymonem i Judą, przed św. Tomaszem Apostołem.

Sławków, pow. Olkusz, co drugi czwartek targ.

Słomniki, pow. Miechów, jarmarków 6, w poniedziałki: po św. Agnieszce, po Niedzieli Środop., po św. Piotrze i Pawle, po św. Bartłomieju, po Podwyższeniu Krzyża św., po św. Franciszku Borg.

Słupia, pow. Kielce, jarmarków 6, we środy: po 3 Królach, po św. Benedykcie, przed Znalezieniem Krzyża św., przed św. Wawrzyńcem, po Podwyższeniu Krzyża św., przed św. Barbarą.

Sobków, pow. Kielce, jarmarków 6, we wtorki: po św. Macieju, po św. Wojciechu, po św. Piotrze i Pawle, po św. Augustynie, przed św. Kryspinem, po św. Łucji.

Solec, pow. Iłża, jarmarków 6, we środy: po 3 Królach, po 40 męczennikach, po św. Stanisławie, po św. Antonim, po św. Franciszku Seraf., po św. Marcinie.

Staszów, pow. Sandomierz, jarmarków 6, w poniedziałki: po 3 Królach, po Oczyszczeniu NMP., po Niedzieli Białej, przed św. Janem Chrzcicielem, po św. Mateuszu, po św. Andrzeju Apostole.

Stopnica, miasto pow., jarmarków 6, we środy: po 3 Królach, po Niedzieli Przewodniej, po św. Antonim, po św. Marji Magdalenie, po św. Franciszku, przed św. Mikołajem.

Szczekociny, pow. Włoszczowa, jarmarków 6, we środy: po św. Pawle Pustelniku, po św. Józefie, po św. Trójcy, po Wniebowzięciu NMP., po św. Jadwidze, po św. Łucji.

Szydłowiec, pow. Końskie, jarmarków 6, w poniedziałki: po 3 Królach, po Niedzieli Środop., po Niedzieli Kwietnej, przed św. Wawrzyńcem, po św. Franciszku, po św. Marcinie.

Tarłów, pow. Iłża, jarmarków 6, we wtorki: po św. Apolonji, po Niedzieli Kwietniej, po św. Trójcy, po Wniebowzięciu NMP., po św. Jadwidze, przed św. Tomaszem.

Tąpkowice, pow. Będzin, co poniedziałek targ.

Wierzbnik, pow. Iłża, jarmarki 3, we środy: po Niedzieli Środop., po Zielonych Świątkach, po św. Michale.

Wiślica, pow. Pińczów, jarmarków 6, we wtorki: po św. Agnieszce, po Zielonych Świątkach, po św. Małgorzacie, po Narodzeniu NMP., po św. Jadwidze, po św. Marcinie.

Włoszczowa, miasto pow., jarmarków 6, we wtorki: po 3 Królach, po Niedzieli Kwietniej, po św. Trójcy, przed św. Idzim, po św. Franciszku Seraf., po Wszystkich Świętych.

Wodzisław, pow. Jędrzejów, jarmarków 6, w poniedziałki po 3 Królach, po Niedzieli Środop., we wtorki po św. Stanisławie, po św. Małgorzacie, po św. Michale, po św. Marcinie.

Wolbrom, pow. Olkusz, jarmarków 6, we środy: po Oczyszczeniu NMP., po Niedzieli Kwietniej, po św. Antonim Pad., po Wniebowzięciu NMP., po św. Jadwidze, po św. Łucji.

Wąchock, jarmarków 6, we wtorki: po 3 Królach, po 2-giej niedzieli postu, po św. Wojciechu, po św. Małgorzacie, po św. Michale, po św. Elżbiecie.

Włodowice, jarmarków 6, we czwartek po Nawróceniu św. Pawła, po Niedzieli Głuchej, we środę po św. Stanisławie, we czwartki po św. Małgorzacie, po św. Mateuszu, po św. Łucji.

Zamów, pow. Opoczno, co poniedziałek targ.

Zawichost, pow. Sandomierz, jarmarków 6, w poniedziałki: po 3 Królach, po Niedzieli Białej, po Bożem Ciele, po NMP. Anielskiej, po Podwyższeniu Krzyża św., po 1-szej Niedzieli Adwentu.

Ząbkowice, pow. Olkusko-Siewierski, co poniedziałek targ.

Żarnowiec, pow. Olkusz, jarmarków 6, w poniedziałki po 3 Królach i po św. Franciszce Rzym., we wtorek po św. Stanisławie, w poniedziałek po Narodzeniu N. M. P., po św. Łukaszu i po Wszystkich Świętych.

Żarki, pow. Będzin, jarmarków 6, we wtorki: po 3 Królach, po Niedzieli Suchej, na św. Stanisława, od 1 do 3 maja, po sw. Piotrze i Pawle, przed św. Idzim po Wszystkich Świętych.

Województwo Krakowskie.

Andrychów, pow. wadowicki: każdego miesiąca w 1-szy wtorek jarmark. Co wtorku targ.

Biała, miasto pow.: jarmarki na konie: 3-go poniedziałku po 3 Królach, 2-go poniedziałku po św. Janie Nep., 1-go poniedziałku po św. Szymonie i Judzie. Co wtorku, czwartku i soboty targ.

Biecz, pow. gorlicki: w poniedziałki po: 25 stycznia, 24 lutym, 24 marca, 20 kwietnia, 25 maja, 29 czerwca, 10 sierpnia, 15 września, 17 października, 11 listopada i 6 grudnia. Jeżeli w którym z tych dni przypadnie święto, jarmark odbywa się w następny dzień powszedni. Każdego poniedziałku targ.

Bobowa, pow. grybowski: co czwartku targ.

Bochnia, miasto pow.: 2 stycznia w poniedziałek po Niedzieli mięsop., w poniedz. po 3-ciej niedzieli postu, na konie i bydło (aż do piątku), potem jarmarki co czwartek aż do piątku po Wniebowstąpieniu, w piątek po Bożem Ciele, 24 i 30 czerwca, 22 lipca, 10 sierpnia, w poniedziałek po Podwyższeniu św. Krzyża, w poniedziałek po M. B. Różańcowej, 11 i 25 listopada. Jeżeli który jarmark przypada na święto, lub niedzielę, to przekłada się go na następny poniedziałek, lub dzień powszedni. Co czwartek targ.

Borowa, pow. mielecki, co drugi wtorek targ.

Brzesko, miasto pow.: co trzeci wtorek w miesiącu jarmark, a w każdy inny wtorek targ tygodniowy.

Brzostek, pow. pilzneński, co drugi wtorek targ.

Chrzanów, miasto pow.: w 2-gi poniedziałek po 3 Królach, w poniedziałek po NMP. Gromn., na św. Grzegorza, na św. Jakóba i Filipa, na św. Małgorzatę, na Jana Chrzciciela, na święto Wniebowzięcia N. M. P., na św. Jakóba apost., na św. Franciszka Borg., na św. Szymona i Judy, na św. Marcina apost., na św. Mikołaja bisk. Co czwartku targ.

Ciężkowice, pow. Grybowski, co poniedziałek targ.

Czuchów, pow. brzeski, jarmark co trzeci wtorek.

Czernichów, pow. krakowski. 12 jarmarków w każdą pierwszą środę miesiąca.

Dąbrowa, miasto pow., co 2-gi poniedziałek targ.

Dębica, 2 stycznia, 2 lutego, 19 marca, 23 kwietnia, w 2-gi dzień po Bożem Ciele, 13 lipca, 24 sierpnia, w dzień św. Jadwigi, 4 grudnia. Co środy targ.

Dobczyce, pow. wielicki: 12 jarmarków, a to w pierwszą sobotę każdego miesiąca.

Gorlice, miasto pow. ma 12 jarmarków we wtorki po następujących świętach: 3 Króli, św. Mateuszu, Niedzieli Kwietniej, św. Filipie i Jakóbie, Wniebowstąpieniu. św. Janie Chrzcicielu, św. Marji Magdalenie, Wniebowzięciu NMP., Narodzeniu NMP., św. Franciszku Seraf., św. Marcinie, trzeciej niedzieli Adwentu. Każdego wtorku targ.

Grybów, miasto pow., co poniedziałek targ.

Jasło, miasto pow.: 7 stycznia, 3 lutego, 23 kwietnia, 21 września, 2 listopada. Co piątku targ.

Jodłowa, pow. Pilzno, co drugi wtorek targ.

Jordanów, pow. myślenicki: jarmark co 2-gi poniedziałek, w razie święta w dniu następnym.

Kalwarja Zebrzydowska, pow. wadowicki: 25 stycznia, 19 marca, 4 maja, 13 czerwca, 17 sierpnia, 19 listopada. Co drugą środę targ.

Kamienica, pow. Limanowa, co trzeci wtorek targ.

Kęty, pow. bialski: w drugi poniedziałek po 3 Królach, w poniedziałek po Wniebowstąpieniu, w poniedziałek po św. Krzyżu, w poniedziałek po Narodzeniu NMP. Każdy trwa 8 dni.

Kołaczyce, miasto pow., co czwartek targ.

Kraków, miasto stołeczne: Jarmarki na bydło, wełnę itd. 24 kwietnia, 29 września, oba przez 14 dni. W poniedziałek w 4-tej niedzieli postu, 1 październik. Co wtorku i czwartku targ.

Krzeszowice, pow. Chrzanów, co poniedziałek targ.

Limanowa, miasto pow., jarmark co 2-gi poniedziałek.

Lipnica, pow. bocheński, co 3-cią środę jarmark.

Liszki, pow. krakowski: 12 jarmarków, zawsze w pierwszy poniedziałek każdego miesiąca.

Lubień, pow. myślenicki: w każdą pierwszą środę każdego miesiąca jarmark.

Łabowa, pow. sądecki: 3 stycznia, we czwartek po Gromn., 25 kwietnia, w ostatni czwartek Wielk. Postu, w 3-ci czwartek Wielk. Postu rusk., we czwartek po św. Janie Chrzcicielu, we czwartek po 6 sierpnia, we czwartek po św. Łucji.

Łapanów, pow. bocheński: 3 stycznia, 19 lutego, 3 marca, 14 maja, 25 czerwca, 6 sierpnia, 17 września, 29 października, 10 grudnia. Co poniedziałek targ.

Łącko, pow. Sącz, co 3-cią środę jarmark.

Łukowica, pow. Limanowa, co 3-ci czwartek.

Maków, pow. myślenicki: co drugi czwartek, w razie święta we środę.

Mielec, miasto pow.: pięć jarmarków w następujące czwartki: po Gromnicznej, po św. Trójcy, po Wniebowzięciu NMP., po św. Mateuszu, po św. Marcinie. Co czwartku targ.

Milówka, pow. Żywiec, co czwartek targ.

Mszana dolna, pow. Limanowa, co drugi wtorek targ.

Muszyna, pow. sądecki: w poniedziałek po Gromnicznej, po Wniebowstąpieniu, po św. Małgorzacie, po św. Michale, po poświęceniu kościoła, po Ofiarowaniu NMP. Co poniedziałek targ.

Myślenice, miasto pow., co 2-gi poniedziałek targ.

Niegowice, pow. Bochnia, co 4-tą środę targ.

Niepołomice, pow. bocheński: 7 stycznia, 24 lutego, 4 marca, w poniedziałek: po Niedzieli Zapust., po Niedzieli Kwietnej, po św. Trójcy, 24 czerwca, 26 lipca, 24 września, 4 i 13 listopada. Co wtorku targ.

Nowy Sącz, miasto pow., co wtorek i piątek targ.

Nowy Targ, miasto pow., co 4-ty poniedziałek jarmark

Olpiny, pow. Jasło, co 2-gi czwartek targ.

Osiek, pow. Jasło, co czwartek targ na bydło.

Oświęcim, pow. bialski: przez 2 pierwsze czwartki każdego miesiąca targ.

Pilzno, miasto pow.: 1 i 28 stycznia, 24 lutego, 19 i 31 marca, 23 kwietnia, 8 i 9 maja, 24 czerwca jarmark na płótno, 22 lipca, 15 i 28 sierpnia, 29 września, 28 października, 30 listopada, 15 grudnia. Co poniedziałek targ.

Piwniczna, pow. sądecki: 2 stycznia, w poniedziałek po niedzieli środopostnej, we wtorek po Zielonych Świętach, 25 lipca, 24 sierpnia. Co drugi czwartek targ.

Podbiecz czyli Podbiedz, pow. wadowicki: w środy: po NMP. Gromnicznej, po św. Wojciechu, po św. Janie Chrzcicielu, po Wniebowzięciu NMP., po św. Michale, po św. Łucji.

Podgórze, miasto pow.. w każdą pierwszą środę każdego miesiąca. Co wtorku i piątku targ.

Przecław, pow Mielec, co środę targ.

Rabka, pow Myślenice, co 2-gą środę targ.

Radłów, pow. Brzesko, co środę targ.

Rajcza, pow. Żywiec, każdego miesiąca po 15 we czwartek targ.

Ropczyce. miasto pow.: 7 stycznia, w 1-szy piątek przed niedzielą wstępną przez cały tydzień, w 1-szy poniedziałek po niedzieli przewodniej, w 3-ci dzień po Zielonych Świętach, przez 3 dni, 22 lipca, 14 września, 28 października, 9 grudnia. Co poniedziałek targ.

Sędziszów, pow. Ropczyce, co piątek targ.

Skawina, pow. Podgórze, co czwartek targ.

Skrzydlna, pow. Limanowa, co 2-gi czwartek targ.

Sucha, pow. Żywiec, co 2-gi wtorek targ.

Sułkowice, pow. Myślenice, co 2-gi poniedziałek targ.

Szczucin, pow. Dąbrowa, co środę targ

Szczurowa, pow. Brzesko, co trzeci czwartek każdego miesiąca targ.

Tarnów, miasto pow.: 1-szy poniedziałek w styczniu, 3 lutego, 19 marca, w 2-gi poniedziałek w kwietniu, maju i czerwcu, 22 lipca, w 2-gi poniedziałek w sierpniu, 29 września, w 2-gi poniedziałek w październiku, listopadzie i grudniu. Co wtorku i piątku targ.

Trzciana, pow. bocheński: 26 marca, 13 lipca, 30 września, 11 listopada. Co wtorku targ.

Trzebinia, pow chrzanowski: w poniedziałek po 3 Królach, po NMP. Gromn., po Niedzieli Białej, 23 kwietnia, 8 maja, 29 czerwca, w poniedziałek po św. Jakóbie, 25 sierpnia, 21 września, po św. Szymonie i Judzie, w poniedziałek po św. Katarzynie, 21 grudnia. Co środy targ.

Tuchów, pow. Tarnów, co poniedziałek targ.

Tylicz, pow. sądecki: w następujące poniedziałki: po 3 Królach, po Niedzieli Palmowej, po Zielonych Świętach, po św. Piotrze i Pawle, po św. Jędrzeju, po Wszystkich Świętych.

Tymbark, pow. limanowski: w każdy drugi poniedziałek po targu w Limanowej.

Uście ruskie, pow. gorlicki: 13 stycznia, 5 maja, 6 czerwca, 11 lipca, 20 listopada i 21 grudnia.

Uście solne, pow. bocheński: 24 kwietnia, 24 czerwca, 24 sierpnia, 1 października.

Wadowice, miasto pow.: we czwartek po 1-szym i 15-tym każdego miesiąca jarmark. Co czwartku targ.

Wieliczka, miasto pow.: w 4-ty poniedziałek każdego miesiąca. Co czwartku targ.

Wielopole, pow. ropczycki: co drugi poniedziałek targ.

Wilamowice, pow. bialski: każdego miesiąca w 1-szą środę jarmark. Co środy targ.

Wiśniowa, pow. Wieliczka, co 2-gi czwartek targ.

Wojnicz, pow. brzeski: co 3-ci poniedziałek jarmark, a co poniedziałek targ.

Zakliczyn, pow. Brzesko, co 3-ci poniedziałek targ.

Zbyszyce, pow. sądecki: 12 stycznia, 14 lutego, 19 marca, 23 kwietnia, 16 maja, 24 czerwca, 26 lipca, 25 sierpnia, 21 września, 18 października, 25 listopada, 23 grudnia.

Zdynia, pow. gorlicki: 14 stycznia, 12 lutego, 21 marca, 7 maja, 7 lipca, 6 sierpnia, 27 września, 13 listopada, 13 grudnia, na bydło, owce i nierogaciznę.

Żmigród, miasteczko, pow. jasielski: na M. B. Gromniczną, w połowie Wielkiego postu.

w kwietniu na św. Wojciecha, na Jana Chrzciciela, w lipcu na św. Jakóba, na św. Jadwigę i na św. Łucję.

Żywiec, miasto pow.: w poniedziałek po uroczystościach: 3 Króli, Nawróceniu św. Pawła, Wniebowstąpieniu Pańskiem, Zielonych Świętach, św. Piotrze i Pawle, 24 sierpnia i po św. Michale. Co środy targ.

Województwo Lubelskie.

Adamów, pow. Łuków, jarmarków 6, w poniedziałki: po św. Kazimierzu, przed św. Filipem i Jakóbem, przed św. Janem Chrzcicielem, po św. Bartłomieju, po św. Jadwidze, po św. Andrzeju.

Annopol, pow. Janów, jarmarków 6, w poniedziałki po św. Walentym, po Niedzieli Białej, we wtorki po św. Stanisławie, po św. Annie, po św. Stanisławie Kostce, po Niepokalanem Poczeciu NMP.

Bełżyce, pow. Lublin, jarmarków 6, w środy: po Niedzieli Białej, po św. Stanisławie, po św. Małgorzacie, po św. Michale, po Wszystkich Świętych, po św. Łucji.

Biała Podlaska, miasto pow., jarmarki we wtorki po Zielonych Świętach, po św. Annie.

Biłgoraj, miasto pow., jarmarków 6, we wtorki: po 3 Królach, po św. Macieju, po Zwiastowaniu NMP., po św. Marji Magdalenie, po Wniebowzięciu NMP., po św. Franciszku Seraf.

Biskupice, jarmarków 6, we wtorki po 3 Królach, po św. Wojciechu, po św. Stanisławie biskupie, po św. Kosmie i Damjanie, po św. Marcinie biskupie.

Bobrowniki, jarmarków 6, w poniedziałki po św. Macieju, we wtorki przed św. Filipem i Jakóbem, po św. Trójcy, po Nawiedzeniu NMP., po św. Jadwidze, przed św. Mikołajem

Bychawa, pow. Lublin, jarmarków 6, w środy: po 3 Królach, po Niedzieli Środopostnej, przed św. Filipem i Jakóbem, po św. Marji Magdalenie, po św. Mateuszu, po św. Urszuli.

Chełm, miasto pow., jarmarków 6, we wtorki: po Zwiastowaniu NMP., po św. Mikołaju, przed św. Janem, po Narodzeniu NMP., po Opiece Matki Boskiej, po św. Andrzeju apostole.

Cyców, pow. Chełm, jarmarki w pierwszy wtorek po św. Józefie i po św. Mikołaju. Co dwa tygodnie we wtorek targ.

Czemierniki, pow. Lubartów, jarmarków 6, we wtorki: po św. Agnieszce, po Zwiastowaniu NMP., po św. Stanisławie, po św. Piotrze i Pawle, przed św. Szymonem i Judą, po św. Andrzeju Apostole.

Czerkasy, pow. Tomaszów, co wtorek targ.

Dubienka, pow. Hrubieszów, jarmarki 2, we wtorki: po 3 Królach i po Zielonych Świątkach.

Frampol, pow. Zamość, jarmarków 6, w czwartki po św. Dorocie i po św. Kazimierzu, w środę po św. Janie Nepomucenie, w czwartki po NMP. Szkaplerznej, po Narodzeniu NMP., po św. Łukaszu.

Garwolin, miasto pow., jarmarków 6, w środy: po św. Macieju, po Niedzieli Przewodniej, po św. Małgorzacie, po św. Bartłomieju, po św. Katarzynie, przed św. Tomaszem Apostołem.

Gechanowiec Podlaski, pow. Bielski, jarmarki w czwartek po: M. B. Gromnicznej, św. Wojciechu, Bożem Ciele, św. Wawrzyńcu, św. Mateuszu, św. Andrzeju. Prócz tych odbywają się jarmarki w każdy czwartek po 1 i 15 każdego miesiąca.

Gościeradów, pow. Janów, co poniedziałek targ.

Goraj, jarmarków 6, we wtorki: po św. Walentym, po św. Stanisławie, po św. Małgorzacie, po św. Bartłomieju, po św. Kosmie i Damjanie, po św. Andrzeju apostole.

Gorzków, jarmark 1, we wtorek po św. Stanisławie.

Grabowiec, pow. Hrubieszów, jarmarków 6, we wtorki: po św. Weronice, po św. Lambercie, po św. Zofji, po NMP. Szkaplerznej, po Narodzeniu NMP., po Wszystkich Świętych.

Gusk, jarmarków 6, w poniedziałki: po 3 Królach, po św. Kazimierzu, po Wniebowstąpieniu Pańskiem, po św. Jadwidze, po św. Marcinie, po Niepokalanem Poczęciu NMP.

Hrubieszów, miasto pow., jarmarków 6, we wtorki: po Nawróceniu św. Pawła, po św. Józefie, po św. Stanisławie, po ścięciu św. Jana, po św. Mateuszu, przed św. Szymonem i Judą.

Hena, pow. Puławy, co środę targ.

Hubica, pow. Krasnystaw, jarmarków 6, we wtorki: po 3 Królach, po św. Kazimierzu, po św. Antonim, przed św. Idzim, po św. Franciszku Seraf., przed św. Mikołajem.

Janów Podlaski, pow. Konstantynowski, jarmarków 6, we wtorki: po Oczyszczeniu NMP., po św. Stanisławie, przed św. Janem, po Podwyższeniu Krzyża św., po Wszystkich Świętych, po Niepokalanem Pocz. NMP.

Janow Ordynacki, miasto pow., jarmarków 6, we wtorki: po Oczyszczeniu NMP., po św. Stanisławie, przed św. Janem, po Podwyższeniu Krzyża św., po Wszystkich Świętych, po Niepokalanem Pocz. NMP.

Jarczów, pow. Tomaszów, jarmarków 6, w poniedziałki po dniach: 24 lutego, 21 maja, 13 sierpnia, 13 września, 21 października i 18 grudnia.

Józefów nad Wisłą, pow. Puławy, jarmarków 6, we wtorki: po św. Józefie, po św. Feliksie, przed św. Janem Chrzcicielem, po św. Michale, po Wszystkich Świętych, przed św. Mikołajem.

Józefów, jarmarków 6, we wtorki: po 3 Królach, po św. Józefie, po św. Małgorzacie, po Wniebowzięciu NMP., po św. Mateuszu, po Niepokalanem Poczęciu NMP.

Kazimierz, pow. Puławy, jarmarków 6, we wtorki: po św. Kazimierzu, przed św. Janem Chrzcicielem, po św. Bartłomieju, po Wszystkich Świętych, po św. Leokadji.

Kamieńczyk, jarmarków 6, we wtorki: po Nawróceniu św. Pawła, po Zwiastowaniu NMP., po św. Donacie, po Przemienieniu Pańskiem, po św. Franciszku Serafinie, po św. Andrzeju.

Kock, pow. Łuków, jarmarków 6, we wtorki: po Oczyszczeniu NMP., po św. Józefie, po św. Wojciechu, po św. Franciszku Serafinie, po św. Karolu Boromeuszu, po św. Łucji.

Kodeń, pow. Biała, jarmarki 2, w środy: po św. Trójcy, po św. Michale.

Komarów, pow. Tomaszów, jarmarków 6, w poniedziałki: po Niedzieli Środopostnej, po św. Trójcy, przed św. Janem Chrzcicielem, po Wniebowzięciu NMP., po św. Michale, po Wszystkich Świętych.

Korytnica, pow. Węgrów, co drugi czwartek targ.

Konstantynów, jarmarki 4, w poniedziałki: po Nowym Roku, po 1-szym marca, października i listopada.

Kossów, pow. Sokołów, jarmarki 4, we wtorki: po św. Józefie, po św. Zofji, po Narodzeniu NMP., po św. Aniołach Str.

Końskowola, jarmarków 6, we wtorki: po Niedzieli Wstępnej, przed Znalezieniem Krzyża św., po Bożem Ciele, po św. Annie, po Podwyższeniu Krzyża św., po św. Łukaszu.

Kraśnik, pow. Janów Lubelski, jarmarków 6, we wtorki. po 3 Królach, po Niedzieli Kwietnej, po św. Antonim, po Wniebowzięciu NMP., po św. Franciszku Serafinie, po św. Marcinie.

Krasnobród, pow. Zamość, jarmarków 6, we wtorki: po św. Macieju, po Zwiastowaniu NMP., po Zielonych Świątkach, po Narodzeniu NMP., po dniu Zadusznym, przed św. Tomaszem.

Krasnystaw, miasto powiat., jarmarków 6, we wtorki: po Oczyszczeniu NMP., po Zwiastowaniu NMP., po św. Piotrze i Pawle, po św. Annie, po św. Michale, po Niepokalanem Poczęciu NMP.

Kryłów, pow. Hrubieszów, jarmarków 6, we wtorki: po 3 Królach, po Niedzieli Środopostnej, przed św. Jerzym, po św. Piotrze i Pawle, po Narodzeniu NMP., po św. Andrzeju.

Krzeszów, pow. Biłgoraj, jarmarków 6, we wtorek po św. Józefie, w piątek po Bożem Ciele, we wtorki po Wniebowzięciu NMP., po Narodzeniu NMP., po św. Łukaszu, przed św. Tomaszem apost.
Laskarzew, jarmarkow 6, w środy: po 3 Królach, po Niedzieli Kwietnej, po Zielonych Świątkach, po św. Annie, po Podwyższeniu Krzyża św., po Wszystkich Świętych.
Liw, pow. Węgrów, jarmarki 4, w czwartki, przed Niedzielą Zapustną, przed Niedzielą Kwietnią, przed Zielonemi Świątkami, przed Wszystkimi Świętymi.
Lubartów, miasto pow., jarmarków 5, we wtorki: po 3 Królach, po Niedzieli Kwietniej, po św. Stanisławie, po św. Annie, po św. Bartłomieju, po św. Dyonizym.
Lublin, miasto wojew., jarmarków 11, w poniedziałek po Oczyszczeniu NMP., po 1 Niedzieli Postu, w środę Środopustną, w poniedziałek po Niedzieli Kwietniej, po Niedzieli Przewodniej, po Wniebowstąpieniu Pańskiem, we wtorek po Zielonych Świątkach (3 dniowy), po św. Michale, po Wszystkich Świętych, przed Bożem Narodzeniem.
Łaskarzew, pow. Garwolin, co wtorek targ.
Łaszczów, jarmarków 6, we wtorki: po Nowym Roku, po Oczyszczeniu NMP., po Zielonych Świątkach, po św. Piotrze i Pawle, po św. Michale, po św. Marcinie.
Łączna, pow. Lubartów, jarmarków 6, w poniedziałek po 3 Królach, we wtorek po św. Józefie, w piątek po Bożem Ciele (8-dniowy), na św. Idziego (10-dniowy), w poniedziałek przed św. Mikołajem.
Łomany, pow. Biała Podlaska, jarmarki 2, w poniedziałek: po św. Piotrze i Pawle, po św. Kosmie i Damjanie.
Łosice, pow. Konstantynów, jarmarków 6, w środy: po św. Agnieszce, po Niedzieli Kwietniej, po Niedzieli Przewodniej, przed św. Janem, po Wniebowzięciu NMP., po św. Michale.
Łuków, miasto pow., jarmarków 5, po niedzieli 1-szej Wielkiego Postu, po Niedzieli Kwietniej, we wtorek 4-ty po Wielkanocy, w poniedziałek 2-gi po Zielonych Świątkach, w poniedziałek 1-szy po Narodzeniu NMP.
Łysobyki, jarmarki 3, we wtorki: po Zwiastowaniu NMP., po Narodzeniu NMP., przed św. Barbarą.
Michów, pow. Lubartów, jarmarków 6, w środy: po św. Macieju, po św. Józefie, po św. Wojciechu, po św. Michale, po św. Marcinie, po Niepokalanem Poczęciu NMP.
Maciejowice, jarmarków 6, we wtorki: po Oczyszczeniu NMP., po św. Stanisławie, przed św. Grzegorzem, po Wniebowzięciu NMP., po św. Michale, po św. Katarzynie.
Miedźna, jarmarki 3, we wtorki: po Zwiastowaniu NMP., po św. Stanisławie, przed św. Mikołajem.
Międzyrzec, pow. Radzyń, jarmarki 4, w czwartek po św. Walentym, w środę po św. Wiktorze, w czwartki po św. Jakóbie Apostole, przed św. Mikołajem.
Modliborzyce, pow. Janów, jarmarków 6, w środy: po św. Macieju, po Zwiastowaniu NMP., po Zielonych Świątkach, po św. Magdalenie, po św. Mateuszu, przed św. Tomaszem.
Mokobody, pow. Siedlce, jarmark 1, w środę po św. Jadwidze.
Mordy, pow. Siedlce, jarmarków 5, w czwartki: po św. Higinie, po św. Kazimierzu, przed św. Szymonem i Judą, przed św. Katarzyną, po św. Łucji.
Morkuszów, pow. Puławy, jarmark co poniedziałek.
Niedrzwica mała, pow. Lublin, jarmarki w pierwszy poniedziałek każdego miesiąca.
Opole, pow. Puławy, jarmarków 6, w poniedziałki: po 3 Królach, po św. Macieju, we wtorki po Niedzieli Kwietniej, po św. Piotrze i Pawle, po Podwyższeniu Krzyża św., po św. Katarzynie.
Osieck, pow. Garwolin, jarmarków 6, w środy: po 3 Królach, po Niedzieli Środopustnej, po Zielonych Świątkach, po NMP. Szkaplerznej, przed św. Idzim, po 1 niedzieli Adwentu.
Ostrów, pow. Włodawa, jarmarków 6, w poniedziałki: po św. Leonie pap., po Wniebowstąpieniu Pańskiem, po św. Małgorzacie, przed św. Wawrzyńcem, po św. Jadwidze, po św. Feliksie Walezjuszu.
Parczew, pow. Włodawa, jarmarki 4, we wtorki: po św. Wojciechu, przed św. Janem Chrzcicielem, po św. Cezarjuszu, po św. Marcinie.
Parysów, pow. Garwolin, jarmarków 6, w poniedziałki po Nawr. św. Pawła, po Niedzieli Wstępnej, po Niedzieli Białej, w poniedziałek 2-gi po Zielonych Świątkach, po św. Marji Magdalenie, po Narodzeniu NMP.
Puławy, miasto pow., jarmarki w poniedziałki: po Nawróceniu św. Pawła, po św. Walentym, po św. Benedykcie, we wtorki po św. Marku Ewangeliście, po św. Zofji, po św. Łucji.
Pawłów, jarmarków 6, we wtorki: po Zwiastowaniu NMP., po Opiece św. Józefa, po Zielonych Świątkach, po Bożem Ciele, po Wniebowzięciu NMP., po św. Barbarze.
Piaski Wielkie, pow. Lublin, jarmarków 6, w środy: po św. Macieju, po Niedzieli Kwietniej, po św. Kiljanie, po Podwyższeniu Krzyża św., po Wszystkich Świętych, przed św. Tomaszem.
Piszczac, pow. Biała Podlaska, jarmarki 4, we wtorek po 3 Królach, w 1-szy wtorek kwietnia, lipca i października.
Radzyń, miasto pow., jarmarków 6, w poniedziałki: po 3 Królach, po Niedz. Środopostnej, po Niedzieli Kwietnej, po św. Trójcy, przed św. Rozalją, po Wszystkich Świętych.
Rejowiec, pow. Chełm, jarmarków 6, w poniedziałki po św. Konstancji i przed św. Jerzym, w środy po Zielonych Świątkach, po Wniebowzięciu NMP., po św. Michale, przed św. Tomaszem.
Rossorz, pow. Biała, w środę po 10 każdego miesiąca targ.
Ryki, pow. Garwolin, co czwartek targ
Sawin, pow. Chełm, jarmarków 6, w czwartki po dniach: 14 lutego, 11-go lipca, 20 września, 30 października, 18 grudnia, oraz w Wielki Wtorek.
Sarnaki, jarmarków 6, we wtorki: po św. Agnieszce, po Niedz. Środopostnej, po św. Wojciechu, po św. Stanisławie, po św. Michale, po św. Łukaszu.
Siedlce, miasto pow., jarmarków 6, we wtorki: po 3 Królach, po Oczyszczeniu NMP., po Niedzieli Środop., po św. Annie, po św. Mateuszu, po św. Marcinie.
Siedliszcze, pow. Chełm, jarmarki co wtorek, co piątek targ.
Skierbieszów, pow. Zamość, jarmarki 8 lipca.
Sławatycze, pow. Biała Podlaska, jarmarki 2, w piątki: po Wniebowstąpieniu Pańskiem, po św. Opieki NMP.
Sokołów, miasto pow., jarmarków 6, w czwartki: po 3 Królach, w Wielki Czwartek, po Bożem Ciele, po św. Rochu, po św. Michale, po św. Edwardzie.
Sterdyń, pow. Sokołów, jarmarków 6, w poniedziałki: po św. Agnieszce, po św. Albinie, po św. Wicie, po św. Bartłomieju, po św. Rafale, po św. Łucji.
Stoczek, pow. Węgrów, jarmarków 6, w poniedziałki: po 3 Królach, po Niedzieli Środop., we wtorek po św. Wojciechu, poniedziałki przed św. Janem Chrzcicielem po św. Mateuszu, po św. Karolu Boromeuszu.
Szczebrzeszyn, pow. Zamość, jarmarków 6, we wtorki. po Niedzieli Środop., przed św. Filipem i Jakóbem, przed św. Janem Chrzcicielem, po Wniebowzięciu NMP., po św. Michale, przed św. Mikołajem.
Tarnogród, pow. Biłgoraj, jarmarków 6, w poniedziałek po 3 Królach, po Niedzieli Kwietniej, po Nawiedzeniu NMP., przed św. Wawrzyńcem, po Podwyższeniu Krzyża św., przed św. Szymonem i Judą.
Terespol, pow. Biała podlaska, jarmarków 6, we wtorek po dniach: 18 stycznia, 6 kwietnia, 5 maja, 24 czerwca, 10 września i 9 listopada.
Tomaszów, miasto pow., jarmarków 6, w środy: po 3 Królach, po św. Stanisławie, po św. Bar-

tłomieju, po św. Tekli, po św. Łukaszu, po św. Marcinie.

Turobin, pow. Krasnystaw, jarmarków 6, we wtorki: po Nawróceniu św. Pawła, po św. Józefie, po św. Wojciechu, po św. Trójcy, po św. Rochu, po św. Jadwidze.

Tyszowce, pow. Tomaszów, jarmarków 12, w środy po dniach: 6 i 29 stycznia, 18 lutego, 24 marca, 12 kwietnia, 5 i 27 maja, 16 czerwca, 5 lipca, 6 sierpnia, 6, 10 września, 3 listopada.

Tyranie, pow. Hrubieszów, jarmarków 6, we wtorki: po Oczyszczeniu NMP., po św. Wojciechu, po Zielonych Świątkach, po św. Piotrze i Pawle, po Wniebowzięciu NMP., po św. Dymitrze.

Województwo Lwowskie.

Baligród, pow. liski: każdego poniedziałku targ tygodniowy.

Baranów, pow. tarnobrzeski: co wtorku targ.

Bełz, pow. sokalski: 9 i 31 stycznia, 17 marca, 28 kwietnia, 24 czerwca, 1 sierpnia, 13 października, 26 listopada, 12 grudnia. Co czwartku targ.

Bircza miasto, pow. dobromilski: 2 stycznia, 29 czerwca, 4 października. Co środę targ.

Błażowa, pow. rzeszowski: 7 stycznia, 12 marca, 8 maja, 2 i 27 lipca, 30 września, 12 listopada. Każdej środy targ.

Borysław, pow. Drohobycz: co czwartku targ.

Bobrka, miasto pow.: 15 stycznia, 7 marca, 8 maja, 26 lipca, 31 października, 6 grudnia. Co czwartku targ.

Brzozów, miasto pow.: 6 stycznia, 6 lutego, 16 marca, 23 kwietnia, 26 maja, 29 czerwca, 22 lipca, 24 sierpnia, 14 września, 4 października, 1 listopada, 4 grudnia. Każdego poniedziałku targ.

Bukowsko, pow. Sanok: 24 lutego i 5 lipca. Co czwartek targ.

Chodorów, pow. Bóbrka: Jarmarki 14 października. Co czwartek targ.

Chyrów, pow. Stary Sambor, co wtorek targ.

Cieszanów, miasto pow.: 2 stycznia, w pierwszy poniedziałek października. Co wtorek targ.

Dobromil, miasto pow.: 19 stycznia, od 1 do 8 sierpnia, 26 października. Każdy poniedziałek targ.

Drohobycz, miasto pow. Co czwartek targ.

Dubiecko, pow. przemyski: 25 stycznia, 20 lutego, 27 marca, 3 maja, 6 i 30 czerwca, 17 lipca, 4 września, 4 października, 2 i 27 listopada, 21 grudnia.

Dukla, pow. krośnieński: 7 stycznia, 25 lutego, 19 marca, na Wniebowstąpienie, na Boże Ciało, 24 czerwca, 22 lipca, 29 sierpnia, 25 listopada, 4 grudnia. Co czwartku targ.

Dynów, pow. Brzozów: 3 lutego, 19 marca, 28 maja, 25 lipca, 9 września, 7 grudnia. Co czwartek targ.

Głogów, pow. Rzeszów, co poniedziałek targ.

Gródek, miasto pow.: 19 marca, w poniedziałek po Bożem Ciele, 14 września, 19 grudnia Każdy czwartek targ

Janów, pow. gródecki (podług rusk. kal.): 13 stycznia, na Wniebowstąpienie, 20 listopada. Co czwartek targ.

Jarosław, miasto pow.: 12 stycznia, 10 marca, 13 czerwca, 2 września, każdy przez 8 dni. Co poniedziałek i piątek targ.

Jaryczów, pow. lwowski: 21 stycznia, 30 maja, 19 września, 11 grudnia. Co środy targ.

Jawornik, pow. rzeszowski. Co poniedziałek targ.

Jaworów, miasto pow.: 6 maja, 1 sierpnia, 13 października, 6 grudnia. Co poniedziałek targ.

Kańczuga, pow. przeworski: we wtorek po Zielonych Święta, 30 września, 4 grudnia. Co poniedziałku i czwartku targ.

Kolbuszowa, miasto pow., co czwartek targ.

Komarno, pow. Rudki, co poniedziałek targ.

Korczyna, pow. Krosno, co piątek targ.

Krakowiec, pow. jaworowski: 19 stycznia, 16 lutego, 23 marca, 27 kwietnia (1-szy czwartek po przewodniej niedzieli rusk.), 27 lipca, 28 września (po ruskim Cześnim chreście), 19 października, 9 i 30 listopada, 21 grudnia. Co czwartek targ.

Krosno, miasto pow.: 1 stycznia, w poniedziałek po Niedzieli Przewodniej, w poniedziałek po św. Trójcy, 31 lipca, 28 października. Co poniedziałek targ.

Krystynopol, pow. sokalski: 14 stycznia, 5 maja, w piątek po ruskiem Wniebowstąpieniu, 13 czerwca, 13 września. Co czwartek targ.

Kulików, pow. żółkiewski: 2 stycznia, 5 lutego, 13 kwietnia, 7 lipca, 28 sierpnia, 29 października.

Leżajsk, pow. łańcucki: 21 stycznia, 23 kwietnia, 9 maja 21 sierpnia, 14 września, 4 października, 6 grudnia. Co wtorek targ.

Lubaczów, pow. cieszanowski: 21 marca, 21 maja, 29 września, 13 grudnia. Co wtorku i piątku targ.

Lwów, miasto stoł. Małopolski: 31 stycznia, 24 maja, 12 października. Co wtorku i piątku targ.

Lutowiska, pow. liski (podł. kal. rusk.): 13 stycznia, w Środopoście, w poniedziałek Zielonych Świąt, 11 lipca, 18 sierpnia, 20 września. Co czwartek targ.

Łanczyn, pow. Nadwórna: jarmark każdego czwartku po pierwszym (raz na miesiąc).

Łańcut, miasto pow.: 7 stycznia, 3 lutego, w czwarty tydzień środopościa, w poniedziałek po Wniebowstąpieniu, 13 czerwca, 13 lipca, 24 sierpnia, 4 października, 11 i 30 listopada. Co wtorek targ.

Majdan, pow. Kolbuszowa, co poniedziałek targ.

Mikołajów, pow. żydaczowski: 14 stycznia, 6 sierpnia, 9 września. Co wtorek targ.

Mościska, miasto pow.: 24 lutego, 18 kwietnia, 24 czerwca, 10 sierpnia, 2 listopada. Targi tygodniowe w każdy poniedziałek. W razie niedzieli lub święta w dniu następnym.

Mosty Wielkie, pow. żółkiewski: 15 lutego, 5 kwietnia, 10 września, 12 grudnia. Co piątku targ.

Mrzygłód, pow. sanocki: 19 stycznia, w dzień po Bożem Ciele, 16 sierpnia.

Narol, pow. Lubaczów: 10 marca, 14 sierpnia, co czwartek targ.

Nawarja, pow. lwowski: 18 stycznia, 14 lutego, 11 lipca, 18 sierpnia, 26 września, 10 listopada. Co środy targ.

Niebylec, pow. strzyżowski: 9 lutego, 1 września, 7 listopada, 28 grudnia. Co poniedziałek targ.

Niemirów, pow. rawski: 19 stycznia, 8 listopada. Co czwartku targ.

Nisko, miasto pow., co środę targ.

Przemyśl, miasto pow.: 13 stycznia, 6 kwietnia i na Iwana, 7 lipca. Co piątek targ.

Przeworsk, miasto pow.: 2 stycznia, 19 marca, 1 maja, 25 lipca, 4 października, 19 listopada. Co poniedziałku, środy i piątku targ.

Radomyśl, pow. Tarnobrzeg, co poniedziałek targ.

Radymno, pow. jarosławski: 20 maja, 20 sierpnia, 20 września, 20 grudnia. Co środy targ.

Ranizów, pow. Kolbuszowa, co czwartek targ.

Rawa Ruska, miasto pow.: 21 stycznia, 7 lipca, 27 września, 22 grudnia. W razie święta w dniu następnym, jeżeli w sobotę przypada jarmark, przenosi się na poniedziałek. Co poniedziałek targ.

Rogi, pow. Krosno: 26 lipca, 27 sierpnia, 6 grudnia.

Rozwadów, pow. Tarnobrzeg, co wtorek targ.

Rudki, miasto pow.: 2 lipca, 15 sierpnia, 8 września. Co wtorek targ.

Rymanów, pow sanocki: 25 lipca, 9 września, 6 grudnia, każdy po 6 dni. Co poniedziałek targ.

Rzeszów, miasto pow.. 19 marca, 23 kwietnia, na św. Trójcę, 22 lipca, 21 września, 2 listopada, 21 grudnia. Co wtorku i piątku targ.

Sambor, miasto pow.: co czwartek targ.

Sanok, miasto pow.: we wtorek przed Zielonemi Świętami, w poniedziałek przed Bożem Narodzeniem W każdy piątek targ.

Sądowa Wisznia, pow. mościcki, 2 stycznia, 6 czerwca, 7 sierpnia, 22 września. Targi tygod-

niowe każdej środy. W razie niedzieli lub święta w dniu następnym.

Sieniawa, pow. Jarosławski: 2 stycznia, 4 kwietnia, 24 czerwca, 2 listopada. Co czwartek targ.

Sokal, miasto pow.: 18 stycznia, 24 lutego, 23 kwietnia, 13 lipca, 8 września, 4 października, 2 i 21 listopada, 12 i 18 grudnia. Co poniedziałek targ.

Sokołów, pow. kolszowski: 6 stycznia, 25 marca, 29 czerwca, 25 lipca, 14 września, 8 grudnia. Co środy targ.

Stary Sambor, miasto pow.: 24 czerwca, przez 12 dni na płótna. Każdego wtorku targ.

Strzeliska Nowe, pow. bobrecki: 20 stycznia, we wtorek po Zielonych Świętach ruskich, 29 sierpnia, 5 grudnia. Co poniedziałku targ.

Strzyżów, miasto pow., co wtorek i piątek targ.

Sygniówka, pow. lwowski: we wtorek i piątek każdego tygodnia targ.

Szczerzec, pow. lwowski: 2 stycznia, we wtorek po Zielonych Świętach, 13 lipca, 30 września. Co czwartek targ.

Tarnobrzeg (Dzików), miasto pow., w każdą środę targ.

Tyczyn, pow. rzeszowski: 2 i 25 stycznia, 4 i 26 marca, 3 wzgl. 4 maja, w piątek po Bożem Ciele, 22 lipca, 17 sierpnia, 21 września, 28 października, 25 listopada. Co poniedziałek targ.

Uhnów, pow. rawski: 20 stycznia, 20 lutego, 13 czerwca, 13 lipca, 20 września, 31 października. Każdego czwartku targ.

Ulanów, pow. Nisko, co poniedziałek targ.

Ustrzyki Dolne, pow. Nisko, co środę targ.

Waręż miasto, pow. sokalski: 16 lutego, 26 marca, 8 kwietnia, 8 i 22 maja, 24 czerwca, 24 sierpnia, 18 września, 9 listopada i 20 grudnia.

Wielkie Oczy, pow. jaworowski: 4 stycznia, 8 lutego, 29 marca, 31 maja, 19 lipca, 23 sierpnia, 4 października, 6 grudnia. Co środy targ.

Winniki, pow. lwowski: co soboty targ.

Zarsztyn, pow. sanocki: 12 marca, w piątek po Wniebowstąpieniu, 17 lipca, 12 października. Co środy targ.

Żołynia, pow. łańcucki: 25 stycznia, 24 lutego, 19 marca, w poniedziałek po Niedzieli Kwietnej (kwartalny), 1 maja, w świętą Trójcę (kwartalny), 24 czerwca, 22 lipca, 10 sierpnia (kwartalny), 8 i 21 września, 28 października, 25 listopada i 21 grudnia (kwartalny).

Żółkiew, miasto pow.: 9 stycznia, w środę 4-go tygodnia rusk. Wielk. postu, 8 maja, 30 czerwca, 14 września, 5 października, 12 listopada. Co poniedziałku i piątku targ.

Województwo Łódzkie.

Aleksandrów: a) Jarmarki we czwartki: po 10 każdego miesiąca. b) Targi w piątki.

Babiak: a) Jarmarki we wtorki: po 5 lutym, po 5 kwietnia, po 5 czerwca, po 5 sierpnia, po 5 października, po 5 grudnia. b) Targi w poniedziałki po 15 każdego miesiąca.

Będków: a) Jarmarki w środy: po św. Agnieszce, po św. Józefie, przed Znalezieniem św. Krzyża, po św. Bartłomieju, przed św. Szymonem i Judą, po św. Katarzynie. b) Targi w środy.

Bełchatów: a) Jarmarki w poniedziałki: po Niedzieli Środopustnej, przed św. Stanisławem, po św. Erazmie, przed Narodzeniem NMP., po św. Aniołach Stróżach, po Bożem Narodzeniu. b) Targi w poniedziałki.

Błaszki: a) Jarmarki we wtorki: po 2-gim lutym, po Przewodniej Niedzieli, po 13 czerwca, po 16 sierpnia, po 28 września, po 25 listopada. b) Targi w poniedziałki.

Bolesławiec: a) Jarmarki w poniedziałki: po 15 stycznia, po 15 marca, po 15 maja, po 15 lipca, po 15 września, po 15 listopada. b) Targi w poniedziałki.

Brąszewice: a) Jarmarki we środy: po 15 stycznia, po 15 kwietnia, po 15 lipca, po 15 października. b) Targi we środy po 1-szym każdego miesiąca.

Bruszew: a) Jarmarki w poniedziałki: po 15 stycznia, po 15 marca, po 15 maja, po 15 lipca, po 15 września, po 15 listopada. b) Targi w poniedziałki po 1-szym każdego miesiąca.

Brzeziny: a) Jarmarki w czwartki: po 21 każdego miesiąca. b) Targi w czwartki.

Brzeźnica: a) Jarmarki w poniedziałki po 1-szym każdego miesiąca. b) Targi w poniedziałki po 15-tym każdego miesiąca.

Burzenin: a) Jarmarki we środy co miesiąca. b) Targi w każdą drugą środę, począwszy od pierwszej środy po 1 stycznia.

Ceków: a) Jarmarki w poniedziałki: po 14 lutego, po 14 kwietnia, po 14 czerwca, po 14 sierpnia, po 14 października, po 14 grudnia.

Chocz: Jarmarki we wtorki: przed 1 stycznia, przed 1 marca, przed 1 maja, przed 1 lipca, przed 1 września, przed 1 listopada i 6 targów rocznie.

Chojny: Targi we środy.

Dąbie: a) Jarmarki w czwartki: po 1 każdego miesiąca. b) Targi w poniedziałki i czwartki.

Dobra: a) Jarmarki w poniedziałki: po św. Walentym, po Przewodniej Niedzieli, po św. Trójcy, po św. Mateuszu, po Wszystkich Świętych, przed św. Tomaszem. b) Targi we środy.

Działoszyn: a) Jarmarki we czwartki: po Trzech Królach, po Wielkanocy, przed Zielonemi Świątkami, po św. Jakóbie, po Wszystkich Świętych, przed Bożem Narodzeniem. b) Targi we czwartki.

Głowno: a) Jarmarki we wtorki: po Trzech Królach, po Oczyszczeniu N. M. P., po Wniebowstąpieniu Pańskiem, po św. Józefie, przed św. Idzim, po św. Katarzynie. b) Targi we wtorki.

Godziesze Wielkie: Jarmarki w czwartki: po 14 lutego, po 14 kwietnia, po 14 czerwca, po 14 sierpnia, po 14 października, po 14 grudnia.

Golina: a) Jarmarki w poniedziałki: przed Niedzielą Zapustną, przed Wielkanocą, przed Zielonemi Świątkami, przed św. Wawrzyńcem, przed św. Marcinem, przed Bożem Narodzeniem. b) Targi w poniedziałki.

Gorzkowice: Targi w poniedziałki.

Grabów: a) Jarmarki we środy: po 15 każdego miesiąca. b) Targi we środy.

Grodziec: Jarmarki we wtorki: po 14 każdego miesiąca.

Iwanowice: Jarmarki we wtorki: po Trzech Królach, po św. Kazimierzu, po św. Trójcy, po Przemienieniu Pańskiem, po Narodzeniu NMP., po św. Andrzeju.

Izbica: a) Jarmarki w czwartki: po Trzech Królach, po św. Kazimierzu, po św. Stanisławie, po Nawiedzeniu NMP., po św. Franciszku Borg., przed św. Mikołajem. b) Targi w czwartki.

Jeżów: a) Jarmarki w środy: po św. Pawle Pustelniku, po św. Walentym, po św. Klemensie, po św. Leonie, po św. Zofji, po św. Antonim, po św. Małgorzacie, po Wniebowzięciu NMP., po Podwyższeniu Krzyża św., po św. Jadwidze, po św. Stanisławie Kostce, po św. Łucji. b) Targi w środy.

Kalisz: a) Jarmarki we wtorki: po 2 lutego, przed św. Markiem, 19, 20 i 21 maja (3 dni), przed św. Idzim, po św. Jadwidze, po św. Marcinie. b) Targi we wtorki i piątki.

Kamieńsk: a) Jarmarki we środy: po Oczyszczeniu N. M. P., po św. Józefie, przed św. Filipem i Jakóbem, po św. Marji Magdalenie, po św. Franciszku Serafickim, przed św. Tomaszem Apostołem. b) Targi we środy.

Katarzynów. Targi we wtorki.

Kazimierz Biskupi: a) Jarmarki we środy: po 20 stycznia, po 20 marca, po 20 maja, po 20 lipca, po 20 września, po 20 listopada.

Kleczew: a) Jarmarki we środy po 1 każdego miesiąca. b) Targi we czwartki.

Kleszczów: Targi we wtorki po 1-szym i 15-tym każdego miesiąca.

Kłodawa: a) Jarmarki we wtorki: po 7 każdego miesiąca. b) Targi we wtorki i piątki.

Koło: a) Jarmarki we wtorki: po 1-szym każdego miesiąca. b) Targi we wtorki i piątki.
Koniecpol: a) Jarmarki we czwartki po 15-tym każdego miesiąca. b) Targi we czwartki.
Konin: a) Jarmarki we wtorki: po 1 każdego miesiąca. b) Targi we wtorki i piątki.
Konstantynów: a) Jarmarki w poniedziałki: po 1-szym każdego miesiąca. b) Targi w poniedziałki.
Koźminek: a) Jarmarki w środy: po św. Agnieszce, po św. Grzegorzu, po św. Piotrze i Pawle, przed św. Wawrzyńcem, po Narodzeniu NMP., przed Wszystkimi Świętymi. b) Targi w środy.
Kramsk: Jarmarki w poniedziałki: po 15 stycznia, po 15 marca, po 15 maja, po 15 lipca, po 15 września, po 15 listopada.
Kraszewice: Jarmarki we wtorki po 14-tym każdego miesiąca
Lutomiersk: a) Jarmarki w środy: po św. Błażeju, po Niedzieli Palmowej, po św. Piotrze i Pawle, po św. Bartłomieju, po św. Jadwidze, przed św. Barbarą. b) Targi w środy.
Lututów: a) Jarmarki we czwartki: przed 1 każdego miesiąca. b) Targi we czwartki.
Łask: a) Jarmarki we czwartki: po Trzech Królach, po Niedzieli Palmowej, po Zielonych Świątkach, po Nawiedzeniu N. M. P., po Wniebowzięciu N. M P., po św. Michale. b) Targi w czwartki.
Łęczyca: a) Jarmarki we wtorki po 1 każdego miesiąca. b) Targi we wtorki i piątki.
Łódź: Jarmarki we wtorki: przed Oczyszczeniem N. M. P., przed Niedzielą Kwietniową, przed św Antonim, przed św. Hipolitem, przed św. Szymonem i Judą, przed św. Tomaszem Apostołem. b) Targi we wtorki i piątki.
Opatówek: Jarmarki w poniedziałki: po pierwszym kazdego miesiąca
Osjaków: a) Jarmarki w poniedziałki: po 1 stycznia, po 1 marca, po 1 maja, po 1 lipca, po 1 września, po 1 listopada. b) Targi w poniedziałki.
Ozorków: a) Jarmarki w poniedziałki: po 7 każdego miesiąca. b) Targi w poniedziałki i piątki.
Pabjanice: a) Jarmarki w poniedziałek po św. Agnieszce, we wtorek po św. Józefie, w poniedziałek po św. Alojzym, w poniedziałek przed św. Wawrzyńcem, we czwartek przed św. Szymonem i Judą, we czwartek przed św. Tomaszem. b) Targi we wtorki i piątki.
Pajęczno: a) Jarmarki we wtorki: po Oczyszczeniu N. M. P., po Niedzieli Kwietniowej, po św. Antonim, po Wniebowzięciu NMP., po Narodzeniu NMP., po św. Leonardzie. b) Targi we wtorki po 1-ym i 15-ym każdego miesiąca.
Piątek: a) Jarmarki w poniedziałki: po 15 każdego miesiąca. b) Targi w poniedziałki.
Piotrków: a) Jarmarki w poniedziałki: po św. Stanisławie, po św. Janie Chrzcicielu, po św. Jakóbie, po św. Marcinie. b) Targi we wtorki i piątki.
Pławno: a) Jarmarki we wtorki po 1 każdego miesiąca. b) Targi we wtorki po 15 każdego miesiąca.
Poddębice: a) Jarmarki we wtorki: po 3-ch Królach, po św. Józefie, po św. Stanisławie, po św. Marji Magdalenie, po św. Tekli, po św. Marcinie. b) Targi we wtorki.
Praszka: a) Jarmarki we środy po 1-szym każdego miesiąca. b) Targi w poniedziałki po 15-tym każdego miesiąca.
Pyzdry: a) Jarmarki we czwartki po 15-tym każdego miesiąca. b) Targi we czwartki.
Radomsko: a) Jarmarki we czwartki po 1 każdego miesiąca. b) Targi we czwartki.
Ręczno: Targi we wtorki po 1-szym i 15-tym każdego miesiąca.
Rozprza: Targi we czwartki.
Ruda Pabjanicka: Targi we czwartki.
Rudniki: a) Jarmarki w poniedziałki po 1 każdego miesiąca. b) Targi po 15-tym każdego miesiąca.
Rychwał: a) Jarmarki w poniedziałki: po Niedzieli Starozapustnej, przed Wielkanocą, po św. Trójcy, po św. Bartłomieju, po Wszystkich Świętych, przed Bożem Narodzeniem. b) Targi w poniedziałki.
Rzgów: Jarmarki w poniedziałki: po 15 stycznia, po 15 kwietnia, po 15 lipca, po 15 października.
Szczerców: a) Jarmarki we czwartki: po św. Agatonie, po św. Józefie, po św. Urbanie, po św. Jakóbie, po Narodzeniu N. M. P., po Wszystkich Świętych. b) Targi we czwartki.
Sieradz: a) Jarmarki we wtorki: po 1 każdego miesiąca. b) Targi we wtorki i piątki.
Skomlin: a) Jarmarki we czwartki po 1-ym każdego miesiąca. b) Targi we czwartki po 15 każdego miesiąca.
Skulsk: Jarmarki w poniedziałki po 8 każdego miesiąca.
Slesin: a) Jarmarki w poniedziałki: po 1-szym każdego miesiąca. b) Targi w poniedziałki.
Słupca: a) Jarmarki w poniedziałki po 1-szym każdego miesiąca. b) Targi we wtorki i piątki.
Sompolno: a) Jarmarki w środy: po Oczyszczeniu NMP., po Niedzieli Kwietniowej, po Zielonych Świątkach, przed św. Janem, po Podwyższeniu Krzyża św., przed Bożem Narodzeniem. b) Targi w czwartki.
Srocko: Targi w poniedziałki.
Stawiszyn: a) Jarmarki w poniedziałki: po Trzech Królach, po Niedzieli Środopustnej, po Wniebowstąpieniu Pańskiem, po Narodzeniu NMP., po św. Bartłomieju, po Niepokalanem Poczęciu NMP. b) Targi w czwartki.
Stryków: a) Jarmarki w czwartki: po św. Macieju, przed Wielkanocą, przed św. Wawrzyńcem, po św. Michale, po św. Marcinie, przed św. Teofilem. b) Targi w czwartki.
Strzałków: Jarmarki w czwartki: po 1 stycznia, po 1 marca, po 1 maja, po 1 lipca, po 1 września, po 1 listopada.
Sulejów: a) Jarmarki w poniedziałki: po św. Agnieszce, po św. Grzegorzu, we wtorek po św. Stanisławie, w poniedziałek po Wniebowstąpieniu N. M. P., po podwyższeniu św. Krzyża, po św. Leonardzie. b) Targi we środy.
Sulmierzyce: a) Jarmarki w poniedziałki: po 15 stycznia, po 15 marca, po 15 maja, po 15 lipca, po 15 września, po 15 listopada. b) Targi w poniedziałki przed 1 i 15 każdego miesiąca.
Szadek: a) Jarmarki we środy: po św. Walentym, po Niedzieli Kwietniowej, po Zielonych Świątkach, po św. Jakóbie, przed św. Szymonem i Judą, przed św. Tomaszem Apostołem. b) Targi we środy.
Tomaszów Mazowiecki: Targi we wtorki i piątki.
Tuliszków: a) Jarmarki w środy: przed Oczyszczeniem NMP., przed czwartą Niedzielą Postu, przed św. Stanisławem, przed Wszystkimi Świętymi, przed Niepokalanem Poczęciem NMP., b). Targi w środy.
Turek: a) Jarmarki we wtorki po 15-ym każdego miesiąca. b) Targi we wtorki i piątki.
Tuszyn: Jarmarki we wtorki.
Ujazd: a) Jarmarki w poniedziałki: po 1-szym każdego miesiąca. b) Targi w poniedziałki.
Uniejów: a) Jarmarki we wtorki: po św. Macieju, po Przewodniej Niedzieli, przed Zielonemi Świątkami, po św. Wawrzyńcu, przed św. Michałem, przed św. Andrzejem. b) Targi we czwartki.
Warta: a) Jarmarki we czwartki: po Nawróceniu św. Pawła, przed Wielkanocą, we środę przed św. Stanisławem, we czwartek po Nawiedzeniu N. M. P., po św. Franciszku Serafickim, po św. Łucji. b) Targi we czwartki.
Wartkowice: Jarmarki w poniedziałki: po 20 stycznia, po 20 maja, po 20 lipca, po 20 września, po 20 listopada.
Widawa: a) Jarmarki: 23 lutego, 16 marca, 2 kwietnia, 13 lipca, 16 listopada, 21 grudnia. b) Targi w poniedziałki.
Wielgomłyny: a) Jarmarki w poniedziałki: po 1 stycznia, po 1 marca, po 1 maja, po 1 lipca, po 1 września, po 1 listopada. b) Targi w poniedziałki.
Wieluń: a) Jarmarki we wtorki: po 1 każdego miesiąca. b) Targi we wtorki.

Wieruszów: a) Jarmarki w poniedziałki po 1 każdego miesiąca. b) Targi we środy.
Wilczyn: Jarmarki we środy: po 15 lutego, po 15 kwietnia, po 15 czerwca, po 15 sierpnia, po 15 października, po 15 grudnia.
Władysławów: a) Jarmarki w środy: przed św. Józefem, przed Zielonemi Świątkami, przed św. Janem przed św. Bartłomiejem, przed Wszystkimi Świętymi, przed pierwszą Niedzielą Adwentu. b) Targi w środy.
Wolbórz: a) Jarmarki we wtorki: po św. Kazimierzu, po Wniebowstąpieniu Pańskiem, po św. Piotrze i Pawle, po św. Rochu, po św. Jadwidze, po św. Mikołaju. Targi we czwartki.
Zadzim: Targi w poniedziałki po 1-szym każdego miesiąca.
Zagórów: a) Jarmarki we środy po 1 każdego miesiąca. b) Targi we środy.
Zduńska Wola: a) Jarmarki we wtorki: po 20 każdego miesiąca. b) Targi we wtorki i piątki.
Zelów: Targi we środy.
Zgierz: a) Jarmarki we środy: po 15 każdego miesiąca. b) Targi we wtorki i piątki.
Złoczew: a) Jarmarki w poniedziałki po 14-tym każdego miesiąca. b) Targi w poniedziałki.
Żytno: a) Jarmarki we środy po 1-szym każdego miesiąca. b) Targi we środy.

Województwo Nowogródzkie.

Baranowicze. Targi w poniedziałki i czwartki.
Bielica: Targi we środy.
Bieniakonie: Targi we środy.
Byteń: Targi we środy. Jarmarki 20 każdego miesiąca, 12 lipca, 20 października.
Dereczyn: Targi we wtorki, 20 każdego miesiąca
Derewno: Targi we czwartki.
Dworzec: Targi w poniedziałki.
Ejszyszki: Targi we czwartki. Jarmarki: 18—20 maja, 8-10 czerwca.
Horodyszcze: Targi w poniedziałki, 3 jarmarki doroczne.
Iwieniec: Targi we środy.
Iwje: Targi we środy. Jarmarki: w poniedziałki po Nowym Roku, po 2. II., w piątek po Wnie bowstąpieniu. w piątek po Bożem Ciele. w pierwszy dzień po św. Piotrze i Pawle, św. Michale, 1-szy dzień po Wszystkich Świętych, po św. Marcinie.
Kleck: Targi we wtorki.
Korelicze: Targi we środy.
Kozłowszczyzna: Targi w poniedziałki.
Lachowicze: Targi we środy. Jarmarki w Wniebowstąpienie, Boże Ciało, i 1 listopada.
Lida: Targi w poniedziałki.
Lipniszki: Targi we czwartki. Jarmarki: 7 lutego, 8 marca, 1 kwietnia, 16 i 20 lipca, 16 sierpnia, 9 września.
Lubcza: Targi we wtorki i piątki.
Mir: Targi w poniedziałki.
Mołczadź: Targi we środy.
Nieśwież: Targi we środy.
Nowogródek: Targi w poniedz., czwartki.
Nowojelnia: Targi we środy.
Nowy Dwór: Targi we czwartki.
Ostryna: Targi w poniedziałki.
Raduń: Targi we środy.
Rubieżewicze: Targi w poniedziałki.
Skrzybowce: Targi we środy.
Słonim: Targi we czwartki.
Snów: Targi w poniedziałki.
Sobakince: Targi we środy.
Sobotniki: Targi w poniedziałki.
Stołpce: Targi we wtorki i piątki.
Szczuczyn: Targi we czwartki.
Trąby: Targi we wtorki.
Turzec: Targi we środy.
Wasiliszki: Targi we wtorki. Jarmarki 2 w roku: po Wielkiej Nocy, po Bożem Ciele.
Wiszniew: Targi we wtorki i środy. Jarmarki: we środę po Trzech Królach, we środę Popielcową. we środę pierwszą i drugą postu, po Wszystkich Świętych.
Wołożyn: Targowicy niema z powodu braku miejsca.
Woronowo: Targi we wtorki.
Zdzięcioł: Targi we wtorki i piątki.
Zołudek: Targi w poniedziałki. Jarmarki 1 w roku na 2-gi dzień Zielonych Świąt.

Województwo Poleskie.

Antonówka: Targi małe w poniedziałki po 1 i 15 każdego miesiąca.
Antopol: Targi małe co poniedziałek. Jarmarki: 24 stycznia, 22 marca, 1-a środa po Wielkiejnocy, 10-ty poniedziałek po Wielkiejnocy. 2 sierpnia. 27 września, 27 października, 9 grudnia.
Bereza Kartuska: Jarmarki: 1 stycznia, 23 kwietnia, 29 czerwca, 8 września, 14 października według starego stylu. Targi małe co czwartek każdego tygodnia.
Bereźnica: Targi małe 15 lutego. 21 marca, 6 i 22 maja, 12 lipca, 21 września, 19 grudnia.
Brześć nad Bugiem: Targi w poniedziałki, środy i piątki. Jarmarki 1 i 16 każdego miesiąca, 9 maja i 1 października.
Chomsk: Jarmarki: 20 jarmarków rocznych w dn. 2 i 19 stycznia, 1 lutego, 1 marca, 1 kwietnia, 1 maja, 1 czerwca, 1 i 12 lipca, 2 i 28 sierpnia, 1 i 27 września, 14 października, 1 i 21 listopada, 1 i 22 grudnia, oraz we środę przed Wielkim Postem (prawosł.) t. zw. „Maślenica" i we środę środopościa t. zw. „Chryści" — każdego roku.
Czerniany: 22 każdego miesiąca.
Dąbrowica: Targi małe w poniedziałki i piątki.
Dawidgródek: Jarmarki duże 1-go każdego miesiąca. Targi małe we środy i piątki każdego tygodnia.
Dogaczowo: Targi małe we środę po 15 każdego miesiąca. Targi duże 30 października i w następny dzień po św. Wniebowstąpienia P.
Drohiczyn: Targi wielkie każdego 15 miesiąca oraz w każdy poniedziałek Wielkiego Postu (pra wosł.). Jarmarki: 15 lutego, każdego poniedziałku po prawosławnej niedzieli przewodniej, 22 maja, 6 sierpnia, 14 września, 19 grudnia.
Dywin: 4 i 17 każdego miesiąca.
Hancewicze: Targi duże 12 razy do roku. Odbywają się w 1-szy czwartek każdego miesiąca, o ile w dzień jarmarczny wypadnie święto, jarmark odbywa się dnia następnego, i 40 targów małych w każdy pozostały czwartek.
Horodec: 5 każdego miesiąca, 2-gi dzień po Wniebowstąpieniu Pańskiem, 12 września.
Iwacewicze: Jarmarki duże 15 lutego, 6 maja, 27 września, 9 listopada. Targi małe we środę każdego tygodnia.
Janów: Targi co środę każdego tygodnia. Jarmarki: 5 jarmarków rocznych — 14 stycznia, 6 maja, 7 lipca, 14 i 27 października, 12 jarmarków miesięcznych 5 każdego miesiąca.
Kamień Koszyrski: 52 jarmarków rocznie w każdy wtorek
Kamieniec Litewski: 5-go każdego miesiąca, 3 lutego, Zapusty u prawosł., 14 marca. Wierbnica u prawosł., 6 maja, 25 czerwca, 15 lipca, 14 września, 21 listopada, 17 grudnia, 13 stycznia, 25 marca, 2 dzień św. prawosł. św Trójcy, 12 lipca, 19-go sierpnia, 14 października. — Targi małe we czwartki.
Kobryń: Targi małe w poniedziałki i czwartki. Jarmarki: 1. 10, 20 i 30 każdego miesiąca.
Kosów - Poleski: Jarmarki duże 2-go każdego miesiąca. Targi małe co czwartek każdego tygodnia.
Kożangródek: 22 maja i 19 grudnia każdego roku jarmarki małe.
Krymno: 12 jarmarków 3 dnia każdego miesiąca.

Lemioszewicze: 22 maja, 21 września.
Linowo: Targi małe co środę i 1 duży w dniu 8 listopada.
Lubiaż: 4 jarmarki rocznie w każdą ostatnią środę przed świętami W. Nocą i Bożego Narodzenia oraz 30 lipca i 15 września.
Lubieszów: 12 jarmarków każdego 10 dnia w miesiącu i tradycyjne 15 maja, 13 lipca, 21 września i 19 grudnia
Łabiszyn: 9 stycznia, 15 lutego, 8 kwietnia, 12 lipca, 19 sierpnia, 14 października.
Łachwa: 15 każdego miesiąca.
Łuniniec: 1 i 15 każdego miesiąca. O ile w wymienione dni wypadnie święto, jarmark odbywa się następnego dnia powszedniego.
Malecz: Jarmarki: 12 lipca, 14 września, 21 listopada, 9 grudnia. Targi małe w poniedziałki.
Małoryta: 15 i 28 każdego miesiąca.
Mokrany: 25 każdego miesiąca.
Moroczno: 27 każdego miesiąca, 2 stycznia, 7 kwietnia, 12 września, 12 listopada.
Nowosiółki: 2 stycznia, 1 marca, 1 maja, 1 lipca, 1 września, 10 listopada.
Odryżyn: Jarmarki: 8 jarmarków rocznych w dnie 12 lutego, 22 marca, 3 maja, 25 czerwca, 2 i 14 sierpnia, 9 października, 17 grudnia.
Pińsk: 8 kwietnia, 21 września, 19 grudnia, 2 dzień Zielonych Świąt, 10-ty piątek po Wielkiej Nocy, 15 sierpnia (ostatnie 3 jarmarki odbywają się według st. stylu).
Płotnica: Jarmark duży 14 października.
Pniewno: 12 jarmarków 2-go każdego miesiąca.
Pohost-Zahorodzki: 1 środa po 15, 20 stycznia, 22 maja, 20 lipca, 14 października.
Pożezyn - Masiewicze: 4-go każdego miesiąca.
Prużana: Jarmarki: 19 września, 27 października i 10 listopada. Targi małe w poniedziałki i czwartki.
Rafałówka: Jarmarki 6 maja i 30 listopada, 19 stycznia, czwartek przed adwentem, 22 maja, 9 czwartek po świętach wielkanocnych, 7 lipca, 19 sierpnia, 21 września, 10 października Targi małe.
Rafałówka, kol.: Targi wielkie 10 i 22 każdego miesiąca, czwartek każdego tygodnia.
Rokitno: Jarmarki 5 i 18 każdego miesiąca.
Różana: Jarmarki: 15 rocznie, które odbywają się 10 dnia każdego miesiąca, we środę czwartego tygodnia wielkiego postu, 12 lipca i 19 sierpnia. Targi małe. w poniedziałki każdego tygodnia.
Rzeczyca: 12 jarmarków 28-go każdego miesiąca.
Samary: 12-go każdego miesiąca.
Sarny: Targi wielkie 1 i 15 każdego miesiącą
Serniki: 15 każdego miesiąca, 22 maja, 7 lipca, 8 listopada, 19 grudnia.
Sielec: Jarmarki: 23 stycznia, 22 marca, 4 sierpnia, 14 października, 14 listopada.
Soszyczno: 24 jarmarków w pierwszą i trzecią środę każdego miesiąca.
Stepańgród: 2 sierpnia jarmark.
Stolin: Jarmarki duże: 15 stycznia, 15 lutego 15 i 21 marca, 15 kwietnia, 6 i 15 maja, 15 i 30 czerwca, 15 lipca, 15 i 19 sierpnia, 15 września, 15 października, 15 i 29 listopada, 15 grudnia. 52 targi małe w ciągu roku co czwartek.
Sydcza: co drugi miesiąc 15-go.
Szereszów: Targi małe we czwartki.
Telechany: Jarmarki 20 stycznia, 7 kwietnia, 7 maja, 7 lipca, 11 września, 22 listopada. Targi małe co czwartek każdego tygodnia.
Tewle: 7 i 26 każdego miesiąca.
Werchy: 12 jarmarków 1-go każdego miesiąca
Wiczyn: Na drugi dzień Zielonych Świąt, według starego stylu i 28 sierpnia jarmarki małe.
Wielka Głusza: 24 jarmarków 1 i 16 każdego miesiąca.
Wielkoryta: 8 stycznia, 8 kwietnia, 8 lipca i 8 września.
Włodzimierzec: Targi wielkie 1 i 15 każdego miesiąca we środę względnie po 1 i 15 o ile daty te nie przypadają na środę.
Woławel: Jarmarki 5-go dnia każdego miesiąca
Wysokie Litewskie: Targi małe we czwartki. Targi duże: 9 lutego, 24 maja, 7 lipca, 2 sierpnia, 4 i 21 listopada, 20 każdego miesiąca. Targi małe we czwartki.
Żabinka: 15 i 25 każdego miesiąca, 14 października i 28 października odpustowy.

Województwo Pomorskie.

Brodnica: 4 lutego, 8 kwietnia, 6 maja, 8 lipca, 2 września, 2 grudnia, 11 marca, 9 września.
Brusy, Chojnice: 9 marca, 14 września, 9 lutego, 11 maja, 13 lipca, 5 października, 9 listopada, 7 grudnia.
Brzeźno, Chojnice: 6 lipca, 2 listopada.
Bukowiec, Świecie: 9 lutego, 8 czerwca, 21 grudnia.
Bysław, Tuchola: 17 marca, 17 listopada.
Cekcyn, Tuchola: 9 czerwca, 13 października.
Chełmno: 19 marca 14 maja, 9 lipca, 3 września, 29 października, 3 grudnia.
Chełmża, Toruń: 17 lutego, 17 marca, 21 kwietnia, 16 czerwca, 21 lipca, 22 września, 20 października, 17 listopada.
Chojnice: 11 marca, 11 listopada, 10 czerwca, 9 grudnia.
Czarnowo, Toruń: 11 listopada.
Czarze, Chełmno: 4 maja, 2 listopada.
Czersk, Chojnice: 9 lutego, 3 czerwca, 14 grudnia, 13 kwietnia, 12 października.
Drzycim, Świecie: 7 kwietnia, 5 listopada.
Działdowo: 12 stycznia, 9 marca, 13 kwietnia, 8 czerwca, 10 sierpnia, 12 października, 9 listopada, 14 grudnia.
Dziemiany, Kościerzyna: 8 czerwca, 19 października, 20 kwietnia, 24 sierpnia.
Gniew: 18 maja, 19 listopada, 13 marca, 25 maja, 17 września, 8 października.
Godziszewo, Tczew: 27 marca, 25 września.
Golub, Wąbrzeźno: 16 marca, 22 czerwca, 21 września, 21 grudnia.
Gowidlino, Kartuzy: 1 kwietnia, 4 listopada.
Górzno, Brodnica: 16 marca, 16 listopada, 16 lutego, 20 kwietnia, 18 maja, 20 lipca, 21 września, 19 października.
Grodziczno, Lubawa: 13 lutego, 13 listopada.
Gruczno, Świecie: 15 czerwca, 19 października.
Grudziądz: 8 stycznia, 5 lutego, 5 marca, 9 kwietnia, 7 maja, 25 czerwca, 27 sierpnia, 1 października, 12 listopada, 3 grudnia.
Jabłonowo, Brodnica: 18 maja, 17 sierpnia, 16 listopada, 16 marca, 22 czerwca, 21 września.
Kamień, Sępólno: 25 marca, 10 czerwca, 21 października, 20 maja, 19 sierpnia, 18 listopada.
Kartuzy: 10 marca, 14 lipca, 8 września, 1 grudnia, 12 maja, 13 października, 13 stycznia, 10 lutego, 14 kwietnia, 9 czerwca, 11 sierpnia, 10 listopada.
Kielno, Wejherowo: 6 kwietnia, 2 listopada.
Kiełpino, Kartuzy: 8 października.
Kiełpiny, Lubawa: 9 marca, 12 października.
Konarzyny, Chojnice: 12 maja, 11 sierpnia.
Kościelna Janik, Gniew: 11 marca, 11 listopada.
Kościerzyna: 6 kwietnia, 22 czerwca, 21 września, 16 listopada, 16 lutego, 18 maja, 20 lipca, 19 października, 7 grudnia.
Kowalewo, Wąbrzeźno: 4 marca, 4 listopada. 2 kwietnia, 7 maja, 3 września, 5 listopada.
Krokowo, Puck: 12 maja, 29 listopada.
Stara Kiszewa, Kościerzyna: 16 marca, 17 sierpnia 14 kwietnia, 9 czerwca, 11 sierpnia, 13 października, 15 grudnia.
Starogard: 6 i 7 lipca, 2 i 3 listop., 10 lutego, 24 marca, 23 czerwca, 15 września, 27 października, 15 grudnia, 5 maja, 10 listopada.
Stężyca, Kartuzy: 18 marca, 4 listopada.
Strzepcz, Wejherowo: 20 kwietnia, 26 października.
Sulęczyno, Kartuzy: 13 kwietnia, 14 września
Świecie: 4 maja, 2 listopada, 5 stycznia, 3 lutego, 2 marca, 6 kwietnia, 8 czerwca, 6 lipca, 3 sierpnia, 7 września, 5 października, 7 grudnia.

Swornegac, Chojnice: 18 maja, 21 września.
Szemud, Wejherowo: 24 czerwca, 9 grudnia.
Szymbark, Kartuzy: 19 maja, 20 października, 30 czerwca.
Tczew: 15 marca, 11 listopada, 19 marca, 11 czerwca, 17 września, 5 listopada.
Topólno, Świecie: 8 kwietnia, 9 września.
Toruń: 7 stycznia, 4 lutego, 4 marca, 1 kwietnia 6 maja, 10 czerwca, 1 lipca, 5 sierpnia, 2 września, 7 października, 4 listopada, 2 grudnia.
Tuchola: 2 marca, 1 czerwca, 3 sierpnia, 2 listopada, 4 maja, 5 października.
Turza, Tczew: 6 kwietnia, 5 października.
Warlubie, Świecie: 6 maja, 7 października.
Wąbrzeźno: 17 marca, 16 czerwca, 17 listopada, 5 stycznia, 1 lutego, 6 kwietnia, 4 maja, 6 lipca, 3 sierpnia, 5 października, 2 listopada.
Wejherowo: 4 marca, 10 czerwca, 7 października, 8 kwietnia, 5 sierpnia, 2 grudnia.
Wiele, Chojnice: 20 maja, 16 września.
Więchork, Sępólno: 15 marca, 2 listopada, 9 lutego, 13 kwietnia, 18 maja, 5 październ., 14 grudnia.
Zbiewo, Starogard: 1 kwietnia, 5 sierpnia, 10 czerwca, 7 października.
Złotowo, Lubawa: 5 sierpnia.

Województwo Poznańskie.

Barcin, pow. szubiński: 17 marca, 20 czerwca, 21 sierpnia, 23 października, 11 grudnia.
Białośliwie, powiat wyrzyski: 13 marca, 10 czerwca, 28 października, 9 grudnia.
Bnin, pow. śremski: 18 lutego, 27 maja, 19 sierpnia, 11 grudnia.
Bojanowo, pow. rawicki: 4 kwietnia, 4 lipca, 3 października, 12 grudnia.
Borek, pow. koźmiński: 13 lutego, 9 lipca, 10 września, 3 grudnia.
Budzyń, pow. chodzieski: 16 marca, 16 czerwca, 12 października, 14 grudnia.
Buk, pow. grodziski: 10 kwietnia, 1 lipca, 9 września, 4 listopada
Bydgoszcz, pow. bydgoski: 3 marca, 8 lipca, 26 sierpnia, 18 listopada, po 5 dni.
Bralin, pow. kępiński: 13 marca, 12 czerwca, 11 września, 11 grudnia.
Chodzież, pow. chodzieski: 15 stycznia, 19 lutego, 11 marca, 15 kwietnia, 20 maja, 24 czerwca, 9 września, 14 października, 11 listopada, 15 grudnia.
Czarnków, pow. czarnkowski: 8 stycznia, 12 marca, 16 kwietnia, 9 lipca, 10 września, 15 października, 5 listopada, 17 grudnia.
Czempiń, pow. kościański: 19 lutego, 10 czerwca, 9 września, 9 grudnia.
Czerniejewo, pow. witkowski: 11 marca ogólny, 1 lipca ogólny, 9 września ogólny, 2 grudnia ogólny.
Dobrzyca, pow. krotoszyński: 20 lutego, 9 kwietnia, 16 czerwca, 27 sierpnia, 8 października, 10 grudnia.
Dolsk, pow. śremski: 3 kwietnia, 3 czerwca, 2 września, 16 grudnia.
Dubiń, pow. rawicki: 13 marca, 12 czerwca, 12 września, 13 grudnia.
Fordon, pow. bydgoski: 4 marca, 5 sierpnia, 4 listopada
Gębice, pow. mogilnicki: 26 lutego, 20 maja, 26 sierpnia, 11 listopada.
Gniezno: 4 lutego 3 dni, 12 marca, 23 kwietnia, 23 czerwca, 4 sierpnia po 3 dni, 1 października, 3 listopada 3 dni, 10 grudnia.
Gniewkowo, pow. inowrocławski: 4 marca, 10 czerwca, 26 sierpnia, 11 listopada.
Gołańcz, pow. wągrowiecki: 8 marca, 21 czerwca, 6 września, 6 grudnia.
Gostyń (pow.): 13 marca, 17 kwietnia, 12 czerwca, 14 sierpnia, 23 października, 20 listopada.
Grabów, pow. ostrzeszowski: 13 lutego, 9 kwietnia, 9 lipca, 15 października, 10 grudnia.
Grodzisk (pow.): 18 marca, 27 maja, 19 sierpnia, 21 października.
Inowrocław (pow.): 27 marca, 7 maja, 2 lipca, 20 sierpnia, 8 października, 10 grudnia.
Janówiec, pow. żniński: 14 lutego, 1 maja, 26 czerwca, 9 października, 11 grudnia.
Jaraczew, pow. jarociński: 9 kwietnia, 10 lipca, 9 października, 11 grudnia.
Jarocin, (pow.): 9 stycznia, 7 marca, 14 maja, 4 lipca, 20 sierpnia, 5 listopada.
Jutrosin, pow. rawicki: 14 marca, 9 maja, 15 sierpnia, 7 listopada.
Kamionna, pow. międzychodzki: 19 marca, 30 kwietnia, 23 czerwca, 10 września.
Kaszczor, pow. wolsztyński: 26 lutego, 5 sierpnia, 25 listopada.
Kcynia, pow. szubiński: 19 lutego, 9 kwietnia, 11 czerwca, 27 sierpnia, 12 października, 10 grudnia.
Kębłowo, pow. wolsztyński: 1 kwietnia, 17 czerwca, 12 sierpnia, 24 października.
Kępno: 12 marca, 11 czerwca, 10 września, 17 grudnia.
Kiszkowo, pow. gnieźnieński: 29 marca, 7 czerwca, 6 września, 29 listopada.
Kłecko, pow. gnieźnieński: 13 stycznia ogólny, 9 kwietnia ogólny, 23 lipca ogólny, 15 października ogólny
Kobylagóra, pow. ostrzeszowski: 3 stycznia ogólny, 26 marca, 18 czerwca, 20 sierpnia ogólny, 15 października, 17 grudnia.
Kobylin, pow. kretoszyński: 12 lutego, 8 kwietnia, 17 czerwca, 12 sierpnia, 7 października, 16 grudnia.
Kopanica, pow. wolsztyński: 23 lutego ogólny, 15 maja ogólny, 7 sierpnia ogólny, 13 listopada ogólny.
Kornik, pow. śremski: 26 marca, 2 lipca, 1 października, 22 grudnia.
Koronowo, pow. bydgoski: 20 marca, 17 kwietnia, 26 czerwca, 21 sierpnia, 15 września, 23 października.
Kościan: 28 lutego, 6 czerwca, 11 września, 6 listopada.
Kostrzyn, pow. średzki: 20 marca, 26 czerwca, 16 września, 16 grudnia.
Koźmin: 24 stycznia ogólny, 27 marca ogólny, 15 maja, 21 sierpnia ogólny, 16 października, 18 grudnia ogólny.
Krobia, pow. gostyński: 5 lutego, 8 kwietnia, 16 września, 4 listopada.
Krotoszyn, pow. krotoszyński: 1 marca, 1 lipca, 7 października, 16 grudnia.
Kruszwica, pow. strzeliński: 13 marca, 3 lipca, 11 września, 13 listopada.
Krzywiń, pow. kościański: 9 stycznia, 5 marca, 2 kwietnia, 18 czerwca, 22 października, 26 listopada.
Książ, pow. śremski: 5 lutego, 1 czerwca, 6 sierpnia, 17 grudnia.
Łabiszyn, pow. szubiński: 12 lutego, 11 marca, 17 czerwca, 2 września, 7 października, 4 listopada.
Łobżenica, pow. wyrzyski: 10 lutego, 7 kwietnia, 7 lipca, 18 sierpnia, 18 października, 15 grudnia.
Leszno: 10 kwietnia, 3 lipca, 2 października, 11 grudnia.
Lwówek, pow. nowo-tomyski: 13 marca ogólny, 28 maja ogólny, 14 sierpnia ogólny, 20 listopada ogólny.
Margonin, pow. chodzieski: 18 lutego, 8 kwietnia, 10 czerwca, 26 sierpnia, 21 października, 9 grudnia.
Miasteczko, pow. wyrzyski: 5 marca, 4 czerwca, 3 września, 3 grudnia.
Międzychód (pow.): 12 lutego, 11 marca, 24 czerwca, 23 września, 4 listopada, 16 grudnia.
Miejska Górka, pow. rawicki: 22 marca, 17 maja, 13 września, 8 grudnia.
Mielżyn, pow. witkowski: 15 kwietnia ogólny, 17

czerwca ogólny, 16 września ogólny, 16 grudnia ogólny.
Mieścisko, pow. wągrowiecki: 24 kwietnia, 10 czerwca, 19 października, 15 grudnia.
Mieszków, pow. jarociński: 20 marca, 26 czerwca, 25 września, 18 grudnia.
Mikszlat, pow. ostrzeszowski: 8 stycznia, 1 kwietnia, 17 czerwca, 19 sierpnia, 14 października, 16 grudnia.
Miłosław, pow. wrzesiński: 13 lutego, 16 kwietnia, 11 czerwca, 27 sierpnia, 15 października, 10 grudnia.
Mogilno (pow.): 29 stycznia ogólny, 5 marca, 9 kwietnia ogólny, 18 czerwca, 13 sierpnia ogólny, 3 września, 12 listopada ogólny, 17 grudnia.
Mosina, pow. śremski: 21 lutego, 22 maja, 21 sierpnia, 13 listopada.
Mrocza, pow. wyrzyski: 15 kwietnia, 17 czerwca, 19 sierpnia, 12 października, 16 grudnia.
Mur. Goślina, pow. obornicki: 12 lutego, 15 kwietnia, 3 czerwca, 12 sierpnia, 7 października, 9 grudnia.
Nowa-wieś Wielka, pow. bydgoski: 20 lutego, 10 kwietnia, 12 czerwca, 7 sierpnia, 9 października, 14 grudnia.
Nakło, pow. wyrzyski: 11 stycznia, 8 lutego, 21 marca, 12 kwietnia, 5 lipca, 18 października, 19 listopada, 13 grudnia.
Nowe Miasto, pow. jarociński: 20 marca, 26 czerwca, 18 września, 16 grudnia.
Nowy-Tomyśl (pow.): 27 marca ogólny, 5 czerwca ogólny, 4 września ogólny, 18 grudnia ogólny.
Oborniki (pow.): 5 lutego, 8 kwietnia, 3 czerwca, 2 września, 4 listopada, 16 grudnia.
Obrzydko, pow. szamotulski: 13 marca, 12 czerwca, 16 października, 11 grudnia.
Odolanów (pow.): 21 lutego, 12 czerwca, 21 sierpnia, 6 listopada.
Opalenica, pow. grodziski: 20 marca, 12 czerwca, 9 października, 11 grudnia.
Osieczno, pow. leszczyński: 4 marca, 3 czerwca, 2 września, 2 grudnia.
Ostroróg, pow. szamotulski: 5 lutego, 9 kwietnia, 4 czerwca, 20 sierpnia, 8 października, 15 grudnia.
Ostrów (pow.): 22 stycznia, 4 marca, 1 kwietnia, 6 maja, 3 czerwca, 15 lipca, 26 sierpnia, 15 września, 21 października, 25 listopada, 18 i 22 grudnia.
Ostrzeszów (pow.): 14 lutego, 17 kwietnia ogólny, 12 czerwca, 21 sierpnia, 16 października, 10 grudnia ogólny.
Pakość, pow. mogilnicki: 8 lutego ogólny, 19 kwietnia ogólny, 14 czerwca ogólny, 23 sierpnia ogólny, 11 października ogólny, 6 grudnia ogólny.
Piaski, pow. gostyński: 20 lutego, 4 czerwca, 6 sierpnia, 5 listopada.
Pleszew (pow.): 17 stycznia, 23 marca, 9 maja, 15 sierpnia, 10 października, 12 grudnia.
Pniewy, pow. szamotulski: 6 marca, 15 maja, 7 sierpnia, 4 grudnia.
Pobiedziska, pow. wschod. Poznań: 12 marca ogólny, 18 czerwca ogólny, 10 września ogólny, 3 grudnia ogólny.
Pogorzela, pow. koźmiński: 6 marca ogólny, 29 maja ogólny, 11 września ogólny, 27 listopada ogólny.
Poniec, pow. gostyński: 14 lutego, 15 maja, 17 lipca, 18 września, 13 listopada.
Powidz, pow. witkowski: 13 marca ogólny, 12 czerwca ogólny, 18 września ogólny, 18 grudnia ogólny.
Rakoniewice, pow. wolsztyński: 19 lutego, 13 maja, 16 września, 9 grudnia.
Raszków, pow. odolanowski: 20 marca ogólny, 29 maja ogólny, 1 września ogólny, 27 listopada ogólny.
Rawicz (pow.): 14 lutego, 3 kwietnia, 3 lipca, 2 października, 13 listopada, 19 grudnia.
Rogowo, pow. żniński: 5 marca, 3 czerwca, 7 października, 2 grudnia.
Rostaszewo, pow. wolsztyński: 26 stycznia, 4 maja, 31 sierpnia, 30 listopada.
Rychtal, pow. kępiński: 7 lutego, 24 kwietnia, 28 sierpnia, 6 listopada.
Ryczywół, pow. obornicki: 13 lutego, 30 kwietnia, 18 czerwca, 6 sierpnia, 22 października, 10 grudnia.
Rydzyna, pow. leszczyński: 1 marca, 3 czerwca, 31 sierpnia, 22 grudnia.
Rynarzewo, pow. szubiński: 26 lutego, 15 kwietnia, 24 czerwca, 9 września, 18 listopada.
Rogoźno, pow. obornicki: 22 stycznia, 4 kwietnia, 24 czerwca, 8 sierpnia, 30 września, 12 grudnia.
Sarnowa, pow. rawicki: 19 lutego, 13 maja, 19 sierpnia, 18 listopada.
Sieraków, pow. międzychodzki: 16 lutego, 5 maja, 7 lipca, 13 października, 18 listopada.
Skoki, pow. wągrowiecki: 29 stycznia, 23 marca, 29 lipca, 18 listopada.
Śmigiel (pow.): 9 kwietnia, 25 czerwca, 17 września, 10 grudnia.
Solec, pow. bydgoski: 10 marca, 12 czerwca, 14 sierpnia, 13 listopada.
Śrem (pow.): 4 marca, 3 czerwca, 14 października, 2 grudnia.
Środa (pow.): 11 marca, 10 czerwca, 9 września, 9 grudnia.
Stęszewo, pow. zach. poznański: 26 lutego, 25 maja, 24 września, 17 grudnia.
Strzelno (pow.): 11 marca, 17 czerwca, 23 września, 2 grudnia.
Sulmierzyce, pow. odolanowski: 5 lutego, 10 czerwca, 4 listopada.
Swarzędz, pow. wsch. Poznań: 24 kwietnia, 21 sierpnia, 23 października, 11 grudnia.
Szamocin, pow. chodzieski: 16 stycznia, 13 lutego, 19 marca, 24 kwietnia, 15 maja, 12 czerwca, 17 lipca, 20 sierpnia, 18 września, 16 października, 20 listopada, 18 grudnia.
Szamotuły (pow.): 4 marca, 12 czerwca, 11 września, 18 grudnia.
Szubin (pow.): 21 lutego, 10 kwietnia, 10 czerwca, 4 września, 6 listopada, 17 grudnia.
Trzemeszno, pow. mogilnicki: 19 marca ogólny, 4 czerwca ogólny, 23 września ogólny, 10 grudnia ogólny.
Ujście, pow. chodzieski: 11 marca, 10 czerwca, 9 września, 16 grudnia.
Wągrówiec (pow.): 17 stycznia, 21 lutego, 3 kwietnia, 15 maja, 17 lipca, 21 sierpnia, 2 października, 4 grudnia.
Wieleń, pow. czarnkowski: 30 stycznia, 19 czerwca, 14 sierpnia, 23 października, 18 listopada, 19 grudnia.
Wielichowo, pow. śmigielski: 13 lutego, 15 maja, 17 września, 2 grudnia.
Witkowo (pow.): 12 lutego, 11 marca ogólny, 20 maja ogólny, 19 sierpnia ogólny, 2 września ogólny, 7 października ogólny, 11 listopada ogólny, 16 grudnia ogólny.
Wolsztyn (pow.): 12 lutego, 21 marca, 20 maja, 19 sierpnia, 2 września, 7 października, 11 listopada, 16 grudnia.
Wronki, pow. szamotulski: 20 marca, 22 maja, 10 lipca, 4 września, 16 października, 11 grudnia.
Września (pow.): 25 marca, 8 lipca, 7 października, 16 grudnia.
Wyrzysk (pow.): 14 lutego, 11 marca, 19 czerwca, 4 września, 30 października, 18 grudnia.
Wysoka, pow. wyrzyski: 20 marca, 22 maja, 26 sierpnia, 25 listopada.
Zaniemyśl, pow. średzki: 14 stycznia ogólny, 13 maja ogólny, 12 sierpnia ogólny, 14 października ogólny.
Zbąszyń, pow. nowotomyski: 7 lutego, 11 kwietnia, 29 maja, 3 lipca, 26 sierpnia, 3 października, 19 grudnia.
Zduny, pow. krotoszyński: 17 stycznia, 14 lutego, 16 maja, 11 lipca, 12 września, 14 listopada.
Żerków, pow. jarociński: 8 stycznia, 12 lutego, 11 marca, 8 kwietnia, 13 maja, 10 czerwca, 8 lipca, 12 sierpnia, 9 września, 14 października, 11 listopada, 9 grudnia.
Żnin (pow.): 28 lutego, 10 kwietnia, 22 maja, 3 lipca, 25 września, 27 listopada.

Województwo Stanisławowskie.

Bohorodczany, miasto pow.: 15 stycznia względnie dnia następnego po Nowym Roku podług kal. gr.-kat., 8 lutego, w ruskim środopuście, we środę Wielkiego tygodnia podług kal. gr.-kat., 10 maja dnia następnego po Zielonych Świątkach rusk., 8 lipca, 29 sierpnia, 22 września, 15 października, 9 listopada, 20 grudnia. Targi co środy i piątki.

Bolechów, pow. Dolina: 18 stycznia, 5 maja, 11 lipca, 26 września. Co poniedziałku targ.

Bołszowce, pow. Peczeniżyn: 2 i 28 stycznia, 15 lutego, 16 lipca, 27 sierpnia, 20 listopada. Co poniedziałek targ.

Borszczów, miasto pow., co poniedziałku targ.

Brody, miasto pow., 10 stycznia, 19 marca, 5 maja, 30 października, oraz targi każdego poniedziałku na zwierzęta wszelkiego rodzaju.

Brzeżany, miasto pow. (11 jarmarków): 16 stycznia, 3 lutego, w rusk. środop., 6 i 23 maja, po rusk. Zielonych Świątk., 2 lipca, 22 września, 14 października, 28 listopada i 20 grudnia. Targi co środę.

Buczacz, miasto pow., co czwartek targ.

Budzanów, pow. Trembowla, co czwartek targ.

Czernelica, pow. Horodenka, co poniedziałek targ.

Delatyn, pow. Nadwórna, co poniedziałku jarmark.

Dolina, miasto pow.: 2 stycznia, 14 lutego, 13 maja, 16 lipca, 1 sierpnia, 13 października, 31 grudnia. Każdego czwartku targ.

Frysztak, pow. Strzyżów, co czwartku jarmark na bydło.

Halicz, pow. stanisławowski: 7 stycznia, 5 kwietnia, 5 lipca, 12 października. Co piątku targ.

Horodenka, miasto pow.: 13 stycznia, 14 lutego, 1 marca, 8 kwietnia, 7 maja, 2 czerwca, 11 lipca, 2 7sierpnia, 7 listopada. Co wtorku i piątku targ.

Jabłonów, pow. Peczeniżyn: 31 stycznia, 15 lutego, 14 maja, 29 sierpnia, 14 października, 30 grudnia.

Jezupol, pow. Stanisławów: 27 czerwca, 28 lipca, 29 września.

Kałusz, miasto pow.: co poniedziałku targ.

Kołomyja, miasto pow.: 15 stycznia, 21 lutego, w następnym dniu po Wniebowstąpieniu, w 10 piątek po Wielkiejnocy, 2 sierpnia, 11 września, 31 października, 20 grudnia, w razie święta w dniu następnym. Targi co środy i piątki.

Kosów, miasto pow. (podł. rusk. kal.): we czwartek pierwszego tygodnia Wielk. postu (2 dni), na Wniebowstąpienie, 25 sierpnia, 11 października (2 dni). W razie święta w tym dniu, następnego dnia. W myśl reskr. b. Nam. odbywają się targi w następnych dniach: 3 stycznia, w drugi poniedziałek po Wielkiejnocy obrzędu gr.-kat., 9 lipca, 19 listopada, t. j. w dzień przed św. Mikołajem obrzędu gr.-kat. każdego roku. Każdej środy targ tygodniowy.

Łysiec, pow. bohorodczański: 2 stycznia, 13 lutego, 8 marca, 8 maja, 26 czerwca, 13 lipca, 21 sierpnia, 27 października.

Nadwórna, miasto pow.: 24 i 25 stycznia, 21 lutego, 16 marca, 11 kwietnia, 7 i 8 maja, 6 czerwca, 13 i 14 lipca, 9 sierpnia, 27 września, 16 i 17 października, 8 listopada, 21 grudnia. Co poniedziałku targ na ziemiopłody.

Obertyn, pow. horodeński: 18 stycznia, w ostatni dzień po ruskich zapustach, 6 kwietnia, 7 maja, 24 czerwca, we wtorek po rusk. Zielonych Święt., 18 lipca, 1 i 18 sierpnia, 20 września, 13 października, 9 listopada, 12 i 29 grudnia. Co czwartku targ.

Ottynia, pow. tłumacki: 13 jarmarków po świętach ruskich: 20 i 29 stycznia, 16 lutego, 22 marca, dwa tygodnie przed poniedziałkiem Wielkan. ruskim, 13 maja, w poniedziałek po Zielonych Święt. ruskich, 21 lipca, 20 sierpnia, 19 września, 31 października, 27 listopada i 22 grudnia. W razie święta rzymsko-kat. lub gr. kat. lub soboty w dniu następnym. Targi tygodniowe co wtorku.

Województwo Śląskie.

Bielsko (Bielitz): Jarmarki w poniedziałek po reminiscere (niedzieli Suchej), po św. Janie Chrzcicielu, po 15 września i po św. Mikołaju. Jeżeli dzień 15 września lub św. Mikołaja przypadnie w poniedziałek, natenczas w tymże samym dniu jarmarki się odbywają. Jarmarki trwają 3 dni. W pierwszym dniu każdego jarmarku i każdej środy targ na bydło. Targi tygodniowe każdej środy i soboty.

Cieszyn: w poniedz. marca, w 2-gi poniedziałek września. Każdy jarmark trwa 2 dni. Jarmarki na bydło w 1-szym dniu jarmarków, potem w 1-szy poniedziałek każdego mies. Targ tygodniowy co środę i sobotę. Przypada poniedziałek jarmarku głównego, albo następujący wtorek na dzień świąteczny, to jarmark główny odbędzie się w najbliższą środę.

Katowice (Kattowitz): 7 lutego, 10 kwietnia, 12 czerwca, 7 sierpnia, 9 października, 11 grudnia jarmarki i targi.

Król. Huta: 13 marca, 10 lipca kr. b. k. św. kz., 11 września b. k. św. kz., 18 grudnia kr. b. k. św. kz. Targ co środę i sobotę.

Lubliniec (Lublinitz): 11 marca kr. b., 13 maja, 10 czerwca b., 16 września, 11 listopada kr. b. Co środę targ.

Mikołów (Nikolai): 9 stycznia, 20 lutego, 12 marca, 2 kwietnia b. k. kz., 3 kwietnia kz., 14 maja, 16 lipca b. k. kz., 17 lipca kr., 17 września, 19 listopada b. k. kz., 20 listopada kr.

Mysłowice (Myslowitz): 10 stycznia, 6 marca b. k. św. kz., 19 marca kr., 6 maja, 25 lipca, 18 września, 6 listopada b. k. św. kz., 19 listopada kr.

Nowy Bytom: co środę targ.

Rybnik: 26 lutego b. k. św. kz., 1 kwietnia kr. b. k. św. kz., 3 czerwca, 26 sierpnia, 7 października b. k. św. kz., 2 grudnia kr. b. k. św. kz.

Skoczów: Jarmarki w czwartek przed środą popielcową, przed Wniebowst. Pańskiem, we czwartek po Boż. Ciele, na św. Bartłomieja, we czwartek po św. Michale, na św. Marcina i we czwartek przed Bożem Narodzeniem. Przypadnie św. Bartłomiej lub św. Marcin na sobotę lub niedzielę, to jarmarki odbędą się w następny wtorek. Jarmarki na bydło w dzień przed każdym jarmarkiem. Targ tygodniowy co czwartek.

Tarnowskie Góry (Tarnowitz): 16 stycznia b. k. św. kz., 11 marca kr., 12 marca, 21 maja, 23 lipca b. k. św. kz., 9 września kr., 10 września c. k. św. kz., 11 listopada kr., 12 listopada b. k. św. kz.

Ustroń: Jarmarki 12 marca, 26 czerwca, w poniedziałek przed św. Michałem. Targi na bydło w tych samych dniach. Targ tygodniowy co czwartek.

Wisła: Jarmarki na bydło we środę po 24-ym kwietniu, w pierwszą środę lipca, we środę po 15 październiku.

Wodzisław: 12 lutego targ na b., 13 lutego targ kr., 6 maja 8 lipca, 2 września targ na b., 3 września targ kr., 4 listopada, 16 grudnia targ na b., 17 grudnia targ kr. Targ co poniedziałku.

Woźniki: co dwa tygodnie w poniedziałek targ kr. b. kz. św.

Żory: 17 stycznia, 19 marca b. k. kz., 20 marca kr., 7 maja, 25 czerwca b. k. kz., 26 czerwca kr., 24 września b. k. kz., 25 września kr., 22 października, 17 grudnia b. k. kz., 18 grudnia kr. Targi na świnie odbywają się w każdy wtorek, jeżeli zaś przypadnie w święto, targ odbywa się w dzień poprzedni.

Województwo Tarnopolskie.

Borszczów: Targi w poniedziałki.
Brzeżany: Targi we środy.
Brody: Targi w poniedziałki.
Buczacz: Targi we czwartki.
Budzanów: Targi we czwartki.
Busk: Targi we wtorki.
Chorostków: Targi w poniedziałki.
Czortków: Targi w poniedziałki. Jarmarki: 21 maja, 12 lipca, 28 sierpnia, 20 grudnia.
Gliniany: Targi we czwartki.
Grzymałów: Targi we czwartki.
Horożanka: Targi we środy.
Jazłowiec: Targi we wtorki.
Jezierna: Targi w poniedziałki.
Jezierzany: Targi w piątki.
Kamionka Str.: Targi we wtorki.
Kopyczyńce: Targi we środy.
Korolówka: Targi we czwartki. Jarmarki w środopościu i Wniebowst. obrz. greck. kat.
Koropiec: Targi co drugi wtorek.
Kozlów: Targi we czwartki.
Kozowa: Targi w poniedziałki.
Łopatyn: Targi co druga środa.
Mielnica: Targi we wtorki.
Mikulińce: Targi w poniedziałki.
Milatyn Nowy: Targi we czwartki.
Monasterzyska: Targi we środy.
Narajów miasto: Targi we czwartki. Jarmarki: 20 stycznia, 8 kwietnia.
Olesko: Targi co drugi wtorek.
Podhajce: Targi we czwartki
Podkamień: Targi we czwartki.
Podwołoczyska: Targi we czwartki.
Pomorzany: Targi we środy.
Potok Złoty: Targi we środy.
Probużna: Targi we wtorki.
Przemyślany: Targi w poniedziałki.
Radziechów: Targi w poniedziałki.
Skała: Targi we środy.
Skałat: Targi we wtorki.
Sokołówka: Targi co drugą środę.
Stojanów: Targi co drugi wtorek.
Tarnopol: Targi we środy. Jarmarki: 2 stycznia, 14 lutego, 24 czerwca, 26 lipca, 18 sierpnia, 26 września.
Tłuste: Targi we czwartki.
Toporów: Targi co drugi czwartek.
Trembowla: Targi we wtorki. Jarmarki: 7 i 16 lipca.
Ujście Zielone: Targi we czwartki.
Witków Nowy: Targi co drugą środę.
Zaleszczyki: Targi we wtorki. Jarmarki: 7 i 16 lipca.
Założce: Targi w poniedziałki.
Zawałów: Targi we wtorki.
Zbaraż: Targi w poniedziałki.
Zborów: Targi we wtorki.
Złoczów: Targi w poniedziałki.

Województwo Warszawskie.

Baranów: jarmarków 6, w poniedziałki po św. Agnieszce, po Niedzieli Zapustnej, po Niedzieli Kwietniej, po św. Marji Magdalenie, po Wniebowzięciu NMP., przed św. Szymonem i Judą.
Biała, pow. Rawa Mazow.: jarmarki w piątki: po św. Wojciechu, po bł. Jakóbie Strepie, po Podn. Krzyża św., przed św. Tomaszem ap. Co piątek targ.
Bielany, pow. Łowicz: jarmarków 5, we wtorki: po św. Józefie, przed św. Filipem, po Nawiedzeniu NMP., przed św. Szymonem i Judą, przed św. Tomaszem Apostołem.
Bielsk, pow. Płock: jarmarków 6, w środy: po Niedzieli Kwietniej, po Wniebowstąpieniu Pańskiem, przed św. Janem Chrzcicielem, po św. Annie, po ścięciu św. Jana, po św. Urszuli.
Bieżuń, pow. Sierpc: jarmarków 6, we wtorki po 3 Królach, po Niedzieli Środopustnej, po św. Stanisławie, po św. Małgorzacie, po Narodzeniu NMP., po św. Mikołaju.
Błonie, miasto pow.: jarmarków 6, we wtorki: po Oczyszczeniu NMP., po Niedzieli Kwietniej, po św. Trójcy, po św. Augustynie, po św. Łukaszu, po św. Katarzynie.
Bobrowniki, pow. Lipno: jarmarków 5, w środy: po Oczyszczeniu NMP., po św. Wojciechu, po Wniebowzięciu NMP., po św. Franciszku Seraf., po św. Andrzeju.
Bodzanów, pow. Płock: jarmarków 6, w czwartki: po Nawróceniu św. Pawła, w środy po Niedzieli Środopustnej, po św. Stanisławie, po św. Kosmie i Damjanie, po św. Łukaszu Ewangeliście, po św. Klemensie.
Bolimów, pow. Łowicz: jarmarków 6, we wtorki: po 3 Królach, po św. Kazimierzu, po św. Urbanie, po św. Annie, po Narodzeniu NMP., po św. Marcinie.
Brześć Kujawski, pow. Włocławek: jarmarków 6, we wtorki: po Nowym Roku, po św. Walentym, przed św. Stanisławem biskupem, po św. Józefie Kalasantym, po św. Stefanie, po Wszystkich Świętych, z pozostawieniem jednego dnia jarmarcznego w tygodniu zamiast w piątek także we wtorek.
Chodecz, pow. Włocławek: jarmarków 6, w poniedziałek po Oczyszczeniu NMP:, we wtorek po św. Józefie, w poniedziałki przed św. Filipem i Jakóbem, po św. Dominiku, po św. Jadwidze i Teresie, przed św. Tomaszem Apostołem.
Chorzele, pow. Przasnysz: jarmarków 6, w poniedziałki: przed Zapustami, po Niedzieli Kwietnej, po Bożem Ciele, po Narodzeniu NMP., po Wszystkich Świętych, po Niepokalanem Poczęciu NMP
Chrostkowo, pow. Rypin: jarmarki w poniedziałki: przed bł. Andrzejem Bobolą, przed bł. Bogumiłem, po bł. Bronisławie, po NMP. Loretańskiej. Co trzeci poniedziałek targ.
Ciechanowiec, pow. Wysoko Mazowiecki: jarmarków 6, w poniedziałki: po M. B. Gromnicznej, św. Wojciechu, Bożem Ciele, św. Wawrzyńcu, św. Mateuszu, św. Andrzeju.
Ciechanów, miasto pow.: jarmarków 6, w środy: po św. Weronice, po Niedzieli Środopostnej, po św. Stanisławie, po św. Marji Magdalenie, po Narodzeniu NMP., po św. Marcinie.
Czernichów, pow. Lipno: w pierwszą środę każdego miesiąca targ.
Czersk: jarmarków 6, w wtorki po 3 Królach, przed św. Janem Chrzcicielem, po św. Jakóbie Apostole, po św. Michale, przed św. Szymonem i Judą, przed św. Tomaszem Apostołem.
Czerwińsk, pow. Płoński: jarmarków 6, we wtorki: po 3 Królach, po św. Wojciechu, po św. Małgorzacie, po Narodzeniu NMP., przed św. Szymonem i Judą, po św. Marcinie.
Dobre, pow. Mińsk-Mazowiecki: co poniedziałek targ.
Dobrzyń nad Drwęcą, pow. Rypin: jarmarków 12, we wtorki: po Nowym Roku, po św. Kazimierzu, po Niedzieli Kwietnej, po św. Stanisławie, przed św. Janem Chrzcicielem, po Nawiedzeniu NMP., po św. Bartłomieju, po św. Mateuszu, po św. Jadwidze, po św. Marcinie, po św. Katarzynie i po św. Leokadji.
Dobrzyń nad Wisłą, pow. Lipno. jarmarków 6, w poniedziałki: po św. Macieju, po Niedzieli Środopostnej, po Wniebowstąpieniu Pańskiem, po św. Marji Magdalenie, po św. Franciszku Seraf., po Niepokalanem Poczęciu NMP.
Drobin, pow. Płock: jarmarków 6, w środę po Zwiastowaniu NMP., we wtorek po św. Stanisławie, w środy po św. Antonim Pad., po św. Marji Magdalenie, we wtorki przed św. Szymonem i Judą, po św. Katarzynie.
Dzierzgowo, pow. Przasnysz: jarmarki w środę: po bł. Andrzeju Boboli, po Zwiastowaniu

NMP., przed bł. Jolantą, po św. Bronisławie. Co środę targ.

Falenica, pow. Warszawa: co czwartek targ.

Gombin, pow. Gostynin: jarmarków 6, we wtorki: przed Niedzielą Zapustną, przed Niedzielą Palmową, przed Wniebowstąpieniem Pańskiem, po Bożem Ciele po Narodzeniu NMP., przed św Mikołajem. Ustanowione cotygodniowe jarmarki, odbywać się będą w czwartki zamiast w piątki.

Glinojeck, pow. Ciechanów: jarmarki w środy: po Dobrosławie, po św. Anastazym, przed bł. Szymonem z Lipnicy i po św. Jadwidze. Co środę targ.

Gołymin, pow. Ciechanów: jarmarki w poniedziałki: po Zwiastowaniu NMP.. po św. Władysławie, po św. Bartłomieju, po św. Salomei. Co trzeci poniedziałek targ.

Gostynin, miasto pow.: jarmarków 6, we wtorki: po św. Weronice, po św. Gertrudzie, po św Stanisławie, po św. Jakóbie, po św. Andrzeju, przed św. Tomaszem Apostołem.

Góra Kalwarja, pow. Grójec: jarmarki 4, w środy: po 3 Królach, po Wielkiejnocy, po Zielonych Świątkach, po Bożem Ciele.

Grodzisk, pow. Błonie: jarmarków 6, w poniedziałki. po Niedzieli Zapustnej, we wtorek po św. Wojciechu, w poniedziałki po św. Annie, po św. Marcinie przed św. Tomaszem Apost.

Grójec, miasto pow.: jarmarków 6, w czwartki: po św. Walentym, po św. Marku, po św. Annie, przed św. Idzim, po św. Jadwidze. przed św. Mikołajem.

Iłów, pow Sochaczew: jarmarków 6, w czwartki: po św. Walentym, po 40 męczennikach, po św. Bazylim, przed św. Idzim, po św. Jadwidze, przed św. Tomaszem.

Jabłonna, pow. Warszawa, odbywają się targi dla sprzedaży produktów spożywczych i wyrobów wiejskich, we wtorki każdego tygodnia, a także 6 jarmarków w ciągu roku, w czwartki, a mianowicie: 1. po Oczyszczeniu NMP., 2 po św. Wojciechu, 3. po św. Antonim, 4. po św. Jakóbie. 5 po św. Michale, 6. po św. Łukaszu.

Jadów, pow. Radzymin: jarmarków 6, w poniedziałek po 3 Królach, w poniedziałek po św. Helenie, w środę po św. Stanisławie, w poniedziałki po św. Józefie Kal., po Narodzeniu NMP., po św. Bor.

Janów, pow. Przasnysz: jarmarków 6, w poniedziałek po św. Kazimierzu, w środę po św. Stanisławie, w poniedziałek przed św. Janem Chrzcicielem, po św. Bartłomieju, po Podwyższeniu Krzyża św., po św. Andrzeju.

Jeziorna Królew., pow. Warszawa: co poniedziałek targ.

Kałuszyn, pow. Mińsk Mazowiecki: jarmarków 6, we wtorki: po 3 Królach, po św. Macieju, po Niedzieli Kwietnej, po św. Bartłomieju, przed św. Szymonem i Judą, przed św. Tomaszem Apostołem.

Karczew, pow. Warszawa: jarmarków 6, w poniedziałki: po św. Walentym, po Niedzieli Kwietnej, po św. Trójcy, po św. Bartłomieju, po Wszystkich Świętych, po św. Łucji.

Kiernozia, pow. Łowicz: jarmarków 6, we wtorki: po 3 Królach, po Oczyszczeniu NMP., po Zwiastowaniu NMP., po św. Małgorzacie, po Podwyższeniu Krzyża św., po Niepokalanem Poczęciu NMP.

Kokol, pow. Lipno: jarmarków 6, po św. Wojciechu, w poniedziałki: po św. Trójcy, po św. Rochu, po św. Mateuszu, po Wszystkich Świętych, przed św. Tomaszem Apostołem.

Kołbiel: jarmarków 6, w środy: przed św. Karolem Wielkim, po św. Wincentym Ferarjuszu, po św. Trójcy, po św. Michale, po św. Marcinie, po Niepokalanem Poczęciu NMP.

Kowal, pow. Włocławek: jarmarków 6, w środy: po św Wojciechu, przed św. Janem Chrzcicielem, po św. Jakóbie Apostole, po Narodzeniu NMP., po św. Urszuli, przed św. Mikołajem.

Krasnosielec, pow. Mińsk-Mazowiecki: jarmarki: we wtorki: przed św. Agnieszką, św. Józefem, po św. Stanisławie, św. Piotrze i Pawle, przed św. Mateuszem, po Wszystkich Świętych. Co wtorek i sobotę targ.

Krośniewice, pow. Kutno: jarmarków 6, w poniedziałek po Oczyszczeniu NMP., we wtorki po św. Józefie, po św. Antonim, po św. Michale, po św. Marcinie, po 3-ciej niedzieli Adwentu. Co czwartek targ.

Kutno, miasto pow: jarmarków 6, w czwartki: przed św. Walentym, po Niedzieli Środopostnej, przed św. Filipem i Jakóbem, na Zielone Świątki, 10 dni od wtorku, w czwartki po św. Franciszku Seraf., i po św. Elżbiecie.

Kuczborg: jarmarków 6, we wtorki: po św. Dyonizym, po św. Klotyldzie, po św. Elżbiecie, po św. Tekli, przed św. Szymonem i Judą, przed św. Wiktorją.

Latowicz, pow. Mińsk Mazowiecki: jarmarków 12: na św. Dorotę, na Wniebowstąpienie Pańskie, na św. Wawrzyńca, na św. Franciszka, na św. Katarzynę męcz., na św. Małgorzatę, na Wielki Czwartek, na św. Rocha, na św. Sebastjana i Fabjana, na św. Jakóba, na Zielone Świątki i na 3 Króli, oprócz tego odbywa się jeszcze 4 targi stosownie do przywilejów miasta.

Leoncin, pow. Sochaczew: jarmarki w poniedziałki: po św. Andrzeju Boboli, po św. Zofji, po M. B. Zielnej, po Ofiarowaniu NMP. Co drugi poniedziałek targ.

Lipno, miasto pow.: jarmarków 6, w poniedziałki: po 3 Królach, po Niedzieli Kwietnej, po Wniebowstąpieniu Pańskiem, po NMP. Szkaplerznej, po św. Michale, po św. Szymonie i Judzie.

Lubicz, pow. Lipno: jarmarki: w środę przed bł. Andrzejem Bobolą, po św. Janie Nepomucynie, po bł. Szymonie z Lipnicy, po św. Jadwidze. Co środę i sobotę targ.

Lubień, pow. Włocławek: jarmarków 6, w poniedziałek po 3 Królach, we wtorek po Niedzieli Przewodniej, w poniedziałki po św. Trójcy, po św. Bartłomieju, po Wszystkich Świętych, po św. Łucji.

Lubraniec, pow. Włocławek: jarmarków 6, w poniedziałki po św. Błażeju i po Niedzieli Kw., we wtorek po św. Julji, w poniedziałki po św. Aleksym po św. Piotrze i Emiljanie, po św. Leonardzie.

Łowicz, miasto pow.: jarmarków 6, w poniedziałek po Niedzieli Starozapustnej, we wtorek po Niedzieli Kwietnej, na św. Jana Chrzciciela 3-dniowy, w poniedziałki po Wniebowzięciu NMP., na św. Mateusza 8-dniowy, w poniedziałek po św. Andrzeju.

Łyszkowice, pow. Łowicz: jarmarki w poniedziałki przed bł. Andrzejem Bobolą, po św. Bonifacym, po M. B. Zielnej, po św. Jadwidze. Co poniedziałek targ.

Maków, miasto pow.: jarmarki w środy: po św. Macieju, św. Marku, przed św. Janem Chrzcicielem, po św. Bartłomieju, po św. Łukaszu, przed św. Tomaszem. Co środę targ.

Mińsk Mazowiecki, miasto pow.: jarmarki 2, w poniedziałki po Niedzieli Białej i przed Zielonemi Świątkami.

Mława, miasto pow.: jarmarków 6, we wtorki po św. Macieju, przed św. Filipem i Jakóbem, po św. Trójcy, po św. Piotrze i Pawle, po św. Michale, przed św. Mikołajem.

Mogielnica, pow. Grójec: jarmarków 6, we wtorki po 3 Królach, po Niedzieli Kwietnej, po Zielonych Świątkach, po Wniebowzięciu NMP., po św. Franciszku Seraf., po św. Elżbiecie.

Mrozy, pow. Mińsk Mazowiecki, co wtorek targ.

Mszczonów, pow. Błonie: jarmarków 6, w poniedziałki po Nawróceniu św. Pawła, po św. Marku, przed św. Janem Chrzcicielem, po św. Bartłomieju, po św. Michale, po Niepokalanem Poczęciu NMP.

Nadarzyn, pow. Błonie: jarmarków 6, w poniedziałki: po 3 Królach, po Niedzieli Środopostnej, po św. Annie, po Podwyższeniu Krzyża św., po św. Leonardzie, po św. Łucji.

Nasielsk, powiat Pułtusk: jarmarków 6, we wtorki: po Niedzieli Środopostnej, po św. Wojciechu, po św. Jakóbie, po św. Michale, po

Wszystkich Świętych, po Niepokalanem Poczęciu NMP

Nieszawa, miasto pow.: jarmarków 6, we wtorki: po św. Fabjanie i Sebastjanie, po św. Józefie, przed św. Janem, po św. Bartłomieju, po św. Michale, po św. Marcinie.

Nowe Miasto, pow. Płońsk: jarmarków 6, w poniedziałek po Niedzieli Wstępnej, w czwartek przed Niedzielą Kwietnią, w środę przed Wniebowstąpieniem Pańskiem, w czwartek po św. Rochu, w poniedziałek po Nar. NMP., w czwartek po św. Jadwidze.

Nowe Miasto nad Pilicą, pow. Rawa Mazowiecka: jarmarki w czwartki po M. B. Gromnicznej, po św. Kazimierzu, po św. Małgorzacie, przed św. Wawrzyńcem, po św. Tekli, przed św. Marcinem. Co czwartek targ.

Nowy-Dwór: jarmarków 6, w środy: po Nawróceniu św. Pawła, po św. Józefie, po św. Serwacym, po św. Henryku, po św. Nikodemie, po św. Marcinie.

Okuniew, pow. Warszawa: podczas lata, od kwietnia do października, targi w czwartki każdego tygodnia; w pozostałych zaś miesiącach roku, w czwartki co 2 tydzień, po 1 i 15 każdego miesiąca, a oprócz tego jarmarków 6, w poniedziałek po Niedzieli Przewodniej, we wtorki przed Nowym Rokiem, przed świętem Bożego Ciała, przed św. Rochem, przed św. Michałem, po św. Mikołaju.

Osięciny, pow. Nieszawa, jarmarków 6, w środę po 3 Królach, w pierwsze wtorki kwietnia i czerwca, w pierwszy poniedziałek lipca, w trzeci poniedziałek września i października.

Osmolin: jarmarków 6, we wtorki: po św. Agnieszce, po św. Kazimierzu, po św. Jakóbie Apostole, po św. Stanisławie, po św. Kandydzie, czyli po dniu 3 października, po św. Marcinie.

Otwock, pow. Warszawa, co czwartek targ.

Ożarów, pow. Warszawa, co środę targ.

Piaseczno, pow. Warszawa: jarmarków 6, w poniedziałki: po Niedzieli Starozapustnej, po Niedzieli Kwietniej, po św. Jakóbie, po św. Michale, po Wszystkich Świętych, po św. Łucji.

Piotrków, pow. Nieszawa: jarmarków 6, w poniedziałek po 3 Królach, w pierwszą niedzielę postu, w piątek przed Niedzielą Kwietnią, w poniedziałki po Wniebowstąpieniu Pańskiem, po św. Jakóbie, po Wszystkich Świętych.

Płock, miasto pow.: jarmarki 2, we wtorki: przed św. Janem Chrzcicielem i po św. Michale. Co wtorek i piątek targ.

Płońsk, miasto pow.: jarmarków 6, we wtorki: po Niedzieli Kwietnej, po Zielonych Świątkach, po św. Piotrze i Pawle, po św. Bartłomieju, po Wszystkich Świętych, po Niepokalanem Poczęciu NMP.

Popowo Kościelne, pow. Pułtusk: 1-szy czwartek każdego miesiąca targ.

Pruszków, pow. Warszawa: co czwartek targ.

Przasnysz, miasto pow.: jarmarków 6, w środy: po Oczyszczeniu NMP., po Niedzieli Kwietn., po Wniebowstąpieniu Pańskiem, po św. Jakóbie, po Narodzeniu NMP., po św. Katarzynie.

Przedecz, pow. Włocławek: jarmarków 6, we wtorki: po św. Walentym, po Niedzieli Kwietn., po św. Antonim, przed św. Wawrzyńcem, po św. Łukaszu, przed św. Mikołajem.

Pułtusk, miasto pow.: jarmarków 6, we wtorki: po 3 Królach, po św. Józefie, po Zielonych Świątkach, po Narodzeniu NMP., po św. Jadwidze, po św. Elżbiecie.

Puszcza Marjański, pow. Skierniewice, 1 i 3 poniedziałek targ.

Raciąż, pow. Sierpc: jarmarków 6, we wtorki: po św. Agnieszce, po Niedzieli Kwietn., po Zielonych Świątkach, po Wniebowzięciu NMP., po św. Michale, po św. Andrzeju.

Radzanów, pow. Mława: jarmarków 6, we wtorki: po Zwiastowaniu NMP., po św. Wojciechu, po Wniebowstąpieniu Pańskiem, po św. Antonim, po św. Jakóbie, po ścięciu św. Jana.

Radziejów, pow. Nieszawa: jarmarków 6, we wtorki: po 3 Królach, po Niedzieli Kwietn., po św. Trójcy, po Wniebowzięciu NMP., po św. Jadwidze, po Niepokalanem Poczęciu NMP.

Radzymin, miasto pow.: jarmarków 6, we wtorki: po św. Dorocie, po św. Joachimie, po św. Juwencjuszu, po Wniebowzięciu NMP., po św. Remigjuszu, po Niepokalanem Poczęciu NMP.

Rawa Mazowiecka, miasto pow.: jarmarki: we wtorek przed św. Maciejem, po św. Stanisławie, przed bł. Czesławem Odrowążem, po M. B. Siewnej, po św. Barbarze, co wtorek targ.

Raciążek, pow. Maków: jarmarki w poniedziałki: po św. Trójcy, po NMP. Szkaplerznej, po Narodzeniu NMP., po Wszystkich Świętych.

Rypin, miasto pow.: jarmarków 6, we wtorki: po św. Macieju, po św. Wojciechu, po św. Piotrze i Pawle, po św. Ignacym, po św. Michale, po Wszystkich Świętych.

Serock, pow. Pułtusk: jarmarki 4, w 1 wtorek po św. Mateuszu, w środy: po 3 Królach, po św. Kazimierzu, po św. Piotrze i Pawle.

Sierpc, miasto pow.: jarmarków 6, w środy: po Oczyszczeniu NMP., po św. Grzegorzu, po św. Marku, po św. Wicie, po Wszystkich Świętych, po św. Łucji.

Skempe, pow. Lipno: jarmarków 6, w czwartek po św. Macieju, w środę po św. Stanisławie, w czwartek po św. Małgorzacie, po Narodzeniu NMP., po św. Franciszku, po św. Marcinie.

Siennica: jarmarków 6, w poniedziałek po 3 Królach, po Niedzieli Kwietn., we wtorek po św. Stanisławie, w poniedziałki po Narodzeniu NMP., po św. Jadwidze, po Wszystkich Świętych.

Skierniewice, miasto pow.: jarmarków 6, w czwartek po 3 Królach i po Niedzieli Środopustnej, w środę przed św. Filipem i Jakóbem, w czwartek po św. Jakóbie Apostole, po św. Franciszku Seraf., po św. Elżbiecie.

Skrwilno, pow. Rypin: jarmarki w czwartki: po 3 Królach, po bł. Wincentym Kadłubku, po M. B. Śnieżnej, przed św. Stanisławem Kostką. Co czwartek targ.

Służew, pow. Nieszawa: jarmarków 6, we wtorki: po Oczyszczeniu N. M. P., po św. Józefie, po Zielonych Świątkach, po św. Annie, przed św. Szymonem i Judą, po św. Łucji.

Sobota, pow. Łowicz: jarmarków 6, we wtorek po 3 Królach, w Wielki Czwartek, w czwartek po Zielonych Świątkach, po św. Wicie, po św. Bartłomieju, po Wszystkich Świętych.

Sochaczew, miasto pow.: jarmarków 6, we wtorki: po św. Prysce czyli po dniu 18 stycznia, po Niedzieli Kwietn., po św. Wojciechu, po Zielonych Świątkach, po św. Marji Magdalenie, po św. Urszuli.

Sochocin, pow. Płońsk: jarmarków 6, w środy po św. Błażeju, po św. Stanisławie, przed św. Janem Chrzcicielem, w czwartki po św. Dominiku, po Podw. Krzyża św., po św. Klemensie.

Stanisławów, pow. Mińsk Mazowiecki: jarmarków 6, we wtorki: po 3 Królach, po Niedzieli Środop., po św. Piotrze i Pawle, po św. Mateuszu, po św. Marcinie, po św. Łucji.

Strzegowo, pow. Mława: jarmarki w poniedziałek: po św. Marji Kleofasowej, po Bł. Bogumile, po św. Zuzannie, przed św. Józefem. Co poniedziałek targ.

Szreńsk, pow. Mława: jarmarków 6, w czwartki: po 3 Królach, po Niedzieli Kwietn., w środy: przed św. Janem Chrzcicielem, po św. Jakóbie, przed św. Idzim po św. Jadwidze.

Tarczyn, pow. Grójec: jarmarków 6, w środy: po św. Kazimierzu, po Niedz. Przewodniej, po św. Bogumile, po św. Mateuszu, przed św. Szymonem i Judą, przed św. Tomaszem Apost.

Tłuszcz, pow. Radzymin: jarmarki we wtorki po św. Andrzeju Boboli, po św. Anastazym, po bł. Jolancie, przed św. Bronisławą, po św. Jadwidze, przed św. Tomaszem. Co wtorek targ.

Warka, pow. Grójec: jarmarków 6, w środy: po Oczyszczeniu NMP., po Niedzieli Środop., po św. Stanisławie, po św. Tekli, po św. Leonardzie po Niepokalanem Poczęciu NMP.

Warszawa: jarmarki 2, w maju w 2-gi poniedziałek po św. Filipie i Jakóbie, w listopadzie w poniedziałek po Wszystkich Świętych. Każdy trwa trzy tygodnie: pierwszy tydzień wstępny, drugi właściwy targowy, a trzeci tydzień wypłat się zowie. Prócz tego jarmark na wełnę od dnia 15 czerwca, trwający przez dni 3. Kontrakty na św. Jana Chrzciciela. Jarmark chmielny od 25 września 10 dni trwający.

Wistkitki, pow. Błonie: jarmarków 6, we wtorki: po św. Józefie, po św. Stanisławie, po Bożem Ciele, po Wniebowzięciu NMP., po św. Koźmie i Damjanie, po Wszystkich Świętych.

Włocławek, miasto pow.: jarmarków 6. w czwartki po 3 Królach i po św. Janie Bożym, we wtorek po św. Stanisławie, w czwartki po św. Dominice, przed Narodzeniem NMP., po św. Leonardzie.

Wołmin, pow. Radzymin: jarmarki w czwartek, przed św. Janem Złotoustym, po św. Klemensie, po św. Paschalisie, po św. Szymonie z Lipnicy, po św. Eustachym, po św. Gertrudzie. Co czwartek targ.

Wyszków, pow. Pułtusk: jarmarków 6, we wtorki: po św. Apolonji, po św. Grzegorzu, po św. Antonim, po Przemienieniu Pańskiem, po św. Justynie, po św. Łucji.

Wyszogród, pow. Płock: jarmarków 6, we wtorki: po św. Józefie, po Wniebowstąpieniu Pańskiem, po Bożem Ciele, po św. Jakóbie, po św. Michale, po św. Łucji.

Zakroczym, pow. Warszawa: jarmarków 6, we wtorki: po św. Pawle pustelniku, po św. Katarzynie Sen., po św. Marku i Marcelim, po św. Kunegundzie, po Narodzeniu NMP., po św. Marcinie.

Zawidz, pow. Sierpc: jarmarki: w 1 poniedziałek każdego miesiąca.

Zduny, pow. Łowicz: jarmarki w piątek: po św. Wincentym Kadłubku, przed św. Stanisławem, po św. Elżbiecie. Co 1 piątek targ.

Zieluń, pow. Mława: jarmarki we wtorek: przed bł. Andrzejem Bobolą, po św. Zofji, przed św. Ładysławem, przed św. Salomeą. Co wtorek targ.

Zuromin, pow. Sierpc: jarmarków 6, w poniedziałki: po 3 Królach, po św. Piotrze i Pawle, po Narodzeniu NMP., po Wszystkich Świętych.

Żychylin, pow. Kutno: jarmarków 6, w poniedziałki: po 3 Królach, po św. Grzegorzu, we wtorek po św. Wojciechu, w poniedziałki po św. Piotrze i Pawle, po św. Mateuszu, przed św. Szymonem i Judą.

Żyrardów, pow. Błonie: jarmarki w pierwsze środy: w lutym, kwietniu, czerwcu, sierpniu, październiku i grudniu. Co środę i sobotę targ.

Województwo Wileńskie.

Błonniki, pow. Dzisna. Jarmarki: 20 sierpnia i 8 września.

Bosianki, pow. Dzisna. Jarmark 20 października.

Brasław, miasto pow. Jarmarki: 3, 4 i 5 lutego, 23, 24 i 25 kwietnia, 1, 2 i 3 października. Co środę i piątek targ.

Budsław, pow. Duniłowicze. Jarmarki: 1, 2 i 3 czerwca. Co czwartek targ.

Bystrzyca, pow. Wilno-Troki. 1 i 15 każdego miesiąca targ.

Czerniewicze, pow. Dzisna. Jarmark: 24 czerwca.

Dokszyce, pow. Oszmiana. Co wtorek targ.

Dołhinów, pow. Wilejka. Co czwartek targ.

Druja, pow. Dzisna. Co wtorek i piątek targ.

Drujsk, pow. Brasław. Jarmarki: 7 stycznia, 9 maja, 19 sierpnia. Co wtorek targ.

Dukszty, pow. Brasław. Co środę i piątek targ.

Duniłowicze, miasto pow. Co wtorek targ.

Dziewieniszki, pow. Oszmian. Jarmarki: 23 kwietnia, 10 września, 1 października. Co czwartek targ.

Dzisna, miasto pow. Co wtorek i piątek targ.

Głębokie, pow. Dzisna. Co poniedziałek i czwartek targ.

Gródek, pow. Wilejka. Co wtorek targ.

Hermanowicze, pow. Dzisna. Co poniedziałek targ.

Holszany, pow. Oszmiana. Jarmarki: w Niedzielę Palmową, 23 kwietnia, 26 maja, 13 i 24 czerwca. 26 lipca, 16 sierpnia, 9 września, 9 grudnia.

Ignalino, pow. Święciany. Jarmarki w pierwszy czwartek po 1 marca, po 1 maja, po 1 września i po 8 grudnia.

Ikazń, pow. Dzisna. Co czwartek targ.

Ilja, pow. Wilejka. Co środę targ.

Jasno, pow. Dzisna. Jarmarki: 20 sierpnia, 14 października. Co środę targ.

Jaszuny, pow. Wilno-Troki: 25 każdego miesiąca targ.

Jody, pow. Dzisna. Co wtorek targ.

Kiemieliszki, pow. Święciany. 2 razy na miesiąc w środę targ.

Kobylnik, pow. Święciany. Jarmarki: 4 stycznia, 5 i 20 lutego, 25 kwietnia, 5 czerwca, 10 i 26 lipca, 16 sierpnia, 17 września, 20 października, 18 listopada. Co wtorek targ.

Kołtyniany, gm. Łyngmiańska, pow. Święciany. Co poniedziałek targ.

Konaje, pow. Święciany. Jarmarki: 3 lutego, 20 marca, 24 kwietnia, w Zielone Świątki, 30 czerwca, 2 października.

Kościeniewicze, pow. Wilejka. Co poniedziałek targ.

Koziany, pow. Dzisna. Co środę targ.

Krewo, pow. Oszmiana. Jarmarki. na Nowy Rok, 9 maja, 14 września, 1 października, 25 każdego miesiąca. Co wtorek targ.

Krzywice, pow. Wilejka. Co środę targ.

Kurzeniec, pow. Wilejka. Jarmarki: „Koladnica" w 1 tydzień po Nowym Roku, „Maślenica" w ostatnim tygodniu postu, „Kraśnica" w drugim tygodniu po Wielkiejnocy, „Spas" 6 sierpnia, „Botatucha" 8 września, „Anny" 9 grudnia. Co wtorek targ.

Landwarów, pow. Wilno-Troki. Co poniedziałek targ.

Lebiedziewo, pow. Wilejka. Jarmarki w poniedziałki po Nowym Roku, poprzedzający Zapusty, po Wielkiejnocy, po Zielonych Świętach, po św. Piotrze, 8 listopada, 8 grudnia. Co poniedziałek targ.

Łyntupy, pow. Święciany. Jarmark 1 maja.

Małe Soleczniki, pow. Wilno-Troki. 15 każdego miesiąca targ.

Mejszagoła, pow. Wilno-Troki. Co poniedziałek targ.

Miadzioł, pow. Duniłowicze. Jarmarki: 19 stycznia, 15 lutego, 15 marca, 6 lipca, 14 sierpnia, 14 i 29 października, 11 listopada, 21 grudnia, Co czwartek targ.

Miory, pow. Dzisna. Co poniedziałek targ.

Michaliszki, pow. Wilno-Troki. 14 i 28 każdego miesiąca targ (w razie święta dnia następnego).

Nowe Święciany, pow. Święciany. Jarmarki: 2 lutego, 19 marca, 29 czerwca, 13 października.

Nowe Troki, miasto pow. Jarmarki: w pierwszy poniedziałek każdego miesiąca, 7 stycznia, 19 marca, 13 czerwca, 28 października. Co czwartek targ.

Oszmiana, miasto pow. Jarmarki: 23 kwietnia, nazajutrz po Wniebowstąpieniu, nazajutrz po Bożem Ciele, 16 sierpnia, 9 i 29 września. Co czwartek targ.

Postawy, pow. Duniłowicze. Jarmarki: 9 maja, 13 i 29 czerwca, 17 września, 9 grudnia. Co poniedziałek targ.

Smorgonie, pow. Oszmiana. Jarmarki: 26 lutego, 28 maja, 27 czerwca, 6 sierpnia, 10 września, 1 października, 24 grudnia.

Swir, pow. Święciany. Jarmarki: 1 i 6 stycznia, 2 lutego, w Niedzielę Palmową, Przewodnią, Zielone Świątki, 24 czerwca, 1 października, 1 listopada. Co czwartek targ.

Święciany, miasto pow. Jarmarki: od 1 do 8 stycznia, od 1 do 8 września. Co środę targ.

Turgiele, pow. Wilno-Troki. 22 każdego miesiąca targ.
Turmonty, pow. Brasław. Co czwartek targ.
Widze, pow. Brasław. Jarmarki: w pierwszym tygodniu po 3 Królach, w czwartym tygodniu Wielkiego Postu, w Niedzielę Przewodnią, po Wielkiejnocy, na Boże Ciało, na M. B. Szkaplerzną, na M. B. Różańcową. Co wtorek targ.
Wilno, miasto pow. Jarmarki: 4 marca, 23 kwietnia, w 10 piątek po Wielkiejnocy, 24 czerwca, 29 czerwca. Codziennie targ.
Wiszniew, pow. Święciany. Co poniedziałek targ.
Żuprany, pow. Oszmiana. Jarmarki: 29-go czerwca, 25 lipca, 2 listopada.

Województwo Wołyńskie.

Aleksandrja, gm. Kustań. Targ 1-go i 15-go każdego miesiąca.
Beresteczko, pow. Dubno. Co czwartek targ.
Berezno, pow. Równo. Jarmarki: 19 stycznia, 22 kwietnia, 12 lipca i 21 września. Targi 3 i 16 każdego miesiąca.
Bereżce, pow. Krzemieniec. We wtorek pierwszego i trzeciego tygodnia każdego miesiąca targ.
Białożurka, gm. Białożurka, pow. Krzemieniec. Co czwartek targ.
Boremel, gm. Boremel, pow. Dubno. 5 i 20 każdego miesiąca targ.
Bucyń, pow. Kowel. 13 i 28 każdego miesiąca targ.
Buderaż, pow. Dubno. 8 i 16 każdego miesiąca targ (w razie świąt — dnia poprzedniego).
Czarnków, Co środę targ.
Demidówka (Łęczna), gm. Kniahinin, pow. Dubno, 12 i 24 każdego miesiąca targ.
Drużkopol, gm. Brańsk, pow. Horochów. Co wtorek targ.
Dubno, miasto pow. Co poniedziałek targ.
Hołoby, pow. Kowel. Co drugi tydzień we wtorek targ.
Horochów, miasto pow. Co czwartek targ.
Hoszcza, gm. Hoszcza, pow. Równo. 2-go każdego miesiąca targ.
Jezierany, gm. Warkowicze, pow. Dubno. 10-go każdego miesiąca targ.
Kisielin, pow. Horochów. Co poniedziałek targ.
Klewań, pow. Równo. Co wtorek targ.
Korzec, pow. Równo. Jarmarki: 9 marca, 9 maja, 24 czerwca, 20 lipca, 15 sierpnia, 6 października, 1 i 15 każdego miesiąca targ.
Kostopol, pow. Równo. 10 i 25 każdego miesiąca targ.
Kowel, miasto pow. Co czwartek targ (w razie święta dnia następnego).
Krymno, pow. Kowel. We wtorek po 1 każdego miesiąca targ.
Krzemieniec, miasto pow. Co środę targ.
Kupiarów, gm. Nowodworska, pow. Kowel. 5 i 20 każdego miesiąca targ.
Lubomel, miasto pow. Co poniedziałek targ.
Ludwipol, pow. Równo. 7 i 21 każdego miesiąca targ.
Łanowce, pow. Krzemieniec. Co poniedziałek targ.
Łuck, miasto pow. Co czwartek targ (w razie święta dnia następnego).
Łuniniec, miasto pow. Jarmarki 15 każdego miesiąca. Co czwartek targ.
Maciejów, pow. Kowel. Co środę targ.
Małe Siedliszcze, pow. Kostopol. 4 i 17 każdego miesiąca targ.
Maniewicze, pow. Kowel. Dwa razy miesięcznie we wtorki targ.
Międzyrzecze, pow. Równo. 5 i 20 każdego miesiąca targ.
Opalin, gm. Hoszcza, pow. Równo. Po 15 każdego miesiąca targ.
Ossów, gm. Stydyńsko, pow. Równo. 30 każdego miesiąca targ.
Ostróg, miasto pow. Jarmarki w środy: 4 tygodnia Wielkiego Postu wg. kalendarza G. W. 22 maja, 25 czerwca, 14 października, 19 grudnia. Co czwartek targ.
Poryck, pow. Włodzimierz. Co piątek targ.
Stepań, pow. Równo. 25 każdego miesiąca targ.
Targowica, pow. Dubno. 12 i 22 każdego miesiąca targ.
Torczyn, pow. Łuck. Co wtorek targ.
Tuczyn, pow. Równe. Jarmarki 5 i 20 każdego miesiąca. Co środę targ.
Uściług, pow. Włodzimierz. Co środę targ.
Warkowicze, pow. Dubno. 7 i 23 każdego miesiąca targ.
Wielki Stydyń, pow. Równe. Jarmarki: 17 każdego miesiąca
Włodzimierz, miasto pow. Jarmarki: co ośm tygodni. Co wtorek targ.
Zdołbunów, pow. Równe. Co środę targ.